

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	2
ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
РАЗДЕЛ 1 ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИ СТРАТЕГИИ, МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИ ВЛАСТИ В ТРАНСГРАНИЧНАТА ЗОНА НА БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ.....	15
РАЗДЕЛ 2 АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА СЪОТВЕТНАТА ОБЩИНА / ОБЛАСТ В ТРАНСГРАНИЧНАТА ЗОНА НА БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ.....	48
РАЗДЕЛ 3 ДЕТАЙЛЕН АНАЛИЗ НА МЯСТОТО И РОЛЯТА НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИНВЕСТИЦИИ НА МЕСТНО И РЕГИОНАЛНО НИВО.....	182
РАЗДЕЛ 4 АНАЛИЗ НА ЗАКОНОДАТЕЛНИТЕ РАМКИ В БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ, КАКТО И НА РАЗПОРЕДБИТЕ НА МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИ ВЛАСТИ.....	199
РАЗДЕЛ 5 ОБЩ ПРОФИЛ НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИНВЕСТИТОРИ.....	214
ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ.....	219
СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ.....	222
ПРИЛОЖЕНИЯ.....	223

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

NUTS	Номенклатура за статистически териториални единици
UNSTAD	Конференция на ООН за търговия и развитие
WIPS	Световното проучване за перспективите за инвестициите
БВП	Брутен вътрешен продукт
БНБ	Българска народна банка
ВРО	Аутсорсинг на бизнес процеси
ДИФ	Държавни инвестиционни фондове
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕК	Европейска комисия
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЕЦБ	Европейска централна банка
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МСП	Малки и средни предприятия
НСИ	Национален статистически институт
ООН	Организация на обединените нации
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
С&П	Сливания и придобивания
СЗО	Световна здравна организация
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТНК	Транснационални корпорации
ЦИЕ	Централна и Източна Европа

I. ВЪВЕДЕНИЕ

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН БЪЛГАРИЯ - РУМЪНИЯ

Румънско-българската граница е една от най-дългите граници в ЕС, възлизайки на 610 км, от които 470 км следват течението на река Дунав.

Румънско-българската трансгранична зона включва „NUTS III” административни единици от двете държави, разположени точно на границата, а именно 7 румънски окръга (Мехединц, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш, Констанца) и 8 български области: Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра, Добрич, към които държавите партньори решиха да включат в трансграничния регион и област Разград от България, поради близостта ѝ до границата (10 км) и тъй като е изправена пред подобни проблеми и предизвикателства.

(фигура 1) Трансграничен регион България - Румъния¹

Всички тези окръзи и области са наречени “избираема зона” - което означава, че само проекти, отнасящи се за тези териториални единици могат да получат финансиране по програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България.

Избираемата зона е с население от почти 5 милиона жители, разположени върху 71,930 квадратни километра и Брутен вътрешен продукт

¹ <http://www.cbrcromaniabulgaria.eu/>

(БВП) достигащ 20 милиарда евро. Зоната се характеризира с типични проблеми за граничните зони, засилени от културните и езикови различия между двата народа. Изолираността на регионите от двете страни на границата води до по-ниски доходи, намалена икономическа активност, ограничена мобилност, недоразвита инфраструктура.

Основен недостатък по отношение свързаността, транспортните връзки, стокообмена и инвестициите в трансграничната зона са недостатъчните и незадоволителни пунктове за преминаване на река Дунав (само един функциониращ мост, един мост чието пускане в експлоатация предстои и 7 ферибота, повечето от които без ясно разписание). Регионът не е хомогенен, липсва му собствена идентичност и не е налице подробна картина на актуалното му състояние.

(фигура 2) Пунктове за преминаване на река Дунав²

КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО РУМЪНИЯ-БЪЛГАРИЯ

Програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България е оперативна програма финансирана от ЕС, приложима в Румъния и България, за програмния период 2007-2013. Тя е част от целта за европейско териториално сътрудничество на кохезионната политика.

² <http://www.cbromanibulgaria.eu/>

Програмата подкрепя развитието на румънско-българския трансграничен регион, целяйки създаването на “мост” между двете държави, за подпомагане граничните зони да преодолеят подобните проблеми в развитието си, работейки заедно и откривайки общи решения. Следователно, вместо да разделя, границата ще обединява зоните от двете страни на Дунава.

Общото финансиране на програмата за трансгранично сътрудничество Румъния-България 2007-2013 е 262 милиона евро. Програмата се финансира от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) - Структурният фонд е предвиден за намаляване на дисбаланса между регионите от ЕС, към които се добавят националното публично и частно финансиране.

Общата стратегическа цел на Програмата е да обединява хората, общностите и икономиките от румънско-българския пограничен регион, за да участват заедно в развитие на съвместната зона, използвайки по целесъобразен начин човешките, природните си ресурси и ресурсите и предимствата на околната среда.

МЕТОДОЛОГИЯ НА ПРОВЕЖДАНЕ И ОПИСАНИЕ НА ПРОУЧВАНЕТО ЗА „МЯСТОТО/ РОЛЯТА НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИНВЕСТИЦИИ В МЕСТНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ В ТРАНСГРАНИЧНАТА ОБЛАСТ”

Основен метод на работа използван в настоящето проучване е събирането, обработването и анализа на цялата налична и достъпна статистическа и друга информация, имаща отношение към оценка на инвестиционното състояние, тенденции и потенциал в Трансграничен регион България - Румъния.

В рамките на проучването е направен обстоен преглед на местните и регионални стратегии на местните и регионални власти в трансграничната зона на България и Румъния. Извлечени са всички възможности за инвестиции, съществуващи местни и/или регионални облекчения, анализирана е средата за бързо административно обслужване. В рамките на тази дейност са идентифицирани, подредени по категории и анализирани 142 стратегически документа на ниво планови регион, транс-регионално ниво, областно/окръжно и местно ниво - (графика 1) (за допълнителна информация вижте Приложение 2 Информация за областите, окръзите и общините в трансграничния регион България - Румъния).

На база на прегледаните стратегически документи, характеристиките на трансграничния регион България - Румъния, икономическата, политическа, социална, културна конюнктура е изготвен подробен инвестиционно-

икономически анализ на трансграничната зона с оглед привличането на чуждестранни капитали, устойчиво развитие и трайно повишаване на жизнения стандарт.

Съществена част от настоящето проучване е разработването на специализиран въпросник (Приложение 3 Специализиран въпросник от настоящия документ), който беше предоставен за попълване на общинските и областните/окръжните администрации в трансграничната зона България - Румъния. По този начин екипът на „Кавангард” ЕООД получи допълваща официалната статистика информация, както и специфични и малко известни факти.

Важен обект на изследване и анализ на настоящето проучване са законодателните рамки в България и Румъния, както и разпоредбите, приети от местните власти, в резултат на съответните решения на законодателните органи на двете държави в посока насърчаване на чуждестранните инвестиции, както и институционалната готовност и административен капацитет за реализирането на реални мерки, дейности и политики в подкрепа на чуждестранните инвестиции и бизнеса.

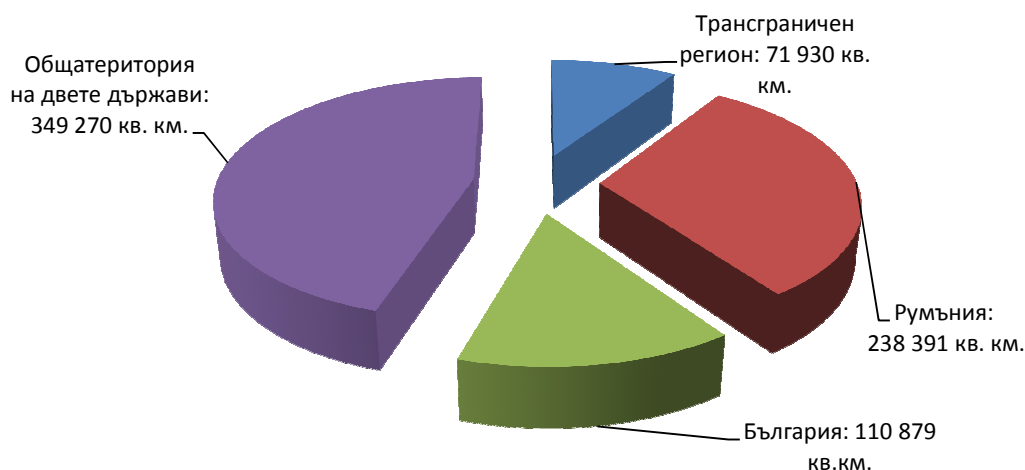
(графика 1) Систематизирани и проучени документи в процеса на анализ³

³ Източници: <http://www.cbromanibulgaria.eu/>; <http://www.strategy.bg/>; <http://www.amr.ro/>; Интернет ресурси на отделни общини, окръзи, области и региони от трансграничната зона на България и Румъния

Съществен елемент от методологията на настоящото проучване е детайлният анализ на всички по-значими административни и бизнес единици и пълно покритие на цялата територия на трансграничния регион - 71 930 квадратни километра - равняваща се на 21% от общата територия на двете съседни държави (обща територия на Румъния - 238 391 км², обща територия на България - 110 879 км² обща територия на двете държави 349 270 км²) - (графика 2, фигура 3).⁴

(графика 2) Размер на трансграничния регион България - Румъния

(фигура 3) Размер на избираемата зона по програмата за трансгранично сътрудничество България - Румъния⁵

⁴ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>

⁵ <http://www.cbromanianbulgaria.eu/>

В рамките на проучването е обърнато специално внимание на основни фактори, определители на инвестиционния климат, потенциал и възможности за развитие на трансграничния регион България - Румъния посочени на фигура 4.

(фигура 4) основни фактори определящи инвестиционния интерес към трансграничния регион

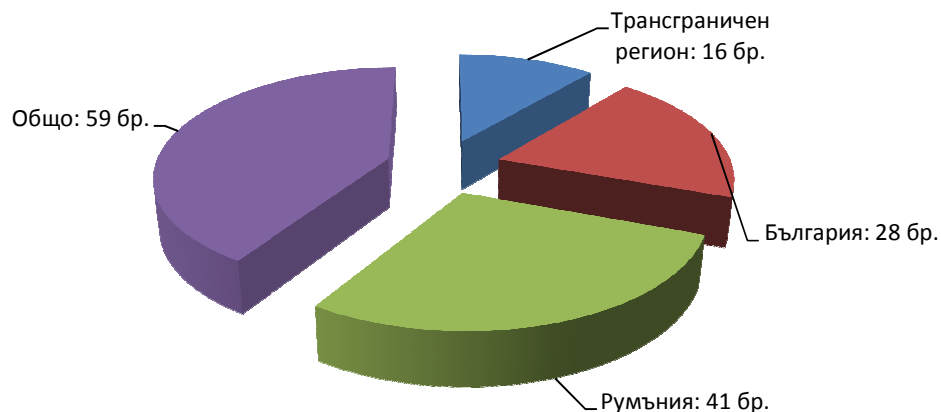

ОБЩИ ДАННИ И ХАРАКТЕРИСТИКА НА РЕГИОНА (ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ ВИЖТЕ ПРИЛОЖЕНИЕ 1 ДЕТАЙЛНА СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ И ДАННИ КЪМ НАСТОЯЩОТО ПРОУЧВАНЕ)

Избираемата зона в рамките на трансграничния регион България - Румъния е с население от почти 5 милиона жители, съставен е от 16 на брой „NUTS III” административни единици (от общо 59 „NUTS III” административни единици за двете държави - графика 3), съответно области в България и окръзи в Румъния, съставени на свой ред от 99 общини и множество по-малки административни единици.

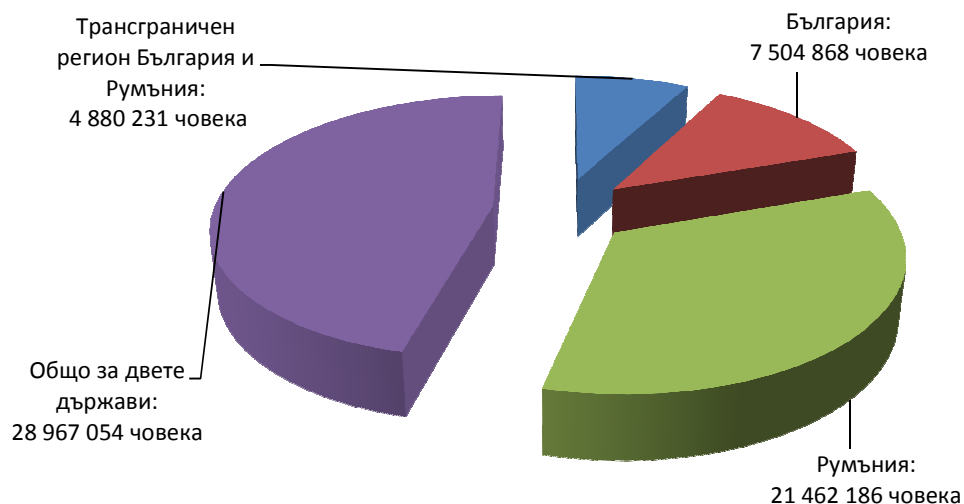

(графика 3) относителен размер на трансграничната зона на България и Румъния - „NUTS III” административни единици

Общият размер на населението в трансграничния регион България - Румъния се равнява на 4 880 231 души или 17% от общото население на двете държави (7 504 868 България, 21 462 186 Румъния - общо население на двете държави 28 967 054 човека).⁶

(графика 4) Размер на населението на трансграничния регион България - Румъния

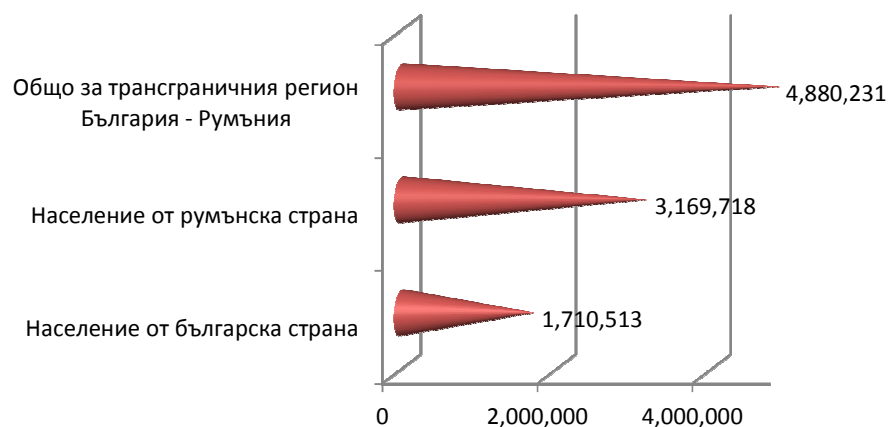

По-голямата част от населението на трансграничния регион България - Румъния живее от румънската страна на границата - 3 169 718 души или

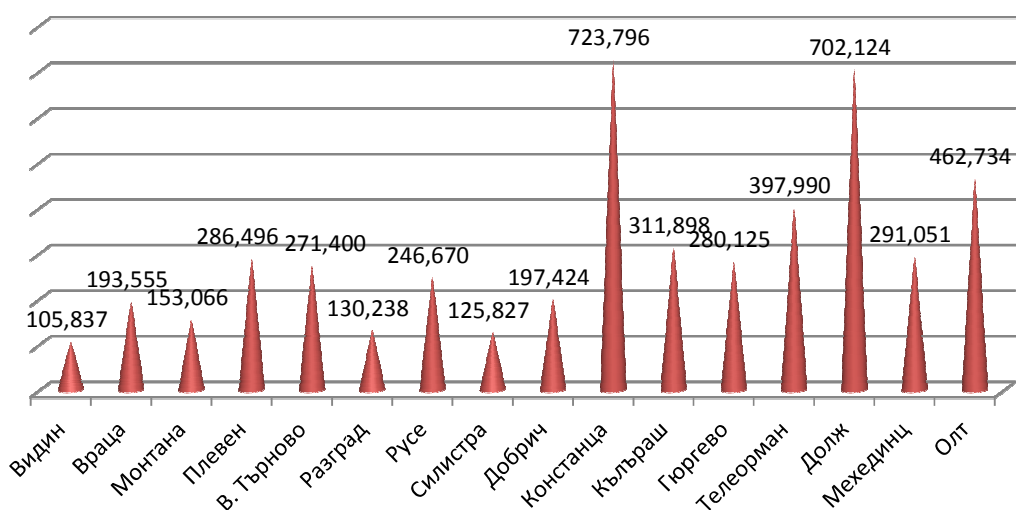
⁶ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт

приблизително 65% от общото население на региона, съответно в българската част живеят 1 710 513 души или приблизително 35% общото население на региона.

(графика 5) Население на трансграничния регион България - Румъния, по данни от 2010 г.⁷

(графика 6) Население на трансграничния регион България - Румъния по области/окръзи⁸

⁷ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт

⁸ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт НСИ

В разпределението на населението от трансграничния регион по области/окръзи челно място заемат румънските окръзи Констанца и Долж с население съответно 723 796 и 702 124 човека, а най-малки по население са областите Видин и Силистра от българска страна с население от съответно 105 837 и 125 827 човека. Средният размер на населението в трансграничните „NUTS III“ административни единици е 305 014 човека (графика 6).

ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ - ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ

В световен мащаб темпът на растеж на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) губи инерция през 2012 г. Глобалните потоци от преки чуждестранни инвестиции през предходна 2011 г. се увеличават с 16%, надминавайки пред-кризисното ниво за 2005-2007 г., въпреки нестихналият ефект на световната финансова и икономическа криза от 2008-2009 г. и продължаващите дългови кризи в отделни държави и региони по света. Това нарастване, през 2011 г., се дължи на по-високите печалби на транснационалните корпорации (ТНК) и относително високия икономически растеж в развиващите се страни през годината.

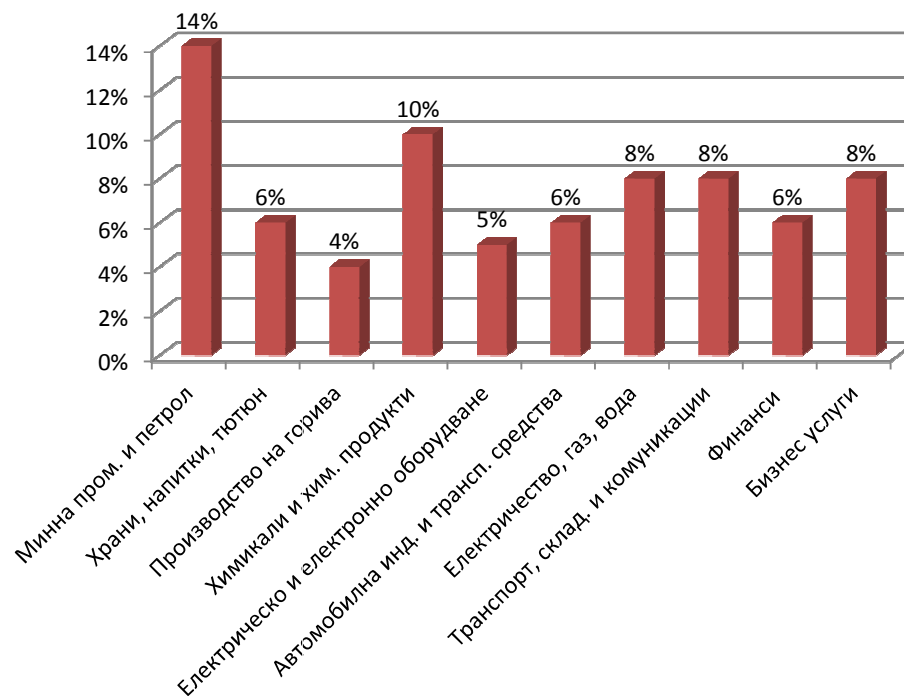
Новата икономическа несигурност и намаляване темпове на растеж, в големите развиващи се пазари, през 2012 г. се очаква да повлияе негативно върху тази благоприятна тенденция от предходната 2011 г. Конференцията на ООН за търговия и развитие (UNCTAD) отчита, че ръстът на преките чуждестранни инвестиции през 2012 г. се забавя. Водещите индикатори са показателни за тази тенденция, особено внимание заслужават размерът трансгранични сливания и придобивания (ССП) и инвестициите "на зелено", които отстъпват през първите пет месеца на 2012 г. в сравнение с нивата от 2011 г.⁹ Слабите нива на ССП оказват особено силно влияние върху общите потоци на ПЧИ. Тук е важно да отбележим, че обемът и динамиката на преките чуждестранни инвестиции по икономически сектори силно се различава от предкризисните нива за 2005-2007 г. Докато определени икономически дейности свързани с химическата, фармацевтичната, хранително-вкусовата, добивната промишленост и др. отбелязват силен растеж, дейностите свързани с бизнес услугите, финансовите услуги, производството на горива отстъпват значително от позициите преди кризата.

Данните за размера на ПЧИ през 2011 г. показват следното разпределение по икономически сектори: 14% дял на добивната промишленост, 46% на преработвателната промишленост и 40% на сектора на услугите от глобалния обем преки чуждестранни инвестиции. През 2011 г. е регистриран

⁹ Конференция на ООН за търговия и развитие (UNCTAD), World Investment Report 2012

ръст, с различен обем, на преките чуждестранни инвестиции по почти всички икономически дейности (графика 7).

(графика 7) Глобално разпределение на ПЧИ по икономически сектори за 2011 г.¹⁰

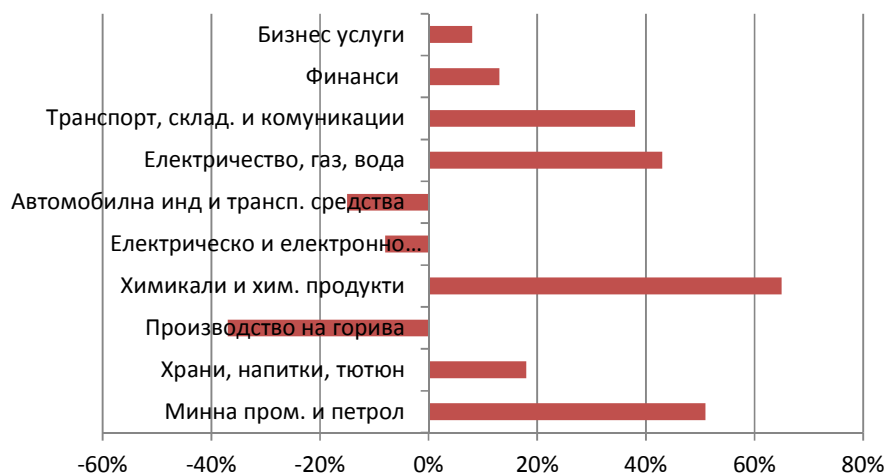

Средносрочните перспективи за нивото и тенденциите в потоците от преки чуждестранни инвестиции в глобален план са по-скоро с оптимистичен характер. Растежът на ПЧИ по сектори през 2011 г. демонстрира стабилна тенденция на нарастване и в трите основни икономически сектори спрямо 2010 г.: добивна промишленост нарастване от 46%, преработвателна промишленост нарастване от 7% и услуги нарастване от 15%, като общият темп на нарастване на ПЧИ е 15% (графика 8). С оглед обективността на анализа и очертаването на дългосрочни тенденции в ПЧИ по икономически сектор следва на разгледаме растежът на ПЧИ регистриран по сектори през 2011 г. сравнен с предкризисния период 2005 - 2007 г. Съпоставянето на данните показва, че общият размер на ПЧИ през 2011 г. е бил по-нисък с 12% спрямо средногодишните нива за периода 2005 - 2007 г. Данните по трите основни икономически сектори показват растеж от 50% за добивния сектор на икономиката, намаление от 1% за

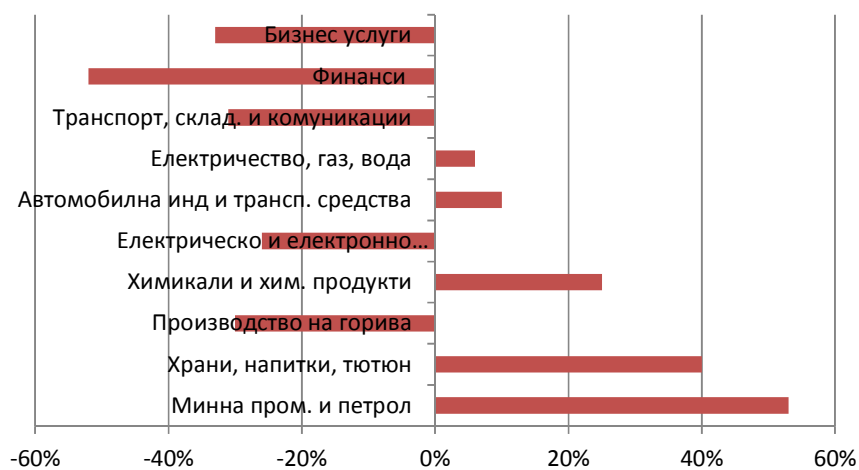
¹⁰ UNCTAD изчисления базирани на база данни за трансграничните ССП и информация на Financial Times Ltd, fDi Markets (www.fDimarkets.com) проекти на зелено.

преработвателната индустрия и свиване с 31% при сектора на услугите (графика 9).

(графика 8) Растеж на ПЧИ по сектори през 2011 г. в сравнение с 2010 г. в проценти¹¹

(графика 9) Растеж на ПЧИ по сектори през 2011 г. спрямо предкризисния период 2005 - 2007 г. в проценти¹²

¹¹ UNCTAD изчисления базирани на база данни за трансграничните ССП и информация на Financial Times Ltd, fDi Markets (www.fDimarkets.com) проекти на зелено.

¹² UNCTAD изчисления базирани на база данни за трансграничните ССП и информация на Financial Times Ltd, fDi Markets (www.fDimarkets.com) проекти на зелено.

Прогнозите на UNCTAD в средносрочен план, въз основа на главните макроикономически показатели, сочат, че потоците от ПЧИ ще се увеличават постепенно - достигайки 1.8 трилиона щ.д. и 1.9 трилиона щ.д. съответно за 2013 г. и 2014 г. освен ако не настъпят значими негативни събития в макроикономически план. Несигурността на инвеститорите за хода на икономическите събития за този период все още е висока. Резултати от Световното проучване за перспективите за инвестициите (WIPS) на UNCTAD сочат, че ръководителите на ТНК, които имат негативна оценка за глобалния климат на инвестициите през 2012 г., са с 10 процентни пункта повече, от тези които имат положителна оценка, а най-голямата група от анкетираните - приблизително 1/2 - са неутрални или се колебаят.¹³ Повече от половината от анкетираните предвиждат растеж на ПЧИ в периода 2012 - 2014 г., в сравнение с 2011 г.

---

¹³ UNCTAD, WIPS

II. РАЗДЕЛ 1 ПРЕГЛЕД НА МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИ СТРАТЕГИИ, МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИ ВЛАСТИ В ТРАНСГРАНИЧНАТА ЗОНА НА БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ

В рамките на настоящия раздел е направено представяне на всички стратегии на местните и регионални власти в трансграничната зона на България и Румъния, като е поставен акцент върху набелязаните основни приоритети за развитие на регионално, областно/окръжно и местно ниво. Направен е обстоен преглед на местните и регионални стратегии на местните и регионални власти в трансграничната зона на България и Румъния. В рамките на тази дейност са идентифицирани, подредени по категории и анализирани 142 стратегически документа на ниво планови регион, транс-регионално ниво, областно/окръжно и местно ниво - (графика 1) (за допълнителна информация вижте Приложение 2 Информация за областите, окръзите и общините в трансграничния регион България - Румъния).

(графика 10) Анализ на основните стратегически приоритети на административните единици в трансграничната зона на България и Румъния

Детайлният анализ на основните стратегически приоритети на административните единици в трансграничната зона на България и Румъния е инструмент за извеждане на общите регионални приоритети и стратегически направления за работа по метода „от долу нагоре”. Внимателният прочит на стратегическите документи формулира желаните области за развитие на местно и регионално ниво.

- Развитието на икономика е застъпено на 57 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Конкурентоспособността и производителността са застъпени на 43 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Човешките ресурси, образованието и обучението са застъпени на 40 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Околната среда и екология са застъпени на 38 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Бизнес средата и предприемачеството са застъпени на 36 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Инвестициите са застъпени на 21 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Туризмът е застъпен на 16 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Промишлеността е застъпена на 14 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Иновациите са застъпени на 13 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Селското стопанство и земеделието са застъпени на 11 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация
- Развитието на технологиите е застъпено на 7 места в приоритетите на местната и областна/окръжна администрация

По-долу са представени основните приоритети и направления за развитие формулирани в плановете за развитие и стратегиите на административните единици в трансграничната зона на България и Румъния.

Област Велико Търново

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

Велико Търново е европейски регион с водеща роля на индустриален, транспортно-логистичен, туристически, културен и образователен център, привлекателна за инвеститори, население и туристи, постигаща устойчиво и балансирано развитие на територията и осигуряваща сигурност, чиста и хармонична околна среда и добър жизнен стандарт.

- Икономически динамизъм и регионална конкурентоспособност
- Инфраструктура и околна среда
- Качество на живота
- Териториално сближаване
- Устойчив алтернативен туризъм
- Институционална среда

Община Велико Търново

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Устойчива икономика и регионална конкурентоспособност
- Устойчив туризъм
- Опазване на околната среда
- Висок жизнен стандарт

Община Горна Оряховица

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на динамична конкурентноспособна общинска икономика основана на знанието
- Развитие и модернизация на инфраструктурата, създаваща условия за растеж и заетост, интегрирано градско развитие и подобряване на градската среда на общината
- Подобряване на качеството на живот в Община Горна Оряховица
- Опазване и възпроизводство на околната среда
- Усвояване на средствата от финансовите инструменти на ЕС и реализация на публично-частни партньорства

Община Елена

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване конкурентоспособността на местната икономика
- Създаване на благоприятна социална среда, възможности за духовно развитие и подобряване качеството на живота на гражданите на община Елена

- Рехабилитация и доизграждане на техническата инфраструктура
- Опазване на околната среда и съхраняване на екологичното равновесие
- Административен капацитет и партньорства

Община Златарица

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване на конкурентоспособността на общинската икономика
- Жизнена и бизнес среда в услуга на хората
- Качество на живот, адекватно на 21 век

Община Лясковец

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване конкурентоспособността на местните предприятия и постигане на устойчив растеж в икономиката и селското стопанство
- Развиване и рехабилитация на техническата и социална инфраструктура
- Опазване и подобряване на качеството на околната среда
- Регионално сътрудничество, в това число с Общини и Региони от други европейски страни

Община Павликени

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване конкурентоспособността на селскостопанското производство и стимулиране развитието на малките и средни предприятия
- Повишаване атрактивността на образованието и инвестиране в човешкия ресурс
- Развитие и модернизация на инфраструктурата в съответствие със съвременните нужди на населението
- Европейска интеграция и развитие чрез партньорство и сътрудничество

Община Полски Тръмбеш

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на устойчив икономически растеж чрез повишаване трудовата заетост и образователно-квалификационното ниво на населението
- Опазване и възстановяване на околната среда с цел подобряване на привлекателността и качеството на живота в населените места от Общината;
- Развитие на техническата и социална инфраструктура, отговаряща на съвременните европейски стандарти
- Укрепване административния капацитет на Общината

Община Свищов

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Опазване и разумно използване на природните ресурси, геозащита и създаване на екологична жизнена среда
- Развитие на инфраструктурата, селищната мрежа, международно и трансгранично сътрудничество
- Икономическо развитие
- Подобряване качеството на живот

Община Стражица

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на устойчив растеж и увеличаване на заетостта чрез повишаване на конкурентоспособността на общинската икономика
- Развитие и модернизация на инфраструктурата
- Опазване на околната среда и повишаване качеството на живот
- Регионално, трансгранично и международно сътрудничество и партньорство и изграждане на съвременна институционална среда

Областна стратегия за развитие на Област Видин

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на пътната, енергийната и съобщителната инфраструктура
- Подобряване на водоснабдителните и канализационните системи
- Създаване на условия за подобряване на инфраструктурата в граничните региони
- Изграждане на система за квалификация и преквалификация на човешките ресурси
- Оптимизиране и подобряване на образователната система в област Видин
- Развитие на местната демокрация чрез стимулиране на партньорството между институциите, бизнеса, местните власти, неправителствените организации и гражданското общество
- Привличане на инвестиции в област Видин
- Подобряване на условията за развитие на бизнес-средата, стимулиране развитието на икономиката на познанието
- Стимулиране развитието на селското стопанство
- Подобряване на условията за развитие на туризма в област Видин
- Осигуряване на безвредно и безопасно третиране на битови и производствени отпадъци
- Намаляване замърсяванията на почвите и рекултивиране на вече замърсени почви
- Опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие

- Намаляване здравния риск от атмосферно замърсяване и осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд
- Стабилизиране и увеличаване на трудовата заетост, намаляване на бедността и социалния риск
- Подобряване качеството на здравното обслужване на населението и достъпа до него
- Съхраняване на културно историческото наследство
- Подобряване на градската среда и създаване на условия за развитие на спорта и обществения отдых в област Видин

Община Белоградчик

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Съхраняване и валоризиране на природното и културно-историческото наследство
- Усъвършенстване и модернизиране на материално - техническата база в сферата на туризма.
- Информационно обезпечаване и реклама на туристическата дейност
- Повишаване капацитета на кадрите в областта на туризма и разнообразяване на туристическото предлагане
- Намаляване здравния риск от атмосферно замърсяване
- Интегрирано управление на местните водни ресурси
- Намаляване замърсяванията на почвите и възстановяване на вече увредените почви
- Изграждане на високоефективна система за управление на отпадъците
- Опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие
- Повишаване на екологичната култура на местната общност
- Подобряване качеството на здравното обслужване на населението и достъпа до него
- Привеждане на образователната система в съответствие с европейските стандарти в образованието и потребностите на местната икономика
- Развитие на техническата инфраструктура
- Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура за обществен отдых и спорт
- Подобряване на бизнес средата, стимулиране на предприемачеството и привличане на инвестиции
- Повишаване на конкурентоспособността на местната промишлена и селскостопанска продукция
- Повишаване на реалната трудова заетост и намаляване на бедността и социалния риск
- Задълбочаване на партньорството между държавните институции, местната власт, неправителствените организации и местната общност и укрепване на институционалния капацитет на администрацията

- Подобряване качеството на административното обслужване
- Развитие на трансграничното сътрудничество България - Сърбия и Черна гора
- Развитие на транснационалното сътрудничество

Община Бойница

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и ефективно използване на обществената инфраструктура, осигуряваща висок жизнен стандарт
- Развитие на икономиката на територията на Община Бойница и увеличаване на нейната конкурентоспособност
- Подобряване на жизнената среда и утвърждаване на общината като предпочитано място за живот и реализация
- Повишаване на административния капацитет и качеството на работната сила
- Балансирано развитие на населените места в общината в контекста на устойчивото регионално развитие

Община Брегово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Превръщане на община Брегово в съвременен транспортен и комуникационен център с национално и международно значение, като входна - изходна врата на България към Европа
- Повишаване на трудовата заетост, намаляване на бедността, подобряване и усъвършенстване на съвременната социална инфраструктура на общината
- Осигуряване на икономически растеж на база развито селскостопанско производство, преработвателна и лека промишленост
- Опазване и подобряване състоянието на околната среда в съответствие с европейските стандарти. Подкрепа на мерки на международно ниво за преодоляване на регионални и глобални екологични проблеми

Община Видин

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на транспортна, техническа и социална инфраструктура, международно и трансгранично сътрудничество
- Стимулиране развитието на местната икономика
- Подобряване качеството на живот
- Опазване и подобряване състоянието на околната среда в съответствие с европейските стандарти

Община Грамада

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване пътната мрежа в общината
- Изграждане на канализация за отвеждане на отпадните води
- Завършване реконструкцията на водопроводната мрежа
- Създаване на система за депониране на битови отпадъци

Община Димово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване на техническата инфраструктура
- Развитие на трансграничното сътрудничество
- Достигане на европейския опит в опазването на околната среда
- Подобряване на социалната и образователната инфраструктура
- Усъвършенстване на административната среда
- Развитие на културата и подобряване състоянието на културно - историческото наследство
- Създаване на условията и предпоставки за развитие на туризма

Община Кула

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Икономически растеж
- Възстановяване и развитие на селското стопанство и традиционните му отрасли и повишаване на неговата конкурентоспособност
- Развитие на човешките ресурси и приспособяването им към изискванията на новата икономическа ситуация за осигуряване на заетост
- Стабилизиране на социалните и икономически процеси в общината и подобряване качеството на околната среда. Развитие на техническата и социална инфраструктура

Община Макреш

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на пътната, енергийната и съобщителната инфраструктура
- Подобряване на водоснабдителните и канализационните системи

Община Ново Село

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Осигуряване икономически растеж на база селско стопанство с приоритет лозарство и производствени предприятия свързани с него
- Усъвършенстване на инфраструктурата в съответствие с новите стандарти - чрез външни източници, фондове и програми
- Повишаване привлекателността и качеството на живот в Общината
- Укрепване на институционалния капацитет на местно ниво и установяване на партньорства на национално и трансгранично ниво

Община Ружинци

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на пътната, енергийната и съобщителната инфраструктура
- Подобряване на водоснабдителните и канализационните системи
- Поддържане и почистване на речното корито на река Лом преминаваща през населените места в Община Ружинци
- Осигуряване на условия за достъп до жилища, отговарящи на стандартите в страната, както и за райони с преобладаващо ромско население
- Повишаване на трудовата заетост и намаляване на бедността и социалния риск
- Подобряване на условията за развитие на бизнес-средата, стимулиране на предприемачеството и привличане на инвестиции
- Внедряване на ефективни технологии, сортове и породи в селското стопанство
- Стабилизиране и увеличаване на трудовата заетост
- Подобряване качеството на здравното обслужване на населението и достъпа до него
- Привеждане на образователната система в съответствие с потребностите и структурите на местната икономика
- Опазване на културно-историческото наследство
- Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура и екопътеки за обществен одих и спорт
- Представяне на община Ружинци пред потенциални инвеститори
- Възстановяване и подобряване състоянието на културно-историческите паметници, забележителности и културни традиции в община Ружинци, разнообразяване на туристическото предлагане
- Подобряване и развитие на материално-техническата база в Туризма
- Рекламно и информационно осигуряване на туристическата дейност и повишаване квалификацията на заетите в туристическата индустрия

- Намаляване здравния риск от атмосферно замърсяване
- Осигуряване на достатъчно количество питейна вода
- Намаляване замърсяванията на почвите и възстановяване на вече увредените почви
- Осигуряване на безвредно и безопасно третиране на битови и производствени отпадъци
- Опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие
- Партньорство между институциите, бизнеса, местните власти, неправителствените организации и гражданското общество за укрепване на институционалния капацитет и сътрудничество
- Изграждане на система за квалификация и преквалификация на общинските служители
- Осигуряване на правни гаранции и институционални механизми за пълноценната интеграция на ромските деца чрез промени в нормативната уредба
- Създаване на условия за равнопоставеност и адаптация на ромските деца и ученици в новата образователна среда
- Създаване на предпоставки за успешна социализация на ромските деца, ученици и младежи
- Формиране на подходящ социално-психологически климат, който да благоприятства реализацията на образователната интеграция на децата и учениците от ромското малцинство
- Развитие на трансграничното сътрудничество България - Румъния, България - Сърбия, Черна гора
- Развитие на транснационалното сътрудничество

Община Чупрене

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на икономиката, селското стопанство и осигуряване на растеж на доходите на населението
- Изграждане на качествена пътна енергийна, комуникационна и локална инфраструктура
- Опазване на околната среда, оползотворяване на ресурсите на общината и превръщането ѝ в район с добри условия за живот и труд
- Развитие на качеството на човешките ресурси

Област Враца

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване на транспортната и техническата инфраструктура

- Подобряване на професионалната квалификация на човешките ресурси и повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика
- Повишаване административния капацитет на регионално и местно ниво за подобряване процеса на планиране и управление на регионалното развитие
- Интегрирано развитие на населените места и подобряване на селищната структура
- Опазване на околната среда

Община Борован

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Спиране спада в икономиката и преминаване към стабилен икономически растеж
- Развитие на нови форми на икономическа реализация на общинската собственост
- Подпомагане на малкия и среден бизнес
- Развитие на селското стопанство
- Създаване на високотехнологични предприятия
- Развитие на индустрията
- Развитие на търговията
- Стабилизиране на заетостта и разкриване на нови работни места с цел намаляване на безработицата
- Повишаване професионалното и образователно равнище на населението
- Опазване на околната среда
- Развитие на техническата инфраструктура с цел стабилизиране на социалните и икономически процеси в населените места на Общината
- Развитие на социалната инфраструктура

Община Бяла Слатина

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на съвременна транспортна и техническа инфраструктура и опазване на околната среда
- Устойчиво икономическо развитие чрез подобряване на инвестиционния климат и подкрепа на малкия и среден бизнес
- Подобряване качеството на човешкия ресурс и повишаване на заетостта
- Развитие на социалната, здравна, културна и спортна дейност в общината
- Прозрачно и ефективно управление

Община Враца

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и модернизация на базисната инфраструктура
- Повишаване конкурентоспособността на общинската икономика
- Изграждане на устойчиво и балансирано развитие между селищата в общината и областта
- Укрепване на общинския капацитет за подпомагане на бизнеса и развитие на партньорства

Община Козлодуй

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Създаване на условия за растеж и заетост, чрез насърчаване на инвестициите и подпомагане на малки и средни предприятия за повишаване на производителността и конкурентоспособността
- Развитие на ефективен и устойчив агробизнес, насочен към достигане на европейските стандарти
- Усъвършенстване на административната среда за насърчаване на инвестициите
- Подобряване на техническата инфраструктура
- Опазване на околната среда
- Развитие на сътрудничество за европейско териториално сближаване, задълбочаване на партньорството и добросъседството
- Подобряване качеството на живот

Община Криводол

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на постепенен преход към устойчиво демографско развитие чрез задържане на население в трудоспособна и детеродна възраст, нарастване на раждаемостта и постигане на положително миграционно салдо в общината
- Формиране на конкурентноспособна структура на общинската икономика и постепенен преход към устойчив темп на икономически растеж
- Развитие и съхраняване на природното и културно богатство на територията на общината
- Формиране на качествена жизнена среда в община Криводол
- Развитие и усъвършенстване на административния капацитет на общината

Община Мездра

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и ефективно използване на инфраструктурата, създаваща условия за функциониране на бизнеса и за живот на местното население
- Укрепване на общинския капацитет за управление на средствата от европейските фондове, подпомагане на бизнеса и развитие на местните партньорства
- Развитие на общинската икономика и повишаване на нейната конкурентоспособност
- Подобряване на непосредствената жизнена среда и на условията за живот на населението в общината

Община Мизия

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и модернизиране на селското стопанство и промишлеността за просперитета на Община Мизия
- Висок стандарт на живот в Община Мизия
- Модерно образование и достъпни социални услуги

Община Оряхово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на устойчиво икономическо развитие и повишаване конкурентоспособността на местната икономика
- Повишаване жизнения стандарт на населението
- Съхраняване и развитие на природното и културно-историческо наследство
- Разширяване на между-общинското и трансграничното сътрудничество във всички сфери

Община Роман

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Хармонично развитие на територията на община Роман и модернизиране на техническата инфраструктура
- Подобряване на условията на живот на гражданите на община Роман и на качеството на природната и жизнената среда в общината
- Създаване на атрактивна бизнес среда и ускорено развитие на икономическия потенциал с ключов приоритет насърчаване на туризма в община Роман

Община Хайредин

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Създаване на условия за развитие на малкия и среден бизнес
- Подобряване на транспортната, техническата и комуникационната инфраструктура на общината
- Модернизиране на администрацията и подобряване на достъпа до основните публични услуги

Област Добрич

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и модернизация на инфраструктурата, допринасяща за засилване на регионалната конкурентоспособност
- Частично реструктуриране на икономическата основа на област Добрич и създаване на условия за нейната конкурентоспособност на основата на икономика на знанието
- Повишаване конкурентоспособността, гъвкавостта и адаптивността на човешките ресурси към динамично изменящата се среда на пазара на труда в локален и глобален план
- Укрепване на институционалния капацитет на областно и общинско ниво за подобряване процеса на управление
- Развитие на градовете и въздействие върху райони, заплашени от маргинализация и с натрупване на екологически проблеми
- Развитие на териториално сътрудничество

Община Балчик

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Оживяване на растежа в икономиката
- Намаление на безработицата
- Стабилизиране на социално-икономическите процеси в населените места на общината

Община Генерал Тошево

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Модернизация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура, подпомагаща икономическото и социално развитие на общината
- Създаване на условия за развитие и повишаване конкурентоспособността на местната икономика
- Инвестиране в развитието на човешкия ресурс и подобряване качеството на живот
- Трансграничното сътрудничество в рамките на Еврорегион Добруджа
- Укрепване на институционалния капацитет и стимулиране взаимодействието между местните институции и гражданското общество

Община Добрич

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на конкурентоспособна, динамична и рентабилна местна икономика, основана на знанието, реализираща местните потенциали и предимства
- Развитие и модернизация на местната инфраструктура, създаваща условия за растеж и повишаване привлекателността на общината за инвестиции и местоживееене
- Подобряване привлекателността и качеството на живот в общината
- Укрепване на институционалния капацитет за подобряване на управлението
- Развитие на сътрудничеството за европейско териториално сближаване, задълбочаване на партньорството и добросъседството

Община Добричка

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на конкурентоспособно модерно земеделие и местна хранително-вкусова промишленост, създаваща висококачествени крайни продукти с висока добавена стойност, рентабилност и Европейско качество
- Опазване на околната среда и пълноценно стопанисване на природните ресурси и земята в съответствие с принципите на устойчивост
- Устойчиво развитие на селата на територията на Община Добричка чрез подобряване на инфраструктурата, услугите и създаване на заетост
- Развитие на селските райони с участието на местните общности и тяхната мобилизация за европейско териториално сближаване, задълбочаване на партньорство и добросъседство

Община Каварна

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на туризъм през всички сезони
- Изграждане на качествена жизнена среда с модерни инфраструктури и съхранена екология
- Развитие на модерен аграрен сектор и хранително-вкусова индустрия
- Постигане на балансирана и конкурентоспособна общинска икономика
- Развитие на човешките ресурси и социално сближаване
- Укрепване на административния капацитет

Община Крушари

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и модернизация на техническата инфраструктура и подобряване качествата на околната среда

- Оптимално използване на природните ресурси в селското стопанство и формите на стопанисване на земята
- Стабилизирана икономика - инвестиционна привлекателност и конкурентоспособност
- Укрепване на институционалния капацитет за подобряване процеса на управление, планиране и реализиране на общинската политика
- Укрепване на човешкия капитал и подобряване качеството на живот

Община Тервел

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Изграждане на качествена жизнена среда с модерни инфраструктури и съхранена екология
- Развитие на модерен аграрен сектор и хранително-вкусова индустрия
- Постигане на динамична общинска икономика
- Развитие на човешките ресурси и социално сближаване
- Укрепване на административния капацитет, развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и усвояване на средства от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС

Община Шабла

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на морския, балнеологичен и алтернативен туризъм чрез валоризиране на природното и културно наследство
- Икономическо динамизиране чрез развитие на модерно селско стопанство и услуги
- Укрепване на човешкия капитал и подобряване качеството на живот
- Развитие и модернизация на техническата инфраструктура и подобряване качествата на околната среда
- Институционално укрепване

Област Монтана

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване на конкурентоспособността на областта за ускорено развитие
- Развитие и модернизация на инфраструктурата, създаваща условия за развитие и привличане на инвестиции
- Повишаване на привлекателността на областта и подобряване на качеството на живот

- Подобряване на селищната среда и развитие на малките градове и селските райони
- Териториално и трансгранично сътрудничество за икономическо развитие

Община Берковица

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на конкурентоспособна общинска икономика
- Изграждане на качествена жизнена среда
- Постигане на териториален баланс
- Създаване на общински капацитет

Община Бойчиновци

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Изграждане, ефективно използване и поддържане на модерна, надеждна и адекватна на потребностите на населението и бизнеса техническа инфраструктура
- Укрепване на общинския капацитет за подпомагане на бизнеса и развитие на местните партньорства
- Развитие на общинската икономика и повишаване на нейната конкурентоспособност
- Създаване на здравословна екологична жизнена среда и подобряване на здравния и социален статус на населението

Община Брусарци

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Стабилен социално - икономически статус и качествена околна среда в общината
- Развитие на селското стопанство и преработка на селскостопанската продукция
- Намаляване на безработицата

Община Вълчедръм

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- По-добро качество на живот и възможности за реализация в община Вълчедръм чрез развитие на базисната общинска инфраструктура (транспортна, екологична и физическа среда в населените места)
- По-висока заетост и по-висок жизнен стандарт на населението чрез съдействие за екологична и конкурентоспособна икономика, развитие на атрактивни икономически дейности и по-широко използване на ВЕИ

- Подобряване качеството на човешкия капитал и възможностите за социална, образователна и трудова интеграция чрез развитие на образователната, културната и социалната инфраструктура и материално техническата база (МТБ), повишаване на квалификацията и възможностите за учене през целия живот, повишаване на административния капацитет, партньорство и трансгранично сътрудничество

Община Вършец

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Създаване на атрактивна бизнес среда и ускорено развитие на икономическия потенциал с ключов приоритет насърчаване на туризма в община Вършец
- Хармонично развитие на територията на община Вършец и модернизиране на техническата инфраструктура
- Подобряване на условията на живот на гражданите на община Вършец и на качеството на природната и жизнената среда в общината

Община Георги Дамяново

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на конкурентоспособна общинска икономика
- Изграждане на качествена жизнена среда
- Постигане на териториален баланс
- Създаване на общински капацитет

Община Лом

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Възстановяване и развитие на инфраструктура, допринасяща за засилване на местната конкурентоспособност
- Преструктуриране на икономиката на основата на знанието за достигането на евростандартите на ниво общ европейски пазар
- Адаптиране на човешките ресурси към местния пазар на труда и интеграция на маргинализирани групи за подобряване качеството на живот
- Градско развитие и околна среда
- Изграждане на общински капацитет и развитие на местното самоуправление

Община Медковец

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и ефективно използване на общинската инфраструктура, осигуряваща висок жизнен стандарт
- Развитие на икономиката на територията на община Медковец и увеличаване на заетостта
- Подобряване на жизнената среда и утвърждаване на общината като предпочитано място за живот и реализация
- Повишаване на административния капацитет и качеството на работната сила

Община Монтана

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и ефективно използване на обществената инфраструктура, осигуряваща висок жизнен стандарт
- Развитие на икономиката на територията на Община Монтана и увеличаване на нейната конкурентоспособност
- Подобряване на жизнената среда и утвърждаване на общината като предпочитано място за живот и реализация
- Повишаване на административния капацитет и качеството на работната сила
- Балансирано развитие на населените места в общината в контекста на устойчивото регионално развитие

Община Чипровци

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Насърчаване на местните предприемачи и привличане на външни инвеститори за развитие и активизиране на местната промишленост
- Развитие на туризма (екологичен, социално-ангажиран, селски, поклоннически, спортен и културно-исторически)
- Подобряване състоянието на инфраструктурата
- Създаване на благоприятна социална среда за духовно развитие
- Развитие на устойчиво селско стопанство

Община Якимово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване способността на общината за развитие
- Развитие и модернизиране на инфраструктурата, създаваща условия за развитие и привличане на инвестиции
- Повишаване на привлекателността на общината и подобряване на качеството на живот

- Подобряване на селищната среда и развитие на селските райони
- Териториално и трансгранично сътрудничество за икономическо развитие укрепване на управленския капацитет на властите на местно ниво

Област Плевен

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на икономически растеж и повишаване на конкурентоспособността на икономиката в област Плевен
- Развитие и модернизация на инфраструктурата и условията за растеж
- Подобряване на привлекателността и качеството на живот в област Плевен, при запазване на регионалната идентичност
- Укрепване на институционалния капацитет на местно и регионално ниво за успешно социално икономическо развитие

Община Белене

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване конкурентоспособността на местната икономика
- Подобряване качеството на живот
- Развитие на сътрудничество за европейско сближаване, задълбочаване на партньорството и добросъседство за постигане на устойчиво развитие
- Укрепване на институционалния капацитет и човешките ресурси на местно ниво за подобряване процеса на управление

Община Гулянци

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на общинската икономика
- Развитие на общинската инфраструктура
- Подобряване на условията за живот в община Гулянци
- Развитие и укрепване на капацитета на общинската администрация

Община Долна Митрополия

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване на местната конкурентоспособност
- Развитие и модернизация на инфраструктурата, създаваща условия за растеж и заетост
- Подобряване на привлекателността и качеството на живот в общината
- Развитие на земеделието и подобряване на градската среда

- Развитие на сътрудничеството за европейско териториално сближаване, задълбочаване на партньорството и добросъседството за постигане на развитие
- Укрепване на институционалния капацитет на местно ниво за подобряване процеса на управление

Община Долни Дъбник

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване инфраструктурата и опазване на околната среда на територията на Община Долни Дъбник
- Развитие на селското стопанство и туризма и насърчаване на предприемачеството на външни и вътрешни инвеститори
- Създаване на удобна жизнена среда

Община Искър

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Преструктуриране на икономиката по посока на конкурентоспособност и устойчив растеж
- Устойчиво развитие на територията
- Създаване на условия за подобряване качеството на живота и екологичната инфраструктура

Община Кнежа

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на модерно селско стопанство и преработвателна промишленост
- Създаване на условия за духовно, физическо и социално развитие на населението
- Разширение и модернизация на инфраструктурата, осигуряваща чиста и здравословна околна среда

Община Левски

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Създаване на активна бизнес среда (повишена инвестиционна активност; значим икономически растеж)
- Изграждане на качествена жизнена среда
- Постигане на териториален баланс в развитието на общинската територия и системата от населени места

- Създаване на общински капацитет за усвояване на европейските фондове, публично-частни партньорства и реализиране на целите на плана

Община Никопол

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване конкурентоспособността на Общинска икономика - чрез развитие на модерно селско стопанство и преработвателна промишленост
- Създаване на условия за духовно, физическо и социално развитие на населението, развитие на човешките ресурси и подобряване на качеството на живот
- Развитие техническата и социална инфраструктура и на нейното разширяване и модернизация осигуряваща чиста и здравословна околна среда

Община Плевен

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Постигане на динамична конкурентоспособна икономика, осигуряваща по-добра професионална и социална реализация на хората, в устойчиво развиваща се жизнена среда
- Ускоряване на икономическото развитие и повишаване на инвестиционната атрактивност на общината чрез подобряване на достъпността, осигуряване на услуги с адекватно качество и запазване на екологичния
- Повишаване на конкурентоспособността чрез развитие на човешкия капитал
- Развитие на социалната инфраструктура
- Повишаване на местния капацитет за разработване на политики, планиране и управление

Община Пордим

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на модерно селско стопанство и преработвателна промишленост
- Създаване на условия за духовно, физическо и социално развитие на населението
- Разширяване и модернизация на инфраструктурата, осигуряваща чиста и здравословна околна среда

Община Червен Бряг

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Ускорено развитие на икономиката и осигуряване на устойчив растеж на доходите на населението
- Развитие на качеството на човешките ресурси
- Изграждане на качествена пътна, енергийна, комуникационна и градска инфраструктура
- Опазване на околната среда, оползотворяване и запазване на ресурсите на Община Червен Бряг и превръщането ѝ в район с добри условия за живот и отдих

Област Разград

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Стабилизиране на икономиката и модернизация чрез инвестиции в нови технологии и иновации
- Развитие на ефективен и конкурентоспособен аграрен сектор
- Обновяване и развитие на техническата инфраструктура, подобряване качествата на околната среда
- Подкрепа на човешкия капитал, увеличаване на заетостта, повишаване на жизнения стандарт
- Укрепване на институционалния капацитет за провеждане на ефективна регионална политика

Община Завет

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване на техническата, социална и екологична инфраструктура на общината
- Повишаване конкурентоспособността на общинската икономика
- Подобряване качеството на човешките ресурси, чрез повишаване качеството на образованието, професионалната подготовка и преквалификация
- Повишаване качеството на живот, чрез благоустрояване на средата и подобряване услугите за местното население

Община Исперих

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Балансирано и устойчиво местно икономическо развитие на основата на традиционни и ресурсно обезпечени отрасли и внедряването на нови и високотехнологични производства
- Повишаване качеството на живот на населението на общината
- Развитие на човешките ресурси и адаптирането им към изискванията на европейския пазар

Община Кубрат

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на ефективен аграрен сектор
- Стабилизирана икономика, инвестиционна привлекателност и конкурентоспособност
- Укрепване на човешкия капитал и подобряване на качеството на живот
- Развитие и модернизация на техническата инфраструктура и подобряване на качествата на околната среда

Община Лозница

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Създаване на условия за растеж и заетост, чрез развитие и модернизация на инфраструктурата и повишаване конкурентно способността на общинската икономика
- Интегрирано развитие на селищните територии и повишаване привлекателността и качеството на живот в общината
- Укрепване на институционалния капацитет на местно ниво и установяване на партньорство на национално и транс-национално ниво

Община Разград

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие и повишаване на конкурентоспособността на общинската икономика
- Планово изграждане, модернизация и рехабилитация на общинската инфраструктура
- Подобряване на условията за живот в общината
- Развитие и укрепване на институционалната среда и обществени партньорства

Община Самуил

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване на техническата, социална , екологична и административна инфраструктура
- Подобряване на бизнес средата и осигуряване на възможности за инвестиции и развитие на селското стопанство и леката промишленост
- Интегрирано развитие на социалната сфера и повишаване привлекателността и качеството на живот в общината

Община Цар Калоян

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Създаване на условия за растеж и заетост, чрез развитие и модернизация на инфраструктурата и повишаване конкурентоспособността на общинската икономика
- Интегрирано развитие на селищните територии и повишаване привлекателността и качеството на живот в общината
- Укрепване на институционалния капацитет на местно ниво и установяване на партньорство на национално и транс-национално ниво

Област Русе

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Инвестиране в иновации, нови технологии и развитие на човешките ресурси в съответствие със стратегическите потребности на областната икономика
- Пълноценно използване на конкурентните предимства на област Русе за осигуряване на устойчиво развитие на районите повишаване качеството на живот на населението при изравняване на социално-икономическите стандарти между областния център и изостаналите райони на Област Русе
- Интензивно сътрудничество в рамките на СЦПР и на регионите на ЕС за решаване на общи социално-икономически проблеми, повишаване на институционалния капацитет, приобщаване на бизнеса и гражданския сектор към управлението на регионалното и местното развитие

Община Борово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Инвестиране в иновации и развитие на човешките ресурси в съответствие с потребностите на местния бизнес и селското стопанство
- Повишаване качеството на живот на населението в общината
- Интензивно сътрудничество между съседни общини в рамките на областта и ТГС с Р. Румъния за решаване на общи социално-икономически проблеми

Община Бяла

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване на инфраструктурата
- Подобряване на инвестиционния климат и подкрепа на малкия и средния бизнес
- Повишаване заетостта и качеството на работната сила
- Прозрачно и ефективно управление и стабилизиране на социалните процеси

Община Ветово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Оптимизиране на селскостопанското производство и прилагане на европейските стандарти в развитието на отрасъла
- Подобряване на качеството на живот на гражданите на Община Ветово
- Развитие на преработваща селскостопанското производство, промишленост, отговаряща на европейските стандарти
- Опазване на природните и исторически забележителности и развитие на туризъм
- Развитие на местното самоуправление и гражданското общество

Община Две могили

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване стандарта на живот
- Растеж на икономиката и намаляване на безработицата
- Развитие на селското стопанство
- Развитие на селски и екотуризъм

Община Иваново

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Устойчиво развитие на човешките ресурси на територията на Община Иваново
- Устойчиво управление на инфраструктурните и екологичните дейности на територията на Община Иваново
- Устойчиво подобряване на стопанския облик на Община Иваново
- Оптимизиране на административния капацитет на Община Иваново

Община Русе

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Балансирано и устойчиво развитие на територията за подобряване на жизнената среда, условията за бизнес и сигурността
- Интегрирано развитие на транспортната инфраструктура на общината и между-регионалното и трансграничното сътрудничество

- Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и качеството на живот
- Повишаване на институционалния капацитет за управление и стимулиране на партньорството

Община Сливо поле

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Оптимизиране на селскостопанското производство и прилагане на европейските стандарти в развитието на отрасъла
- Подобряване на качеството на живот на гражданите на Община Сливо поле
- Развитие на преработваща селскостопанската производство промишленост, отговаряща на европейските стандарти
- Опазване на природните и исторически забележителности и развитие на туризъм
- Развитие на местното самоуправление и гражданското общество

Община Ценово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Укрепване капацитета на общинската администрация
- Постигане на икономически растеж и повишаване конкурентоспособността на местната икономика
- Подобряване на общинската инфраструктура - транспортна, образователна, екологична, водна, горска, социална, комуникационна и др.
- Развитие на туризма и човешките ресурси

Област Силистра

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Изграждане на съвременна инфраструктура, реализираща геостратегическото местоположение на областта, водеща до повишаване на привлекателността за инвестиции и подкрепяща ускореното социално-икономическо развитие на Област Силистра
- Развитие на диверсифицирана и конкурентоспособна икономическа структура на областта
- Аграрен сектор, клъстер “храни”, туризъм
- Постигане на ново качество на жизнен стандарт и жизнена среда
- Укрепване на административния капацитет на областта

Община Алфатар

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Изграждане и поддържане на информационна инфраструктура, водеща до повишаване на привлекателността за инвестиции и подкрепяща ускореното социално-икономическо развитие на общината
- Повишаване на благоприятна местната икономическа активност
- Повишаване на качеството на живот на населението и подобряване и усъвършенстване на социалната инфраструктура
- Повишаване ролята на местния капацитет и структури при вземане на управленчески решения и прилагане на политиката за общинско развитие

Община Главиница

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Подобряване конкурентоспособността на местната икономика (селско стопанство, лека промишленост и туризъм) чрез модернизация и обновяване на производствената база, внедряване на нови технологии и иновации, повишаване на достъпа до информация и знание
- Създаване на устойчива заетост, насърчаване на равните възможности, включително за младежите, подобряване на връзките „град - село” за интегрирано местно развитие
- Подобряване и развитие на инфраструктурата в община Главиница, като фактор за привличане на инвестиции, задържане и привличане на младите хора, усъвършенстване на бизнес-средата и възможностите за развитие на алтернативен туризъм
- Опазване на културното и природно наследство, устойчиво и щадящо околната среда използване за развитие на туризъм, развитие на подходяща социална среда и възможности за културно и образователно развитие в община Главиница
- Усъвършенстване на институционалния капацитет на публични власти, организации и институции за съвместно местно развитие

Община Дулово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Развитие на конкурентноспособна общинска икономика
- Изграждане на качествена жизнена среда
- Постигане на териториален баланс

Община Кайнарджа

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Изграждане на съвременна инфраструктура с цел превръщането на община Кайнарджа в привлекателен център за инвестиции, способстващи ускореното ѝ социално-икономическо развитие на община с крайгранично положение
- Създаване на благоприятна бизнес-среда за интензивно развитие на аграрния сектор, на малки преработващи предприятия и на алтернативния туризъм като се използват благоприятните природо-климатични условия
- Постигане на ново качество на жизнен стандарт и жизнена среда в община Кайнарджа
- Укрепване на институционалното развитие на общината

Община Силистра

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Обновяване и изграждане на техническа инфраструктура, свързана с развитието на бизнеса и подобряването на жизнена среда
- Постигане на конкурентоспособна общинска икономика
- Повишаване качеството на жизнения стандарт и жизнената среда
- Създаване на общински капацитет

Община Ситово

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Обновяване, модернизирание и доизграждане на инфраструктурата, способстваща за социално-икономическото развитие на Общината
- Изграждане благоприятна жизнена среда, осигуряваща ново качество на жизнен стандарт
- Развитие на аграрния сектор като суровинна база на икономиката и заетостта в Общината и опазване на околната среда
- Развитие на туристическия сектор и поддържане на културните традиции в Общината
- Създаване на общински капацитет за устойчиво развитие

Община Тутракан

Основни приоритети и стратегически области за развитие:

- Повишаване конкурентоспособността на местната икономика
- Подобряване качеството на живота на гражданите на община Тутракан
- Създаване на благоприятна социална среда за духовно развитие

- Развитие на местното самоуправление и гражданското общество

Регион за развитие Югозападна Олтения

Регионът се намира в югозападната част на Румъния и е с площ от 29212 км² (12,25 процента от страната). Той включва пет окръга: Долж, Горж, Мехединци, Олт и Валчея, с преобладаващо население в селските райони (47,2% градско, 52,8% в селските райони).¹⁴ Независимо от широката база на промишлеността, високия земеделски и туристически потенциал, в региона има нисък профил на иновациите и е един от най-бедните в страната.

Основните регионални насоки на политиката се фокусират върху подобряване на ефективността на региона в създаването на работни места, регионални инвестиции, инфраструктура и туризъм, образование, научни изследвания, иновации, подкрепа за предприятията и човешки ресурси. Основните насоки в подкрепа на тези цели са включени в Регионалния план за развитие с обща цел стесняване на различията в развитието между Югозападен регион Олтения и останалите региони в страната. Основни приоритети за регионално развитие:

- Повишаване на конкурентоспособността на икономиката
- Развиване на регионалната инфраструктура
- Подобряване на социалната среда и образованието
- Развиване на енергийната инфраструктура
- Развиване на туризъм, културно и природно наследство
- Развиване на човешките ресурси и социални услуги
- Развиване на селските и планинските райони
- Опазване на околната среда

Стратегията за развитие на югозападния регион Олтения следва трите основни, ключови национални програми: Националната програма за реформи, Националната стратегическа референтна рамка и Националния план за развитие за периода 2007-2013 г.

За програмния период 2007-2013 г. в окръга е разработена Стратегия за социално-икономическо развитие на окръг Долж, която има за цел да осигури стратегическа рамка за "подобряване качеството на живот и насърчаване на устойчивото развитие в окръг Долж, така че той да стане окръг с динамична и разнообразна икономика с по-високо квалифицирани човешки ресурси, а БВП на окръга да нарасне до 90% от средния за страната до 2013 г."

На тази база на окръжно ниво са формулирани няколко основни приоритети/ приоритетни оси за развитие, съответни зони на интервенция, както и приоритетни проекти. Основните приоритетни оси за развитие са:

¹⁴ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

- Конкуренетоспособност
- Човешки ресурси
- Достъпност, свързаност и социална инфраструктура
- Околна среда и енергия
- Административен капацитет

В допълнение на интегрираната окръжна стратегия са разработени интегрирани стратегии или планове за развитие на населението места в окръга, които влияят и върху състоянието на бизнес средата:

- Стратегия на община Крайова
- Метрополитна зона Крайова

На местно ниво в общините: Крайова, Калафат, Бъйлещ, както и в част от градовете на Окръг Долж са разработени различни стратегически документи и планове. За оформянето на инициативите за местно развитие, в повечето населени места на окръга са разработени, от 2007 г., стратегии и планове за местно развитие. Стратегическите направления, предложени чрез тези документи, следват в общи линии съществуващите модели на окръжно и регионално ниво, чиито стратегически линии ги поемат и включват, като се ориентират почти изцяло към финансирането, предоставено от европейските фондове. Тези стратегии представляват полезни опити на местно ниво по отношение на анализа на местната ситуация, със съществуващи силни и слаби страни, но и за съпоставянето на съответните статистически данни (дори и ако не винаги съм към днешна дата). Също така, те предоставят на разположение на местните фактори (най-вече местната власт) списъци на интервенциите, необходими за развитието на местно ниво.

Регион за развитие Югоизточна Румъния

Регионът се намира в югоизточната част на Румъния и е с площ от 35,762 км² (15% от страната). Той включва 6 окръга (Браила, Бузю, Констанца, Галац, Тулча и Вранча), 11 общини, 24 градове, 345 общини и 1447 села. Населението (13.16 процента от общия брой в страната) е предимно градско (55,1% градско, 44,9% селски) с голямо етническо многообразие (4.8% малцинства).¹⁵

Регионалната стратегия за развитие включва сред приоритетите си увеличаване на регионалния БВП чрез насърчаване на информационното общество и новите услуги, поддържането на производителността на предприятията чрез иновативни процеси и продукти и др.

¹⁵ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Регионалната иновационна стратегия е разработена в партньорство между публичния и частния сектор (местни администрации, камари на търговията и промишлеността, университети, изследователски организации, бизнес асоциации и организации от частния сектор). Стратегията се фокусира върху следните приоритети:

- Повишаване на иновационната култура, която е централен стратегически актив на предприятията и регионалната политика
- Активиране на дейностите по проучване и развитие за повишаване на иновациите
- Развитие на публичната администрация - водещ фактор за иновации
- ИКТ инфраструктура като основна технология за иновации
- Възобновяеми енергийни източници в Югоизточна Румъния

Регионалната стратегия за развитие следва националните програми: Националната програма за реформи, Националната стратегическа референтна рамка и национално развитие за периода 2007-2013 г. Програмата за развитие включва различни ключови сектори: обществени и частни, малки и средни предприятия, държавната администрация във всички шест окръга. Стимулиране създаването на регионални и междурегионални партньорства. Развитие на човешките ресурси.

Регион за развитие Южна Мунтения

Регионът се намира в южната част на Румъния и е с площ от 34,453 км 2 (14,45% от страната). Той включва седем окръга: Аргеш, Кълъраш, Дамбовита, Гюргево, Яломица, Прахова, Телеорман; 16 общини; 32 града; 519 общини и 2019 села. Населението (15,27% от страната) е най-вече в селските райони (58,6% селски, градски 41,4%) и е етнически хомогенно, с 2,9% ромско население.¹⁶

Регионалният план за развитие има по-силен акцент върху иновациите и конкурентоспособността, тъй като е свързан със стратегия "Европа 2020" и стратегията на ЕС за региона на река Дунав.

Регионалната иновационна стратегия "Иновации Южна Мунтения" има следните основни приоритети:

- Увеличаване на конкурентоспособността
- Подпомагане на устойчивото развитие чрез иновации
- Насърчаване на предприемаческо развитие
- Сътрудничеството между бизнеса и научноизследователските общности
- Развитие на професионалното обучение

¹⁶ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

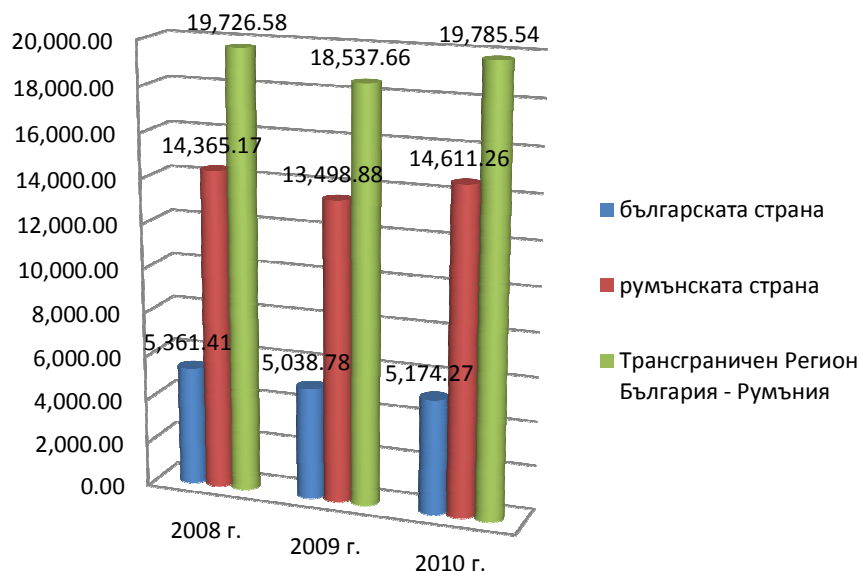
- Опазване на околната среда

Стратегията за регионално развитие следва указанията на три ключови национални програми: Националната програма за реформи, Националната стратегическа референтна рамка и Националния план за развитие за периода 2007-2013 г.

III. РАЗДЕЛ 2 АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ ПО ОБЩИНИ И ОБЛАСТИ В ТРАНСГРАНИЧНАТА ЗОНА НА БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ

ОБЩИ ДАННИ ЗА БВП В ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН БЪЛГАРИЯ - РУМЪНИЯ В ДИНАМИЧЕН РЕД

(графика 11) Динамика на БВП в трансграничния регион България - Румъния по години, в милиони евро¹⁷

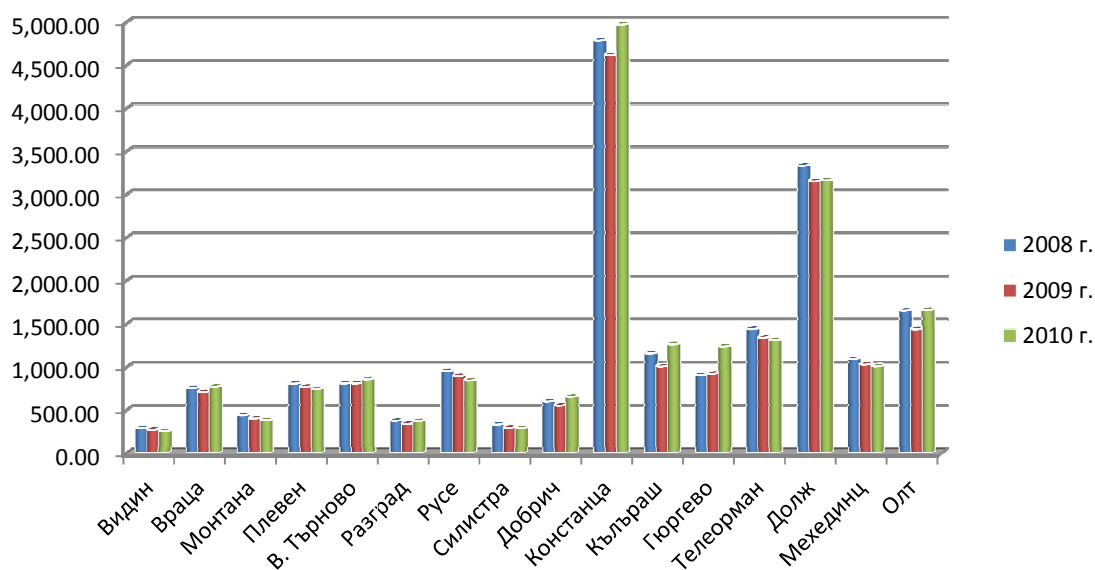
Общият брутен вътрешен продукт (БВП) в трансграничния регион България - Румъния достига 20 милиарда евро. Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно познава влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната пред-кризисна година за българската и румънската икономика) и 2009 г. показва спад от 6%. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката като нивото на brutния вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирани през 2008 г., а растежът в сравнение с 2009 г. е над 6,7% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от почти 1,2 милиарда евро. Сравнението между българската и румънската страна на трансграничния регион показва, че създадения БВП от българска страна е 5,17 милиарда евро или 26% от общия, а от румънска страна е 14,61 милиарда евро или 74% от общия (графика 11). Данните за БВП на човек от населението в

¹⁷ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт, The European Central Bank ECB, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

региона за 2010 г. показват значително по-високи стойности от румънска страна 4 014 евро на годишна база в сравнение с българската страна 2930 евро на годишна база (графика 13).

(графика 12) Динамика на БВП в трансграничния регион България - Румъния по области/окръзи, по години, милиона EUR¹⁸

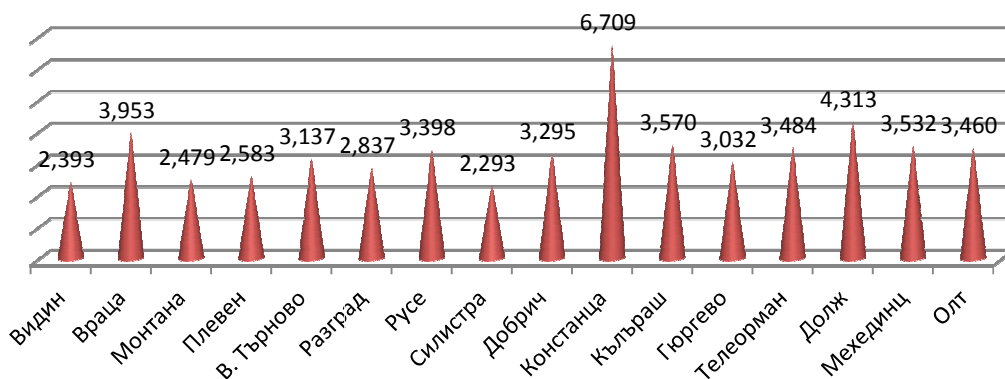
Размерът на БВП за 2010 г. на ниво области/окръзи показва сериозни различия, дължащи се главно на разликите в размера на отделните административни единици. Сравнението на размера на икономиката/пазара по области/окръзи показва, че основният дял от пазара в трансграничния регион се пада на румънските окръзи Констанца 25,1%, Долж 16%, Олт 8,4% и Телеорман 6,6%, а най-малки областни икономики са Видин 1,3%, Силистра 1,5%, Разград 1,9% и Монтана 1,9% (графика 12). По отношение показателя БВП на човек от населението първи места в региона заемат окръг Констанца 6 709 евро и Долж 4 313 евро на годишна база, а последни са областите Силистра 2293 евро, Видин 2393 евро и Монтана 2479 евро на човек през 2010 г. (графика 14). За допълнителна информация и данни относно БВП на човек от населението в трансграничния регион България - Румъния вижте Приложение 1 Детайлна статистическа информация и данни към настоящото проучване.

¹⁸ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт, The European Central Bank ECB, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

(графика 13) БВП на човек за трансграничния регион България - Румъния в евро, за 2010 г.¹⁹

(графика 14) БВП на човек по области- окръзи за трансграничния регион България - Румъния в евро, 2010 г.²⁰

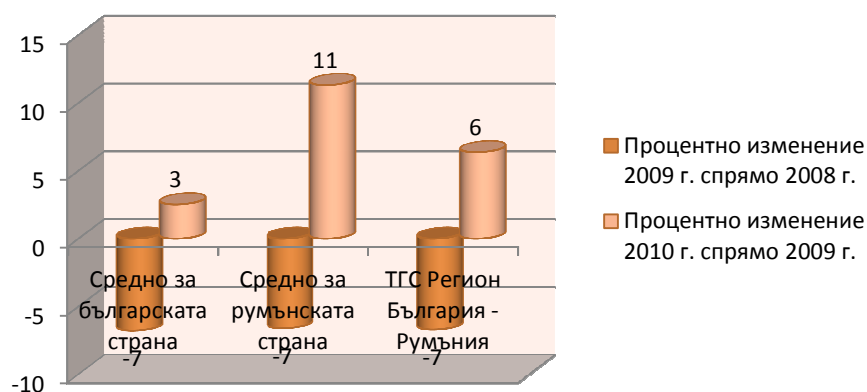

¹⁹ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт

²⁰ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

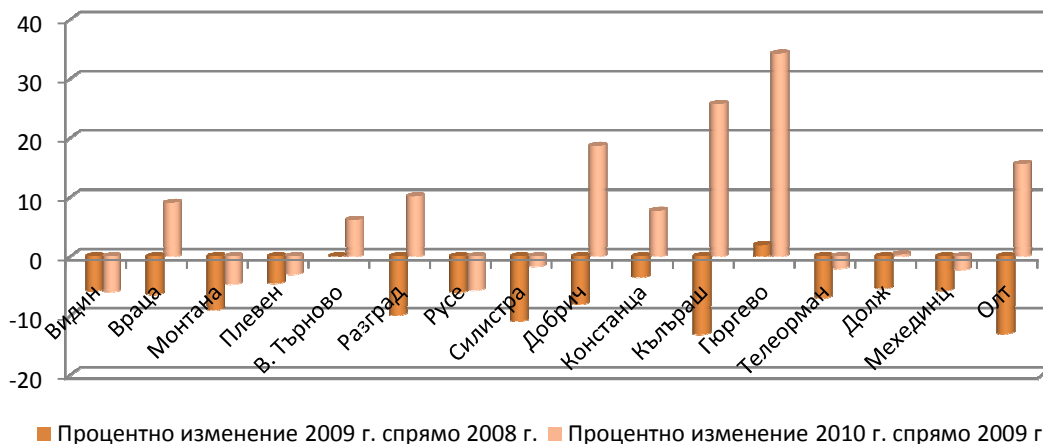
През 2009 г. трансграничният регион на България и Румъния отбелязва значителен спад на brutния вътрешен продукт - 7%, като и българската и румънска страна на региона регистрират еднакво свиване на икономиката спрямо 2008 г. Данните от 2010 г. са положителни за регионалната икономиката, която бележи ръст от 6% спрямо нивата от 2009 г. Бързото възстановяване се дължи основно на румънската страна на региона, където регистрираният икономически растеж е 11%, докато от българска страна той е само 3% (графика 15). Динамиката на БВП на окръжно/областно ниво потвърждава общите за региона тенденции. Всички областни/окръжни икономики се свиват през 2009 г. с изключение на окръг Гюргево, където е отбелязан ръст на БВП от 2% спрямо 2008 г. и област Велико Търново, където размерът на БВП остава без промяна. През 2009 г. най-голям спад на икономическата активност отбелязват окръзите/областите Олт 13%, Кълъраш 13%, Силистра 11% и Разград 10%. През 2010 г. 7 от областните/окръжните икономики продължават да се свиват, макар и с по-бавни темпове, като спадът остава най-силен в областите Видин 6%, Русе 6% и Монтана 5%. В същия период 8 областни /окръжни икономики отбелязват растеж, най-силно изразен в окръзите Гюргево 34%, Кълъраш 26%, Добрич 19%, Олт 16% и Разград 10% (графика 16). Размерът на БВП в окръг Долж през 2010 г. остава без промяна спрямо 2009 г. За допълнителна информация относно динамиката на БВП в трансграничния регион България - Румъния: вижте Приложение 1 Детайлна статистическа информация и данни към настоящото проучване.

(графика 15) Динамика на БВП в трансграничния регион България - Румъния по години, в проценти²¹

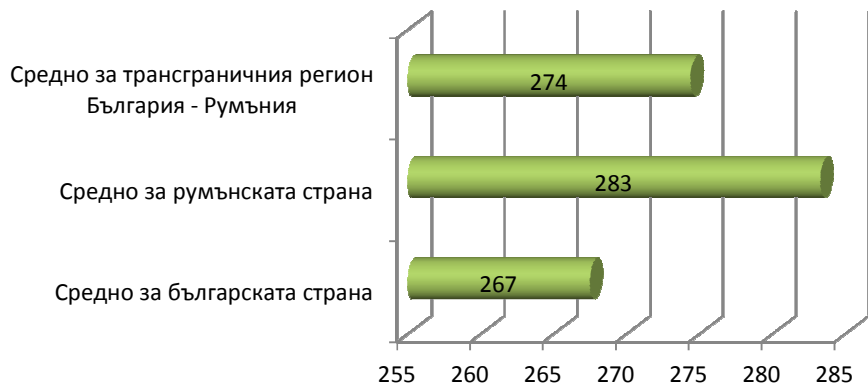
²¹ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт, The European Central Bank ECB, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

(графика 16) Динамика на БВП в трансграничния регион България - Румъния по години, по области, в проценти²²

Средният разполагаем доход на населението, измерен като нетна, средна месечна работна заплата, в трансграничната зона на България и Румъния е 274 евро. Сравнението на българската страна с румънската показва, че разликите в средния разполагаем доход от двете страни на региона са минимални, като в българските области размерът на нетната, средна месечна работна заплата е 97%, а в румънските окръзи 103% от регионалната (графика 17).

(графика 17) Нетна средна месечна работна заплата на населението на трансграничния регион България - Румъния в евро²³

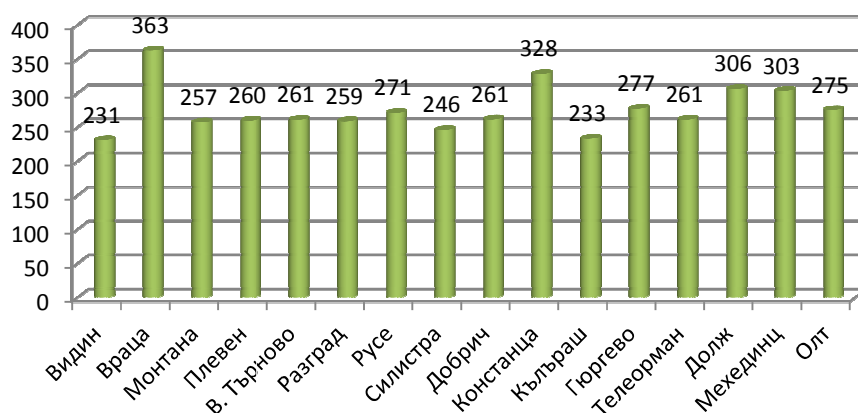

²² INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт, The European Central Bank ECB, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

²³ National Forecast Commission Romania, Национален статистически институт НСИ

Данните на областно ниво в трансграничната зона показват съществени различия в нивото на средния, месечен разполагаем доход в региона от най-високите стойности във Враца и Констанца съответно 363 и 328 среден, нетен месечен доход от заплата в евро до най-ниските Видин и Кълъраш съответно 231 и 233 среден, нетен месечен доход от заплата в евро (графика 18). За допълнителна информация относно разполагаемия доход и възнаграждение на населението вижте Приложение 1 Детайлна статистическа информация и данни към настоящото проучване.

(графика 18) Нетна средна месечна работна заплата на населението на трансграничния регион България - Румъния в евро²⁴

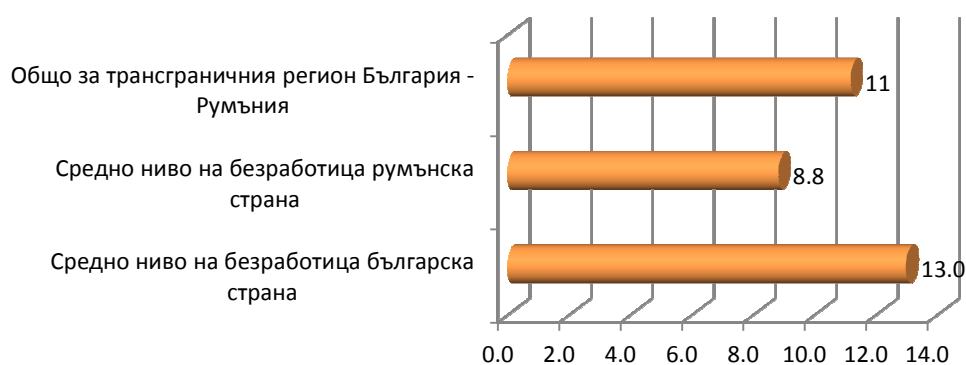

Нивото на безработица в трансграничния регион на България и Румъния се повлиява в различна степен от интензитета на икономическа активност, инвестиции и различни активни мерки и политики на пазара на труда от българска и румънска страна. Данните от 2010 г. сочат, че общото ниво на безработица в региона достига 11%, като нивата на безработица от българска страна са доста по-високи 13% в сравнение с тези от румънска 8,8% (графика 19). На ниво окръзи/области данните от 2010 г. показват големи вътрешни, за региона, различия. Най-високото ниво на безработица е регистрирано в окръзите/областите Разград 22,6%, Добрич 16,4%, Видин и Велико Търново 13,1%, а най-ниски са стойностите в окръзите/областите Констанца 5,7%, Русе 6,8%, Гюргево 8,4%, Олт 8,2% и Враца 8,6% (графика 20). За допълнителна информация относно нивата на безработица и икономическа активност в

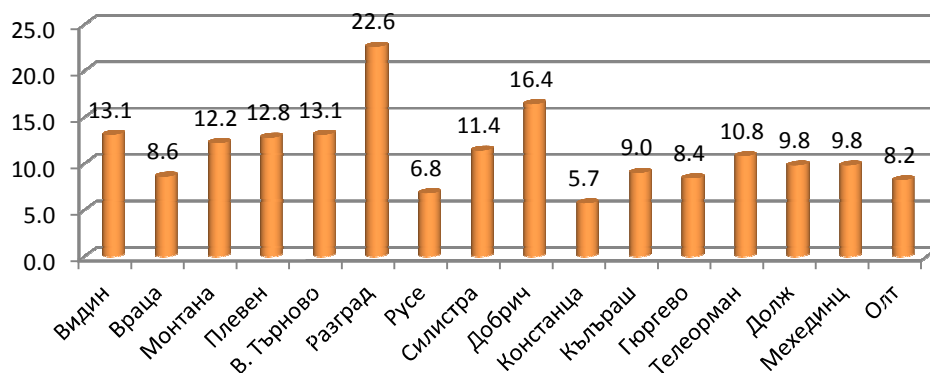
²⁴ National Forecast Commission Romania, Национален статистически институт НСИ

трансграничния регион България - Румъния: вижте Приложение 1 Детайлна статистическа информация и данни към настоящото проучване.

(графика 19) Ниво на безработица в трансграничния регион България - Румъния по данни от 2010 г.²⁵

(графика 20) Ниво на безработица в трансграничния регион България - Румъния по области/окръзи, по данни от 2010 г.²⁶

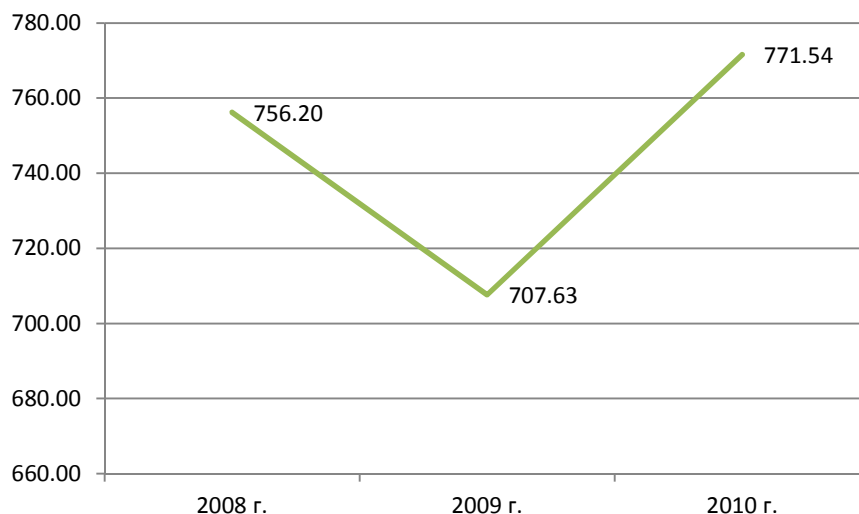
²⁵ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт НСИ

²⁶ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт НСИ

ИНВЕСТИЦИОНЕН АНАЛИЗ НА ОБЛАСТНО/ОКРЪЖНО И ОБЩИНСКО НИВО

Област Враца

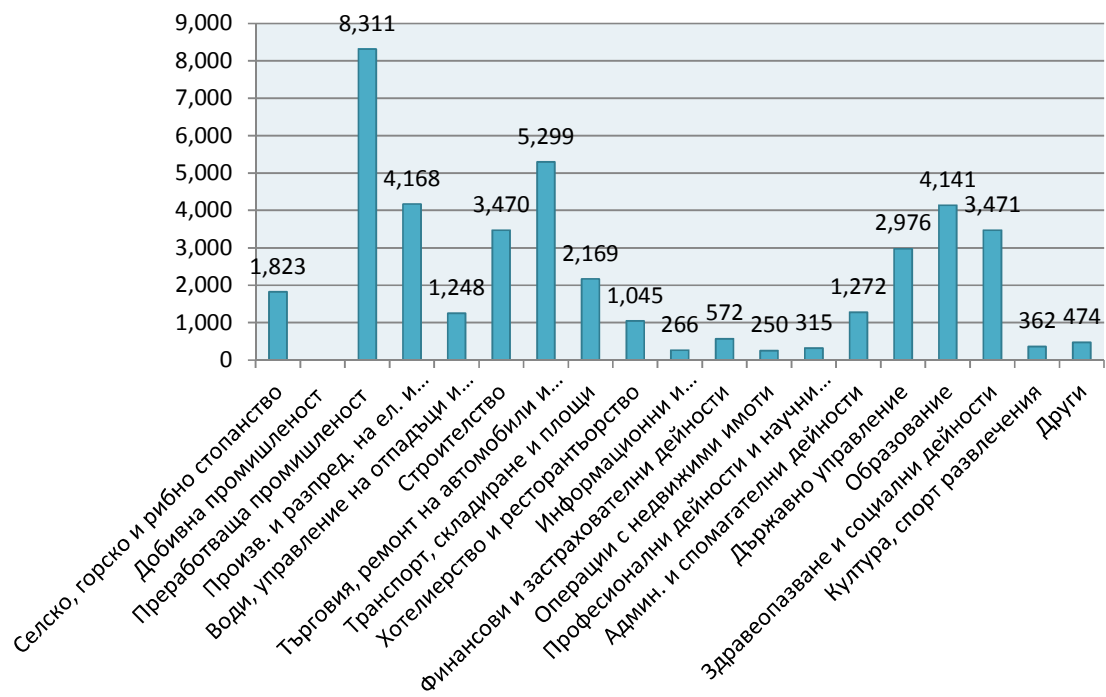
(графика 21) Динамика на БВП в Област Враца по години в милиони евро²⁷

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно отразява влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от почти 6,5 %. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката като нивото на brutния вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирани през 2008 г., а растежа в сравнение с 2009 г. е над 9% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от почти 64 милиона евро.

²⁷ БНБ, Национален статистически институт

(графика 22) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица²⁸

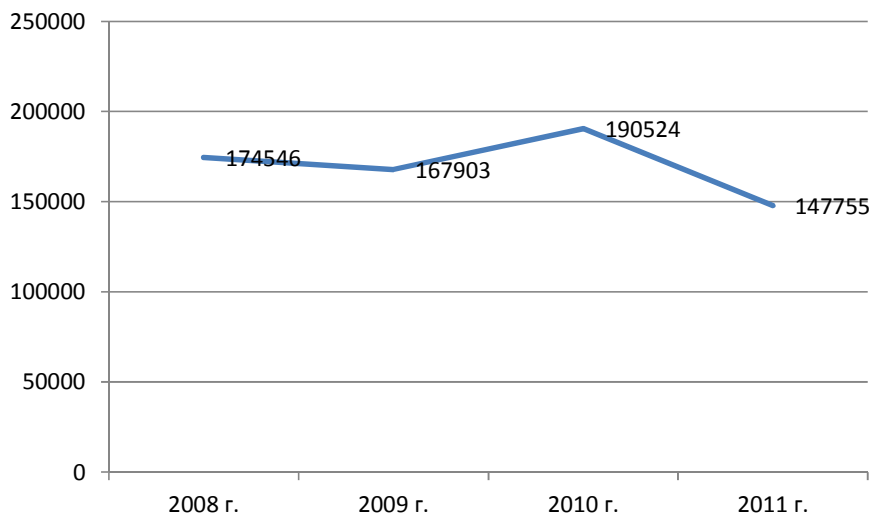

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, почти 20% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията, производството на електрическа енергия и строителството, като заетите в тези три сектора на стопанството в област Враца са почти 30%. Селското, горско и рибно стопанство генерира малко над 4,3% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е почти 2,5%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - около 25% от заетите в местната икономика.

²⁸ Национален статистически институт

(графика 23) Разходи за придобиване на ДМА в Област Враца в динамичен ред, в хиляди евро²⁹

Община Борован

Основен поминък на населението от община Борован е земеделието и свързаното с него животновъдство. Плодородната земя на площ от 160 000 дка благоприятства развитието на зърнопроизводството. По-голяма част от терените е с малък наклон, което е благоприятна предпоставка за стопанско усвояване.

На територията на община Борован има 15 арендатори, обработващи 1000 дка площи, 2 земеделски кооперации, 58 частни земеделски стопани.

Тенденции за развитие - отглеждане на зеленчукови култури и билки.

Общината е разделена на два ветеринарно-медицински участъка, в които са регистрирани общо 2301 животновъдни обекта.

Община Бяла Слатина

Развитието на местната икономика на община Бяла Слатина през 2007-2011 г. не се характеризира с драстични събития, които да доведат до промени

²⁹ Национален статистически институт

от структуроопределящ характер - водещ сектор е селското стопанство с постоянни „борби“ за второто място между преработващата промишленост и търговията.

Общият брой на функциониращите предприятия в община Бяла Слатина нараства в периода 2007-2010 г. с 25%. Общата стойност на произведената продукция също бележи ръст от 37%, което може да се приеме като показател за икономически растеж. Увеличеният брой на предприятията се дължи до голяма степен на нарастващия дял на предприятията от отрасъла „селско стопанство“ (71% през 2010 г. спрямо 2007 г.). Търговията обаче, е секторът с най-голям ръст в стойността на произведената продукция - 58% за 2010 г. спрямо 2007, следван от преработващата промишленост с 42% и селско стопанство - 37%.

Общият размер на нетните приходи от продажби на територията на община Бяла Слатина за периода 2007-2010 г. също следва положителна тенденция и нараства от 79 417 хил. лв. през 2007 г. на 103 940 хил. лв. през 2010 г.

Още по-забележителен темп на растеж (почти 50%-ово увеличение) се наблюдава и при показателя разходи за придобиване на дълготрайни материални активи - от 21 364 хил. лв. през 2007 г. на 41 642 хил. лв. през 2010 г. Този индикатор отразява потенциала на фирмите и предприятията за обновяване на основните фондове и за повишаване на конкурентоспособността.

Селското стопанство се утвърждава като водещ отрасъл в икономиката на община Бяла Слатина, чийто нетни приходи от продажби за 2010 г. бележат най-високия ръст от 37% спрямо базовата 2007 г. И като дял от общите нетни приходи от продажби за 2010 г. отново е най-висок този на селското стопанство - 33%, следван от преработвателна промишленост (30%) и търговия (27%). Малките разлики в процентните съотношения затвърждават характеристиките на трите сектора като структуроопределящи за развитието на местната икономика.

Община Враца

Община Враца се намира в Северозападната част на Република България и има територия 697 кв. км и население 80 186 души (по настоящ адрес, към 15.06.2011 г., по данни на ГРАО). Състои се от един град Враца и 22 села. По площ общината заема 16-то място в страната. От общо 679 кв. км - 370 са обработваема земя, а 117 - гори и ливади. Климатът е умерено-континентален. Град Враца е с изградена инфраструктура и комуникации. Изпълнена е

отоплителна мрежа, хранваща 15 352 апартаменти и множество търговски обекти. На територията на общината са изградени 3 броя подстанции. Добре са развити съобщителните връзки. Основен вид транспорт в общината е автомобилният, в града е развит и тролейбусният транспорт. В общината са развити текстилна промишленост (производство на памучни платове и коприни), шивашка, хранително-вкусова промишленост (хлебопроизводство, сладкарство, месопереработка, млекопереработка), производство на строителни материали (цимент), мебелна и лека промишленост, машиностроителна (производство на стругове и фрези), металолееене и металообработка и други. В Общината има изградени множество бензиностанции и газостанции. Има богато изградена мрежа от модерни търговски обекти. Повечето от добре работещите фирми на територията на общината са предимно частни (малки и средни). Община Враца оказва активно съдействие и подпомагане за развитието на малкия и среден бизнес.

Община Враца работи активно, за привличане на средства, както от Предприсъединителните фондове на Европейския съюз, така и от други фондове и програми.

По-важните проекти, изпълнени през последните пет години са повече от 25 на брой, по различни национални и оперативни програми, на обща стойност около 30 млн. лв. Тя бяха свързани с подобряване техническата и инженерна инфраструктура в общината, на материално-техническата база в сгради общинска собственост (училища, детски градини, ясли, болници), в оптимизация на училищната мрежа, укрепване бреговете на реки, предоставяне на различни социални услуги и др.

Община Козлодуй

Структуроопределящата дейност е електропроизводството, което е концентрирано в “АЕЦ Козлодуй” ЕАД гр. Козлодуй с 40.43% от общото национално електропроизводство, при спазване международните норми и изисквания за ядрена безопасност и радиационна защита. Към 31.12.2004 година броя на работещите по трудови правоотношения е 5219 души квалифицирана и с високо образование работна сила, въз основа на което дружеството се явява най-големия работодател в Общината и областта. Спрямо 2000 година заетите в дружеството са намалели с 20%. Около 3200 души или 61.31% от работещите в АЕЦ са жители на община Козлодуй. Нивото на умения е високо, но има голяма разлика между работещите в АЕЦ и по-малко образованата част от населението.

Броят на активните стопански единици (нефинансов сектор) на територията на община Козлодуй през последните години постоянно нараства. Докато през 2000 година те са били 266 броя, през 2002 година те вече са 386 броя, т.е. нарастването за две години е с 45%. Общия брой стопански единици в края на 2003 година вече са 408.

Гъстотата на активните фирми в общината през 2000 година е 10.48 бр. на 1000 души от населението, а през 2003 година този показател е 16,35 бр. Стойността на този показател е по-нисък от средния за страната (28.7 фирми на 1000 души), както и от средния за областта, което е индикатор за по-слабата предприемаческа активност в Общината.

Нетните приходи от продажби на жител през 2002 г. са достигнали 34.14 лв., при средна стойност на показателя за страната за същия период 10.11 лв. и за гр. Враца - 4.89 лв./жител.

Тенденцията в последните години е нарастване на нетните приходи от продажби.

Приходите от дейността в нефинансовия сектор през 2000 година достигна 640 026 лв., а през 2003 година /без “АЕЦ Козлодуй” и други отрасли с конфиденциалност на данните/ те са 108 315 лв., като най голям дял имат стопанските единици от строителството с 45.46%, следвани от тези в търговията и ремонта с 28.27%.

Община Криводол

В началото на ХХ век селищата на територията на общината имат предимно селски облик и основен поминък е земеделието. Индустриализацията на общината се засилва след 60-те години. Акцентът се поставя върху машиностроенето и металообработването, произведенията на текстилната и по-слабо на хранително-вкусовата промишленост също имат принос за развитието на общината. През 1989 г. има 10 предприятия и фирми и 22 производствени цеха - машиностроителен завод "Димо Дичев", МОЗ "Ботуня", чийто палети се изнасят за Швейцария, ЗПП "27 септември" за преградни панели, дървообработващо предприятие "Мебел", ЗКИ "Томин мост" за тухли, ДФ "Прогрес" за преработка и ушиване на изделия от естествени кожи, СП "БКС", цех "Валентина" за дамски облекла, РПК "Септември". Селското стопанство винаги е било важен отрасъл и основен поминък за хората от този край. Приоритетно място заемат растениевъдството - зърнопроизводствено направление и животновъдството - главно млечно говедовъдство. Общината разполага със 198 000 дка орна земя и 31 700 дка естествени ливади и пасища.

Производствени и други предприятия в миналото и сега

Преструктурирането в икономическата сфера води до голяма промяна в производствения облик на Община Криводол. Дълготрайните материални активи на промишлеността като обем сградов фонд са изключително големи, като технически процес са безнадеждно остарели. Със значително по обем строително производство е "Строител - Криводол", "Мебел - Криводол" АД е с големи възможности за дървопреработване със запазено технологично оборудване. Запазено е частично кожухарското производство.

Фирми по отрасли

Регистрирани са над 600 фирми - болшинството с предмет на дейност търговия, но една голяма част от тях са прекратили дейността си. На територията на Община Криводол има регистрирани 269 земеделски производители, 6 Земеделски кооперации, 24 арендатора, 4 мандри, 2 маслобойни, 4 мелници, 1 зайце и птицекланица, 1 зърнобаза на ДР

Стратегия за развитие на стопанството

В "Стратегия за развитие на община Криводол през периода 2000 - 2006" са посочени приоритетните отрасли за развитието на общината: развитие на промишлената инфраструктура; енергопроизводство, което е новост за общината и се състои в изграждането на каскада "Малки ВЕЦ" в поречието на реките Ботуня и Лева с цел осигуряване на електропроизводство, с което да се задоволят потребностите на всички консуматори в общината /изграждането вече е започнато/; осигуряване на разширено възпроизводство на земеделска продукция и преработка на територията на Общината, земеделие и хранително-вкусова промишленост; строителство и строително производство; образование; здравеопазване, култура и спорт, туризъм и др.

Община Мездра

Списък на основните предприятия в общината

"Овергаз - Запад" АД, "Нютекс" АД, "Леденика И ММ, "Хемус-М" АД, "Техкерамик М" ООД, "Балкан Искър" АД, "Вархим" ЕООД, "Ритлите 97" АД, "Стройкерамика", "Мелница Лана-Мел" АД, „Компания за инженеринг и развитие“, „Марколана България“ ООД - Зверино, "SE Bordnetze-Bulgaria" ЕООД

Селско стопанство

Стопанисваната земеделска земя в община Мездра е 291 360 х.дка По начин на трайно ползване се разпределя, както следва: пасища мера - 75 525 дка; пасища с храсти - 65 88 дка; залесени територии - 14 055 дка; земи по § 4 - 1 350 дка; полски пътища 6 846 дка; непригодни земи /скален пясък/ - 989 дка; обработваеми земи 185 976 дка в т.ч ливади 56 263 дка; лозя 8 441 дка; овощни градини 2 904 дка; трайни насаждения 40 дка; ниви 118 319 дка. Земеделските територии в общината по вид собственост са: Държавен поземлен фонд 484 дка, Общински поземлен фонд - 41 463 дка; ОбПФ /временно стопанисван от общината/ 62 449 ; земи на частни стопани 183 763 дка; земя на читалища 431 дка; земя на училища 339 дка; земя на религиозни организации 1 041 дка; земя по § 4 - 1 390 дка, ВСИЧКО 291 360 дка. Основната насока за развитие на земеделието в Общината е в областта на зърнопроизводството : пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед. За стопанската 2003/2004 г. за засети с есенници и пролетници 17 958 дка. Средните добиви при пшеницата са 220 кг от декар, ечемик 290 кг, царевица зърно 280 кг и слънчоглед 120 кг. Зърнопроизводството се осъществява от 3 земеделски кооперации, осем арендатори и от дребни частни стопани. Животновъдството е съсредоточено в личния сектор. Поголовието на животните е сведено до: говеда 1 241 в т.ч крави 830, биволи - 78, овце - 6 662 , кози 5 235, свине 1 420 и птици 19 2000 бр. Средната продуктивност при кравите за 2003 година е 3 200 л. мляко от фуражна крава при 3.6 % мастни вещества, при овцете 55 л., при биволиците 1 100 л. и при козите - 95 л. Средния настриг вълна е 3.8 кг. Горският фонд е на площ 20 794 дка. На бивши собственици са възстановени 43 393 дка, на религиозни организации - 2 147 дка и юридически лица 855 дка. В процедура за изясняване в съда са горите общинска собственост с площ 41 998 дка. Признати от ОбС "Земеделие и гори" и Мездренския районен съд са 2 059 дка. На територията на общината функционират три земеделски кооперации в селата Долна Кремена, Кален и Руска бяла. Останалите се ликвидираха или се намират в процес на ликвидация. Има създадени частни фирми за отглеждане на животни в с. Зверино за свине; с. Долна Кремена - за крави и овце и с. Върбешница - крави и в с. Царевец за свине и овце.

Община Мизия

През последните години в икономиката на Община Мизия протече процес на реструктуриране. Рязко намаля относителния дял на производството в традиционния промишлен отрасъл - производството на хартия. Нарасна дела на леката промишленост, търговията и услугите. Търговията и услугите са изцяло съсредоточени в частния бизнес. Той се разраства бавно и все още не е важен

генератор на работни места и благосъстояние. Действащите малки предприятия са в сферата на зърнопроизводство, търговия, транспорт, и хранителна промишленост.

Липсата на инвестиции и преференции за частния бизнес свива мащабите на малките фирми. Понастоящем икономическото състояние на стопанските обекти в общината е сходно с общото състояние на икономиката на страната. По-голяма част от фирмите страдат от едни и същи явления, характерни за икономическата конюнктура в страната:

- продължителна ниска икономическа активност;
- слаба финансова дисциплина.

Приходите от продажби се използват за материали, суровини, енергия, за работна заплата, и натрупване на скромна печалба. Няма възможност да се отделят средства за инвестиции, за технологично обновление, за машини и съоръжения, без които не може да се провежда политика на обновление.

Като основна характеристика на икономиката в общината може да се посочи високата зависимост от субсидиите от централния бюджет и липсата на готови проекти за кандидатстване по финансиращите програми на Европейския съюз и други международни източници.

Като основни приоритети за възстановяване на дела на промишлеността в структурата на икономиката на Община Мизия, се очертават привличането на чужди инвеститори с цел технологично обновление и експортна ориентация на производството. Разширяването пазарите на национално ниво и използването на възможностите на Европейското споразумение за разширяване на износа.

Община Оряхово

Община Оряхово е разположена в Северозападна България по поречието на р. Дунав. Състои се от седем населени места (град Оряхово - общински център и шест кметства - Селановци, Остров, Лесковец, Горни Вадин, Галово, Долни Вадин) с обща площ 329 хил. дка. Общината се намира в североизточната част на област Враца и граничи на юг с общините Бяла Слатина и Кнежа, на изток с община Долна Митрополия, на запад и югозапад с община Мизия и на север граничи с р. Дунав.

Общината е част от район с важно геостратегическо положение, което определя голямата и роля в развитието на област Враца и страната, за трансгранично европейско сътрудничество. Тази значимост се подсилва от наличието на гранично контролно пропускателен пункт и ферибот.

Община Роман

Икономическият облик на община Роман се определя от фирмите: "СТАЛ Инвест" ЕООД - предприятие за производство на товарозахватни съоръжения; "МЕТИЗИ" АД - предприятие за производство на стоманени телове и въжета; ЕТ "ЕВРОПА - ВАЛЕРИ РОЛАНСКИ" - Търговска верига и складове на едро.

Селското стопанство в община Роман е насочено предимно към развитие на животновъдството и е свързано с наличните ресурси - мери, пасища и ливади. Почти цялата животновъдна продукция се произвежда в частния сектор. Растениевъдството е насочено предимно към производството на хлебна пшеница, овес и ечемик за животновъдството. Преобладават площите, обработвани от земеделски кооперации. Предимно за лично ползване се отглеждат царевица, картофи и зеленчуци. Трайните насаждения са по-малко застъпени и са представени главно от ябълкови насаждения. Обработваемата земя е 56 264 дка. Горски фонд - 86 175 дка.

Географското разположение благоприятства за развитието на туризма, както поради екологично чистата и живописна природа, така и поради наличието на уникални археологически находки - останки от римски крепости и други (град Роман е разположен върху останки от селище от Бронзовата епоха (2000г. до н.е.) и има продължителна история).

На територията на общината е създадено туристическо дружество "Искърски оазис", което има за цел организиране на различни форми на туристическа дейност, главно екологичен, селски туризъм и реклама на атрактивни туристически обекти на територията на общината.

Община Хайредин

Община Хайредин е изостанал селски район без развита промишленост, но с традиции в селското стопанство. В общината има и условия за развитие на малкия и среден бизнес.

Общинската икономическа инфраструктура има ясно изразена аграрно-промишлена характеристика. Земеделското производство доминира над промишленото. Значителен дял заема транспортната дейност. Едно от по-големите предприятия на територията на общината е ЕООД "Монолит" - гр. Монтана, което разработва находището на мушелкалк в с. Манастирище и е специализирано в добив и обработка на карьерни материали. Друга по-мощна фирма е ЕООД "Гущерски" - с. Хайредин, която притежава автобуси,

товарни автомобили, гаражни помещения, бензиностанция и извършва транспортни услуги и превоз на пътници на територията на общината и извън нея.

Не по-малък дял от икономиката на общината заема хранително-вкусовата промишленост. В селата на общината са изградени 6 малки фурни, специализирани в производството на хляб закуски и сладкарски изделия.

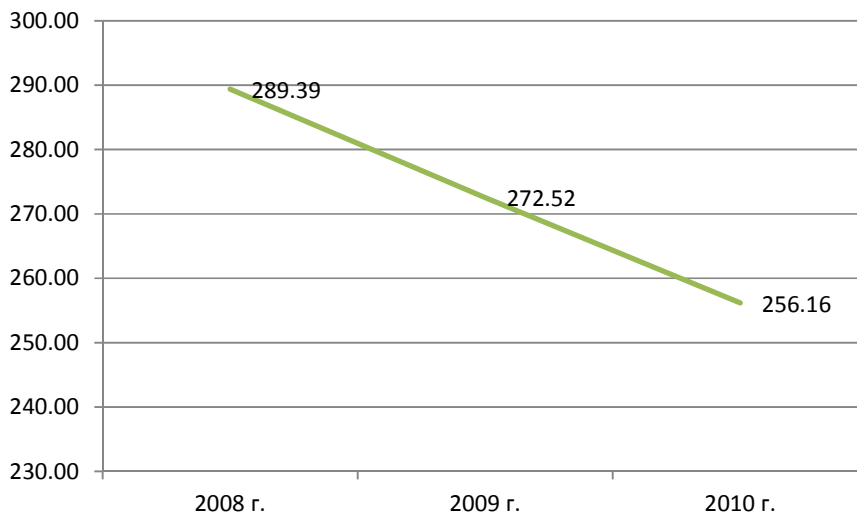
Цялата производствена инфраструктура е частна собственост. На територията на общината са регистрирани 87 частни фирми с основен предмет на дейност търговия на дребно.

Общината разполага със значителни за размера си дълготрайни материални активи, част от които обаче са морално остарели, а степента на използването им е изключително ниска.

Земеделското производство в общината се базира на 166034 дка, от които 142352 дка - ниви, 6477 дка - трайни насаждения, 565 дка - естествени ливади и 16640 дка - мери и пасища.

Област Видин

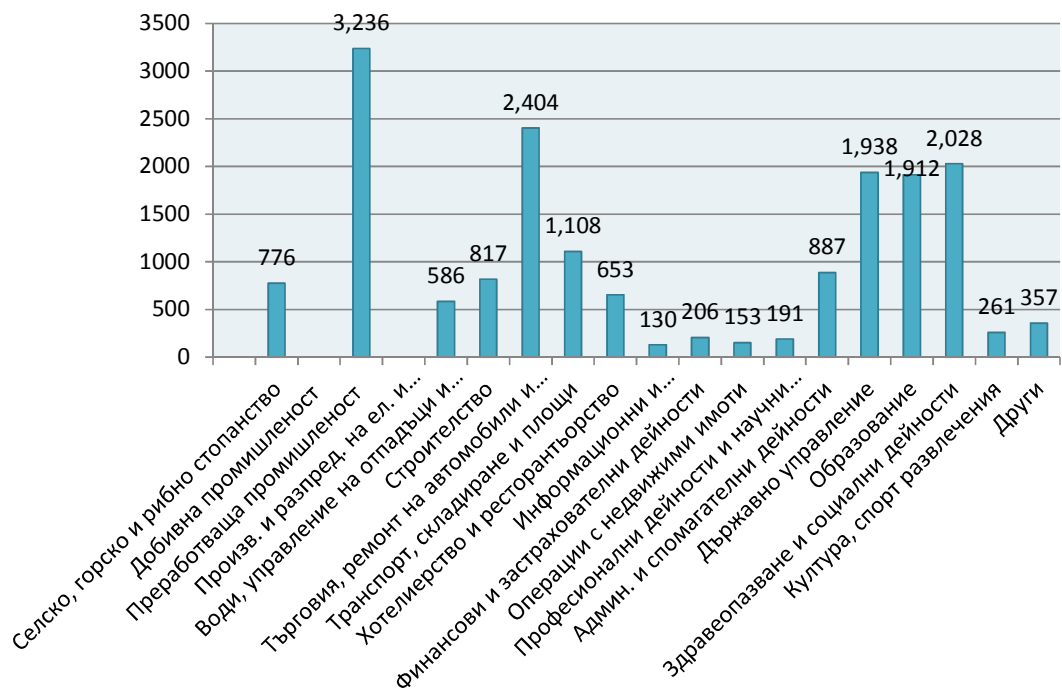
(графика 24) Динамика на БВП в Област Видин по години в милиони евро³⁰

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно показва влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от 5,8 % или 16,9 милиона евро. През 2010 г. рецесията се задълбочава, като спадът на икономиката и нивото на brutния вътрешен продукт в областта е отново над 16 милиона евро в сравнение с предходната 2009 г. Общо за двете кризисни години 2009 и 2010 г. свиването на областната икономика в проценти е над 11,5%, а в абсолютни стойности 33,23 милиона евро.

³⁰ БНБ, Национален статистически институт

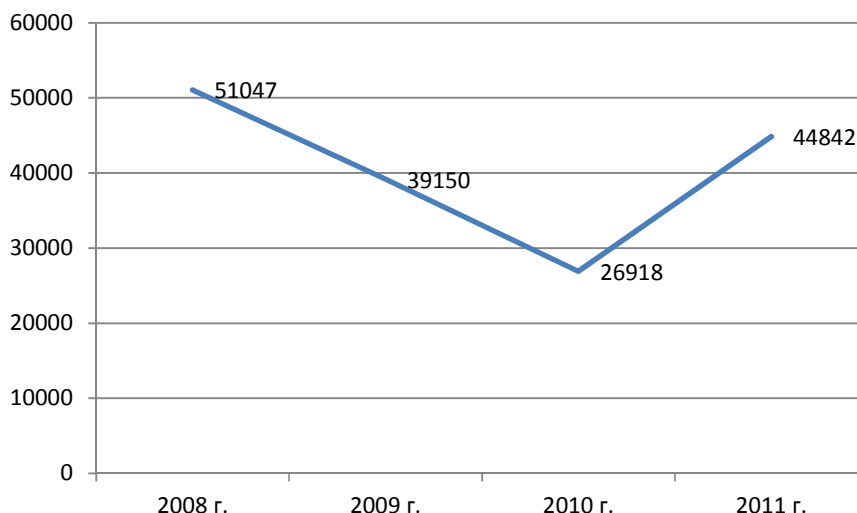
(графика 25) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица³¹

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, почти 17,6% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията, транспорта и складовата дейност като заетите в тези два сектора на стопанството в област Видин са почти 20%. Селското, горско и рибно стопанство генерира малко над 4,2% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е 4%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - около 32% от заетите в местната икономика.

³¹ Национален статистически институт

(графика 26) Разходи за придобиване на ДМА в Област Видин в динамичен ред, в хиляди евро³²

Община Белоградчик

Структуроопределящите отрасли на местната икономика са: селско стопанство, хранително-вкусова промишленост, дърводобив и дървообработване, лека промишленост - производство на резервни части, апарати и системи за подвижния ЖП състав и инфраструктурата на БДЖ, производство на ПЕ фолио и опаковки от него, производство на телефонни апарати и резервни части за тях.

През юни 2007г. бе подписано споразумение за откриване на гранично-пропускателен пункт на българо-сръбската граница при проход “Кадъ Боаз” между с. Салаш, община Белоградчик - с.Ново корито, община Княжевац (Република Сърбия). Реализирането на този проект ще окаже положителен социален и икономически ефект в общината и ще позволи традиционно добрите отношения на българо-сръбската граница да продължат да се развиват чрез засилване на търговския и културен обмен, активизиране на контактите и партньорството в съвместни проекти за трансгранично сътрудничество.

Биоразнообразието в региона е значително. На територията на общината се намират следните защитени територии: част от резерват „Чупрене”, природна забележителност „Белоградчишки скали”, природна забележителност „Боров камък”, природна забележителност пещера „Магура”, природна забележителност водопад „Бела вода”. В процедурата за обявяване

³² Национален статистически институт

на защитена територия в Западна Стара планина е природен парк „Белоградчишки скали“, който ще обхваща приблизително 2/3 от територията на общината. Предвижда се паркът да включва сегашните ПЗ „Белоградчишки скали“, ПЗ „Боров камък“, Р „Чупрене“, ПЗ „Венеца“, ПЗ „Бялата вода“, обширните глами и др. територии от общо три общини с обща площ над 20 000 ха, богати на биоразнообразие, геоморфологични форми и историческо минало.

Туризмът е един от главните фактори за икономическото обновление на района. Природните дадености и културно-историческо наследство в общината, сред които природния феномен Белоградчишките скали, една от най-запазените крепости в страната - Римската крепост „Калето“, Пещерата Магура, килийно училище в с. Рабиша, Рабишко езеро и др., са предпоставка за развитието на разнообразни форми на туризъм в община Белоградчик.

Община Бойница

Община Бойница е разположена в Северозападна България, област Видин. Общинският център с. Бойница се намира на 250 км от столицата София и на 35 км. от областния център Видин. На юг и югоизток общината граничи с община Кула, на изток - с община Видин, на североизток - с община Брегово, на север и запад общината граничи с Република Сърбия.

Средната надморска височина в общината е около 350 м. През територията ѝ преминават реките: Бойнишка, Рабровска и Тополовска.

Икономическият облик на общината се определя главно от селското стопанство. От общата площ на общината 80,15% са селскостопански фонд, 14,85% - горски фонд, 3,25% - фонд „Населени места“, 1,75% - водни площи, пътища и инфраструктура. Основното направление в селското стопанство е земеделието и в частност отглеждането на зърнени култури.

Природни и културно-исторически забележителности, разположени на територията на общината, са пещерният манастир по пътя за с. Раброво, останките от римска крепост „Пецино кале“ в с. Бойница, водопад на границата между община Бойница и община Кула.

Община Брегово

На територията на общината функционира ГКПП Брегово, най-северната транспортна връзка между Република България и Република Сърбия, където е изграден и модерен Граничен инспекционен ветеринарен пункт, отговарящ на всички европейски изисквания за граничен контрол и инспекция на хранителни продукти от животински произход. ГКПП Брегово е по направление на второкласен път II 12 О.п. Видин - Иново - Брегово - граница Сърбия и свързва градовете Брегово и Неготин (Сърбия).

Релефът в общината е равнинен и полупланински в селата Косово, Делейна и Гъмзово.

Община Брегово е селски район, зависим от земеделието и животновъдството, като източник на заетост и доходи. Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлебно и фуражно производство, лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, овцевъдство и говедовъдство.

На територията на общината се разположени следните исторически местности: „Дортикум“ /римски кастел/ край с. Връв, разкопки от римско време край с. Балей, татарски кладенец край с. Куделин.

Община Видин

Община Видин, която е най-голямата по площ и население в областта, има водеща роля в областната икономика. Сред най-силно развитите икономически сектори в общината са преработващата промишленост и търговия, ремонт на автомобили, лични вещи и стоки за домакинствата. Важен отрасъл за общината се явява и селското стопанство, предвид факта, че земеделските територии съставляват около 75% от цялата ѝ територия. Общината има традиции и в преработката на селскостопанската продукция и производство на хранителни изделия, като разполага и със съответната промишлена инфраструктура. В областта на услугите има добре изградена мрежа от предприятия с разнообразен характер на дейността. На брега на р. Дунав е изградена Индуриална зона, разполагаща с модерна закрыта складова база от 7 300 кв. м и 3 000 кв. м открити складове, изградена техническа инфраструктура и съвременни телекомуникационни връзки. На трите основни входа на гр. Видин са обособени три промишлени зони - Южна, Западна и Северна.

Община Грамада

Община Грамада е разположена в Северозападна България, в централната част на област Видин. Граничи с общините Кула, Макреш, Димово и Видин. Общинският център гр. Грамада, отстои на 30км от гр. Видин и 200км от гр. София.

Релефът на общината се изразява в равни терени с дълбоки долини, прорязани от реките Видбол, Корманица, Грамадска река и Ясова бара. Средната надморска височина е 210м.

Водещ отрасъл в структурата на икономиката на община Грамада е селското стопанство. Общият селскостопански фонд е 136 664 дка, а горската територия - 37 985 дка. Основните култури, които се отглеждат в общината са зърнените култури. Съществуват подходящи условия и традиции за развитието на лозарство, овощарство и зеленчукопроизводството.

Община Грамада е свързана с националната ж.п. мрежа чрез ж.п. гара Срацимир.

Основна пътна артерия в общината е третокласният път 141 Кула - Грамада - Срацимирово - (о.п. Видин - Димово), свързващ гр. Грамада с гр. Кула и първокласен път Е 79 Граница Румъния - о.п. Видин - Монтана - Враца - София, част от трансевропейски коридор №4.

Община Димово

Водещи отрасли в общинската икономика са търговията и услугите, селското стопанство и преработващата промишленост. Значителен дял в сектора на обслужването, който е доминиращ по отношение на заетите лица и регистрираните предприятия, заема малкият бизнес. Селското стопанство също е важен отрасъл за общината като източник на доходи и заетост. В община Димово има ресурси, както за крупни арендни стопанства, така и за малки семейни ферми. Към момента по-голямата част от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница, ечемик и царевица. Благоприятните природоклиматични и почвени условия предполагат възможности за развитие на зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството. Традиция има и в отглеждането на етерично - маслените и билкови култури. Над 70 вида билки и лечебни растения виреят на територията на общината, част от които с търговско значение. Тенденция е развитието на екологично чисто земеделие и свързването на взаимно изгодни производства, в т.ч. изграждането на преработвателни предприятия, свързани с производството и преработката на

селскостопанска продукция, което да стимулира и земеделските производители.

Като предпоставки за развитието на туризма в общината се отбелязват съществуващите природни дадености, географско положение и близостта до туристически обекти от национално и международно значение. Районът на с. Гара Орешец е богат на карстови пещери, по-големи и лесно достъпни от които са пещерите „Венец” и „Козарника”. В района на с. Арчар се намира археологическият обект „Рациария”, с останки от Римския град „Рациария”, който възниква в началото на първи век сл.н.е. като военен център на северната граница на провинция Мизия. На 2 км южно от с. Извор се намира манастирът „Св. Богородица”.

Община Кула

В общината функционира ГКПП „Връшка чука” по направление на второкласен път II14 О.п. Видин - Кула - Връшка чука - граница Сърбия. Разстоянието от граничния преход до сръбския град Зайчар е 11 км.

Приоритетни отрасли в развитието на общината са селското стопанство, преработваща промишленост, занаятчийството.

Селското стопанство е традиционен отрасъл за община Кула. Съществуващите почвено-климатични и трудови ресурси са благоприятни за неговото развитие. Общата земеделска площ е 216 141 дка, от които обработваемата земя е 191 453 дка. На територията на общината има 59 015 дка горски фонд, предимно широколистни гори.

Наличието на големи изкуствени водни басейни /5 зарибени язовира/ в общината и голямо дивечово разнообразие са предпоставки за развитие на ловно-рибарския туризъм.

На територията на общината е разположен, обявения за защитена местност, природен резерват „Връшка чука” - ареал на редки и уникални растителни видове - Български ерантис, Томасиниев минзухар, Ничичево прозориче и др. Намира се в землището на с. Извор махала и обхваща площ от 67.6 хектара.

На базата на съществуващите в общината културно-исторически и природни забележителности, сред приоритетите на общината е и развитието на културния туризъм, включително и трансграничен туристически обмен с Република Сърбия. В центъра на гр. Кула се намират руините на римската

крепост „Кастра Мартис”, в съседство на която е уредена и музейна сбирка с експонати, открити при разкопките.

Община Макреш

От общата площ на общината земеделската земя обхваща 143 897 дка, горски фонд - 77 159 дка, водни площи - 2 622 дка, за добив на полезни изкопаеми - 581 дка (кариера за добив на глина и кариера за добив на варовик).

Сектор растениевъдство има стратегическо значение за отрасъла селско стопанство. Най-голям относителен дял в растениевъдството на община Макреш има зърнопроизводството и техническите култури . Зърнените култури заемат по-голяма част от общата обработваема земя в общината, като основен дял се пада на производството на пшеница, ечемик, царевица и ръж. Наличието на много добри пасища и ливади в планинската и полупланинската част на областта и добрите условия за развитие на фуражно производство в равнинната част са предпоставка за развитие на овцевъдството и месодайното говедовъдство.

Центърът на общината с. Макреш се намира на 35 км от областния център гр. Видин. Община Макреш има връзка с ж.п. линията София - Видин чрез ж.п. гара Макреш, отстояща на 10 км от с. Макреш. Общината се обслужва и от ж.п. гара Димово, която отстои на 12 км. от с. Макреш.

Като възможности за развитие на туризъм в общината, се отчитат екологично чистата природа, Рабишкото езеро, част от което е в землището на с. Толовица, основаният през 10-11 век Раковишки манастир и църквата към него „Света троица”, която е обявена за паметник на културата с национално значение.

Община Ново село

Община Ново село е разположена в северозападната част на Република България, в област Видин. Общината граничи с община Видин и община Брегово и посредством река Дунав с Република Румъния. Община Ново село отстои на 25 км от гр. Видин и на 15 км от границата с Република Сърбия.

Релефът е равнинен. Общият поземлен фонд на общината възлиза на 86 622 дка, което представлява 79% от територията ѝ. Обработваемата земя е 32 991 дка, мери и пасища са 5 204 дка и лозя -12 194 дка.

Климатичните условия са подходящи за отглеждане на повечето от разпространените в България селскостопански култури. Община Ново село има дългогодишни традиции в лозаро-винарския сектор. Отглеждат се предимно високостеблени винени сортове „Каберне“, „Мерло“, „Гъмза“ и „Ркацители“.

Водеща роля в икономиката на община Ново село има преработващата промишленост, свързана най-вече с ползване на селскостопански продукти - грозде и зърно. Предприятията в тази сфера имат трайни интереси в района и постепенно доразвиват и доизграждат старата материална база в общината.

Сред приоритетните сфери на развитие на общината място заема и туризмът. Като благоприятен фактор за неговото развитие се отчита разположението на три от населените места на общината непосредствено на брега на р. Дунав (вкл. с. Ново село), което е и предпоставка за развитието и на воден туризъм.

Община Ружинци

Важно значение за развитието на с. Ружинци като център на общината е неговото транспортно - географско положение. Селото е разположено на главен път Е 79 Граница Румъния - о.п. Видин - Монтана - Враца - София - Граница Гърция, част от трансевропейски коридор №4. Центърът на общината отстои на 54 км от гр. Видин, на 43 км от гр. Монтана.

В северната част на общината преминава железопътната линия Видин - София. На територията на общината се намира гара Дреновец, която има транзитен характер. Друга ж.п. връзка на общината със страната е Гара Орешец, която се намира на 10 км от с. Ружинци.

На територията на общината има 3 язовира в землищата на селата: Гюргич, Дражинци и Дреновец, и два микроязовира в селата: Гюргич и Бело поле. Единствената река, която преминава през територията на общината е река Лом.

Селското стопанство е важен отрасъл на общинската икономика, за което съществуват и добри почвено-климатични условия. Към благоприятните фактори следва да се отнесе и наличният поземлен ресурс - 77,6% от територията са земеделски земи, като 86,3% от тях са обработваеми.

На територията на общината функционират няколко производствени предприятия, но като цяло по-голяма част от фирмите, работещи в общината, са малки и в сферата на търговията.

Съхраненото фолклорно наследство и красива природа в общината се отчитат като важни предпоставки за развитието на опознавателен, риболовен, селски и екологичен туризъм. На територията на Община Ружинци в близост до с. Дреновец се намира основаният пред XI век Добридолски манастир.

Община Чупрене

Основната част на предприятията, намиращи се на територията на общината, са в областта на химическата промишленост, хранително-вкусовата, дървопреработващата и електро-производствената. Най-голям дял от общинската икономика е съсредоточен в с. Горни Лом.

Обработваема земя в общината е общо 142 350 дка. За равнинния район на общината основни в структура на културите са пшеницата и слънчогледът.

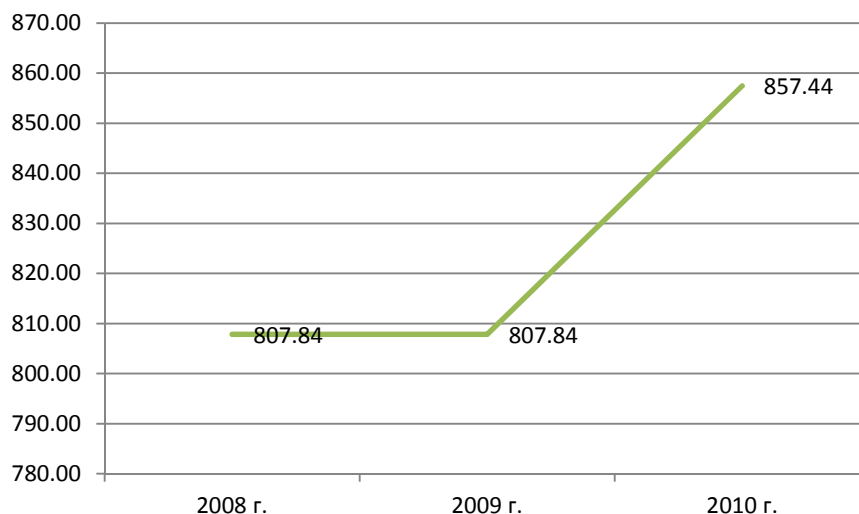
Поради планинския характер на общината, гората е сред основните ресурси за бъдещото развитие на икономиката. Повече от 50 % от територията на общината е заета от гори.

На територията на община Чупрене се намира природния резерват „Чупрене“. Той е с площ 1439,2 хектара. Създаден е с цел запазване на най-северните иглолистни гори в България, съставени от смърч и ела.

Други природни забележителности в общината са: местността „Бекинска шобърка“ - Чупрене, „Реплянската глама“ - с. Репляна, „Бела стена“ - Долни Лом, вр. Миджур и вр. Три уши, пещерите „Леви сухи печ“ и „Десни сухи печ“ - Долни Лом.

Област Велико Търново

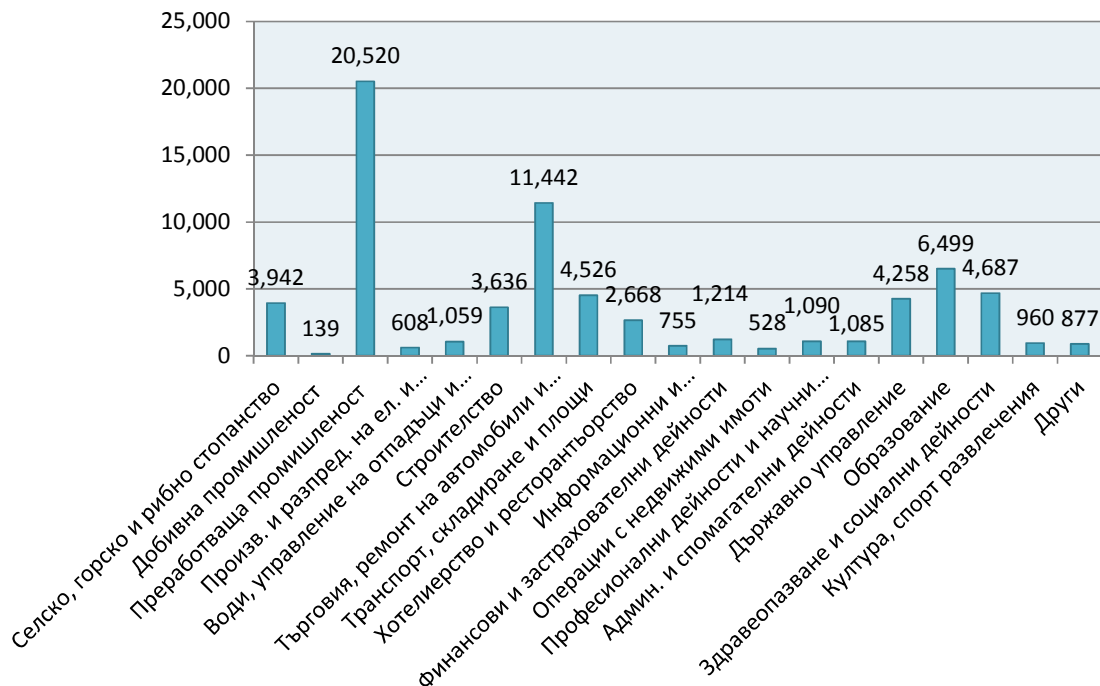
(графика 27) Динамика на БВП в Област В. Търново по години в милиони евро³³

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика показва стабилно развитие в условията на световна финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва стабилност и практически нулево изменение като размера на БВП в евро и за двете години остава около 809 милиона евро. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката, като нивото на brutния вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирана през 2008 г., а растежа в сравнение с 2009 г. е над 6,1% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от почти 50 милиона евро.

³³ БНБ, Национален статистически институт

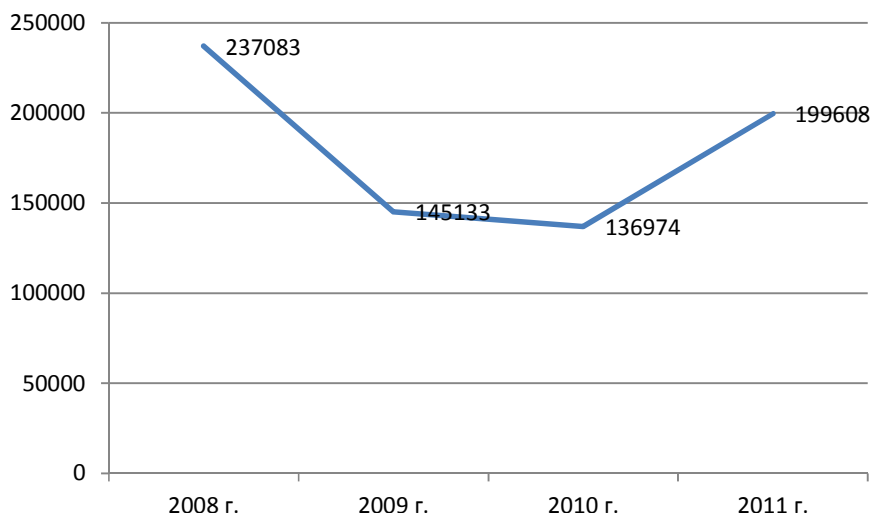
(графика 28) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица³⁴

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, над 29% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията и ремонта на автомобили като заетите в този сектор на стопанството в област Велико Търново са над 16%. Селското, горско и рибно стопанство генерира почти 5,6% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е почти 3,8%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - почти 22% от заетите в местната икономика.

³⁴ Национален статистически институт

(графика 29) Разходи за придобиване на ДМА в Област В. Търново в динамичен ред, в хиляди евро³⁵

Община Велико Търново

Икономиката на Община Велико Търново се отличава с разнообразна отраслова структура и силна териториална концентрация в гр. Велико Търново. Делът на търговията и услугите продължава слабо да се увеличава за сметка на селското стопанство.

Наличната статистика показва силен ръст по всеки един от разглежданите показатели в периода между 2000 и 2008г. Инвестициите в ДМА и бруто продукцията са се увеличили четворно, докато нетните приходи от продажби - над три пъти. На този фон не е изненадващ и ръста с почти 50% на заетите и наетите лица в нефинансови предприятия. По бавният ръст на заетостта в сравнение с ръста на приходите показва също, че предприятията подобряват ефективността си и се насочват към продукция с по-висока добавена стойност. Същевременно, важно е да се отбележи, че през годините между 2008 и 2010г., за които няма налична статистика, икономиката бележи стагнация, а в някои сектори дори и спад (селско стопанство, текстилна промишленост) и бележи относително слаб ръст в началото на 2011г., главно в промишленото производство.

До 2008 г. се очертава ръст на заетите в основните дялове на икономиката на територията на общината, с изключение на селското стопанство, където се наблюдава относителен спад. Сериозен е ръстът на

³⁵ Национален статистически институт

заетите в сектора на услугите и сравнително по-слаб в сектора индустрия. От 2009 г. се забелязва стагнация на заетостта и намаляване на броя на заетите най-вече в сектора индустрия и особено силна тенденция за намаляване в подсектора строителство.

При проследяване развитието на основните подсектори на икономиката се забелязва относителен ръст при всеки един от структуроопределящите такива за област Велико Търново. С две трети нарастват приходите в сектора на преработващата промишленост и с почти толкова търговията и поддръжката и обслужването на автомобили и лични вещи, които са основните структуроопределящи подотрасли. Ръстът в строителството, транспорт, складиране и съобщения и операциите с недвижими имоти е дори още по-висок, над два пъти. Ръст бележи и селското стопанство, с 50%, докато от основните сектори свиване се наблюдава в производството и доставката на ел. енергия, газ и вода до 40% от стойностите през 2004 г.

Бизнес и пазарната и инфраструктура на община Велико Търново е недобре развита и в малка степен отговаря на съвременните нужди и потенциала на бизнеса, за една преструктурираща се икономика, основана на знанието. Като основна слабост може да се счита липсата на нови модерно оборудвани пространства, концентриращи в себе си водещите фирми и производства. Добър ресурс в тази насока е наличието на достатъчен брой производствени зони. Все още недостатъчно развит е секторът на бизнес услугите. Съществуващите производствени зони се нуждаят от съществена рехабилитация и инфраструктурно обновление.

Във Великотърновска община имат изградени клонове следните бизнес структури: Стопанска камара, Великотърновска търговско-промишлена палата, Камара на винопроизводителите, Съюз на частните предприемачи “Възраждане” и др.

Равнището на предлаганите бизнес услуги в общината не е задоволително, независимо, че се наблюдава ръст през последните години. Свидетелство за това са увеличените с пъти инвестиции в сектора през годините до 2009 г.

Община Горна Оряховица

Икономиката в Община Горна Оряховица се определя от следните отрасли:

Производство и разпределение на Електроенергия, газ и вода

Горна Оряховица е важен енергиен център. Тук е разположен клонът на НЕК-ЕАД, обслужващ 5 области: В. Търново, Габрово, Разград, Силистра и Русе. Клонът обслужва разпределителната система и пласмента на електроенергия на територията на тези области. Община Горна Оряховица е акционер във ВиК „Йовковци” ООД и притежава най-голям дял от общинската част на фирмата 20%.

Търговия и ремонт

На територията на общината развиват своята дейност търговски фирми, които осъществяват търговия на едро и дребно със: строителни материали, отоплителни материали, метални изделия, тютюневи изделия, хранителни продукти и др. стоки. Налице е съвременна и добре развита складова база с изградена жп мрежа.

Хранително - вкусова промишленост

Производство на захар, захарни изделия, спирт, пилета, птиче месо и субпродукти, безалкохолни напитки, сладкарски изделия и хлебопроизводство.

Машиностроене

Производство на складова, подемна и битова техника, проектиране, разработване и монтиране на складови стопанства, чугунени отливки, детайли за металорежещи машини.

Строителство

Производство на строителни изделия и елементи, производство на алуминиева дограма и строително монтажна дейност.

Община Елена

Развитието на местната икономика на община Елена през 2007-2011 г. не се характеризира с драстични събития, които да доведат до промени от структуроопределящ характер. Преработващата промишленост продължава да бъде водещ сектор икономиката на общината, следвана от търговията и селското и горско стопанство.

По данни на Териториално статистическо бюро - гр. Велико Търново общият брой на функциониращите предприятия на територията на общината нараства в периода 2007- 2010 г. с 27%, докато общата стойност на произведената продукция намалява с 25% - показател за забавен икономически растеж. Увеличеният брой на предприятията се дължи до голяма степен на

постоянно нарастващия дял на предприятията от отрасъла „търговия“ (21% през 2010 г. спрямо 2007 г.), чиято стойност на генерираната продукция е с традиционно ниски нива в сравнение, например, с тази на сектора „преработваща промишленост“. Както по-долу е илюстрирано, търговията се очертава като „спасителен“ отрасъл за общината във време на икономически дисбаланс.

В сектора преработваща промишленост нетните приходи от продажби за 2010 г. възлизат на 51% от общите, докато нетните приходи на останалите два развити отрасъла на територията са сравнително по-ниски - търговия (26%) и селско и горско стопанство (11%). Нетните приходи от продажби и на трите сектора обаче бележат спад в процентно съотношение спрямо общите, които включват и други сектори.

Община Златарица

Промишленост

Секторът работи с една трета от капацитетните си възможности. Развит е най-вече отрасъла металолееене, металообработване, сортиране и пакетиране на отпадъци и отломки от черни и цветни метали. В този отрасъл функционират 3 промишлени фирми - “Столеком” АД гр. Златарица, “Фондрима и КО” гр. Златарица и “Метал инвест” ЕООД гр. Велико Търново.

Търговия

Заетите в търговия, услуги и обществено хранене през 1999 година са едва 24 % от заетите в същите дейности до 1990 година. За сметка на това вместо 2-3 предприятия, монополисти в отраслите, през 1999 година фирмите са около 160, частни, вкл. преобразуваните РПК и ТПК /64 % от активните фирми в общината/, ангажират 8,34 % от общия брой заети и осигуряват 27 % от нетните приходи на общината. Фирмите са в голямата си част еднолични търговци и ООД, занимаващи се с търговска дейност или собственици на питейни заведения и заведения за хранене. Услугите - шивашки, обушарски, дърводелски, ремонтни и други, са ограничени.

Селско и горско стопанство

От Баланса на земята по видове територии и начин на трайно ползване, общата площ на територията на общината е 232676 дка, от които земеделски земи - 118763 дка и горски територии - 106522 дка. Обработваемата земя е 105663 дка и представлява 45,4 % от общата площ на общината.

Горските територии по начин на трайно ползване са 45,8 % от цялата територия на общината. Горите са 100 262 дка. По форма на собственост са разпределени, както следва: държавни - 73590 дка; общински - 11 567 дка; частни - 14 911 дка; на религиозни организации - 92 дка и други - 102 дка.

Географското разположение на общината обхваща предимно планински и предпланински терени. Това обуславя разпокъсаността, маломерността и отдалечеността на голяма част от земеделските земи. Преобладават малките лични стопанства. От тях - 80% обработват земя в размер до 10 дка. В 70 % - се отглежда по 1 - 2 крави и в 45 % от 3 до 5 бр. овце. Селскостопанската техника е недостатъчна, амортизирана и неефективна.

Община Лясковец

На територията на община Лясковец се намират няколко структуроопределящи промишлени предприятия, в които са концентрирани значителни производствени мощности и които осигуряват заетост на по-голяма част от трудоспособното население на общината. Развити са отрасли на промишлеността като машиностроене, металообработване, хранително-вкусова и текстилна промишленост.

На територията на община Лясковец земеделската земя е 122 253 дка, в т.ч. ниви с площ 97 684 дка, разпределени в 16 726 земеделски имота. От тях 9 512 имота са с обща площ 54 021 дка и размер от 3 до 10 дка. Уедряването на земята, активизирането на нейния пазар и нейното ефективно използване са в пряка връзка с цялостното развитие на селскостопанския отрасъл. Независимо от разпокъсаността на земята пазарно-ориентираните кооперации и арендаторите в община Лясковец стопанисват сравнително големи площи. Към настоящия момент земята се обработва от пет земеделски кооперации, дванадесет арендатори и много частни земеделски стопани.

Природните дадености на общината са особено благоприятни за развитие на туризма във всичките му алтернативни форми. В град Лясковец доминира манастирския ансамбъл "Св. Св. Петър и Павел", сполучливият избор на място, композицията и добрия му външен вид го правят естествен кулминационен завършек на Лясковската долина. Богатата история на манастира е свързана с първото духовно училище в България. В града се намира и единствения в България музей на градинарството.

В защитената местност "Лесопарка" край град Лясковец са изградени и функционират Водно-увеселителен комплекс "Водопада", Ловна хижа със заведения за хранене и настаняване, комплекс Лесопарка, включващ

ресторант-бар, хотелска част и почивна станция, и Ваканционно селище „Манастира“. В защитената местност са запазени части от естествени смесени широколистни гори от космат дъб, полски бряст, турска леска, клен и др., сред които голям брой вековни и забележителни дървета.

Община Павликени

Статистически данни

Площ - 622,6 кв.км., население - 31062 жители, населени места - брой и вид - 20 населени места от които 2 града и 18 села.

В рамките на общината влизат градовете Павликени и Бяла черква и селата Батак, Бутово, Вишовград, Върбовка, Горна Липница, Долна Липница, Димча, Дъскот, Карайсен, Лесичери, Михалци, Мусина, Недан, Паскалевец, Патреш, Росица, Сломер, Стамболово.

Селско стопанство

По-голяма част от земеделските територии са ниви с високо плодородие в добра екологична среда, което приоритетно извежда селското стопанство като водещ отрасъл. Традиционно се залага на зърнените култури - пшеница, царевица, ечемик, соя, а от техническите - на слънчогледа и цвеклото. В Павликени се намира и Опитна станция по соята.

Специфично за този край през последните десетилетия на 20 век е розарството - доходоносен поминък с възможности за трайни контакти с чужди партньори. Добра търговска ниша отваря и производството на дървета и храсти за облагородяване на градска среда и крайпътни зони.

Още в античността тук с вещица е практикувано лозарството и не е случайно, че 77% от трайните насаждения са лозя, които осигуряват суровина за местните винарски изби. 27 кооперации и много частни стопани се занимават със земеделие, но все още с цялата си сериозност стои проблемът за пълно усвояване на годните за обработка площи.

Животновъдство

Отрасъл с традиции - все още в застой. Изцяло в частния сектор, слабо механизирано, показва известно съживяване след рязък спад през последните години - нараства броят на едрия и дребния рогат добитък, свинете, птиците, пчелните семейства. Темпово се възстановява свинекомплекса край с. Стамболово. В Павликени работи "Хайпро България" ООД - специализирано предприятие за яйца и фуражи за птици. Комбинирани фуражи за прасета, птици, зайци и др. в различни разфасовки предлага и "Амета холдинг" АД - "Фураж - Росица" АД гр. Павликени.

Промишленост

Политико-икономическите промени в България рикошираха във всички сфери на народното стопанство. Много промишлени производства загубиха пазарни позиции, 90% от предприятията са в процес на реструктуриране, но все още със силно присъствие в общината са:

- "Балканкар-Заря" АД гр. Павликени, монополен производител в България на дискови стоманени колела, джанти за автомобили и селскостопански машини, за електро- и мотокари, като 90 % от продукцията му отива на европейския пазар;
- "Метарем" АД гр. Павликени - специализирано производство на селскостопански машини и резервни части за тях, на фуражомелки, ротационни брани, помпи за гъсти течности, адаптери за комбайни, хедер за соя;
- "Унипак" АД гр. Павликени изработва потребителски опаковки от картон и комбинирани материали;
- "Елит" АД гр. Павликени шие облекла за спорт и свободното време и реализира продукцията си предимно в чужбина;
- "Минстрой Металик" АД, клон Бяла черква, за производство на нестандартно оборудване.

Добър старт имат някои нови за региона производства - на щори, полиетиленови опаковки, производствени халета и др., които разширяват периметъра си и разкриват работни места, а това е важен социален актив.

Поради липса на инвестиции хранително-вкусовата промишленост не е достатъчно развита, въпреки че има добра суровинна база.

Картината от местни производители се допълва от продукцията на "Милки лукс" гр. Бяла черква - сирена и други млечни продукти, на ЕТ "Керпи" гр. Павликени - производство и пакетиране на ядки и заготовка и калиброване на семена, на хлебозавода в Павликени, на частни фурни, сладкарски и колбасарски работилници, от вината на ЕТ "Универсал-Пенев" гр. Павликени и кооперация "Грозд" в Карайсен. С подобро оборудване, уверено стъпват на пазара мелниците в Павликени и Бяла черква.

Инвестиционна политика

Геоложки проучвания доказват, че общината е бедна на полезни изкопаеми. Има само суровина за производството на строителна керамика, скални и инертни материали. Но качествената земя, добрите водни запаси, новооткритите термални води, близостта до международни пътни артерии, наличието на специализирани предприятия в различни сфери на народното стопанство и най-вече квалифицираната работна ръка и подготвените специалисти са сериозни преимущества.

Община Полски Тръмбеш

Структуроопределящи отрасли на икономиката в общината са промишлеността, селското стопанство и бизнеса.

Трайна е тенденцията на увеличаване дела на частния сектор за сметка на държавния и общинския. Това предполага усилия от всички структури за развитие на сектора на малките и средни предприятия, стимулиране на местното предприемачество, укрепване на частния сектор с повишаване информираността, уменията и квалификацията на работещите в този сектор.

Промишленост

Промишлеността в Община Полски Тръмбеш е представена от предприятия на хранително-вкусовата промишленост, предприятия за технологично оборудване на животновъдството и производство на машини и съоръжения за механизация на селското стопанство и цехове за производство на мебели и електроуреди. Перспективите за нейното развитие са свързани с модернизиране и разширяване на съществуващите отрасли и по-пълно затваряне на технологичния цикъл между селското стопанство и преработващата промишленост.

Селско стопанство

Обработваемата земя в община Полски Тръмбеш е 306 203 дка. Възстановена е собствеността върху 326 615 дка. Условието в района са подходящи за отглеждане на зеленчуци, лозови насаждения и зърнени култури. Растениевъдството е главен селскостопански подотрасъл за общината. Природно-климатичните условия в региона благоприятстват производството главно на зърнено-житни, технически и фуражни култури.

Животновъдството се развива предимно в частния сектор, в стопанства с малък брой животни, което не позволява ефективно въвеждане на високопроизводителна механизация и автоматизация на отглеждането.

Съществува възможност за пълноценно затваряне на цикъла земеделско производство - преработваща индустрия и появата на висококачествени и конкурентоспособни на европейския пазар продукти.

Наличието на минералните водоизточници на територията на общината, чиито води са с хипотермален произход с лечебно-профилактичен ефект и изградената материална база за обслужването им, както и наличието на действащите в общината предприятия дава възможност на общината за трансгранично сътрудничество (Румъния, Гърция, Турция и други).

Община Свищов

Общинската икономика се характеризира с разнообразие на стопанските браншове. Според типа, тя се определя като икономика от промишлено-аграрен тип, тъй като по обем преобладава промишленото производство.

Относно концентрацията на икономиката може да се каже, че тя не е налице в същински тип, но налице е географска концентрация само на някои видови производства от преработващата и добивната промишленост. Тук се имат предвид монополните позиции на "Свилоса" (в областта на производството на блокова и листова целулоза, изкуствена коприна) на ЗСКИ - производство на ж.п. траверси и ел. стълбове, донякъде добивът на инертни материали на драгажна фирма и някои други. Относно специализацията на района може да се каже, че тя не е рязко изразена, ако не се има предвид казаното за концентрацията. По отношение на някои земеделски продукти специализация се проявява при производството на зърнени храни (пшеница, слънчоглед, грах), грозде и др.

Общинската икономика се поддържа и издържа предимно от частния сектор. Това се подчертава и от факта, че държавната собственост на предприятията представлява само около 2 %.

В отраслов аспект най-голям дял на приходите от продажби (над 50 %) и реализираната чиста печалба (45 %) се пада на преработващата индустрия, следван от търговията и ремонтната дейност за която показателите са съответно 25 % и 24,9 %.

Частният сектор, особено в услугите и търговията, ще бъде гръбнакът на общинската икономика, но вниманието и инвестиции следва да се насочват и към производствените отрасли. Панацеята на икономическата мощ и стабилност е производството.

Община Стражица

Селско стопанство

Общината има вековни традиции в селското стопанство. Към момента най-развито е "растениевъдството" и в частност "зърнопроизводството", наблюдава се сериозно намаляване на традиционните за региона подотрасли "лозарство", "овощарство" и "зеленчукопроизводство". По-слабо е развито "животновъдството", като се наблюдава тенденция към непрекъснато намаляване на броя на животните. Преди началото на прехода към пазарна икономика най-голям е бил броят на заетите лица в селското стопанство, но сега наетите в сектора са едва 3.16 от общо заетите в общината.

В настоящият момент селскостопанското производство се осъществява от около 30 кооперации, сдружения и фирми и голям брой дребни частни земеделски производители. Стопанисват около 185 хил.дка, от които обработват 145 хил.дка. По структура на културите преобладаващ е делът на пшеница 73381.92 дка, слънчоглед 31179.70 дка, ечемик - 13336.98 дка, в по-малка степен е застъпено отглеждането на овес, царевица, люцерна, лозята са 1655 дка, 4061 дка са мери и пасища и 1202 дка са овощни градини. В кооперациите животновъдството вече не е приоритетно. На територията на общината в частни земеделски стопанства се отглеждат 2419 говеда, 9805 овце, 5390 кози, 7030 свине, 30000 птици. Пчеларството е традиционен поминък в общината. Към момента пчелните семейства са 2792.

През 80-те години на територията на общината интензивно се отглеждаха етерично - маслени култури. Отглеждането им бе прекратено. Климатичните условия са благоприятни за отглеждането им и в общинската стратегия е предвидено възраждане на това производство.

Околната среда в община Стражица по отношение на отделните компоненти е с параметри в допустимите граници. Не се наблюдават "взривове" на замърсявания и огнища на екологични инвазии. Състоянието и позволява производството на екологично чиста селскостопанска продукция и развитие на екотуризъм. Горският фонд на общината е 146308 дка. Преобладават широколистните гори. На община Стражица са признати за възстановяване 18186.9 дка гори.

Промишленост

Индустрията на общината е базирана на дейността на около 20 малки и 3 големи предприятия. Успешно работят "Корадо-България" АД гр. Стражица за производство на панелни радиатори и отоплителни уреди, "Велпа-91" АД гр. Стражица произвеждаща велпапе и опаковки, "Метални конструкции" АД за изработка на метални конструкции, приложими в областта на енергетиката,

"Зорница" ЕООД с.Кесарево за преработка на птиче месо, птицекланница "Пименс" ООД. В последните години са създадени нови малки частни предприятия - мелници, хлебопекарни и други. Мелница "АГИС" ООД произвежда брашно, което се предлага в разфасовки по желание на клиента. Разполага с разтоварище и силози за съхранение на пшеница. Фирма ЕТ "Стефан Стефанов - 92" произвежда слънчеви инсталации за топла вода, метални изделия по поръчка, котлета за локално парно отопление, газови бутилки за автомобилни уредби и др. Цех за обработка на гъби на фирма "Интерсервиз Узунов" работи по европейски стандарти.

Заетите в индустрията в общината са 34.68 % от общия брой.

Във връзка с традиционните за региона в миналото "овощарство" и "зеленчукопроизводство" в региона бе развита преработвателната промишленост. Съществуваша 3 такива предприятия, които вече не функционират.

Горският фонд предоставя възможности за дърводобив и преработване, възраждане на традиционните за района бърварство и дърводелство, гъбарство и билкарство.

Инвеститори

Към момента инвеститорският интерес е слаб. Община Стражица все още е в периферията на активно протичащите в областния център икономически и обществени интереси. До това е довел недостигът на качествена информация за различните възможности, както за външно, така и за национално финансиране по различни програми и мерки на Националния план за развитие, предприєдинителните и присъединителните фондове на Европейския съюз.

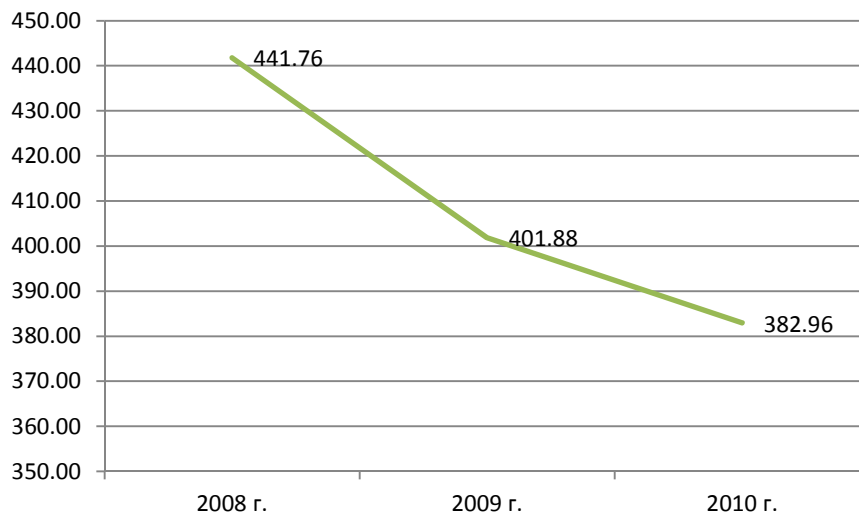
Община Сухиндол

Територията на община Сухиндол е разположена в Централна Северна България, заема западната част на област Велико Търново, Северен Централен район за планиране. Общата и площ е 157,55 кв. км. На територията на общината, заедно с общинския център, има общо шест селища: гр. Сухиндол, с. Горско Калугерово, с. Горско Косово, с. Бяла Река, с. Коевци и с. Красно Градище. Общината граничи с общините - Павликени, Левски, Летница и Севлиево. Град Сухиндол е известен лозаро-винарски център.

Област Монтана

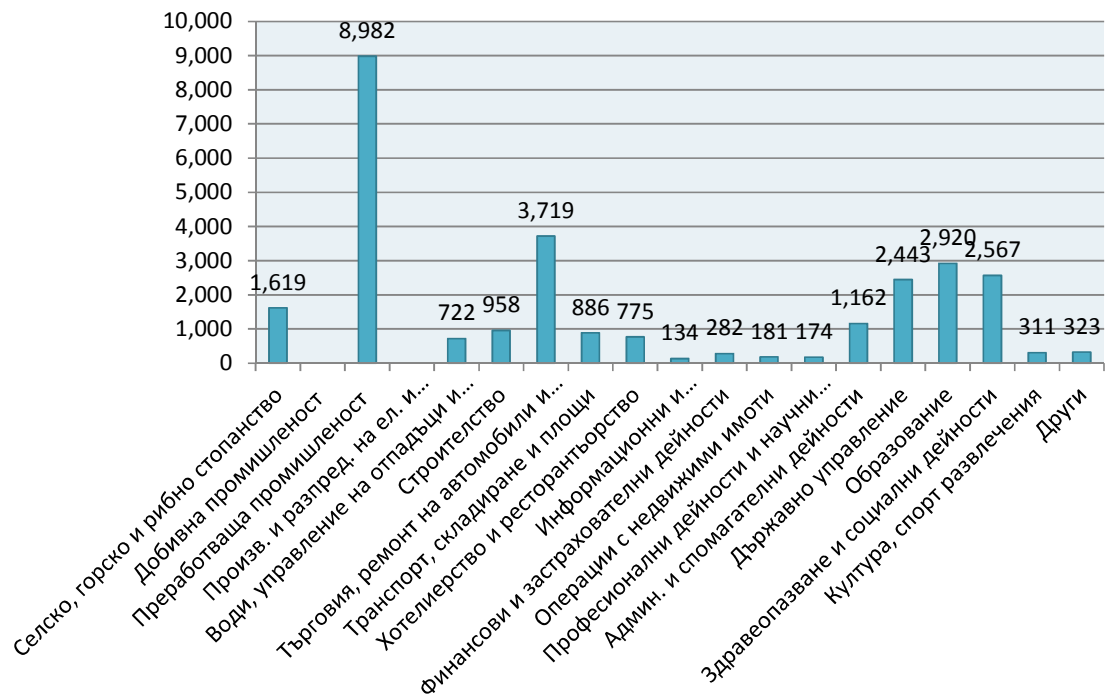
(графика 30) Динамика на БВП в Област Монтана по години в милиони евро³⁶

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно отразява влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната пред-кризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от 9 % или почти 40 милиона евро. През 2010 г. рецесията се задълбочава, като спадът на икономиката и нивото на brutния вътрешен продукт в областта е с почти 19 милиона евро в сравнение с 2009 г. Общо за двете кризисни години 2009 и 2010 г. свиването на областната икономика в проценти е над 13,3%, а в абсолютни стойности почти 59 милиона евро.

³⁶ БНБ, Национален статистически институт

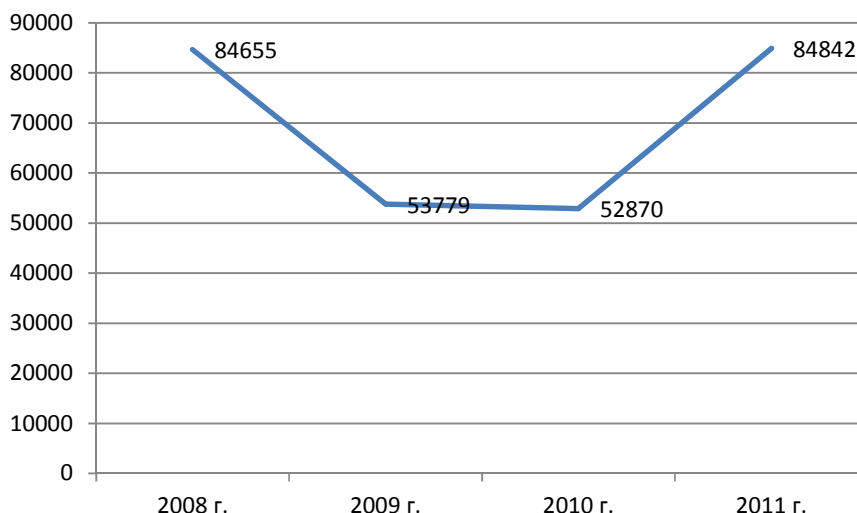
(графика 31) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица³⁷

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, над 31,5% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията и ремонта на автомобили като заетите в този сектор на стопанството в област Монтана са над 13%. Селското, горско и рибно стопанство генерира почти 5,7% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е над 2,7%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - почти 28% от заетите в местната икономика.

³⁷ Национален статистически институт

(графика 32) Разходи за придобиване на ДМА в Област Монтана в динамичен ред, в хиляди евро³⁸

Община Берковица

Община Берковица е разположена в планинската и полупланинската част на Северозападна България, която е част от Западна Стара планина. Най-високата точка е връх Ком (2016 м), а най-ниската точка е в с. Боровци (250 м.) Средната и надморската височина е около 450 м, като гр. Берковица е разположена на надморска височина 405 м.

Община Берковица поделва граници със следните общини: Монтана, Вършец, Годеч и Георги Дамяново.

Населени места в общината: с. Балювица, с. Бистрилица, с. Бокиловци, с. Боровци, с. Бързия, с. Гаганица, с. Замфирово, с. Комарево, с. Костенци, с. Котеновци, с. Лесковец, с. Мездря, с. Песочница, с. Пърличево, с. Рашовица, с. Слатина, с. Цветкова бара, с. Черешовица, с. Ягодово.

През община Берковица преминава най-краткият път от Северозападна към Югозападна България, както и от Западна Европа към Южна България и Близкия изток през прохода Петрохан.

³⁸ Национален статистически институт

Транспортната мрежа на община Берковица включва:

- II клас път с дължина 40 км от главен път II-81. Осигурява връзката на общината със София - 87 км и с областния център Монтана - 23 км. Чрез него се осъществява и връзката с международен път Е-79.
- III клас път с дължина 51 км, осигуряващ връзката със съседните общини - Вършец и Георги Дамяново.
- IV път с дължина 123 км, осигуряващ връзката на селищата с общинския център, от които 79.5 км са с трайна настилка, а останалите пътища са в проект (земни пътища).

От общината започва и жп линията Берковица - София, Берковица - Лом и Видин.

Общо стопанисваната земя в общината е 212 945 дка, а обработваемата - 77 840 дка.

За общината приоритетно е овцевъдството с направление за мляко и месо. Отглеждат се основно овце цигайски тип.

Развити отрасли в общината са: шивашка промишленост; химическа промишленост; хладилни инсталации; машиностроене и абразивни инструменти; каменообработване; хранително-вкусова промишленост; ягодоплодни култури и др.

С красотата на своята девствена природа Берковската планина е прекрасно място за туризъм, спортуване и отмора. Лечебният климат, минералните води, липсата на сухи летни и сурови зимни ветрове, меката и слънчева зима и прохладното лято са благоприятни предпоставки за пълноценен отдих и възстановяване. На 15 км. от града и на 12 км. от прохода Петрохан, на 1500 м н. в. се намира туристически и спортен комплекс "Ком". Снегозадържането тук е близо петмесечно и създава добри условия за зимен отдих. В района има алпийска и бегова ски-писти, защитени от вековни дървета (резерват "Горната кория"), обслужвани от два ски-влека. Освен с незабравимия "скърцац" звук на снега и бялата тишина на зимата, местността под връх Ком е привлекателна и с възможностите за вело-туризъм, практикуване на делта- и парапланеризъм. Оттук е и изходният пункт за много туристически маршрути - Ком - Емине, Международен пешеходен маршрут Е-3 от Атлантическия океан до Средиземно море, Ком - Белоградчик и др.

Община Бойчиновци

Община Бойчиновци е разположена в Северозападна България в централната част на област Монтана. На запад граничи с община Монтана, на юг и югоизток с община Криводол и на север с общините Вълчедръм и Хайредин. Територията ѝ се пресича от средното течение на река Огоста и долното течение на река Ботуня.

Общината се състои от 13 градове и села. Центърът на община Бойчиновци е град Бойчиновци. Села в община Бойчиновци: с. Бели брег, с. Бели брод, с. Ерден, с. Громшин, с. Кобиляк, с. Лехчево, с. Мадан, с. Мърчево, с. Охрид, с. Палилула, с. Портитовци, с. Владимирово.

Територията на общината 307 321 дка в т.ч. фонд населени места 16 358 дка, селскостопански фонд 263 243 дка, горски фонд 21 596 дка и територии със специфичен режим на ползване, а именно водни площи, депа за отпадъци, територии за транспорт и инфраструктура 6 124 дка. Средната надморска височина е 138.7 м.

Пътната мрежа в общината осигурява връзките на национално, регионално и локално равнище.

На територията на общината са изградени и функционират 73,9 км пътища, които по класове са:

- третокласна пътна мрежа - 59 км
- общинска пътна мрежа - 20,4 км

Обслужването на населението се осъществява от железопътен и автобусен транспорт. Град Бойчиновци е важен железопътен възел в района, свързващ общината и областния център с гр.Видин и гр.София. Пет от населените места - Бойчиновци, Мърчево, Охрид, Пали лула и Ерден са обхванати от жп мрежата.

На 17 км от гр. Бойчиновци преминава международният път Е-79.

Общината се характеризира с голямо разнообразие на растителен и животински свят. Отличава се с чиста околна среда - незамърсени води, въздух и почви. Ценно природно богатство на територията на общината са четирите вековни дъбови дървета в двора на училището в кв. Огоста на град Бойчиновци и в местността “Горно ливаге” между село Мърчево и Бойчиновци. В околностите на село Мадан се намира най-гъстата божурова поляна. Особено характерно за общината е наличието на редкия вид водна жълта роза / White

Water - Lily или *Castalia alba*/ разпространена по течението на река Рибине в землище на село Лехчево.

Особено атрактивни са малката рекичка Рибине в землището на село Лехчево с растящите в нея красиви жълти водни рози */Nuphar lutea/*; петте величествени вековни дървета край Бойчиновци, червените поляни от цъфналия през май див божур, в горския масив край село Мадан, осемте православни храма, по-голяма част от които с над стогодишна история.

Община Брусарци

Община Брусарци е разположена в Северозападната част на Република България в западната част на Дунавската хълмиста равнина, по терасите на река Нечинска бара, десен приток на Лом, на височина 125 м. На изток от Брусарци се издига височината Полумски венец. Граничи с общините Монтана, Лом, Медковец и Ружинци.

Град Брусарци е център на община, в която влизат още 9 населени места: с. Смирненски, с. Буковец, с. Одровци, с. Киселево, с. Дъбова махала, с. Княжева махала, с. Крива бара, с. Дондуково, с. Василовци.

Географското положение на общината създава добри условия за осъществяване на връзки с други общини. Пътища и железопътните линии свързват общината със гр. Лом (25 km), където се намира най-близкото пристанище на река Дунав. Областният център град Монтана е на 37 km, а Фериботен комплекс при град Видин е на 52 km.

Територията на общината е 194 553 дка / 5, 3%/ от територията на област Монтана. Равнинният релеф, плодородието на почвата и създадените условия за механизирани обработка на земята са предпоставки за развитие на растениевъдството (главно зърнени храни, зърно, фуражни и технически култури, лозя и овощни градини), както и отглеждането на култивирани горски плодове.

Град Брусарци възниква през 16 век като българско селище. Споменава се за пръв път в турски документ под името Гаговща или Гагавща. Името си дължи на прякора на турчина, който го заселил - Гагата. След чумна епидемия селището е изоставено и около 1840 възниква отново край Нечинска бара. До Освобождението е малко селище. През 1874 има 50 къщи, а през 1890 - 74 къщи с 450 жители. Всъщност първоначално Гаговица и Брусарци са били отделни села, като Гаговица лежи на десния, а Брусарци на левия бряг на Нечинска бара, но по-късно са съединени. На височините край Брусарци има

стар манастир „Св. Рангел“, разрушаван от турците по време на Чипровското въстание.

В общината има седем църкви, две от които са в добро материално и архитектурно състояние /Брусарци и Василковци/. Архитектурните паметници са представени предимно от оброчни места, художествени фрезови изработки и др. Археологически местонахождения има почти във всяко населено място, но не се контролират и са обект на иманярски набези. В село Василковци има историко-етнографски музей.

Община Вълчедръм

Община Вълчедръм е разположена в Западната Дунавска равнина, в плодородната местност "Златия", по поречието на р. Цибрица с излаз на р. Дунав. Заема североизточната част на областта. Разстоянието от центъра на Общината до областния град Монтана е 50 км. Общината граничи: на Север - р. Дунав, на Изток - с общините Козлодуй и Хайредин от област Враца, на Юг и Югозапад с общините Бойчиновци и Якимово, на Северозапад с община Лом - област Монтана.

Общината е в състава на област Монтана. Състои се от 11 селища с обща площ 426 х. дка, в т.ч.: - 87,3% (398 931 дка) обработваема земя и 3,5% (14 673 гори).

Броят на населението е 13 262 души, като 41 % са в активна възраст, 15% под трудоспособна възраст и 44% са над трудоспособна възраст. Ромското население съставлява 30% от общото.

Шосейни връзки свързват Общината с град Лом (25км.), където се намира най-близкото действащо пристанище на р. Дунав за комбинирани и лихтерни превози, с фериботните комплекси на град Видин (80км.) и град Оряхово (50 км.) както и с ж.п. линията Видин - София при град Лом и с. Долно Церовене (22 км.). Общината е разположена на транспортната връзка Видин - Плевен.

В сегашния си вид Общината е създадена с Указ 3005 на ДС на НРБ (обн.ДВ бр.78 /м.10.1987г.) след закриване на Златийската община и присъединяване на включените ѝ в състава населени места към Община Вълчедръм в т.ч.: с. Златия, с. Игнатово, с. Разград, с. Ботево, с. Долни Цибър и с. Горни Цибър.

След последните административни промени кметства в Общината са с. Долни Цибър, с. Златия, с. Мокреш, с. Разград, с. Септемврийци и с. Черни

връх. Населени места със статут на кметски наместничества - с. Ботево, с. Бъзовец, с. Горни Цибър и с. Игнатово.

В Общината не функционират никакви предприятия от основните отрасли на икономиката ни (машиностроене), но е значителен потенциалът на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. Загубени са традиционните пазари, като вътрешни, така и външни. Структурните промени и забавената приватизация във военно-промишления комплекс доведоха до масови освобождения. Равнището на безработицата е 1,5 пъти по-голямо от средната за страната с тенденция на увеличение, а за ромската общност - надхвърля 50%.

Община Вършец

Град Вършец е разположен в подножието на връх Тодорини кукли, в северните склонове на Стара планина, в сред голяма долина по поречието на река Ботуня.

Геоложкото и географското му разположение го определят като климатичен курорт, известен с топлата си минерална вода и мек планински климат, създаващ благоприятни условия за провеждането на ефективно балнео-климатолечение и профилактика.

Минералните извори на Вършец са били използвани още по римско време и за това свидетелстват намерените останки от римски крепости, римски монети и малки керамични плочки. Градът е разположен сред обширни гори, въздухът е чист, леко влажен и действа успокояващо.

Вършец е възникнал около минерални извори и неговата история е свързана с балнеолечението. Тракийското момче - бог Телесфор, чиято уникална бронзова скулптура от 2 век пр.Хр. е открита по тези места, днес е символ на града. Миналото на града тръгва от късната античност под името "Медека" (Медикус-лечебен), за да стигне до обявяването му за национален курорт през 1950 година и за град през 1964 г. Най-старият запазен писмен документ за съществуването му датира от 6 век във Византийски хроники. В местността Калето, където все още съществуват руините на древната крепост са намерени медицински и фармацевтични инструменти, плоча за разтриване на лекарства. Предполага се, че този набор от инструменти е на военен лекар, т.к. в тези гарнизони са лагерували военни части, за да опазват важни пътища за Сердика, Бонония и др. Древното име на Вършец в превод означава топла, вряла вода.

Първата баня в селището, построена през 1910 г., се оказала тясна за прииждащите болни и през 1930 г. е вдигната втора, по-голяма. Минералните води бликат от няколко извора с температура от 37° С. Водата им е бистра, безцветна, алкална, слабо минерализирана, с ниска водна твърдост и с приятни питейно-вкусови качества. Съдържа алуминий, желязо, барий, литий, фосфат, манган и др. Прилага се за лечение на сърдечно-съдови заболявания, болести на централната нервна система, двигателно-опорния апарат и др. По състав минералната вода има свои аналози в Аржентина, Еквадор, Индия. Курортното селище разполага с отлична база от две балнеологични лечебници, многобройни хотели, пансиони, частни квартири и др.

Художествената галерия във Вършец разполага с 664 платна и 27 скулптури от дърво, глина и гипс. Фондът на галерията се набира от дарения от проведени пленери по изкуствата по време на традиционния „Празник на курорта, минералната вода и Балкана“.

Общинският музей във Вършец съдържа 4 раздела: “Античен“; „Археологически находки и монетна колекция“; „Балнеология“ и „Етнография“.

Община Георги Дамяново

Община Георги Дамяново се простира от връх Копрен в Западна Стара планина до Широка планина /Предбалкана/ на север, заграждащи плодородната долина на р.Огоста.

Територията обхваща 298 км² с 13 населени места с общо 2 934 души население. На северозапад граничи с община Чипровци, на югозапад с Република Сърбия, на югоизток с община Берковица и на североизток с община Монтана. По-големите села са Копиловци, Говежда, Георги Дамяново и Гаврил Геново.

Към 2008 г. в общината функционират едно основно училище и една средно - професионална гимназия по селско стопанство. На територията на общината няма значителни производствени мощности. Тенденцията е да се запазят и доразвият съществуващите предприятия в областта на дърводобива, дървопреработването и на винопроизводството. През 2006 г. винарна "Лопушна" ООД възстанови работа и възнамерява да увеличи лозовите насаждения. На територията на общината действат две малки ВЕЦ - ВЕЦ "Орион" и ВЕЦ "Трещена".

Основните отрасли на селското стопанство са представени от лозарството, овощарството и животновъдството. Планинското животновъдство може да се превърне във важен елемент на общинската икономиката на базата на наличните естествени ливади, мери и пасища.

Общината има потенциал за развитие на селски и екотуризъм. Лопушанският манастир блести като бисер в котловината, на километър от с. Г. Дамяново. Зад високите каменни стени на зеления фон на гората се откроява с островърхите си кубета храмът “Свети Йоан Кръстител”, умалено копие на храма в Рилския манастир. Резбата на иконостаса, ажурна и плътна, изобразява библейски сцени, животни и растителност - „плодовете на земята”.

На територията ѝ има една защитена местност „Копрен - Равно буче - Деяница - Калиманица”, в която се намират два водопада, обявени за природни забележителности - „Дуршин водопад” и „Водният скок”. Зоните с потенциал за развитие на туризма са: Екопътеки около хижа “Копрен” и местността “Каца камък” до границата със Сърбия; Лопушанският манастир в с. Георги Дамяново и Чипровският манастир; Селски, ловен и риболовен туризъм на цялата територия.

Община Лом

Географско положение - 43°49' северна ширина и 23°14' източна дължина с надморската височина 20 м. Най-високата точка в общината е 194 м при с. Добридол. Релефът е равнинно-хълмист. Северният район на черноземната област е слабо пресечен, леко вълнообразен, със слабо наклонени от север към юг равнинни форми. Ломският район е включен в Севернобългарската лесостепна зона.

В климатично отношение общината спада към северния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина. Този район обхваща най-ниската част на Дунавската равнина, като южната му граница около 30-40 км от р. Дунав. Формирайки се под влияние на океански и континентални въздушни маси от умерените географски ширини, климатът е умерено-континентален със студена зима и горещо лято. Средногодишната температура е 12,1°С.

Населението на община Лом по настоящ адрес към юли 2008 г. е 32 602 души, по данни на ГД “ГРАО”. Мъжете са 15 683, а жените - 16 919. Гъстотата на населението е 103,4 души/кв² в десет населени места на община Лом. В общинския център е концентрирано 81,28% от населението на общината.

Лом има богата многовековна история. Още траките от времето на Херодот наричали селището Артанес. Около 29 г. от новата ера римляните изградиха кастел и пътна станция и го нарекли Алмус. Счита се, че името е възприето от едноименната река, край която е разположен.

В Лом се намира второто по големина речно пристанище в страната с най-големия естествен лиман. Пристанището разполага с 13 корабни места за товаро-разтоварна дейност на насипни и пакетирани товари, ремонт, презареждане с гориво и акостиране на пътнически кораби. Освен товаро-разтоварни дейности пристанищният комплекс разполага със 17 крана и извършва вътрешно-търговско обслужване, техническо обслужване и спедиция, инвестиционна, инженерингова и научно-развойна дейност.

Селското стопанство в общината е с растениевъдно-животновъдна структура. Застъпено е във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през 90-те, този отрасъл остава основен източник на доходи в селата и база за хранително -вкусовата промишленост на града.

Община Медковец

Община Медковец е разположена на площ 191 090 км² в западната Дунавска равнина и граничи със следните общини: на север - община Лом; на изток-община Якимово; на юг и югозапад - община Монтана и община Брусарци; на запад и северозапад - община Лом. Територията ѝ се пресича от едни от основните артерии в страната - Е 79 (Лом-София), и ж.п. линия София - Видин. Връзките със съседните общини се осъществяват чрез пътища от националната пътна мрежа и железопътен транспорт.

Населените места в община Медковец са 5. Административен център на общината е село Медковец, а съставни села са: Расово, Аспарухово, Сливовик и Пишурка. Населението на община Медковец към 2009 г. е 4863 души.

Икономическата криза от 90-те години, характерна за цялата страна, премина със същата сила и икономически последици и в община Медковец. Отрасловата характеристика на икономиката на община Медковец се доминира изцяло от селското стопанство.

Община Медковец има добри условия за развитие на селски туризъм. На територията на общината има 10 микроязовира, които биха могли след сериозни инвестиции да станат привлекателни места за отдих и развлечения. В момента се изгражда такъв комплекс на язовир „Расоха” в с. Расово.

Читалищата са единствените средища за съхраняване и развитие на културните традиции. На територията на общината има изградени и действащи и в момента пет читалища.

Община Монтана

Намира се на 113 км северно от София, на 38 км от Враца, на около 50 км на юг от река Дунав и около 30 км на изток от границата със Сърбия и Черна гора. Монтана се намира на р. Огоста в предпланински район на север от Стара планина, в котловина, заобиколен от изток от възвишението Пъстрина (555 м) и от юг от Монтанското бърдо (307 м), наречено в източната си част „Баира“.

Община Монтана е разположена на площ от 676,11 км², което е 18,68% от територията на област Монтана. Тя граничи със следните общини: на север - Брусарци, Медковец, Якимово и Бойчиновци, на юг - Чипровци, Георги Дамяново, Берковица и Вършец, на изток - Криводол, област Враца, и на запад - Ружинци, област Видин. Територията и се пресича от основните пътни артерии в страната - Е 79 (Видин - София - Кулата) и ж.п. линия София - Бойчиновци. Това е най-голямата община в областта както по площ, така и по население. Центърът на община Монтана е град Монтана, който е разположен на река Огоста.

Релефът на община Монтана е предимно хълмист. В неговите граници са включени части от Предбалкана, много малки части от Дунавската хълмиста равнина и Старопланинската верига. Териториите за транспорт и инфраструктура заемат 1 на сто от общината. През нея преминава и най-краткият път от Северозападна към Югозападна България, както от Западна Европа към Южна България и Близкия изток.

Град Монтана разполага с два вида транспорт - автобусен и железопътен, които свързват града с останалата част от страната. Има редовни автобусни линии до София, Лом, Видин, Белоградчик, Плевен и Враца, както и до по-малките населени места. Автогарата и ж.п. гарата се намират в непосредствена близост. Монтана е междинна железопътна спирка по линията Бойчиновци - Берковица.

В рамките на общината има 24 населени места, от които 1 град и 23 села. Най-близките големи населени места са Лом, Берковица, Враца, София, Видин.

В Монтана има активен културен живот. Сред основните забележителности на града са Историческият музей и Художествената галерия “Кирил Петров”, Драматичният театър, а по-известните исторически паметници

и местности са архитектурният комплекс „Лapidариум“, историческата местност Кале баир, „Ашиklar Еко“, Язовир „Монтана“. Миналото на Историческия музей в Монтана е част от богатата история на България. 50 години музеят издирва, събира, съхранява и популяризира културно-историческото богатство в региона. Първите археологически разкопки през 1915 г. на римското селище под крепостта "Монтана" можем да приемем като начало на музейното дело в града. Друга забележителност на града е Държавният архив - съхранява безценно документално богатство от всички сфери на обществената, политическия, културния и икономическия живот на региона. Можете да посетите и Художествената Галерия "Кирил Петров". По мнение на специалистите това е една от най-богатите художествени галерии в провинцията.

Южно от града се намират останките от римската крепост Кастра ад Монтанезиум. Именно оттам идва името на града. Повечето от находките, които са открити в нея, се пазят в Историческия музей на град Монтана. Само на 22 км западно от града се намира Лопушанският манастир.

Язовир Монтана се намира южно от града - прекрасно място за почивка, спорт, воден туризъм и риболов. В околността има множество почивни бази и заведения. В района има редовни автобусни линии.

Само на 22 км западно от града се намира Лопушанският манастир. Посетителите могат да отседнат в хотел-ресторанта в имота на манастира или да се разходят в близката гора.

Община Чипровци

Община Чипровци се намира в западната част на област Монтана. Тя включва земите, намиращи се в подножието на Чипровската планина - най-високият дял на Западна Стара планина. На северозапад тези земи са оградени от река Лом, на юг от Лопушанска Огоста, а от север от Широка планина (Предбалкана), чийто склонове се издигат недалеч от коритото на река Превалска. Община Чипровци е заобиколена на изток от община Монтана и община Георги Дамяново, на запад достига до държавната граница на страната ни с Република Сърбия и община Чупрене от Видинска област. На север Чипровци граничи с община Монтана, а на юг отново с община Георги Дамяново.

Център на община Чипровци е град Чипровци. Градът се намира на 550 метра над морското равнище, релефът му е планински и полупланински и е разположен в живописната котловина на Чипровската река.

Град Чипровци се намира на 155 километра от столицата София, на 35 километра от областния център Монтана, на 44 километра от гр. Берковица и 18 километра от държавната граница с Република Сърбия. Най-близкото селище до Чипровци в Република Сърбия е село Топли дол.

Транспортно-географското разположение на общината е много добро - достатъчно близо е до комуникационната ос Международен транспортен коридор №4 и в същото време е периферно разположена по отношение на оживените пътни артерии, което позволява да се избегнат неблагоприятните последици от интензивните транспортни потоци и запазване на чиста околна среда.

Чипровци е много старо селище, датиращо от Тракийско време. От тогава и селището се занимава с рудодобив. Селото е наречено на медна монета. Първоначално името на селото е било “Кипровец”, а по-късно през 1956 година преименуван на Чипровци.

Чипровци достига своето културно, политическо и икономическо развитие през първите три века от Османското робство. В сравнение с другите занаяти златарството се развива най-добре. Високото изящно производство очертава града като най-големият златарски център на Балканския полуостров на XVI и XVII век. Църкви, манастири, училища, богати и красиви къщи са били построени по време на този икономически и културен бум. През XIX век най-бързо се развива килимарската индустрия. Известните чипровски килими са ръчно направени от истинска вълна на вертикален стан. Дори и днес тези килими се продават по целият свят и хиляди български домове се украсяват с цветовете на Чипровските килими. Чипровският манастир “Св. Йоан Рилски” е разположен на 6 км североизточно от града. Според легендата той е издигнат през X век с началото на Християнството. Манастирът представлява вековен център на Българското образование, а е бил изгаря 6 пъти по време на Турското робство. Лопушанският манастир “Св. Йоан Предтеча” се намира на около 20 км североизточно от Чипровци. Манастира е бил често посещаван от народният поет Иван Вазов. Иконите са умело направени от иконописци от Самоков.

Община Якимово

Община Якимово се намира в Северозападна България и е една от съставните общини на област Монтана. Общината има 4 населени места с общо население 4 889 жители.

От 05.12.1977 г. се формира селищна система Якимово, която по-късно, по силата на новото законодателство, става община, съставена от четири населени места. Административен център на общината е с. Якимово, а кметствата са: Дългоделци, Долно Церовене и Комошица. Община Якимово е разположена в северозападната част на Република България и е част от административната структура на Област Монтана. Общината граничи: на север с община Лом, на изток с община Вълчедръм, на юг с община Бойчиновци и община Монтана, а на запад - с община Медковец.

През територията на общината преминава второкласен път II-81 София - Монтана - Лом, железопътната линия София - Видин - Лом и третокласен път III-818 - Долно Церовене - Долни Цибър.

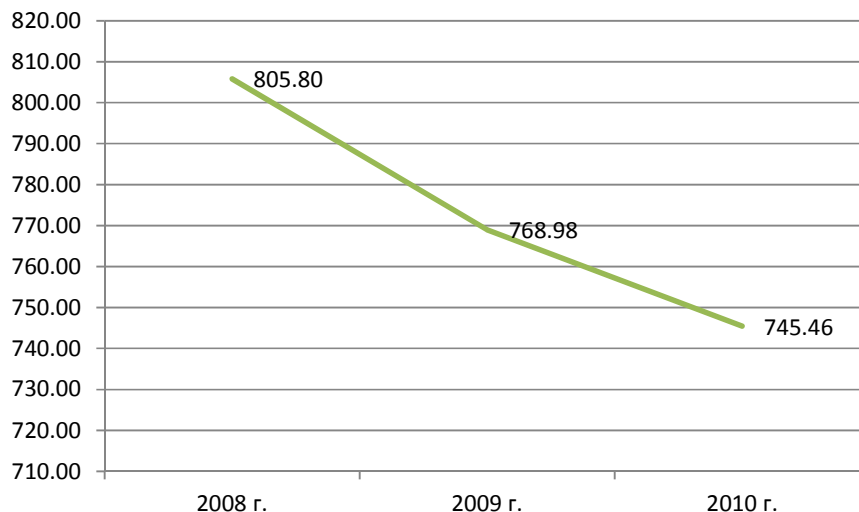
Територията на общината е 221 958 дка., от които над 93.3% за заети със земеделски земи, 4,2 % са населените места и зони, 2,3 % - горски площи, а 0,9 % - водните площи.

От 05.12.1977 г. се формира селищна система Якимово, която по-късно, по силата на новото законодателство, става Община, съставена от четири населени места. Административен център на общината е с. Якимово, а кметствата са: Дългоделци, Долно Церовене и Комошица. Населението на Община Якимово, живущо в четири населени места, наброява 4 889 жители, от които - 52% жени и 48% мъже.

Селското стопанство е отрасълът, който има най-значителен потенциал за развитие на територията на общината. Това се обуславя от наличието на земеделска земя и животни, опита и традициите в областта на растениевъдството и животновъдството, както и благоприятните климатични условия. Селскостопанския фонд в общината е 203 994 дка. Над 60 % от земята се обработва от кооперации, които на територията на общината са 4 на брой, арендатори и дребни селскостопански производители. Има и много пустееща земеделска земя. Наличието на подходящи климатични условия, достатъчно суровини, работна ръка и отсъствието на индустриални замърсители позволява развитие на екологосъобразно селско стопанство.

Област Плевен

(графика 32) Динамика на БВП в Област Плевен по години в милиони евро³⁹

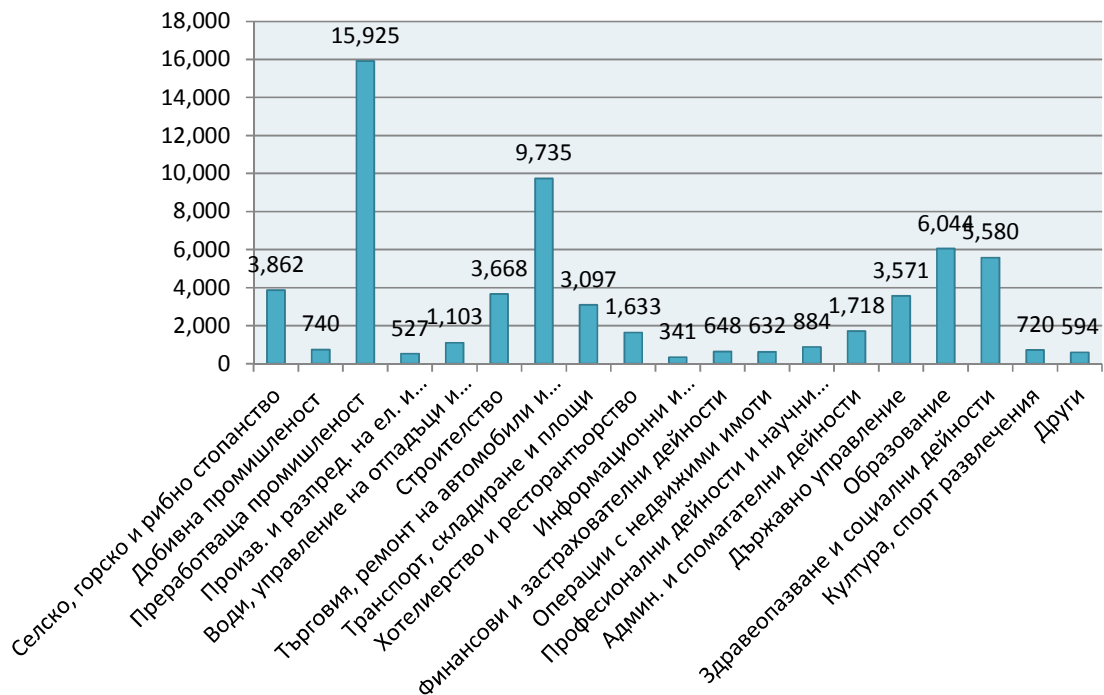

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно показва влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната пред-кризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от 4,6% или почти 37 милиона евро. През 2010 г. рецесията се задълбочава, като спадът на икономиката и нивото на brutния вътрешен продукт в областта е почти 24 милиона евро в сравнение с 2009 г. Общо за двете кризисни години 2009 и 2010 г. свиването на областната икономика в проценти е 7,5%, а в абсолютни стойности над 60 милиона евро.

³⁹ БНБ, Национален статистически институт

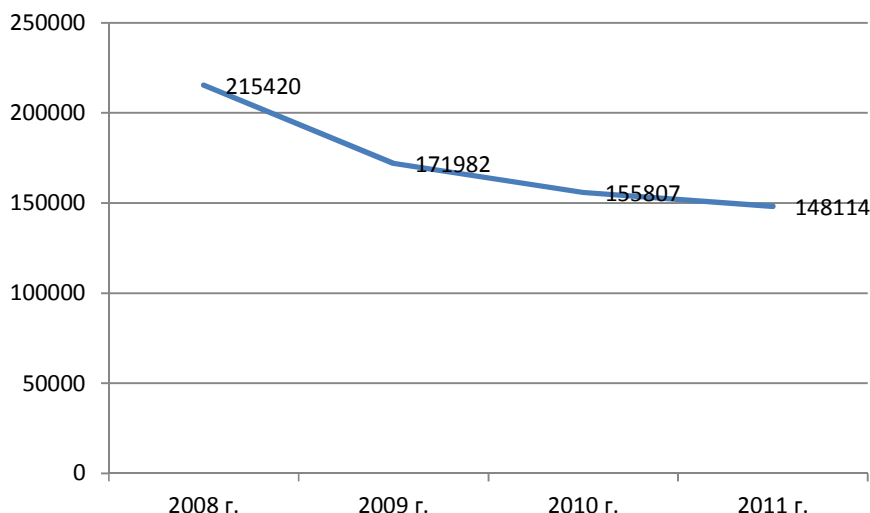
(графика 33) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁴⁰

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, над 26% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията и ремонта на автомобили като заетите в този сектор на стопанството в област Плевен са почти 16%. Голям е делът на секторите строителство над 6% от заетите и транспорт и складиране над 5%. Селското, горско и рибно стопанство генерира над 6,3% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е почти 2,7%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - почти 25% от заетите в местната икономика.

⁴⁰ Национален статистически институт

(графика 34) Разходи за придобиване на ДМА в Област Плевен в динамичен ред, в хиляди евро⁴¹

Община Белене

Структурата на икономиката в общината се определя от подотраслите преработваща промишленост, селско стопанство и строителство. На територията на гр. Белене добре развити са също търговията и услугите.

Прави впечатление тенденцията на плавен спад в броя на стопанските единици. Въпреки, че през изследвания период се наблюдава леко влошаване в общите икономическите показатели, през 2003 г. трендът е спрял.

Основната тежест на общинската икономика се поема от микропредприятията (до 10 заети), които показват най-добри общи икономически резултати. Перспективите са за продължаване на тенденцията в контекста на строителството на втора атомна централа, като се очакват по-добри резултати и от останалите видове стопански единици.

Характерен е и спадът на заетите в селското стопанство. Това е съпроводено със спад и в основните икономически показатели, характеризиращи дейността. Увеличава се средният списъчен състав в преработващата индустрия и особено в строителството, като последния отрасъл е най-прогресиращ в това отношение през изследвания период.

⁴¹ Национален статистически институт

Община Гулянци

Основните предприятия определящи структурата на общинската икономика са:

Вятърно-енергиен парк, собственост на фирма "Велга" ООД - гр. Ловеч, 3 бр. вятърни енергийни централи, производство на фирма "Ан-бонус" с производствена мощност 2 МВ/час като съществуват възможности за разширение на същия.

ЕТ "Луки" - със седалище с. Сомовит, с предмет на дейност: търговия на дребно с хранителни и промишлени стоки с магазини в с. Сомовит; и хлебопроизводство с капацитет 1300 - 1400 хляба в денонощие и осигурява 20 работни места на този етап.

"Рекорд" ООД - мелница гр. Гулянци. Дейността на фирмата се изразява в извършване на услугата - преработка на пшеница на всички видове брашна и търговска дейност - продажба на брашна и продукти производни на преработката на пшеница. Към фирмата работят 34 работника.

Зърно база - гр. Гулянци, която е към мелница гр. Левски към холдинг "Мел инвест". Работи с постоянно натоварване, осигурява 12 работни места.

Дърводелски цех - гр. Гулянци, клон на фирма "Екос" АД - гр. София - изработва дограма, на този етап осигуряват 16 работни места.

Дървообработващ цех за производство на колчета.

Производствен цех - с. Брест.

"Красимир Иванов" - фирма с основна дейност автобусни превози.

В с. Сомовит има пристанище, действаща митница, както и граничен полицейски участък за обслужване международния трафик по река Дунав. Банките функциониращи в гр. Гулянци са ДСК и Общинска банка. На територията на общината има изградени пет бензиностанции и две газстанции.

Община Долни Дъбник

Състоянието на икономиката се определя от редица показатели, един от които е броят на стопанските единици и разпределението им по отрасли.

Данните показват, че броят на стопанските единици се променя ежегодно, като от 1999 г. до края на периода 2003 г. резултатът като цяло е намаление с 6%.

Промишлените предприятия представляват едва 7% от всички стопански единици, докато относителният дял на стопанските единици в търговията и услугите варира около 50 %.

Фирмите занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство представляват 16%, а делът на стопанските единици в селското стопанство се променя от 12% в началото на периода до 15% през 2003 г.

На територията на общината няма действащи фирми със седалище и адрес на управление Долни Дъбник или кметствата, които да бъдат класифицирани в групата средни, междинни или големи предприятия. Стопанските единици са предимно микропредприятия с брой на заетите до 10 човека. Относителният дял на малките предприятия с брой на заетите от 11 до 50 човека е едва 9%.

Селското стопанство е основен отрасъл на общинската икономика и главен поминък на населението на общината.

Промишлеността е слабо развит отрасъл на общинската икономика, което се дължи и на факта, че общината е бедна на полезни изкопаеми с изключение на няколко находища на нефт, природен газ и нерудни изкопаеми.

Индустриалните предприятия са микростопански единици, т.е. с брой на заетите до 10 човека.

Община Долна Митрополия

Икономическото развитие на община Долна Митрополия през последните години се характеризира с общите белези на икономическото развитие на страната като цяло.

Продължават процесите по реструктуриране и приватизация на съществуващите държавни предприятия. Провежданата структурна реформа се отличава и с някои негативни страни като високо равнище на безработица, недостатъчно добро използване на наличните мощности, загуба на традиционни и труден пробив на нови пазари и други. Постигнатата до момента макроикономическа стабилизация все още не е прераснала в икономически растеж, което създава определено напрежение в икономиката на страната и в отделните региони.

Структурата на промишлеността в Общината се определя от подотраслите: хранително-вкусова промишленост, лека промишленост и машиностроене.

На територията на общината са развити транспортът, търговията и услугите. Независимо от спада на производството, промишлеността запазва водещо място в икономиката на община Долна Митрополия. Много от предприятията не работят с пълния си капацитет.

Основни фактори за непълноценното използване на производствените мощности са: суровинни ограничения; финансови затруднения; ниска ефективност; остарели технологии.

Основни отрасли на стопанството в общината са промишлеността и селското стопанство. Благоприятните климатични особености в общината са предпоставка за развитие на селското стопанство в това число: зеленчукопроизводство и трайни насаждения - лозя и овощни градини.

В последните години значително се увеличиха лозовите масиви, които до 2007 година следва да достигнат до 1000 дка, отговарящи на изискванията на Европейския съюз. Действащите промишлени предприятия в общината са: Маслено-екстракционен завод “Звезда”, Захарен комбинат “Българска захар” АД, фуражен завод, шивашко предприятие в село Подем, предприятие за производство на дървени столове и мебели - “Грос мебел” гр. Тръстеник.

С участието си в различни програми за финансиране общинското ръководство се стреми да създаде благоприятни условия за привличане на инвеститори в района, както и активно участва в строителството на инфраструктурни обекти. В общината туризмът не е развит като стопански отрасъл, въпреки че има благоприятни условия за туризъм в местността на село Байкал, което се намира на брега на река Дунав с красива флора и фауна, малко пристанище за рибарски лодки и остров с богата растителност.

Община Искър

В икономическо отношение общината се характеризира с приоритетно развитие на селското стопанство и подотраслите на леката промишленост. 110 405 декара обработваема земя е включена в 9 кооперации, а 65 100 декара се обработват от сдружения и частни стопани. Основно се отглеждат пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед и трайни насаждения. Животновъдството е в личния сектор. Индустрията е представена от пет предприятия, а търговията и услугите се извършват от 85 частни фирми.

Техническата инфраструктура не се отличава от тази на населените места от този тип. Водоснабдяването, електроснабдяването и съобщенията са добре развити. И в четирите селища на общината няма изградена централна

канализационна мрежа, което е основен недостатък на техническата инфраструктура в контекста на изискванията на ЕС до 2014 г. всички селища между 2 000 и 10 000 жители да имат както канализационни мрежи, така и пречиствателни станции за фекални и промишлени води.

Моментното състояние на общинската икономика свидетелства за изоставане от общото състояние на страната и по-развитите региони.

Община Кнежа

Дълго време селище Кнежа е било най-голямото село в България и се е славilo с модерното за времето земеделие. Сега в града наред със земеделието има и промишлена база.

Благоприятното ѝ географско положение, наличието на пътища от II, III, IV клас определят развитието на общинската икономика. Приоритетни отрасли в нея са селското стопанство, търговия и промишленост.

Селското стопанство е основен поминък на хората в района, което го поставя на челни позиции при задоволяване на техните потребности. Общата обработваема земя в Община Кнежа е 299 091 дка.

Структурата на територията по начин на ползване според баланса е следната:

- Селскостопански фонд - 299 091 дка
- Горски територии, вкл. тр. насаждения - 2 380 дка
- Населени места - 12 763 дка
- Водни площи - 570 дка
- Територии за транспорт - 1 378 дка

Най-голям е дялът на селскостопанския фонд, като обработваемата земя е около 85%-90%. В землището на общината няма необработвана земя /пустееца/.

Община Левски

Традиционните за Община Левски, много добре развити, хранително-вкусова, машиностроителна и лека промишленост, преживяха тежък период след навлизането на пазарните отношения в България. Общата стопанска криза от началото на 90-те години се отрази в пълния си размер в Община Левски поради факта, че най - големите предприятия в града и общината се оказаха морално остарели, тромави, и неприспособими към реалните пазарни условия. Някои от тях напълно спряха работа /Авторемонтен завод „Свобода” и др./,

други бяха неудачно приватизирани /Родопа”, Птицекланицата в града и др./ трети силно редуцираха производството си и броя заети /ЗМПП, ВР База и др./.

Това доведе до значителна безработица, до влошаване качеството на живот на хората и високи темпове на миграция извън общината. Към 31.12.2004 г. в Дирекция “Бюро по труда” гр. Левски са регистрирани 2408 безработни лица. Равнището на безработицата, изчислено спрямо икономически активното население към същата дата е 21,24 %.

От около 2000-та година се забелязва оживление в икономиката. Увеличават се инвестициите и на местния бизнес, и на външните /с регистрация извън Левски/ фирми, работещи на територията на общината. През м. април 2005-а бе открит голям магазин за хранителни стоки на фирма „Абсолют+” и отново, след години прекъсване, заработи Хлебозавода в гр. Левски. Основно реконструирани и преоборудвани със средства от САПАРД , до края на 2005-а ще заработят Мандра-1 в с. Трънчовица и „Месокомбинат - 2000” /бивша „Родопа”/ в гр. Левски. Мелницата и Оранжерии „Гимел” продължават доброто си развитие, което не бе прекъснато и през 90-те години. Стабилизиран се редица малки фирми. Ще разширява дейността си проспериращата „Бултрекс” ООД /продажба и сервиз на селскостопанска техника/. Налице е инвеститорски интерес за изграждане на преработвателни предприятия и други производства.

Профилът на фирмите, които не преживяха спад в кризисния период на 90-те години, показателно сочи естествените силни страни на община Левски и удачните сфери за бъдещото развитие - селскостопанско производство, преработвателна и лека промишленост. Разбира се, благодарение на явните предимства на местоположението и отлично развитата инфраструктура в общината, възможностите за изграждане на големи промишлени предприятия от заинтересовани инвеститори остават.

Основните характеристики за дейността на фирмите в общината през последните години са: реструктуриране на по-големите, стабилизиране на традиционните и на проходащите. Вече осъзната цел на всички е да се превърнат в модерни и конкурентоспособни производители и търговци, готови да реагират на предизвикателствата на реалния пазар и силния конкурентен натиск след приемането на страната ни за член на Европейския съюз.

Община Никопол

Благоприятното местоположение на община Никопол обуславя нейното многоотраслово икономическо развитие. Тя е една от развитите общини в Плевенска област, независимо от това, че е сериозно засегната от реформите и реструктурирането на икономиката през последните години. Закрити и ограничени са големи производствени мощности, традиционни за общината и региона.

Икономическото развитие на община Никопол през последните години се характеризира с различна динамика - ръст до 2008 г. и лек спад след Световната финансова и икономическа криза за 2009 и 2010 г.

Към края на 2009 г. броят на регистрирани стопански субекти е 210. Преобладаваща част от предприятията развиват дейност в областта на търговията и в областта на селското горското и рибното стопанство. Най-голяма печалба, но и най-голяма загуба генерират фирмите, работещи в областта на селското стопанство. Съответно в тях се наблюдава и най-голям брой на наетите и заетите лица, както и най-голям размер на разходите за възнаграждения и на ДМА.

Икономическата криза се отразява и на средния годишен брой на наетите по трудово и служебно правоотношение в община Никопол. За периода 2007 - 2010 г. броят на наетите лица по трудово и служебно правоотношение първоначално бележи увеличение, но след това следва спад през 2009 г.

С най-голям дял нетни приходи от продажби са предприятията, работещи в сферата на „Селско, горско и рибно стопанство” и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети”. Съответно и броя на регистрираните фирми е най-голям в посочените сфери.

Община Плевен

Общинската икономика има водеща роля на областно и на регионално ниво. Произвежданата брутна продукция в Общината през последните 5 години е от порядъка на 75% от областната. От своя страна Плевенска област има най-голям дял на брутния вътрешен продукт сред областите в Северен централен район.

Основна част от предприятия развиващи дейност в областта са съсредоточени в областния център (68%). Приходите от дейността реализирана от тези предприятия са 81% от общите приходи за Областта. Почти 70% от дълготрайните активи в областта са притежание на предприятията от

Плевенска община. Те се характеризират с по-голяма ефективност в сравнение със стопанските субекти от другите общини в областта.

Общината се характеризира с широкоспектърна икономика. Развиват се почти всички икономически дейности. Най-добре развитите сектори от икономически дейности са: Преработваща промишленост; Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и на стоки за домакинството; Производство и разпространение на електрическа и топлинна енергия; транспорт, складиране и съобщения; строителство.

Най-голям е дялът на предприятията в областта на търговията, ремонта и техническото обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и на стоки за домакинството. На второ място по брой на стопанските субекти е преработващата промишленост, но предприятията от този сектор осигуряват значително по-голямо количество работни места. Фирмите от двата сектора съставляват 65% от всички фирми в Общината.

Община Пордим

В община Пордим е развита предимно леката промишленост - текстилната, хранително-вкусовата преработка на селскостопанска продукция. Основен поминък на населението е селското стопанство, предимно зърнопроизводство, животновъдство, тютюнопроизводство и рибовъдство. Главни социално-икономически проблеми представляват безработицата и отрицателният демографски прираст.

В екологично отношение общината не е застрашена от промишлени замърсители.

Община Червен бряг

Основната производствена дейност на предприятията, намиращи се на територията на общината, е в областта на военната промишленост, машиностроенето, трикотажната индустрия и хранително-вкусовата промишленост. Въпреки че структурата на промишлеността, с изключение на дървопреработващия сектор, е съхранена, общата икономическа криза в страната, през последните години, се е отразила неблагоприятно върху състоянието на промишлеността: непълно и недостатъчно ефективно използване на производствените мощности, ограничени производствени възможности, остаряла техника и технологии, недостатъчни инвестиционни възможности, неефективен следприватизационен контрол, недостатъчна осигуреност с пазари, недостатъчно развита и поддържана инфраструктура и

113

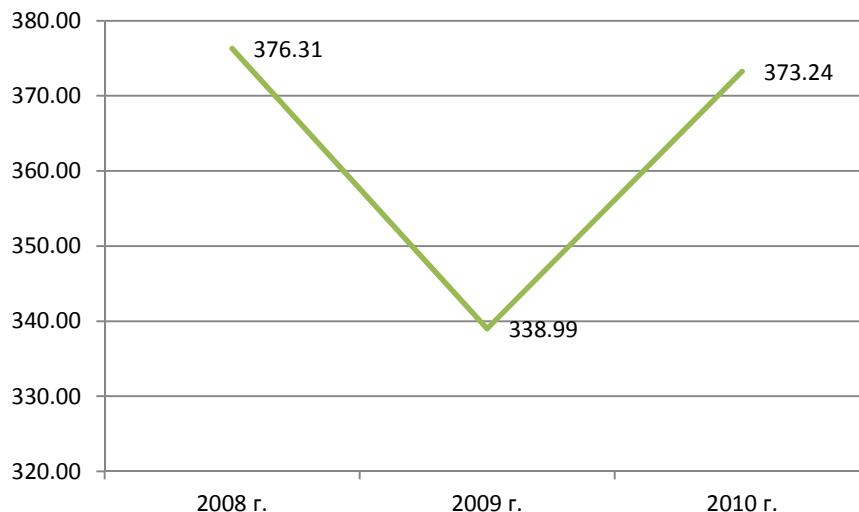
др. В стратегията на общината за бъдещото развитие на промишлеността се предвижда решаването на тези и други проблеми. Положителен елемент в това развитие е навлизането на чужди капитали в редица предприятия (австрийски, италиански, германски, френски, гръцки).

Природните и климатични условия оказват положително влияние върху развитието на селското и горското стопанство. Общината разполага с 485 785 дка земеделска земя, от които 259 460 дка обработваема, 16 567 дка трайни насаждения и 66 948 дка горски фонд. Земеделските земи се обработват от 12 земеделски кооперации, 3 частни сдружения, 18 арендатори и от частни стопани. Приоритетно се явява растениевъдството, като най-голям е делът на зърнените култури. Освен тях се отглеждат технически и фуражни култури, и трайни насаждения. Добро развитие има зеленчукопроизводството, което задоволява основно личните нужди на селските стопани. Също така добро развитие има и животновъдството (говедовъдство, свиневъдство, птицевъдство).

Проблемите в селското и горското стопанство на общината са свързани главно с остарялата техника, ниската земеделска култура на населението, липсата на инвестиции, недостатъчните пазари и др. В стратегията на общината бъдещото развитие на селското стопанство е свързано с необходимостта от предоставяне на общинска земя за изграждане на семейни ферми и смесени дружества с участие на инвеститори, оземляване на безимотни и малоимотни, отпускане на кредити, създаване на нови трайни насаждения, създаване на зеленчукови градини за стокова продукция, повишаване квалификацията на селските стопани, създаване на реален пазар на земята и др.

Област Разград

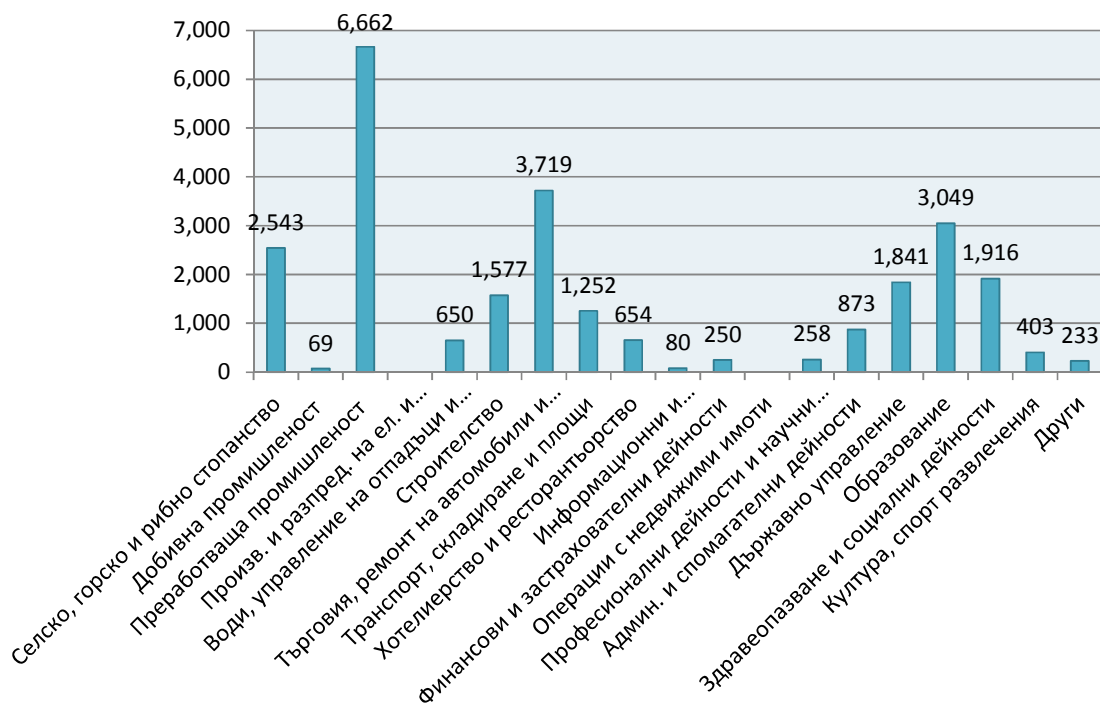
(графика 35) Динамика на БВП в Област Разград по години в милиони евро⁴²

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно отразява влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната пред-кризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от почти 10 %. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката като нивото на brutния вътрешен продукт в областта доближава стойностите регистрирани през 2008 г., а растежа в сравнение с 2009 г. е над 10 % или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от почти 34 милиона евро.

⁴² БНБ, Национален статистически институт

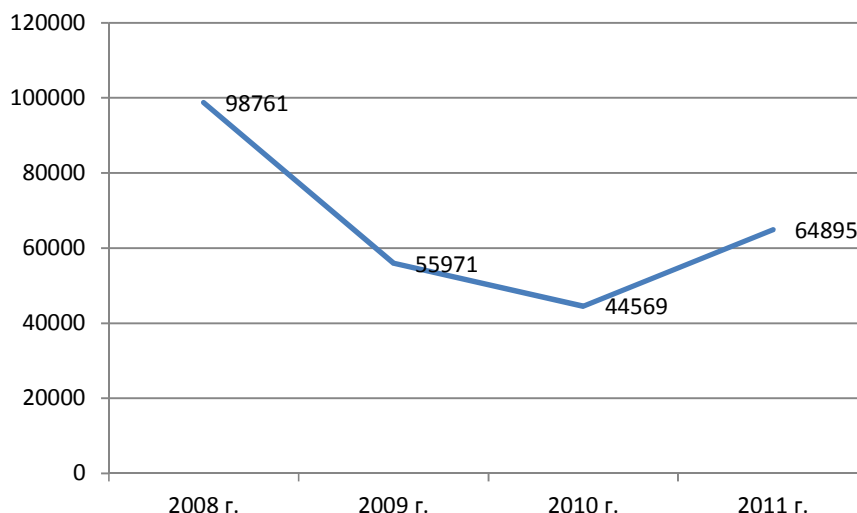
(графика 36) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁴³

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, над 25% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията и ремонта на автомобили като заетите в този сектор на стопанството в област Разград са над 14%. Голям е делът на секторите строителство над 6% от заетите и транспорт и складиране над 4,7%. Селското, горско и рибно стопанство генерира над 9,7% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е почти 2,5%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - почти 26% от заетите в местната икономика.

⁴³ Национален статистически институт

(графика 37) Разходи за придобиване на ДМА в Област Разград в динамичен ред, в хиляди евро⁴⁴

Община Завет

Като цяло в икономическата база на общината съществуват резерви от неизползвани производствени мощности, ниско квалифицирани трудови ресурси, производствени и складови площи. Трайна тенденция за общинската икономика през последните години е нарастване относителния дял на частния сектор.

Основната част от брутната добавена стойност (БДС) на един зает в общината се създава от предприятията от преработващата промишленост (между 52% и 63% през различните години). Другият отрасъл с водещо значение за величината на БДС в общината е селското и горско стопанство (между 23% и 36%). Сред останалите отрасли, единствено в търговията се създават между 6% и 9% от БДС в общината, докато всички останали имат незначителни приноси за величината и динамиката на този показател.

В общинската икономика с най-висок относителен дял е селското стопанство 54.8%. На второ място се нарежда отрасъл , при който приходите от продажби са с тенденция на увеличение и достигат 16,5 % от всички приходи от продажби. През всички базови години с най-висок относителен дял на печалба имат фирмите, занимаващи се с преработка на селскостопанска продукция,

⁴⁴ Национален статистически институт

като през 2002 г. делът им нараства на 63,72 %. На второ място са фирмите, в сферата на селскостопанското производство с относителен дял 17,2 % през 1999 г. до 16,53 % през 2002 г. Общата тенденция е на увеличение на стопанските единици, завършили с печалба. В отрасъла селско стопанство и преработващата промишленост фирмите, завършили със загуба, са намалели за сметка на тези с нулев резултат.

Община Исперих

В общинската икономика с най-висок относителен дял е преработващата индустрия - 63,7%. На второ място се нарежда отрасълът селско стопанство, при който приходите от продажби са с тенденция на увеличение и достигат 16,5 % от всички приходи от продажби. През всички базови години най-висок относителен дял на печалба имат фирмите, занимаващи се с преработка на селскостопанска продукция, като през 2002 г. делът им нараства на 63,72 %. На второ място са фирмите, в сферата на селскостопанското производство с относителен дял 17,2 % през 1999 г. до 16,53 % през 2002 г. Общата тенденция е на увеличение на стопанските единици, завършили с печалба. В отрасъл селско стопанство и преработващата промишленост фирмите, завършили със загуба, са намалели за сметка на тези с нулев резултат.

Производителността на труда в община Исперих, измерена като брутна добавена стойност (БДС) на един зает се колебае между 4,5 хил.лв. и 5,9 хил.лв. без да се забелязва ясно изразена тенденция в динамиката на показателя. За разлика от повечето останали общини, най-висока производителност на труда се отбелязва в предприятията на селското стопанство, а не в тези от преработващата промишленост, които, макар и близко да тях, са с по-ниска ефективност на трудовия ресурс. Това още веднъж подчертава изразения аграрен характер на икономиката на общината.

Община Кубрат

Индустрията ще продължи да бъде териториално ориентирана към общинския център, разчитайки на изградената производствена инфраструктура, традициите, квалифицираната работна ръка и на други фактори и предпоставки. В стратегически план, успоредно с процесите на продуктовото и технологичното реструктуриране на съществуващите традиционни промишлени производства, ще се осъществява и териториално пренасочване на промишлените дейности.

Община Кубрат разполага със значителни поземлени ресурси - 77% от общата ѝ територия. Обработваемата земя е 30 460 ха, - 84.8% от земеделските

земи или средно на глава от населението се падат по 1.2 ха, което е над средното за страната.

Селското стопанство е един от най-развитите сектори на общинската икономика, и е застъпено във всички селища на общината, осигуряващ поминъка на значителна част от населението и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през 90-те, този отрасъл остава основен източник на доходи в селата и е основна база за преработвателните мощности в общината.

Община Лозница

По отношение структурата и развитието на промишлеността, в контекста на Разградска област, Лозница се определя като община с ниска и много ниска степен на промишлено развитие. Водещи производства са преработката на хранителни продукти, металообработването.

С реструктурирането на икономиката отрасловата структура в общината се променя. Добре развити в миналото отрасли като машиностроенето и леката промишленост, днес са с намален или незначителен дял. Основен потенциал за развитие имат приватизираните и новоизградени предприятия от хранително-вкусовата промишленост, източник на суровина за които е добре развитото селско стопанство. Добри перспективи съществуват и пред единственото по рода си в България предприятие за производство на сферична стоманена арматура “Арма” АД, гр. Лозница. с износ на продукцията в Източноевропейските страни и около 750 работници в миналото, през последните 5 г. фирмата работи предимно за износ 60% за Република Чехия , с натовареност на производствените мощности около 30% и 80 души персонал. След приватизацията през май 1999 г., с нов собственик фирма “MSA-Сервиз-Симекс” - София, филиал на фирма MSA-Чехия, бъдещото развитие се свързва с очаквани от чешката фирма инвестиции, реални възможности за износ на чешкия пазар и разкриване на нови работни места. „Лозстрой” ЕООД гр. Лозница, с основен предмет на дейност строителство и благоустройство, комунална дейност, сметосъбиране и сметоизвозване. В близките години не се очакват дейности по приватизация или ликвидация на предприятието. Други предприятия с възможности за развитие са “Газификация и Топлофикация - Лозница” ЕАД -собственост на фирма “АРМА” гр. Лозница. Поради малкия обем консуматори е много висока себестойността на топлинния продукт.

Община Разград

Благоприятното местоположение на община Разград обуславя нейното многоотраслово икономическо развитие. Тя е най-развитата община в разградска област.

Основни отрасли на местната икономика са:

- Промисленост
- Фармацевтична промисленост
- Хранително вкусова промисленост
- Шивашка промисленост
- Машиностроене
- Химическа промисленост
- Селско стопанство
- Търговия
- Туризъм

Община Самуил

Община Самуил има добро географско местоположение и природен потенциал за развитие. Значителен е ресурсът на общината за развитие на земеделие и горско стопанство, в които сектори има и натрупан опит. Земеделието и горското стопанство са перспективни за развитие сектори. Потенциал за развитие има в трайни насаждения, подобряване на сортовия състав на овощните видове, въвеждане на нови производства, както и развитие на биологичното земеделие. Перспективите за развитие на този отрасъл са свързани с навлизане на нови инвестиции, технологично обновление и значително подобряване на качеството на продукцията, професионален маркетинг на произведената продукция. Общината разполага с голям брой водни ресурси от типа на водоеми, благоприятни за развитие на рибовъдство и аквакултури. Природните дадености и запазеното културно-историческо наследство са възможност за привличане на инвестиции в един нов и нетрадиционен за региона отрасъл на икономиката - туризма.

Община Цар Калоян

Община Цар Калоян е разположена в североизточната част на Дунавската равнина. Общата площ на общината е 161 196 дка. През административния център на общината минава първокласният път Русе - Варна, който е най-пряката и стратегическа връзка между река Дунав и Черно море. Градът отстои на 27 км от гр. Разград, на 35 км. от гр. Русе и на 15 км. от община Ветово. След новото административно-териториално деление на страната община Цар

120

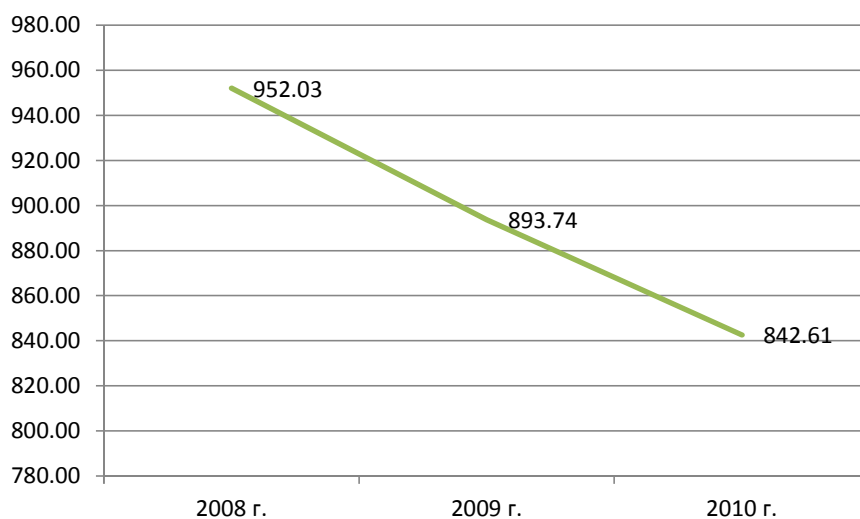
Калоян е към област с административен център гр. Разград. Населението на общината е 7246 души, което представлява 6 % от населението на област Разград. В рамките на Общината има три населени места с. Езерче, с. Костанденец и гр. Цар Калоян.

Община Цар Калоян попада в Изостанали селски райони. Това са региони, в които по-голямата част от трудоспособното население е заето в селското и горското стопанство, характеризират се с ниска степен на развитие на транспортната, техническата и социалната инфраструктура, ниско образователно равнище и квалификация на населението в трудоспособна възраст, ограничени възможности за трудова заетост, високо равнище на безработицата, ниски доходи на населението и обезлюдяване.

Релефът на Общината е предимно хълмист, със средна надморска височина 370 метра. Почвата в Общината има следния състав: карбонати - типични, изложени и деградирани; черноземите са с шестдесет до осемдесет сантиметра хумусен хоризонт и с два до четири процента хумусно съдържание.

Област Русе

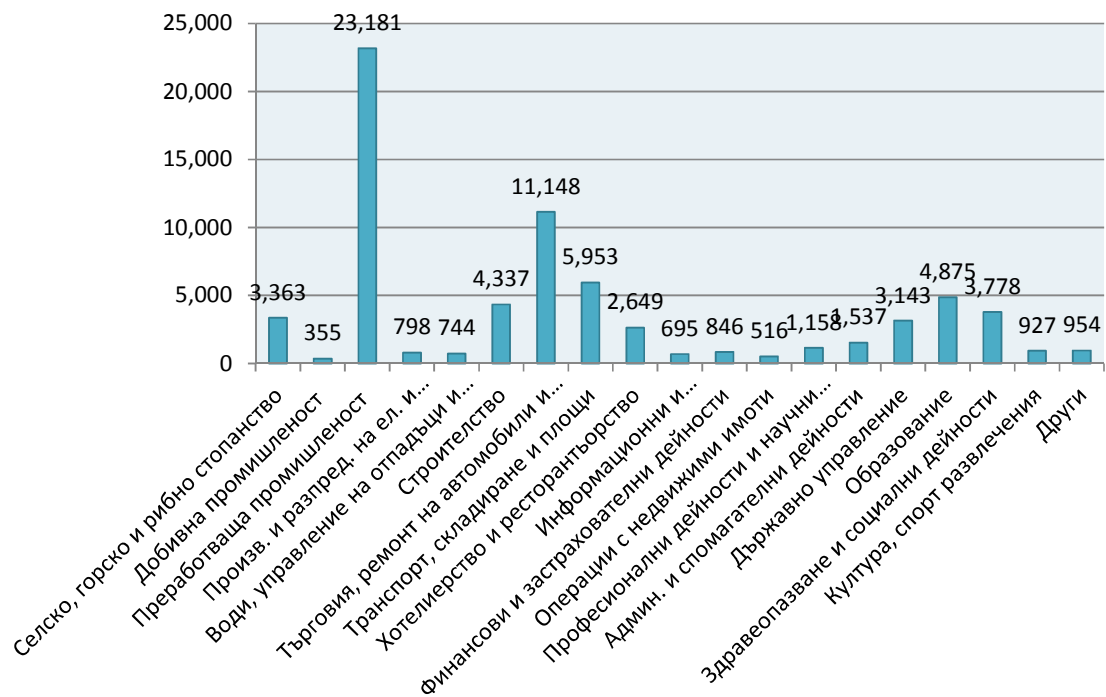
(графика 38) Динамика на БВП в Област Русе по години в милиони евро⁴⁵

Динамиката на brutния вътрешен продукт, създаден в регионалната икономика, ясно отразява влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от 6,1% или почти 37 милиона евро. През 2010 г. рецесията се задълбочава, като спадът на икономиката и нивото на brutния вътрешен продукт в областта е над 51 милиона евро в сравнение с 2009 г. Общо за двете кризисни години 2009 и 2010 г. свиването на областната икономика в проценти е 11,5%, а в абсолютни стойности над 109 милиона евро.

⁴⁵ БНБ, Национален статистически институт

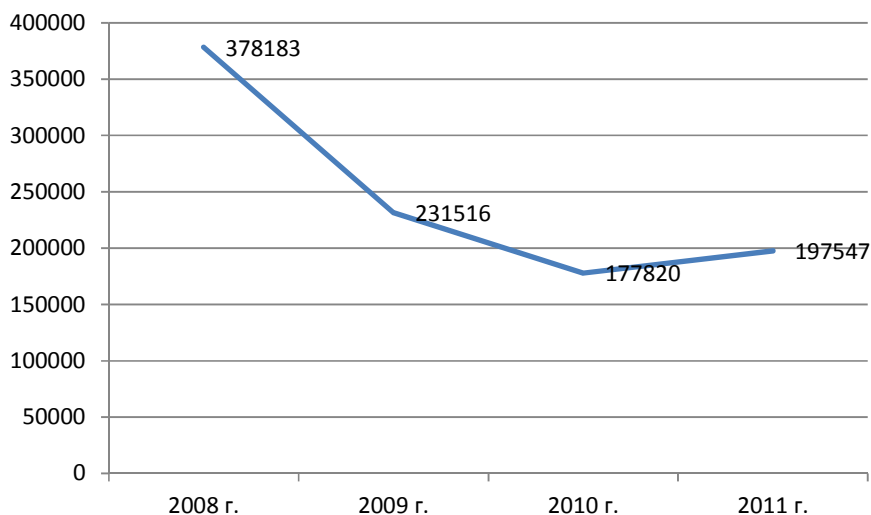
(графика 39) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁴⁶

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, над 32% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията и ремонта на автомобили като заетите в този сектор на стопанството в област Русе са над 15,7%. Голям е делът на секторите строителство 6,1% от заетите и транспорт и складиране 8,3%. Селското, горско и рибно стопанство генерира 4,7% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е 4%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 16,6% от заетите в местната икономика.

⁴⁶ Национален статистически институт

(графика 40) Разходи за придобиване на ДМА в Област Русе в динамичен ред, в хиляди евро⁴⁷

Община Борово

Стабилните равнища на заетост в Борово, ниските нива на безработица, концентрацията на най-висок дял работоспособно население в рамките на общината останаха в миналото. В момента Борово е с най-висок брой безработни лица - 195, сред останалите населени места в общината. Негативна тенденция е, че на пазара на труда излизат предимно хора със средно образование, с професионална квалификация и дългогодишен професионален опит. Тя е последица от факта, че през изминалите години много фирми преустановиха или реструктурираха своята дейност.

Все по-изразителна става и тенденцията, че за същински пазар на работната сила в Община Борово и в частност в град Борово не може да се говори. Той е свит, неактивен и поради това има дългосрочен негативен ефект не само по отношение на възпроизводството на работната сила, но и по отношение на засилване на процесите на обезлюдяване на населените места от общината.

На територията на общината дейност осъществяват 8 земеделски кооперации и множество арендатори. Структуроопределящо за растениевъдството е зърнопроизводството. От общата обработваема площ -

⁴⁷ Национален статистически институт

127844 дка, 35,37% са пшеница, 5,31% - ечемик и 17,62% царевица. От техническите култури най-голям е делът на площите със слънчоглед 28,96%. Трайните насаждения, зеленчуците и други култури заемат общо 12,74% от обработваемата площ. Тенденцията от последните години е намаляване на зърнените култури и увеличаване на площите със слънчоглед.

От животновъдството се развиват говедовъдство, отглеждане на дребен рогат добитък, свине и птици. От общото поголовие на едър рогат добитък - 58,65% принадлежи на частни стопани. Останалите 41,35% принадлежат на земеделски кооперации в пет населени места. От общото поголовие на дребния рогат добитък около 72% са овце и 28% - кози. От общия брой на овцете 11 % се отглеждат в земеделските кооперации на селата Горно Абланово и Батин. Останалите са на частни стопани. Козите, свинете и птиците изцяло се отглеждат от частни стопани. През последните години увеличение има само в броя на свинете и козите. При останалите видове се забелязва незначително намаление.

Община Бяла

Икономиката на Община Бяла се определя основно от следните отрасли: промишленост, селско стопанство, строителство, търговия, услуги и транспорт.

Обработваемата земя в Община Бяла е 210 000 дка, представляващо 62% от общата територия, което е важен показател за развитието на селското стопанство, обособено в съчетание с благоприятните климатични и почвени дадености. В структурата на обработваемата земя най-голям е делът на зърнените култури - пшеница, ечемик и царевица. През 2004 г. са произведени пшеница - близо 30 000 т, ечемик 9 300 т, царевица 11 500 т. и слънчоглед 10 000 т., което представлява средно около 13% от общото производство на Областта.

Община Ветово

Основният поминък на населението в Община Ветово е селскостопанското производство. Преобладаващи култури са пшеница, царевица и слънчоглед.

Стопанско значение имат находищата на каолин и кварцов пясък на територията на община Ветово. Водеща роля за развитието на икономиката в общината играе фирма “Каолин” АД с фабриките в гр. Ветово и гр. Сеново.

Предстои изграждане на фабрика за фаянс и теракот в гр. Ветово от българо - испанската фирма “Керос - България” АД, гр. София.

Следващият крупен отрасъл за мащабите на община Ветово е шивашката дейност. На територията и функционират и работят с капацитет от около 30 работни места шивашки фирми по населени места, както следва:

- гр. Ветово - 3 бр.;
- гр. Глоджево - 3 бр.;
- с. Смирненски - 4 бр.;
- с. Бъзън - 1 бр.

Община Две Могили

От общо 143 фирми, кооперации и земеделски производители през 2008 г. 124 са с персонал до 10 души, 14 са с персонал от 11 до 50 души, а само 4 са с персонал от 51 до 100 души. Предприятията с персонал от 51 до 100 души се увеличават с две, т. е. стават пет. Тези данни говорят, че в община Две Могили преобладават малките предприятия, което не е добра основа за стабилна и устойчива икономика. Проблемите им са свързани с капацитета за преработка и анализ на информацията, степента на подготвеност на мениджмънта, възможностите за осигуряване на необходимия финансов ресурс. Членството на България в ЕС ще постави на изпитание малките и средните предприятия. Те нямат капацитета и възможностите на големите фирми за адекватна предварителна реакция. Затова следва да бъдат подпомогнати от специално насочена общинска и държавна политика.

Структуроопределящите отрасли на промишлеността в община Две Могили са хранително-вкусовата промишленост - 27,4% от общата бруто продукция, сектор услуги 18% и подотрасъл “Текстил” с15,6%. В област Русе община Две моголи е с най-силно развита хранително-вкусова промишленост.

В икономиката на общината преобладава частният сектор. Общият брой фирми през 2009 г. е 143, а през 2003г. са били 184. 80% от тях са частни. Една е общинска, а 8 са с държавно участие.

Чуждестранните инвеститори в общината са малко. Те са: “ИнНова” ООД - Италия; “Органика - България” ЕООД - Полша.

Община Иваново

Основен отрасъл в общината е земеделието. В него е заето голяма част от трудоспособното население. Около 80% (396 363 дка) от територията на общината е земеделска, а заедно с горите, относителният дял е около 94%. Това, съчетано с климатичните и почвени условия, благоприятства развитието на земеделието. Общината е известна като производител на зърнени култури -

126

пшеница, ечемик, царевица; технически култури - слънчоглед, цвекло. Общината е известна с винените си лозя и производството на лозопосадъчен материал (пепиниерство), с овощарство - вишни и праскови, а в недалечното минало и ябълки. Относителният дял на произвежданата продукция е: 83% зърнени култури, 13% технически култури, 2% фуражни култури, 2% лозя и овощни градини.

На територията на общината са регистрирани 112 еднолични търговци, като тяхната основна дейност е предимно търговия на дребно с хранителни и промишлени стоки. Много малка част от тях развива търговска дейност в заведения за хранене и развлечения. Като цяло секторът търговия и услуги е слабо развит, предвид на това, че населението е с ниска покупателна способност, а посещаемостта на туристи е само в определени райони.

На територията на общината функционират 3 газостанции и 6 бензиностанции, разположени в по-големите населени места в близост до пътища от регионално и национално значение.

На територията на общината функционират следните фирми:

- с общинско участие : “Роял колбас”АД с. Иваново.
- частни: “Прециз интер-холдинг”АД с. Иваново - производство на безшевни електрозаварени тръби с различни профили; “Прециз агро” с. Иваново - производство на селскостопанска продукция (зърнени култури и лозарство); “КООП-Красен”АД с. Красен - гъбопроизводство и преработка; “Роял колбас”АД с. Иваново - месопреработка; ЕТ “ДИН-Пиргос” с. Пиргово - дървопреработка и мебелно производство; Шивашки цехове в с. Тръстеник и с. Щръклево.

Община Русе

Като цяло за всички отрасли динамиката в развитието на инвестициите за периода, за който има данни за анализ, а именно 2005-2008 г., е положителна. Два са икономическите показатели, които се отъждествяват с инвестиционната активност на предприятията - разходи за дълготрайни материални активи (ДМА) и придобити ДМА. Наблюдаваните показатели показват способността и степента на създаване на местни икономически ресурси и акумулирането на капитал. Наличните данни по сектори на общинската икономка показват посоката на интерес на икономическите агенти, опериращи в общината. В изследвания период обемът на придобитите ДМА като цяло се е увеличил малко над 3 пъти. Нарастването е с големи темпове почти през целия период и видимо се забавя в края му - тенденция, която регистрират почти всички отрасли. Изключение

прави сферата на образованието, където първите три години на периода придобитите ДМА намаляват от 2208 хил. лв. до 773 хил. лв. Най-голям темп на нарастване на инвестициите - 10 пъти, се наблюдава в отрасъла на строителството. За този отрасъл всяка следваща година на периода носи скокообразно нарастване на капитала. Аналогична е ситуацията в операциите с недвижими имоти - след първоначално нарастване на капитала с 200% и 300% идва спад с 400%. Темпове на растеж в пъти показва и преработващата промишленост - тенденция, която се наблюдава и няколко години преди началото на изследвания период. В последната година на периода капиталовите вложения в този отрасъл намаляват в сравнение с предишните години, макар че остават стабилно високи. Концентрирането на инвестиционните усилия на предприемачите в тази област подсказва общата посока на икономическо развитие на общината, в чийто облик индустриалните производства играят голяма роля. Същата тенденция съществува и в отраслите търговия, хотелиерство и ресторантьорство, транспорт и складове като цяло - в началото на периода темповете на придобиване на капитал растат, в края му се забавят. В рамките само на 2008 г. тези отрасли, взети като цяло и по абсолютна стойност, са начело в проявяването на инвеститорския интерес. Според наблюдения на Бизнес центъра за подпомагане на малки и средни предприятия - Русе от април 2011 г. най-засегнатите браншове от икономическата криза са строителството, свързаните с него поддоставчици на стоки и услуги, шивашката индустрия (от изключително значение за икономиката на Община Русе), като в настоящият момент се отбелязва тренд нагоре за фирмите, които работят на ишлеме; свиване в дървообработващата промишленост и мебелното производство, особено за фирмите работещи за износ на европейския пазар. Към момента може да се отбележи положителна оценка на отваряне на банките за кредитиране на фирми, както за оборотни средства, така и за инвестиционни проекти, което на фона на стагнацията е фактор от изключително значение и ще благоприятства възстановяването и развитието на бизнеса.

Община Сливо поле

От общата територия на общината 276 кв. км, 208 401 дка са земеделска земя. От цялото население на общината 13 204 жители, от които икономически активно - 5248 лица, в селскостопанското производство са заети 68%.

Използваната земеделска площ на територията на община Сливо поле, според земеделския кадастър, възлиза на 208 401 дка или 75% от общата площ на Общински план за развитие 2007-2013 г. общината, при 53% средно за

страната. Основната част от земеделските земи попадат в категорията “ниви” - 91%, при 82% средно за страната.

Интерес в сферата на алтернативния туризъм представлява Защитена местност Калимок-Бръшлен, част от която попада на територията на Община Сливо поле. Съхранено е богатото многообразие на животински свят, представен от 230 вида птици, представляващи 58% от птиците в България, влечуги, земноводни и бозайници, редки, застрашени от изчезване и изчезващи видове - регистрирани в Червената книга на България.

Община Ценово

Община Ценово е една от най-малките общини в област Русе. Тя има отраслова структура много близка до тази на община Сливо поле, защото с над 73% доминира производството на селско стопански продукти, следвано от услугите и преработващата промишленост.

По данни на НСИ за периода 2006 - 2010 г., община Ценово остава на последно място в Област Русе по показателя „приходи от продукция” (7 736 хил. лв. за 2010 г.) като най-близки до нея са общините Борово (21 402 хил. лв.) и Две могили (36 467 хил. лв.). Община Ценово има най-малко стопански субекти в сравнение с другите общини в областта, като на Общината се падат едва 1,11 - 1,2% от общия брой предприятия (фирми, стопанства, ЕТ) в областта. Предприятията са от категория „микро” с до 9 /девет/ души персонал. В минали години е имало няколко „малки” (до 50 души персонал) предприятия, които са минали в по-ниската категория, или изобщо са прекратили дейността си.

Община Ценово е с преобладаващо аграрен профил. Поради това, в периода 2004-2010 г. нараства броят на предприятията в този сектор. Продукцията от предприятията в сектора също нараства, независимо от някои колебания в годините поради проблеми в търсенето и цените на земеделска продукция.

Както се вижда от таблица 1.2, нетните приходи от продажби за периода 2006-2010 г. нарастват с 84 %, т.е. средно с 20 % годишно. Този ръст се дължи преди всичко на предприятията от секторите „аграрен” и „търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети”, които имат най-голям дял в ежегодните приходи от продажби и се развиват устойчиво. Към края на анализирания период (2010 год.) аграрният сектор има дял 60,7 % от общите приходи от продажби за Община Ценово, следван от „Търговия” - 23,8 %. Ръстът за предприятията и от двата сектора е 104 % за периода 2006 - 2010 г.,

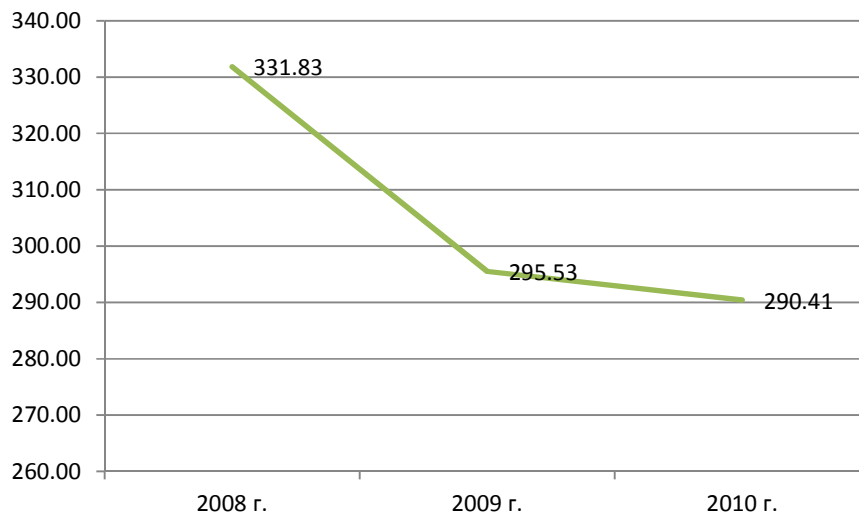
докато за преработващата индустрия тенденцията е обратна - намаление от 29 % за периода.

Анализираните данни показват основния структурен проблем в икономиката на Община Ценово - голям относителен дял на аграрния сектор, т.е. ниска степен на диверсификация. Преработващата индустрия заема едва 3 - 4 % от приходите от продажби. Макар в условията на индустриална криза това да е благоприятно (на пръв поглед) за икономиката, аграрното производство поради едностранната си структура не създава достатъчно работни места за местното население.

Показателно е също значителното нарастване на инвестициите в дълготрайни материални активи (ДМА) от 2931 хил. лв. за 2006 г. до 11406 хил. лв. за 2010 г., т.е. 3,89 пъти. Значителният ръст на инвестициите се дължи на аграрния сектор, където през 2010 г. са направени 81 % от инвестициите за бизнес в общината, докато за преработващата индустрия този показател е едва 7,3 %. Може да се предполага, че този добър резултат е вследствие от доброто усвояване на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР). Необходимо е обаче да се увеличават инвестициите за производство и преработка на земеделска продукция с по-голяма добавена стойност като плодове и зеленчуци, иновативни животински продукти, селски туризъм.

Област Силистра

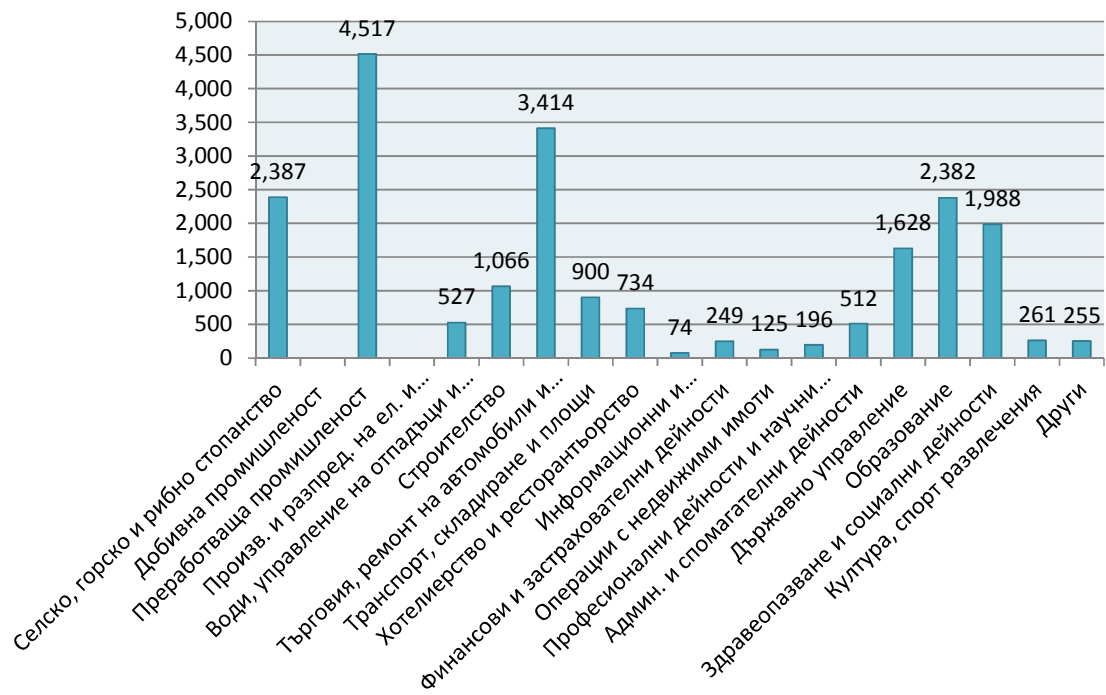
(графика 41) Динамика на БВП в Област Силистра по години в милиони евро⁴⁸

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно показва влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната пред-кризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от почти 11% или 36 милиона евро. През 2010 г. тенденцията на спад намалява, като спадът на икономиката и нивото на brutния вътрешен продукт в областта е 5 милиона евро в сравнение с 2009 г. Общо за двете кризисни години 2009 и 2010 г. свиването на областната икономика в проценти е 12,5%, а в абсолютни стойности над 41 милиона евро.

⁴⁸ БНБ, Национален статистически институт

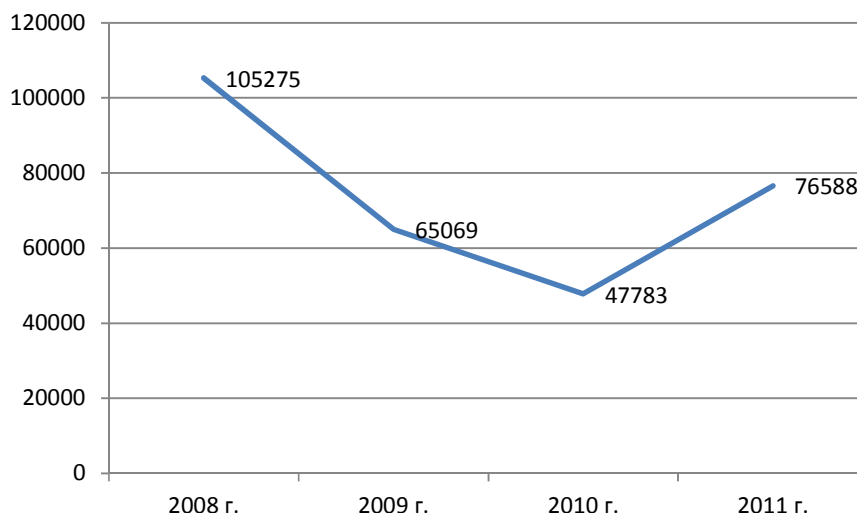
(графика 42) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁴⁹

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, 21,2% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията и ремонта на автомобили като заетите в този сектор на стопанството в област Силистра са над 16%. Голям е делът на секторите строителство 5% от заетите и транспорт и складиране 4,2%. Селското, горско и рибно стопанство генерира 11,2% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е 3,4%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 28,2% от заетите в местната икономика.

⁴⁹ Национален статистически институт

(графика 43) Разходи за придобиване на ДМА в Област Силистра в динамичен ред, в хиляди евро⁵⁰

Община Алфатар

Замеделие

Регистрираните земеделски производители (ЗК, физически лица, арендатори): Земеделски кооперации - 3; Арендатори - 5; Еднолични търговци - 17, частни индивидуални стопани - 120 бр.

Хранително-вкусовата промишленост

Представена е от едно млекопреработващо предприятие, което произвежда млечни продукти, предназначени за българския и европейския пазар.

Дървопреработваща промишленост

На територията на общината работят 3 дървопреработващи предприятия, с предмет на дейност дърводобив и дървопреработка, произвеждащи заготовки и елементи за мебелната промишленост, дървени опаковки и амбалаж, предназначени изцяло за българския и европейския пазар.

⁵⁰ Национален статистически институт

Лека промишленост

На територията на общината функционира инсталация за дестилация на етерични масла. Фуражопреработка фуражен цех за производство на смески за птици и свине. Съхранение на зърно съхранение, преработка и реализация се осъществява от лицензирани складове за съхранение на зърно в гр. Алфатар и с. Алеково.

Търговия и услуги

Услугите в общината са съсредоточени предимно в магазини за хранителни стоки и питейни заведения (кафе-аперативи - 12 бр., ресторанти - 2 бр., хранителни магазини - 6 бр.), и внос на селскостопански машини и резервни части, ремонт на селскостопанска техника. В областта на услугите работят частни фирми за ремонт на автомобили и битова техника.

На територията на гр. Алфатар функционират две бензиностанции.

Занаятчийството

Представено е като отделни частни работилници: ковачници, бъчварство, производството на амуниции, направа на дограми, изделия от керамика и стъкло и други.

Компании с местен капитал

"Зърнени храни" ООД - изкупуване на зърнена продукция, зърносъхранение; ЗК "Напредък" - земеделие; ЗК "Единство" - земеделие; ЗК "Светлина" - земеделие; "Елица" ЕООД - производство на дървени опаковки и амбалаж; ЕТ "Кидима" - земеделие; "Комфу" ООД- фуражопроизводство; "Петроком" ООД - газ, бензиностанция; "Петрол" ООД - бензиностанция; ЕТ "Мероне" - производство на млечни продукти, кашкавал.

Компании с външен капитал

"Вива Агротекс" ООД - внос и ремонт на селскостопанска техника, земеделие; "Вива Шунк - Радослав Шунк" ООД - зърнопроизводство, зърносъхранение; "Евроетил" ЕООД - производство на етанол и биоетанол; "Силвоод" ООД - производство на елементи за мебелното производство.

Община Главиница

Община Главиница е разположена в североизточната част на Република България. В съответствие с административно-териториалното деление на страната тя попада в Силистренска област.

Територията на общината е 481 км². Към тях спадат 271260 дка земеделски фонд и 138 641 дка горски фонд. В общината има 23 населени места със заемана от тях площ в размер на 71099 дка.

Община Главиница разполага с 507 162 дка земи. От тях 263 371 дка са обработваема площ. Нивите са 268 004 дка. Частна собственост са 201 859 дка, общинска са 42 483 дка, а държавна са едва 23 662 дка. Трайните насаждения са 10 702 дка, като всички те са частна собственост. Традиционни култури, които се отглеждат на територията на общината са пшеница - 77 000 дка, слънчоглед - 65 000 дка, царевица - 51 000 дка и други / тикви, боб, чубрица, тютюн / - 64 302 дка. Не обработваемата площ е 2 077 дка. Към нея спадат 166 154 дка гори. Частната собственост са 748 дка, общинската са 18 052 дка, а държавната са 147 354 дка. Мерите и пасищата са само общинска собственост и заемат 32 456 дка площ.

Община Дулово

На територията на общината работещите предприятия са от сферата на машиностроенето; леката и хранително-вкусова промишленост, строителството, търговията и услугите. Изключително висок е делът на малките и средни предприятия - 99% от общия брой. Особено място в развитието на общинската икономика заемат следните фирми: "Агрокомб" АД - производство на селскостопанска техника и резервни части; "Агрихол-Консулт" ООД - производство на концентрирани фуражни смеси; "Дулово-Булгартабак" АД - преработка на тютюн. В процедура по приватизация са: "Нова Калиопа" АД - шивашко предприятие за производство на мъжка и дамска конфекция; "Гелиг" ЕООД - дърводобив и дървопреработване; "Зърнени храни" АД - производство, съхранение и реализация на селскостопанска продукция; "Бревис" ЕООД - търговия с течни горива; селско стопанство. "Дуло - Алфа" - месодобив и месопреработка. Селското стопанство е традиционен отрасъл за Общината и определя структурата на общинската икономика. От общата площ, 570 037 дка., разпределението на стопанисваната земя по видове е както следва: мери /пасища/ - 42 030 дка.; обработваема земя - 309 178 дка.; овощни градини - 9 695 дка.; лозя - 1 810 дка. Природо-географските условия и богатите почвени ресурси са подходящи за отглеждане на селскостопански култури с по-дълъг вегетационен период на развитие. Условиата благоприятстват

зърнопроизводството, залагането на тревно-фуражни и технически култури. Площта на горския фонд е 132 249 дка, в т.ч. общински гори 42 787 дка. Преобладават насаждения от дъб и габър. Към настоящия момент са разкрити големи залежи от каолин с високо качество. В най-близко бъдеще предстои експлоатация на находището.

Община Кайнарджа

Община Кайнарджа няма развита промишлена база. Съществуващите и новосъздадените предприятия са в отрасъл хранително-вкусова промишленост и не формират голям процент на заетостта на населението в общината.

През 90-те години на ХХ век са закрити всички промишлени структури на бивши държавни предприятия.

Единствените формирания от сектора на хранително-вкусовата промишленост са: мелница в с. Средище, мандра в с. Кайнарджа (която в момента не работи), две хлебопекарни, които осигуряват вътрешно потребление на хляб, семейна винарска изба в с. Кайнарджа.

Основните субекти с местен капитал извършват търговска дейност в сферата на услугите, аренда на земеделска земя, търговия с горива (дървен материал), зърнопреработка и съхранение на зърно и авиационни услуги в селското стопанство.

По-голяма част от регистрираните стопански субекти са в сферата на услугите като реципрочният показател на броя регистрирани стопански субекти на 1000 жители е 23,27 - от него става ясно, че стопанските субекти на територията на общината са предимно малки и дори самонаети.

В рамките на националната икономика малките и средни предприятия от община Кайнарджа се развиват в плановия район с най-нисък коефициент на гъстота на малките и средни предприятия на страната - 27 и имат определящо значение за формиране трудовата заетост на населението.

Предприятията не използват пълните си капацитетни възможности основна заради липса на пазари за реализация на готовата си продукция, въпреки наличието на суровини.

От своя страна това води до намаляване както на производството, така и на работните места и определено формира намаляване на трудовата заетост.

Липсата на финансова подкрепа, утежнените административни процедури, липсата на квалифицирана работна ръка са фактори, които възпрепятстват започване и разширяване на бизнеса.

Общината се нуждае както от предприемачи, така също и от необходимите нормални условия, които обуславят растежа на малки и средни предприятия.

Селското стопанство е основен отрасъл в местната икономика. За съжаление отрасълът не формира доходите на населението, 68% от хората разчитат на приходите от нестопанска дейност - като това са приходи от социални помощи и пенсии.

Община Силистра

Община Силистра е важен икономически полюс в Североизточна България, независимо че тенденциите в последните 15 години не бяха благоприятни за нейното развитие. Бизнесът в общината претърпя различни структурни преобразувания през периода на прехода, които следва да бъдат отчетени при разглеждане на икономическото развитие.

Община Силистра е сред районите с най-голяма концентрация на малки и средни фирми. От общо 3390 действащи фирми в областта, 2228 са в община Силистра.

Чуждестранните инвестиции играят изключително важна роля за икономическото развитие на община Силистра. Те са основен фактор за осигуряване на допълнителните финансови ресурси за реструктуриране на икономиката в общината и развитието на капиталовите пазари. Броят на чуждестранните фирми в община Силистра е 127, което представлява 66% от броя на чуждестранните инвеститори в областта. Равнището на инвестициите през следващите години ще определя характера на икономическия растеж на общината. Важен проблем пред местните власти е преодоляването на административните бариери пред инвеститорите в региона. По данни на ТСБ - Силистра чуждестранните предприятия в община Силистра към 31.12.2003 г. със 100 % участие в капитала са 108; предприятията с участие от 50 - 99,9% в капитала са 33 и с чуждестранно участие от 10-49,9% в капитала са 40. Отраслите на икономиката, които представляват интерес за чуждестранните инвеститори в областта са търговия и услуги, селско стопанство и дървопреработваща промишленост.

Община Ситово

Икономиката на община Ситово се оформя от селско стопанство и свързаните с него производства и лека промишленост, като селското стопанство има структуроопределяща роля.

Изключително благоприятното съчетание на природно-климатичните условия в Общината са обусловили високата му степен на развитие, като земеделието заема водеща роля с общи обработваеми площи 21186 ха или 78,18% от територията на общината, от които 16762 ха са частна, 36 41 ха - общинска и 781 ха - държавна собственост.

Макар че общината се характеризира с нисък процент необработваеми площи, проблем за общината са ерозиралите и наводнени ниви от общинския поземлен фонд, като най-голям е техният процент в Ситово, а най-малък - в село Ястребна.

Земята се стопанисва от 26 селскостопански структури (земеделски кооперации, събирателни дружества, ООД, ЕООД и ЕТ), 85 земеделски производители и около 550 частни стопани. Съгласно баланса на земята възстановената земеделска земя е 17708 ха ниви, като 85 % от нея се обработва основно от 26-те селскостопански структури, а останалата от собственици - земеделски производители.

Водещ подотрасъл за общината в селското стопанство е растениевъдството, като общината е традиционен производител на зърнено-житни култури. Най-голям е делът на площите, засети с пшеница - 5962 ха, които обаче са с 1293 ха по-малко в сравнение с предходната година, а 94% от тях са обработвани от ЗК, СД и арендатори (към 2006 г.).

Община Ситово има слабо развита промишлена база. Съществуващите и новосъздадени предприятия са в отрасъл хранително-вкусова промишленост и не формират голям процент от заетостта на населението в общината. През последните няколко години са възстановени и създадени няколко нови промишлени структури:

- Холандската фирма “Провими” АД с инвестиция от над 1 500 000 лв. изгради съвременен и модерен фуражен завод, с 29 работни места (заети от работници от с.Ситово и с.Искра);
- Фирма “Приваконтакт” ООД с изградена складова база за твърди горива на територията на с. Добротица;

- Мелница за производство на брашно на фирма ЕТ “Доминвест - Симеон Русчев” в село Ситово;
- Мандри в с. Ситово и с. Искра, които разширяват своята производствена дейност;
- Цех за производство на дървени палети - с. Ситово.

Потребителните кооперации в Ситово, Добротица, Попина и Гарван организират производството на хляб и хлебни произведения за нуждите на населението от района. Общо заетите лица в отрасъла са 3,5 % от населението в трудоспособна възраст.

В общината са регистрирани общо 251 фирми, като 234 са в сферата на услугите и само 10 в отрасъл хранително-вкусова промишленост. От друга страна, големият брой регистрирани стопански субекти говори за наличието на много реално нефункциониращи структури. Реципрочният показател на броя регистрирани стопански субекти на 1000 жители е 30,27 - от него става ясно, че стопанските субекти на територията на общината са предимно малки и дори самонаети.

Основните фактори, които характеризират развитието на МСП в общината, са неефективен маркетинг, недостатъчен капитал за стартиране и последващи инвестиции, морално и технически остаряло оборудване, висока енергоемкост и ниска производителност и неквалифициран персонал.

Община Тутракан

Селскостопанското производство в общината се осигурява от кооперации, сдружения и индивидуални стопани. Аграрният сектор е с растениевъдно - животновъдна структура. По отношение реализираните приходи от продажби селското стопанство е с най-голям относителен дял. През 2003 година този показател също бележи спад в сравнение с предходната 2002 г. с 1,93%.

В регулационните граници на селските места съществуват свободни терени, които създават условия за изграждане на малки предприятия с незамърсяващи производства.

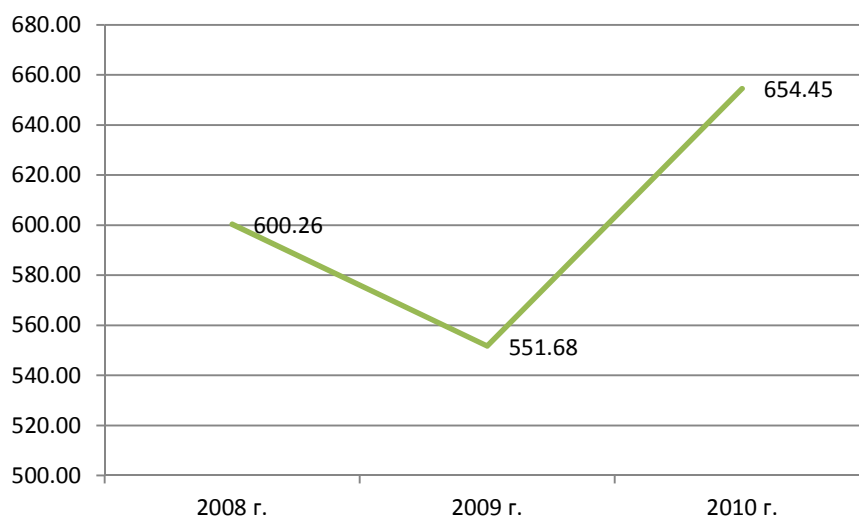
Наличните горски масиви са предпоставка за развитието на дървопреработването като една от важните програми за развитието на общината. Особено внимание трябва да се отдели на дейности, свързани с допълнително залесяване на горски терени, което да осигури работни места и увеличи в бъдеще потенциала на гората. Важен елемент в този смисъл са всички съпътстващи дейности - събиране на липов цвят, производство на мед,

гъбосъбиране и пр. - това са алтернативни възможности за заетост и източник на доходи за част от населението на общината.

Анализът показва, че в община Тутракан индустрията е слабо развита. Тук не функционират големи предприятия, което оказва влияние както върху икономическото, така и върху социалното състояние в общината. Фирми, категоризирани като големи /над 250 заети/ и предприятия то междината група /от 101 до 250 заети / не са регистрирани в рамките на общината. С най - голям относителен дял са микро - фирмите /до 10 заети/ следвани от малките фирми /до 50 заети/. С най-малък относителен дял са средните фирми /от 51 до 100 заети/. В общината липсват инвестиции и недостигът на “свежи пари” оказва влияние върху отраслите на икономиката.

Област Добрич

(графика 44) Динамика на БВП в Област Добрич по години в милиони евро⁵¹

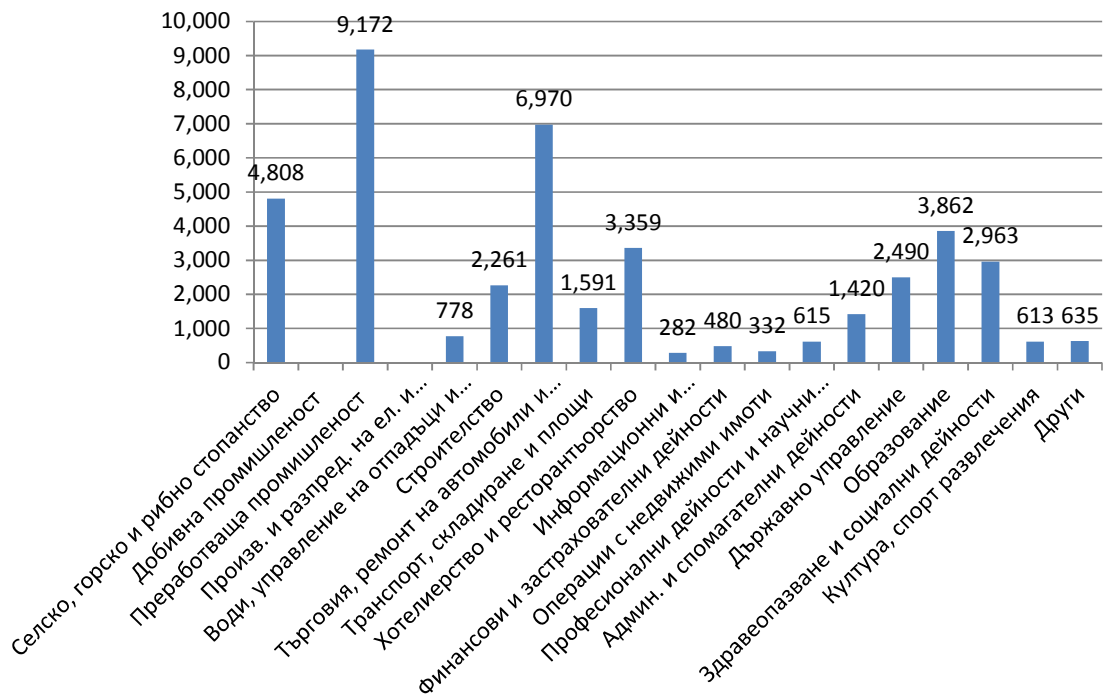

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика ясно отразява влиянието на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната пред-кризисна година за българската икономика) и 2009 г. показва спад от 8 %. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката като нивото на brutния

⁵¹ БНБ, Национален статистически институт

вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирани през 2008 г., а растежа в сравнение с 2009 г. е 17% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от почти 103 милиона евро.

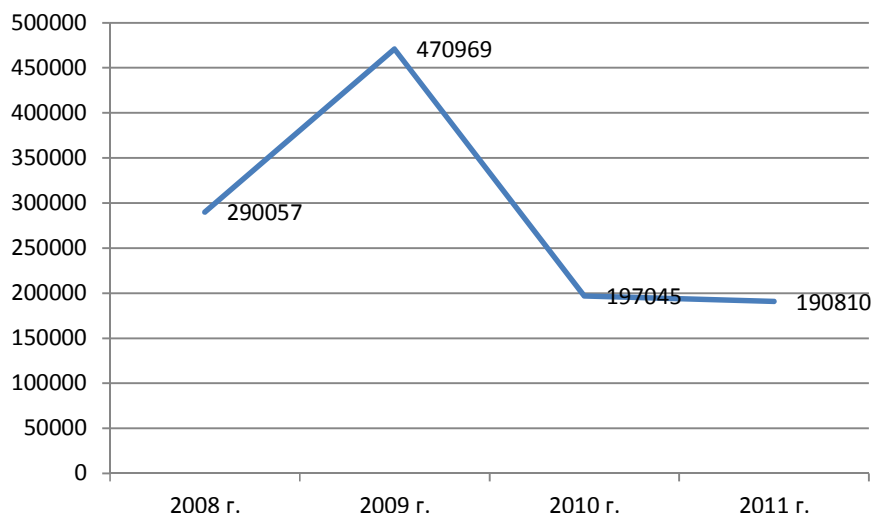
(графика 45) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁵²

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заема преработващата промишленост, 21,3% от заетите в регионалната икономика през 2010 г. работят в преработващата промишленост. Относително голям е делът на заетите в търговията и ремонта на автомобили, като заетите в този сектор на стопанството в област Силистра са над 16,2%. Голям е делът на секторите строителство - 5,3% от заетите и транспорт и складиране - 3,7%. Селското, горско и рибно стопанство генерира 11,2% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е 7,8%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 21,7% от заетите в местната икономика.

⁵² Национален статистически институт

(графика 46) Разходи за придобиване на ДМА в Област Добрич в динамичен ред, в хиляди евро⁵³

Община Балчик

Балчик е сред общините, имащи структурна значимост в икономическото развитие на черноморския регион. Още по-съществено е значението ѝ за икономиката на областта. Основен фактор за развитието на общината са богатите природни ресурси и благоприятното географско положение. Това определя водещото значение на туризма и селското стопанство за икономическата структура на общината.

Секторната структура на наетите лица показва водещото място на услугите с 65.5%, което е следствие на специализацията и традициите на местната икономика и трудови ресурси. В индустрията са ангажирани 26% от наетите лица (около 10 пункта под средното за страната). Делът на наетите в аграрния сектор (8.4%) е два пъти над средния за страната и е обясним с разположението на общината в плодородния добруджански регион.

Най-удачната съдба на Балчик е предначертана от румънската кралица Мария с изграждането на един от най-чаровните “Зелени дворци на Европа”. “Оазис на екзотична красота и спокойствие”. Това послание на Балчик и

⁵³ Национален статистически институт

балчишкото крайбрежие е трансформирано в добре усвоен туристически ресурс.

Балчишкото крайбрежие притежава както общите за цялото Черноморие условия и ресурси, така и специфика, придаваща му екзотика и допълнителна атрактивност. Южната част на близо 18-километровата брегова ивица разполага с просторни плажове и горист “тил” (Краневско-Батовския плаж, 270 дка, 5,3 км дължина), а северната предлага богато релефно разнообразие от ерозирали скални стени и “уютни” плажни тераси (Фиш-Фиш, Овчаровски, Двореца, Балчик, Тузлата, с обща дължина 1,7 км и площ - 33 дка).

Минералните води са другата природна щедрост - в Албена (103 л/сек., 300), Кранево (5,4 л/сек, 230), Балчик (6,0 л/сек, 220) и Балчишка Тузла (13,5 л/сек, 320, в допълнение с 38 хил. т. лечебна кал). Възможността за обогатяване на основния туристически продукт с балнеолечение и профилактика е добре оползотворена само в к.к. Албена.

Защитените територии, ловното стопанство, лесопарковете и зоните с разнообразен релеф във вътрешността са също фон, среда и ресурс за туризъм. Състоянието на околната среда в активната туристическа зона (3-4 километровата ивица) е добро. Ограниченията, породени от активните свлачищна почти по цялото крайбрежие, са го предпазили от строителната експанзия. Рекреационният капацитет на бреговата ивица е около 40000 човека.

Община Генерал Тошево

Структурата на местната икономика се определя от селското стопанство, като приоритетно място заема земеделието с насоченост към производство на основните земеделски култури - пшеница, царевица и слънчоглед. В последните години поради климатична и пазарна обусловеност съотношението на пролетници и есенници е 2:1 /две към едно/. Място намират и нови агрокултури - разширява се производството на лавандула, кориандър. Развива се семепроизводство на пшеница и царевица. Забелязва се слаба тенденция към разчупване на рамката на монокултурното селското стопанство.

Промишлеността е слабо представена от малки и средни предприятия в преработвателната индустрия, с малки възможности за разрастване и откриване на нови работни места.

Основните сектори, характеризиращи промишлеността, са съсредоточени в центъра на общината. В отраслов разрез може да се изтъкне, че в различна

степен са развити хранително-вкусовата промишленост, дървообработването, производството на строителни материали, електродомакински уреди и металообработване, семейните фирми в шивашката промишленост, обувното производство на ишлеме. Микро- и малките предприятия са предимно в сферата на услугите и тяхната роля в реалния икономически живот постепенно нараства. Процесите на реструктуриране на икономиката, съпроводени с масови съкращения, затихват. Паралелно с това се забелязва овладяване или увеличаване на заетостта в отделни отрасли и дейности, което е свързано с икономическа активност и успешно прилагане на програми, насърчаващи наемането на работна сила. Увеличава се делът на заетите в частния сектор, а тези в обществените намаляват.

Община Добрич

Община град Добрич е в източната част на Добруджанското плато. Градът е център на Община с особен статут на територията, която се покрива от тази на землището му. Други населени места в общината не съществуват, изключение прави квартал Рилци, който административно е включен към град Добрич, но териториално е отделен от него.

Градът е самостоятелна община и административен център на едноименната област. Територията на общината е с обща площ 109 018 дка.

Община град Добрич, център на голям селскостопански регион, разполага с добре оформен промишлен комплекс - разнообразна отраслова и подотраслова структура и специализация; балансирано развитие на производствените мощности; добре подготвени кадри; сравнително добра инженерна и техническа инфраструктура в индустриалните райони.

Слабостите са свързани главно с инфраструктурни проблеми, като основно внимание е отделено на водата, пътната мрежа и т.н. Като слабост от втора степен на значимост е липсата на програма за възстановяване на индустрията. Възможностите за развитие на общината са свързани с изграждането на мощна хранително-вкусова промишленост, привличане на нови инвестиции, натоварване на съществуващите промишлени мощности и основни фондове.

Община Добричка

Община Добричка се намира в Североизточна България и заема голямата част от Южна Добруджа. Територията на общината е с обща площ 1 296 163 дка и е най-голямата по площ община в Република България и 62-ра по население.

Община Добричка е разположена в земите на Южна Добруджа върху хълмиста равнина със средна надморска височина 240 м. около град Добрич, който е отделен общински център.

Изключително благоприятното съчетание на природно-климатичните условия в общината са реална предпоставка за високата степен на развитие на селското стопанство. То винаги е било и сега също е най-приоритетния отрасъл в икономиката на общината. Общата територията на землището на общината е 1 296 163 дка, от които земеделските територии - 1 008 590 дка, равняващи се на 77,81 %.

Структурата на промишлеността се определя от подотраслите:

- Хранително-вкусова промишленост - производство на растителни масла, колбаси и др.;
- Лека промишленост - дамска конфекция, обувки и кожени изделия;
- Машиностроене - производство на автомобилни филтри.

Структурата на общинската икономика дава възможност за формиране на местни и регионални клъстери. В това отношение вече може да се говори за спонтанно формиращ се клъстер по храни, базиращ се на технологичен и производствен цикъл в областта на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.

Община Каварна

Каварна е съвременен град, продължаващ да се развива с бързи темпове. Градът е притегателен център за български и чужди инвеститори. Интересът към Каварна се засили изключително, в резултат на голямата рекламна кампания, която провежда общината. Инвестициите в региона стават все повече, безработицата спадна до рекордните 7 %. Каварна е модерен град с добра инфраструктура и развита сфера на услугите. Разполага с курортни комплекси, просторен плаж, риболовна база.

Богатата културна програма все повече привлича наши и чужди туристи. По-големи изяви в културната сфера са превърналите се в традиция международен Общобългарски младежки фолклорен събор „С България в сърцето”, националният фестивал на любителските театри с международно участие, атрактивният Миден и Рибен фест, празниците на морето.

Каварна се утвърди като рок столица на България. Известни изпълнители и състави отново ще гостуват в Каварна от началото на май до края на

септември. Всичко това помага за икономическото развитие на общината и опознаване на регион Каварна като нова и атрактивна дестинация.

Живописното каварненско крайбрежие се разстила по протежение на 42 км с общата площ на плажовете 74 000 м², слабо разчленено с обособени малки естествени плажове, които допринасят за спокойната почивка на туристите през активния летен сезон. Предпоставка за бързото развитие на туризма на територията на Община Каварна е и добре изградената инфраструктура в курортните зони - Икантълъка, Курортна зона - Каварна и Русалка.

Община Крушари

Община Крушари с административен център обл. Добрич е разположена в североизточната част на Република България, граничеща на север с Република Румъния, на изток с Община Ген. Тошев, на запад с Община Кайнарджа обл. Силистра и Община Тервел и на юг с Община Добричка.

Общината се намира в източната част на Дунавската равнина, състои се от 19 населени места с обща площ 417,5 км²., от които 276,5 км². земеделска земя/66,20%/, гори 84 км²./20%/ и основна пътна мрежа III и IV клас- 0,726 км². (121 км.) /20%/. Населените места заемат 16,9 км²., а транспорта и инфраструктурата обхващат 2016 дка от територията на общината.

Промишлеността като отрасъл в общината почти не е застъпена. Единствените представители на промишлеността са шивашки фирми.

Изключително благоприятното съчетание на природо-климатичните условия в региона са реална предпоставка за високата степен на развитие на селското стопанство. То винаги е било и сега също е един от приоритетните отрасли в икономиката на общината. Селското стопанство е застъпено във всички селища на Общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие и остава единствен и основен източник на доходи за населението. Двата основни подотрасъла - растениевъдство и животновъдство не са развити в еднаква степен.

Община Тервел

Селското стопанство съставлява най-важният дял на икономиката на общината. Районът е един от големите производители на селскостопанска продукция в страната. Природните условия са изключително благоприятни за развитието на растениевъдство - за отглеждане на зърнени, технически и фуражни култури. Застъпени са и двата подотрасъла на селското стопанство - растениевъдство и животновъдство.

Промишлеността е традиционен отрасъл за община Тервел, който след бурното си развитие през втората половина на миналия век изпитва затруднения при реструктурирането си в съвременните условия (закриване на производства). Въпреки това през 2003 г. промишлеността допринася с около 35 % към нетните приходи на общината и ангажира 38 % от наетите лица работещи в 9 % от предприятията (вкл. двете най-големи фирми в общината). През последните 2-3 години се забелязва увеличаване на приходите за сметка на наетите, което говори за увеличена производителност на труда в производствата. Всичко това показва голямото значение на промишлеността за местната икономика, което я превръща в структуроопределящ отрасъл и за в бъдеще. Основните подсектори на преработващата промишленост в община Тервел са химическата и текстилната промишленост, което се обуславя от традициите в миналото, вложените инвестиции и трудовите навици на населението. В тези два подсектора се формират над 90 % от нетните приходи и се ангажират около 95 % от наетите лица в промишлеността. Това автоматично ги превръща в стълбове на местната промишленост, но от друга страна ограничава възможностите за развитие и диверсификация на промишления комплекс, като ги обвързва със състоянието на пазарната конюнктура в тези производства. От останалите производства с по-голямо значение е хранително-вкусовата промишленост, въпреки че не се използват пълноценно възможностите за нейното развитие (затваряне на цикъла). Добри ресурси за развитие има дърводобивната и дървопреработваща промишленост заедно със строителството, което би спомогнало за ангажиране на част от мъжките трудови ресурси.

През последните години в икономиката на общината се забелязва тенденция на увеличаване стойностите на основните икономически показатели. Общата сума на регистрираните приходи от продажба в община Тервел през 2003 г. е 51 324 хил. лева, което е с 24 % повече спрямо 2001 г. и с 14 % повече в сравнение с 2002 г. Голямо предизвикателство за общината е превръщането на тази тенденция в трайно явление.

През последните години броят на новорегистрираните фирми е сравнително голям, но въпреки това общият брой на активните стопански субекти, които оперират в общината е крайно недостатъчен - 122 през 2003 г. Въпреки увеличението с близо 70 % спрямо 2001 г., гъстотата на фирмите в общината е едва 6,6 на 1000 при 31,6 за България. Равнището на предлаганите бизнес услуги в общината също е крайно незадоволително. Към края на 2006 г. на територията на община Тервел няма изградени структури в подкрепа на бизнеса. Броят на заетите в МСП е значително по-малък от средния за страната, тъй като значението на двете големи предприятия в общината (Пластхим и

148

Дека) е все още твърде голямо (над 50 %) за местната икономическа заетост. Въпреки това най-висок е дялът на микро предприятията (85 %), следван от малките фирми, които са 12 % и така съвкупният им дял е над 97 %. Общият брой обаче, е твърде малък - около 120 фирми.

Община Шабла

Водещо значение досега в икономиката на общината има селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места. Селското стопанство е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през 90-те години на 20-ти век, отрасълът остава основен източник на доходи в селата.

Земеделските земи заемат 87.0% от територията на общината, като 91.8% от тях са обработваема земя. С възможности за поливане са 8.2% от обработваемата земя.

В структурата на посевната площ с най-голям относителен дял са площите за зърнени култури, следвани от техническите и фуражните. Специализацията е в отглеждане на зърнено-хлебни култури и слънчоглед.

Структурата на промишлеността не притежава доминиращ характер над останалите отраслови структури.

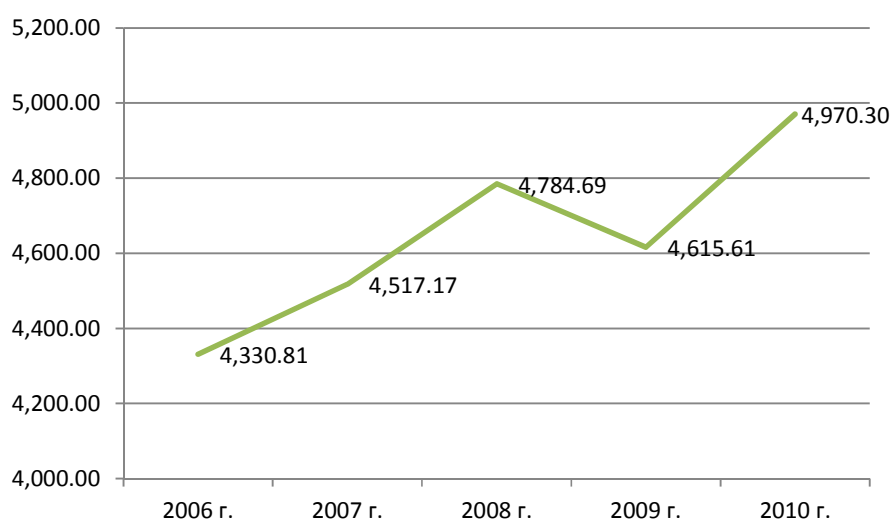
Специализиращ промишлен отрасъл е електротехническа и електронна дейност. Изградено е предприятие за производството на машини за опаковъчна техника. В общинския център има цех за детска конфекция и леночукачна фабрика, в с. Дуранкулак - плетачен цех. Добивът на нефт се отчита извън територията на община Шабла, но евентуалния добив в бъдеще ще се провежда съобразно екологичните изисквания и нуждата от създаване на работни места в общината. В този смисъл не се очаква конфликт с природните дадености и развитието на туризма при инвестирането в мероприятия за опазване на околната среда.

Туристическият ресурс, с който община Шабла разполага, е значителен. Той може да провокира твърде активно развитие на туризма във всичките му форми.

Окръг Констанца

Окръг Констанца представлява основен индустриален, търговски и туристически център на Румъния. Основните отрасли, развивани в окръг Констанца са производство на химикали и петролни продукти, хранително-вкусова промишленост, текстилна индустрия, корабостроене, производство на строителни материали, механични елементи и хартия. Земеделието също заема важно място в икономиката на окръга, като приоритетно се отглеждат зърнени храни и лозя.

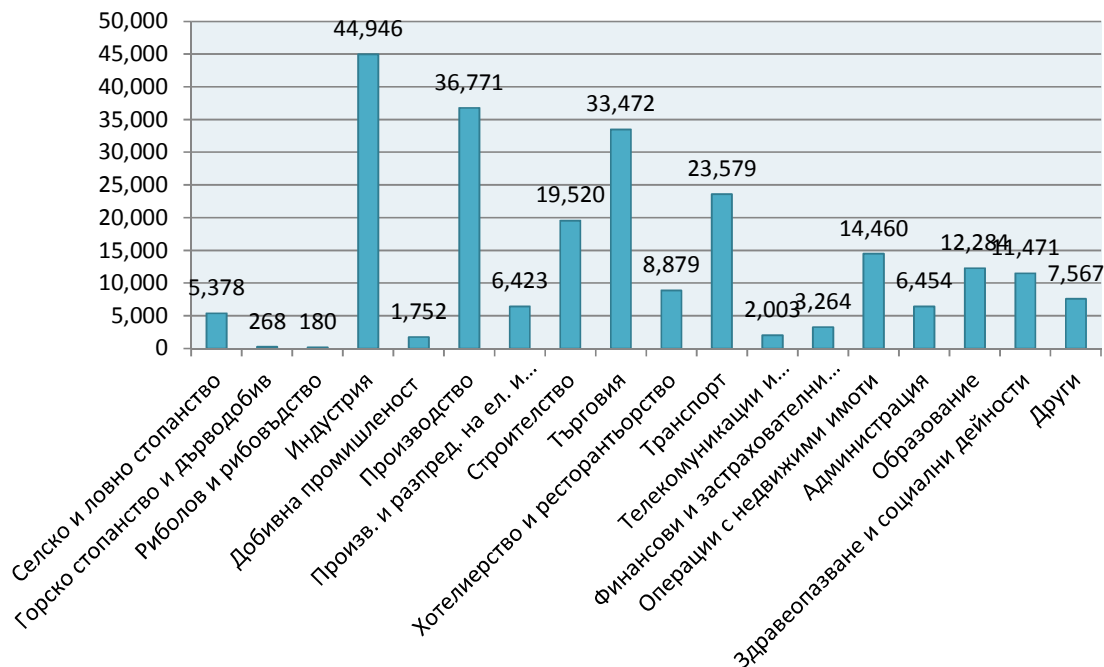
(графика 47) Динамика на БВП в Окръг Констанца по години в милиони евро⁵⁴

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика демонстрира стабилен растеж до началото на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за румънската икономика) и 2009 г. показва спад от 3,5 %. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката като нивото на brutния вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирани през 2008 г., а растежа в сравнение с 2009 г. е над 7,7% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от почти 355 милиона евро.

⁵⁴ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска

(графика 48) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁵⁵

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заемат индустрията 18,8%, производството 15,4% и търговията 14,0% от заетите в регионалната икономика през 2008 г. Относително голям е делът на заетите в строителството, операциите с недвижими имоти и транспорта, като заетите в тези сектори на стопанството в окръг Констанца са съответно 8,1%, 9,9% и 6%. Селското и ловно стопанство генерира 2,3% от заетостта в региона, а делът на хотелиерството и ресторантьорството е 3,7%. Сравнително голям е делът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 12,7% от заетите в местната икономика.

⁵⁵ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Община Констанца

Община Констанца се намира в окръг Констанца в крайната югоизточната част на Румъния, на брега на Черно море, с координати: 44° 11' - северна ширина, 28° 0' - източна географска дължина. Площта на общината е 1121.66 км². Населението на град Констанца е над 310 471 души.

Основните отрасли на местната икономика са: химическа промишленост и петролни продукти; хранително-вкусова промишленост; текстилна промишленост; корабостроене.

В окръг Констанца се намира най-голямото пристанище на Румъния - пристанище Констанца (на 4-то място по големина в Европа). Пристанището е свързано с р. Дунав посредством друго значимо инфраструктурно съоръжение - каналът Дунав-Черно море. Това представлява най-широкия и дълбок плавателен канал в Европа, който обаче не се експлоатира достатъчно ефективно.

Плажната ивица се намира на север от града и се простира на дължина над 6 км.

Община Меджидия

Център на общината е град Меджидия, град в окръг Констанца, Добруджа, Югоизточна Румъния. Населението му е 43 867 жители (2002 г.). Градът се намира между река Дунав и Черно море, на 39 км от град Констанца. За разлика от общините Мангалия и Констанца, Община Меджидия не разполага с голям туристически потенциал. Основните сектори на местната икономика са селското стопанство, леката промишленост и определени индустриални проеизводства.

Община Мангалия

Община Мангалия се намира в югоизточната част на окръг Констанца (Кюстенджа) в югоизточна Румъния. Отстои на около 40 км. от град Констанца, на 8 км. от най-източната точка от Румъния - Кап Аурора, на около 200 км от румънската столица Букурещ, на около 420 км от българската столица София и само на около 85 км. от морската столица на България Варна. Мангалия е един от най-атраktivните курорти на Румъния, историческо пристанище и един от малкото морски курорт с минерални извори.

В общината функционират балнеолечебни центрове със специализирани рехабилитационни и SPA центрове. Серните, термални и радиоактивни извори,

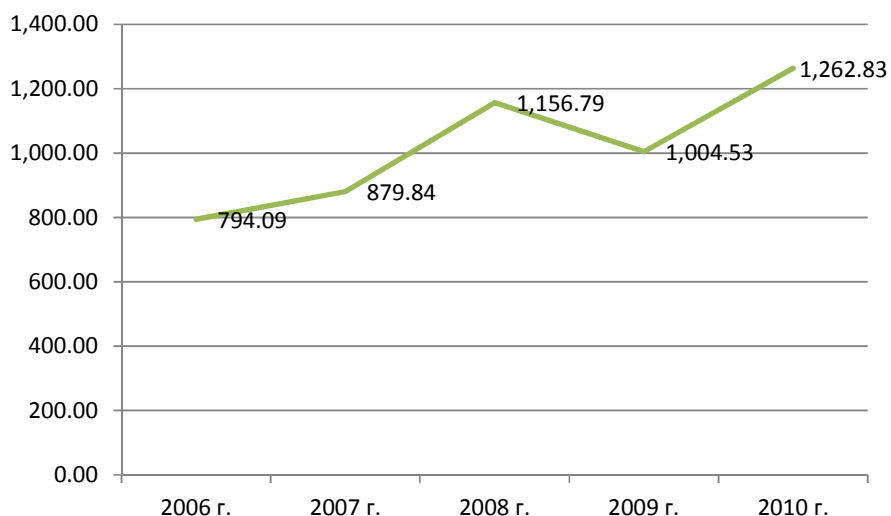

осигуряват стабилен и доходоносен бизнес и потенциал за развитие на оздравителни процедури като рехабилитация, физиотерапия, хидротерапия, както и за поддържането на медицински фитнес зали и клиники.

Окръг Кълъраш

Селското стопанство заема първо място в икономиката на окръга, като приносът му към общия БДС на окръга е около 40%. Част от промишлеността се намира под влиянието на упадъка на националната икономика, определена от наследството от структури, базиращи се на тежката индустрия, както и зависимостта на някои клонове от внос на суровини. Основни промишлени отрасли в окръга са производството на текстилни изделия, строителни материали, метални конструкции и метални изделия, химически вещества и продукти, дървопреработвателната промишленост.

(графика 49) Динамика на БВП в Окръг Кълъраш по години в милиони евро⁵⁶

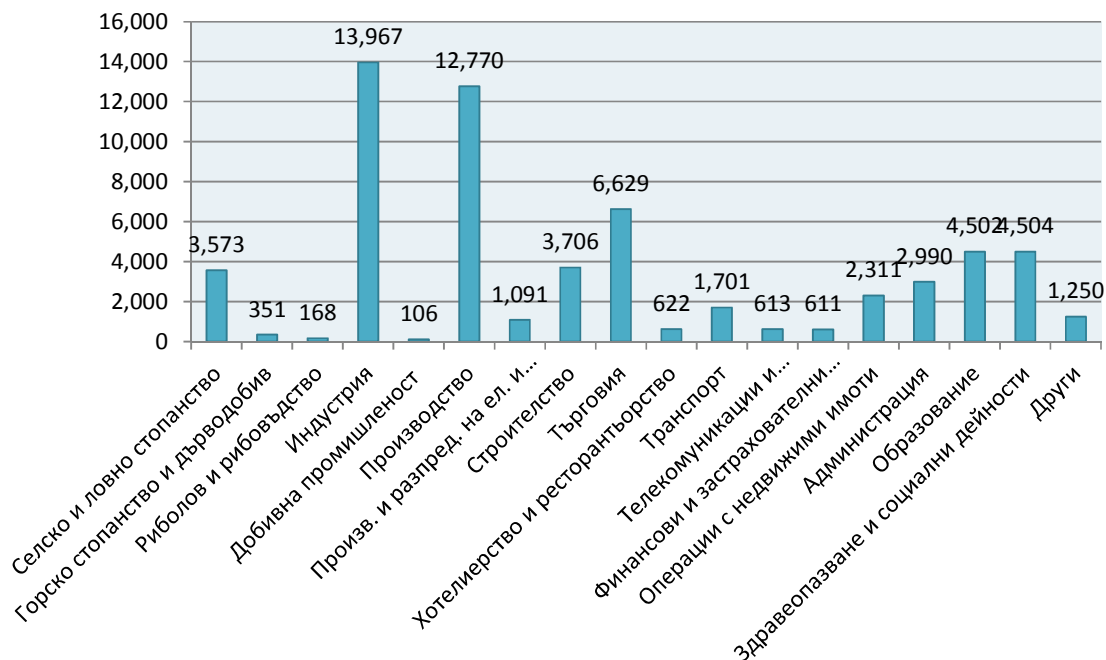

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика демонстрира стабилен растеж до началото на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за румънската икономика) и 2009 г. показва спад от 20%. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката, като нивото на brutния вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирани през 2008

⁵⁶ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска

г., а растежа в сравнение с 2009 г. е 25,7% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от над 258 милиона евро.

(графика 50) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁵⁷

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заемат индустрията 22,7%, производството 20,8% и търговията 10,8% от заетите в регионалната икономика през 2008 г. Относително голям е дялът на заетите в строителството и операциите с недвижими имоти като заетите в тези сектори на стопанството в окръг Кълъраш са общо 9,8%. Селското и ловно стопанство генерира 5,8% от заетостта в региона, а дялът на хотелиерството и ресторантьорството е 1%. Сравнително голям е дялът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 19,5% от заетите в местната икономика.

⁵⁷ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Община Кълъраш

Основни промишлени отрасли в общината са производството на текстилни изделия, строителни материали, метални конструкции и метални изделия, химически вещества и продукти, дървопреработвателната промишленост.

Транспортът е сравнително добре развит, на територията на общината се намира и речно пристанище Кълъраш.

Община Кълъраш притежава туристически потенциал, позволяващ развитието на различни форми на туризъм: културен, религиозен, селски, еко, ловен и риболовен туризъм.

Община Олтеница

Град Олтеница, административен център на общината се намира в северозападната част на Окръг Кълъраш на левия бряг на река Дунав. Олтеница е разположена в близост до столицата Букурещ - 65 км. И на 70 км. от град Кълъраш.

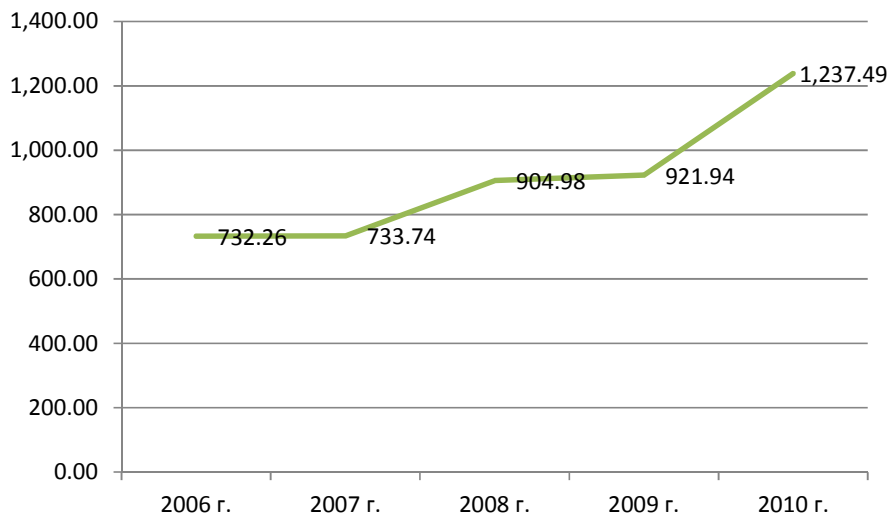
Главната артерия за европейска навигация - река Дунав осигурява и улеснява речния транспорт, посредством речно пристанище Олтеница.

Окръг Гюргево

Окръг Гюргево се намира на последно място по показателя „брутен вътрешен продукт“ на ниво регион. Поради този факт в окръга се чувства отсъствието на големи промишлени инвестиции. Наблюдава се неефективно и недостатъчно използване на ресурсите от инфраструктурата (например: речното пристанище на река Дунав).

Малкият брой на съществуващите фирми и търговски дружества се дължи както на слабата предприемаческа култура, така и на факта, че бизнесът мигрира в посока към Букурещ. Също така структурата на фирмите в окръг Гюргево е главно ориентирана в секторите на търговията и логистиката.

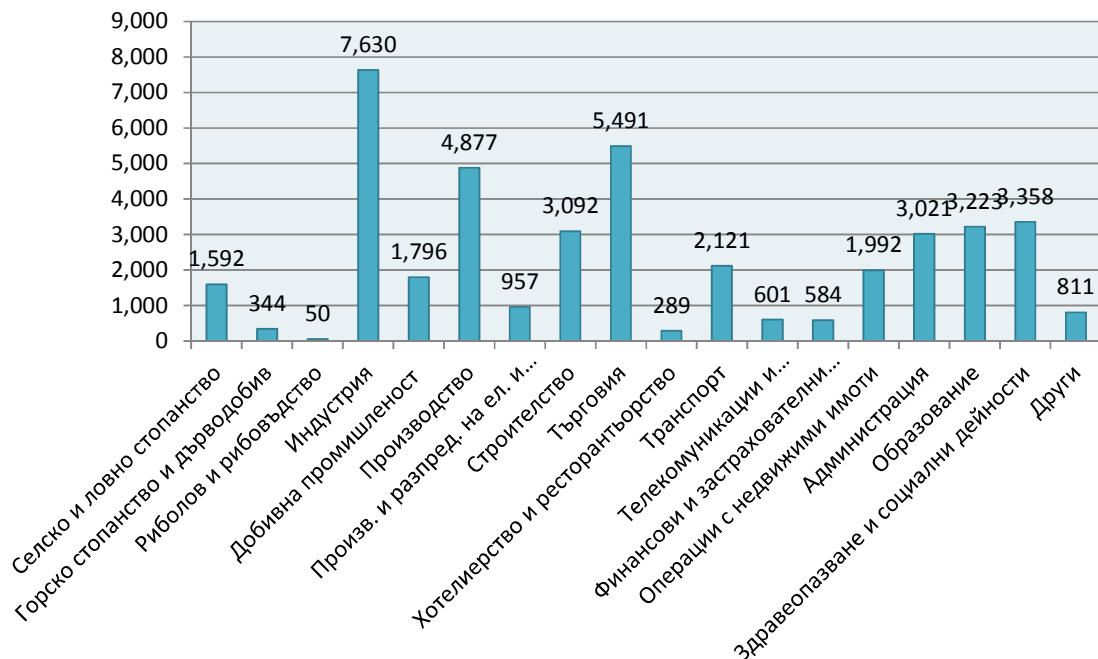
(графика 51) Динамика на БВП в Окръг Гюргево по години в милиони евро⁵⁸

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика демонстрира стабилен растеж до началото на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за румънската икономика) и 2009 г. показва, че този растеж се забавя до 1,9%. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката като нивото на нарастване на brutния вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирани през 2008 г., а растежа в сравнение с 2009 г. надхвърля 34% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от над 315 милиона евро.

⁵⁸ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска

(графика 52) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁵⁹

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заемат индустрията 18,2%, производството 11,7% и търговията 13,1% от заетите в регионалната икономика през 2008 г. Относително голям е дялът на заетите в строителството, операциите с недвижими имоти и транспорта, като техният дял в сектори на стопанството в окръг Гюргево е съответно 7,4%, 4,8% и 5%. Селското и ловно стопанство генерира 3,8% от заетостта в региона, а дялът на хотелиерството и ресторантьорството е 0,7%. Висок е дялът на добивната промишленост 4,3%. Сравнително голям е дялът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 23% от заетите в местната икономика.

⁵⁹ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Община Гюргево

Основните сектори на местната икономика са индустрията, селското стопанство, транспортът и логистиката. Понастоящем общината разполага с голям капацитет за предоставяне на свободно пространство за различни фирми - свободна безмитна зона, индустриален парк, пристанище „Гюргево“.

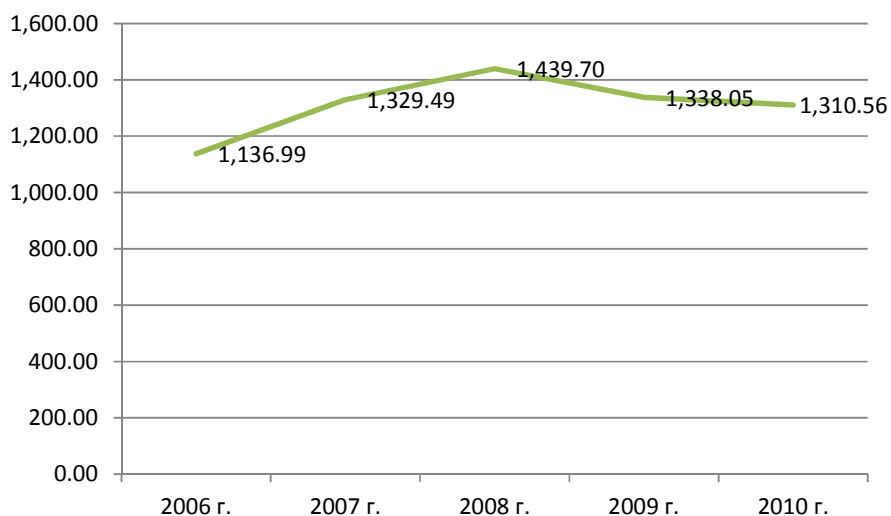
На територията на Община Гюргево се пресичат транспортни оси и национални пътища, които могат подпомогнат развитието на транспорта, туризма и търговията. Тук се намира и доскоро единственият мост над р. Дунав - „Мостът на дружбата“ между България и Румъния. Този изход на Дунав е важен геостратегически пункт за Румъния, а и за цялата трансгранична зона Румъния-България, тъй като чрез него се реализира една от главните връзки на Западна Европа с Близкия Изток. Тези елементи се благоприятстват от месторазположението на Община Гюргево като възлов транспортен пункт на регионално и национално ниво.

В общината се намира и пристанище Гюргево, което има потенциала да се превърне в център за осъществяване на транспорт на стоки и суровини. Този вариант би подпомогнал и пристанището в гр. Констанца, което към момента е извънредно пренатоварено.

Окръг Телеорман

В Окръг Телеорман индустриалната дейност е разделена на няколко сектора с особено важен принос в промишлеността на страната: тук се намира фабриката за лагери КОУО, химическият комбинат DONAU CHEM в Турну Мъгуреле, клон Петром Скела Виделе и т.н. В настоящия момент промишлеността в окръг Телеорман е подложена на процесите на приватизация и реструктуриране. В същото време, сегашният период на икономическо-финансова криза постави и повече проблеми пред работещите в промишлените предприятия на окръг Телеорман. Леката промишленост е представена от текстилна промишленост и конфекция, тя работи с намален капацитет, спрямо минали години; хранителната промишленост регистрира чувствително развитие през последните години.

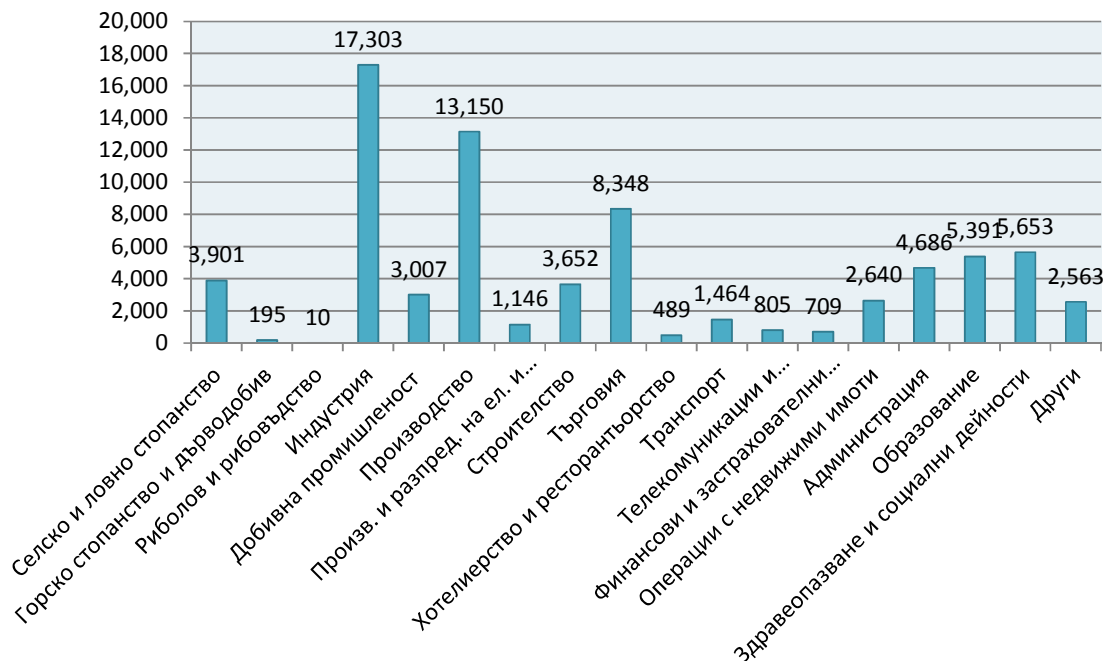
(графика 53) Динамика на БВП в Окръг Телеорман по години в милиони евро⁶⁰

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика демонстрира стабилен растеж до началото на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за румънската икономика) и 2009 г. показва спад от 7%. През 2010 г. спадът на икономиката продължава като нивото на brutния вътрешен продукт в областта достига 1 310 милиона евро, а спадът в сравнение с 2009 г. е 2% или в абсолютни стойности е регистрирано намаление от над 27,5 милиона евро.

⁶⁰ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска

(графика 54) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁶¹

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заемат индустрията 23%, производството 17,5% и търговията 11,1% от заетите в регионалната икономика през 2008 г. Относително голям е дялът на заетите в строителството, операциите с недвижими имоти и транспорта като техният дял в стопанството на окръг Телеорман е съответно 4,9%, 3,5% и 1,9%. Селското и ловно стопанство генерира 5,2% от заетостта в региона, а дялът на хотелиерството и ресторантьорството е 0,7%. Висок е дялът на добивната промишленост 4%. Сравнително голям е дялът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 20,9% от заетите в местната икономика.

⁶¹ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Община Александрия

Икономическо състояние на общината Александрия е тясно свързано с националната икономика, която е в период на реструктуриране и реформиране, но се влияе и от местната икономическа активност и социален прогрес през последните години. Според данните за компаниите регистрирани в Търговския регистър техният брой е 3807. В Александрия функционират две местни асоциации на работодателите и три дъщерни дружества на националните работодателски асоциации, Федералната асоциация на фермерите и ANAMOB - Национално сдружение на производителите на хлебни изделия в Румъния.

Най-големите компании в града са:

- SC KOYO SA: аксиални и радиални лагери, лагер сайтове за транспортни ленти;
- SC ELECTROTEL SA: електрически уреди;
- SC IAICA SA: произвежда аксесоари, оборудване и компоненти за вентилационни и климатични инсталации;
- SC ALTEX SA: производство на памучни прежди, производство на облекло;
- SC SAIFCAR SA: строителство монтаж, монтаж и ремонт на сгради;
- SC GERMINO SA: бисквити, макаронени изделия, хлебни изделия;
- ALEXANDRIA SC HYDRO OLT CONSTRUCT: строителство монтаж, монтаж и ремонт на сгради;
- SC Cicalex SA: месопрееработване, пастет, месни консерви;
- Банкови услуги се предоставят от дъщерни дружества на Румънската търговска банка, BRD - Groupe Societe Generale, Райфайзен банк, BANPOST.

Община Турну Магуреле

Община Турну Мъгуреле е административен център с площ 10922 хектара. Градът е пристанище на река Дунав и контролно-пропускателен пункт на при км. 597 на реката.

Индустрия: Според данни от Камарата за търговия, индустрия и земеделие общият брой на дружествата в града е 1233. Основните сектори генериращи заетост в общината са свързани с химическата промишленост. Основните производствени предприятия са: химически торове SC Турну SA; Електротехника (SC Bega Electroturris SA); текстил (SC Imperial SA, SC Loretz SA, SC Panoreea SA); двигатели (SC Мебели SA); хлебопроизводство (SC Моран SA).

Трябва да отбележим, че обемът на чуждестранните инвестиции в гр. Турну Магуреле е много ограничен, и то основно в текстилната промишленост.

Селското стопанство е традиционен отрасъл, земеделската площ в общината е 7550 хектара, от които 6,431 хектара обработваема земя, лозя и пасища 811 308 хектара. Основните култури в района са пшеница, царевица, слънчоглед, захарно цвекло, зеленчуци.

Животновъдният сектор е представен от едър рогат добитък, овце, свине, домашни птици.

Инвестиционни проекти:

Ферибот ГКПП Турну Мъгуреле (Румъния) - Никопол (България) - стойност = 4,4 милиона евро

Турну Мъгуреле индустриален парк - инвестиционна стойност = 4,9 милиона евро

ВЕЦ *развитие на река Олт - Дунав - СНЕ Izlaz - Турну Мъгуреле* инвестиционна стойност 117 170 000 щд.Източници на финансиране: собствени ресурси на дружеството за производство на електрическа енергия "Hidroelectrica", банкови заеми и други фондове законно създадени за тази цел.

Община Рошиори де Веде

Община Рошиори де Веде се намира в западната част на долината на река Ведеа, приток на река Дунав в Окръг Телеорман, на 35 км от град Александрия - център на окръга и на 125 км от Букурещ - столицата.

Територията общината

- градска площ от 1152,5 хектара площ.
- земя, намираща се извън града, както следва: Земеделски земи - с различни категории на употреба обща площ от 5957,5 хектара; Горски площ от 245 хектара; Водоеми и/или речни корита 41,68 хектара.

Икономическият профил на града се характеризира с различни промишлени дейности:

- Ремонт на подвижния състав: SC Rova S.A.
- Текстилната промишленост: SC TEXTILE SA, SC Minco, SA LIOTEX.
- Строителство: SC ANTREPRENORUL SA.

- Транспорт: SC TRANSURBANA SA.
- Хранителна промишленост: : S.C. ROȘIORI S.A. - Производство на слънчогледово олио, S.C. TEXA BUSINESS, S.C. ROBEMA S.A. și S.C. ROBER S.A.. - Производство на Бира, SC SPICUL S.A. - Хлебопроизводство.

Окръг Долж

Окръг Долж е разположен в югозападната част на Румъния, между 44° 42' северна ширина, 43° 43' южна ширина, 24° 16' източна ширина и 22° 50' западна ширина, като се пресича, от север на юг, от река Жиу и представлява най-големият окръг в Югозападната област на развитие Олтения и седми по площ в страната. С територия от 7.414 км², окръг Долж заема 3,1% от националната територия и 25,4% от Югозападната област Олтения.

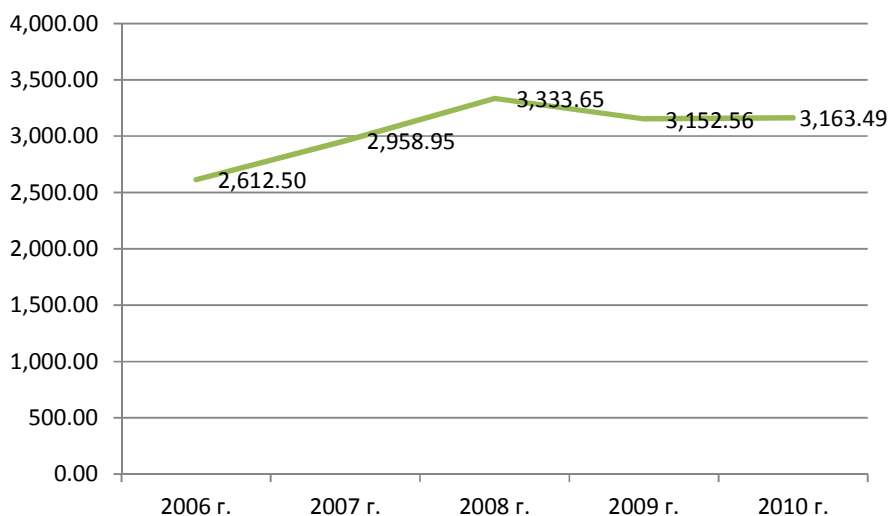
На север, изток и запад, окръг Долж граничи от запад на изток с окръзите Мехединц, Горж, Вълча и Олт. На юг, окръг Долж граничи, чрез река Дунав - като естествена граница - с България, областите Видин, Монтана и Враца, на разстояние от около 150 км. Преминаването от окръг Долж към съседните области в България може да се осъществи през двете основни пристанища, в градовете Калафат и Бекет.

Югозападният регион Олтения се характеризира с ниско ниво на дейности, свързани с изследвания - развой - иновации. Сред регионите на развитие, според разходите за научно-изследователска и развойна дейност, заема шесто място от осем, но на регионално ниво, окръг Долж е класиран на първо място.

По отношение еволюцията на БВП на глава от населението, на нивото на региона, за 2010 г. е регистриран спад спрямо предходните години. Също така, се забелязва, че регионът е на предпоследно място на национално ниво от гледна точка на дела на регионалния продукт в националния продукт.

Според събраните статистически данни за 2009 г., окръг Долж притежава 741.401 хектара поземлен фонд. От тях земеделската земя е 79%, съответно 585.067 ха. Не земеделските земи на нивото на окръга възлизат на 156.334 хектара.

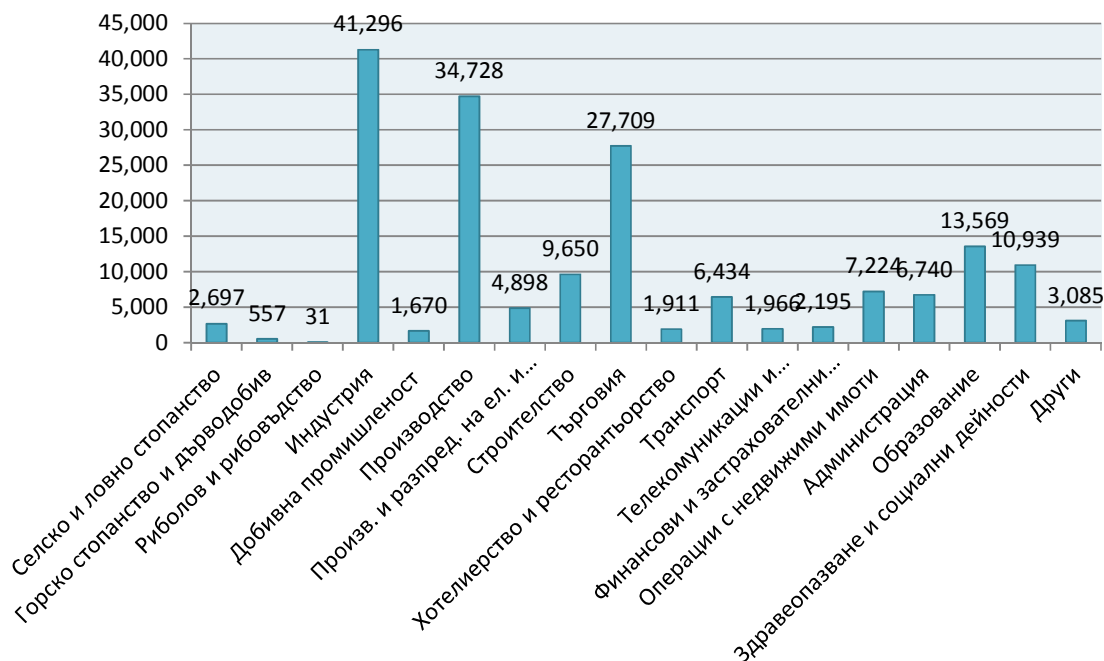
(графика 55) Динамика на БВП в Окръг Долж по години в милиони евро⁶²

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика демонстрира стабилен растеж до началото на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за румънската икономика) и 2009 г. показва спад от 5,4% или 181 милиона евро. През 2010 г. спадът на икономиката намалява като нивото на brutния вътрешен продукт в областта остава практически непроменено в сравнение с 2009 г.

⁶² INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска

(графика 56) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁶³

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заемат индустрията 23,3%, производството 19,6% и търговията 15,6% от заетите в регионалната икономика през 2008 г. Относително голям е дялът на заетите в строителството, операциите с недвижими имоти и транспорта в стопанството на окръг Долж, съответно 5,4%, 4% и 3,6%. Селското и ловно стопанство генерира 1,5% от заетостта в региона, а дялът на хотелиерството и ресторантьорството е 1,7%. Висок е дялът на производството и разпространението на електрическа енергия 2,%. Сравнително голям е дялът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 17,6% от заетите в местната икономика.

⁶³ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Община Крайова

Община Крайова, център на окръга и център на Югоизточния регион на развитие Олтения, е разположена на разстояние приблизително 230 км от столицата на страната, Букурещ, и на 90 км от Дунав (пристанище Калафат).

По силата на ПР 998/2008 на румънското правителство Община Крайова е определена за център на растеж, заедно с Брашов, Клуж-Напока, Констанца, Яш, Тимишоара и Плоещ, като получава достъп до приоритетни инвестиции от европейски и национални финансираня.

На нивото на Югозападния регион Олтения, само община Крайова - центъра на окръг Долж - разполага с необходимите предпоставки реализиране на стабилно икономическо развитие в региона, поради разработената комуникационна инфраструктура, силната академична традиция, близостта до двете пристанища (Калафат и Бекет) по река Дунав.

В Община Крайова е основният университет в Югозападен регион Олтения. Тук функционират четири висши учебни заведения, две от които държавни и два частни: Университета на Крайова (с 20 съставни факултета), Университета по медицина и фармация (с 4 съставни факултета), филиал на университета „Спиру Харет“ (с факултетите по право, публичната администрация и финансово управление, счетоводство) и Университета „Михай Витязу“ (факултети по икономически науки право и филология).

Община Калафат

Община Калафат се намира в Окръг Долж, разположена на брега на река Дунав срещу град Видин от българска страна.

Приетата стратегия за устойчиво развитие на Калафат се основава на местния потенциал и стратегическото развитие, за създаване на жизнена общност и просперираща икономика. Стратегията за местно развитие се базира на: Осигуряване на участието на гражданите в планирането на ресурсите за развитие на града; Инициране на между-институционални партньорства; Местно развитие и планиране, основано на осъзнаване на ценностите, на местния потенциал, местната гордост; Интеграция в процес на доизграждане стратегически социални въпроси, както икономическото и териториалното развитие; Осигуряване на защита на природното и културното наследство на общността и неговата устойчива експлоатация в интегрирани проекти.

По отношение на пътната инфраструктура изключително много се разчита на изграждането на втория мост на р. Дунав, който свързва Видин с

Калафат. Значението на моста е не само регионално, но и национално. Той ще осигури връзката с шосейната и железопътна мрежа на Коридор № 4 и ще даде възможност за извършване на комбиниран пътен, ЖП и воден транспорт. Изграждането на моста ще допринесе за цялостното подобряване на инфраструктурата в региона и за развитието на множество допълнителни икономически дейности. Той ще се превърне в сериозен стимул за икономическото развитие на областта.

Община Бъйлец

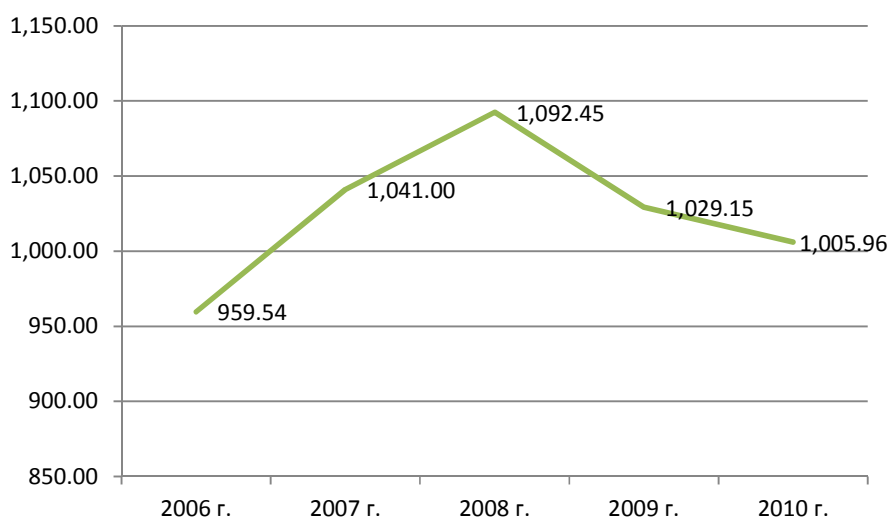
Община Бъйлец е разположена на площ от 16376 хектара и е с население от 20 900 жители. В градските райони, извън община Крайова - център на окръга - най-гъсто населена е Община Бъйлец, следвана от град Филиаш. Община Бъйлец се намира на разстояние от 57 км югоизточно от Крайова и на 32 км североизточно от Калафат.

Окръг Мехединц

Окръг Мехединц е част от Регион за развитие Югозападна Олтения, окръгът е разположен в историческата област Влахия. Административен център на окръга град Дробета-Турну Северин (118 734 жители). Окръг Мехединц се гордее с изобилие от туристически атракции и популярни градове като Петросани, Орсова, Дробета Турну Северин.

Отличителен за окръга е силно развитият енергиен сектор с оглед на действащите хидроелектроцентрали „Железни врата I“ и „Железни врата II“. Основните отрасли, развивани в окръга, са химическата индустрия, хранително-вкусовата промишленост, текстилната индустрия, производство на механични елементи, производство на оборудване за жп и корабен транспорт, целулозно-хартиена индустрия.

(графика 57) Динамика на БВП в Окръг Мехединц по години в милиони евро⁶⁴

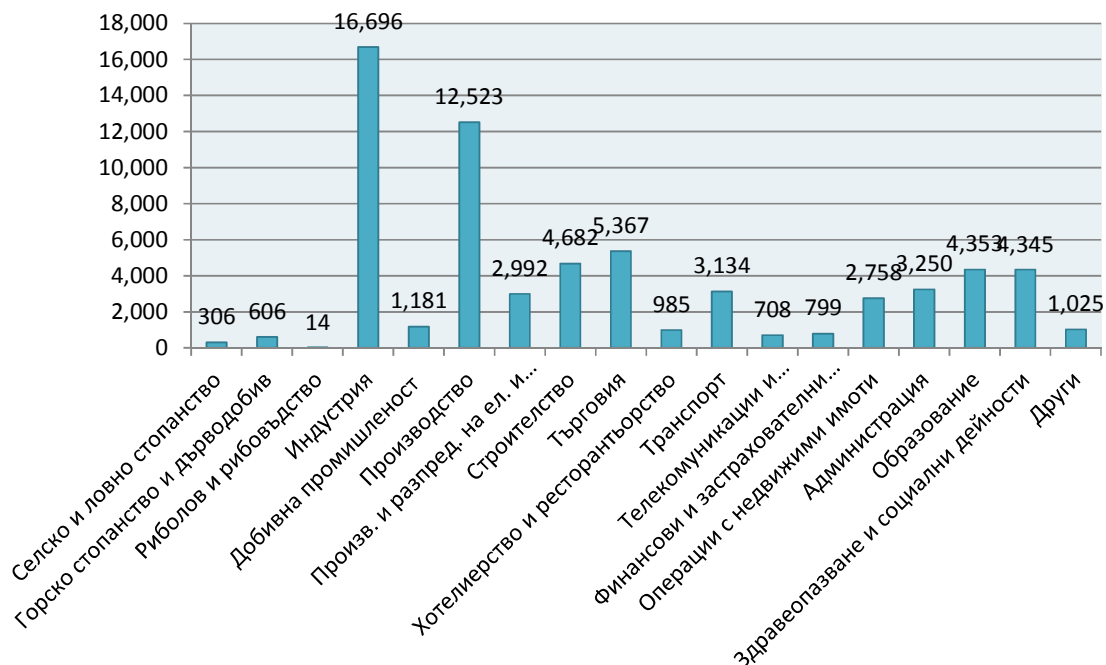

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика демонстрира стабилен растеж до началото на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната предкризисна година за румънската икономика) и 2009 г. показва спад от 5,8%. През 2010 г. спадът на икономиката продължава като нивото на brutния вътрешен продукт в областта достига 1 005 милиона евро, а спадът в сравнение с 2009 г. е 2,3% или в абсолютни стойности е регистрирано намаление от над 23 милиона евро.

⁶⁴ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска

(графика 58) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁶⁵

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заемат индустрията 25,4%, производството 19,0% и търговията 8,2% от заетите в регионалната икономика през 2008 г. Относително голям е дялът на заетите в строителството, операциите с недвижими имоти и транспорта в стопанството на окръг Мехединц, съответно 7,1%, 4,2% и 4,8%. Селското и ловно стопанство генерира 0,5% от заетостта в региона, а дялът на хотелиерството и ресторантьорството е 1,5%. Висок е дялът на производството и разпространението на електрическа енергия 4,6%. Сравнително голям е дялът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 18,2% от заетите в местната икономика.

⁶⁵ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Община Дробета - Турну Северин

Община Дробета - Турну Северин е административен център на окръг Мехединц, населението на общината е 118 734 жители. Енергетиката е изключително важен сектор от местната икономика. В общината е Филиалът Хидроцентрали Железни Врата включва Хидроенергийна и Навигационна Система Железни Врата I, Хидроенергийна и Навигационна Система Железни Врата II и допълнителна централа Гогошу. С инсталационна мощ от 1080 MW, Железни Врата I е най-голямото хидроенергетично съоръжение в Румъния. По течението на реката са и Железни Врата II, с инсталационна мощност от 250 MW. И двете хидроцентрали се експлоатират в партньорство със сръбската страна, като румънската и сръбската централи на Железни Врата I имат общо 2160 MW, а тези в Железни Врата II имат 500 MW. Централата на Железни Врата I е разположена на 15 км срещу течението от гр. Турну-Северин, а Централата на Железни Врата II е на 60 км по течението.

Дробета Турну-Северин, общината, административен център на окръга, е отправната точка към повечето от туристическите дестинации в окръга: Върчорова, Оршова, Бъиле Херкулане, Мехадиа и Стрехайа; Поноаре - Моста на Господ и Люляковата Гора; Бая-де-Арамъ; Манастира Тисмана; Търгу Жиу и други.

Община Оршова

Град Оршова е разположен на река Дунав, общата му площ е 5 467 хектара. Община Оршова е вторият по големина в окръг Мехединци, Оршова е оживен, млад, с огромен потенциал.

До общината се намира системата Железни Врата I е една от най-големите хидротехнически конструкции на територията на Европа и най-голямата по течението на Дунав. Езерото за събиране на водата с обем от над 2200 млн. куб. м се простира от преградната стена до пресечната точка на вливане в река Тиса. Като цяло езерото обхваща зоната на Дунавското Дефиле, най-голямото дефиле в Европа, разположено между селищата Базиаш и Оршова. Зоната Железни Врата има богат археологичен, исторически и туристически потенциал. С цел защита на изключителния природен хабитат зоната на дефилето на Дунава е включена в Природен Парк Железни Врата.

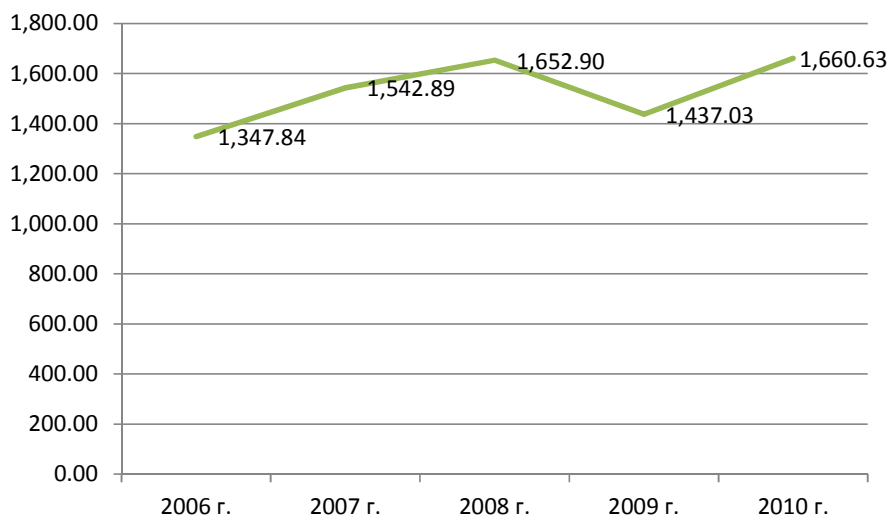
Природните условия в общината предоставят огромен потенциал за развитието на различни видове туризъм - планински, селски, спортен, ловен, риболовен и др.

Окръг Олт

Окръг Олт е разположен в южната част на страната по долното течение на река Олт, която е дала и името му и е част от окръзите, разположени по река Дунав. Общата повърхност от 5 498 км, представляващи 2,3% от територията на страната, нарежда окръга на 22-ро място в Румъния. В окръга има 2 общини, 6 града и 93 комуни. Административен център е гр. Слатина.

Разпределението на населението в градовете и селата е в съотношение 40 към 60%. Гъстотата на населението към 1 юли 2010 г. е 84,2 души/кв. км. Коефициентът на икономическа активност на населението в окръга е около 42%. Активното население в окръга е заето предимно в селскостопанския сектор (около 60%) и индустриалния сектор (20%).

(графика 59) Динамика на БВП в Окръг Олт по години в милиони евро⁶⁶

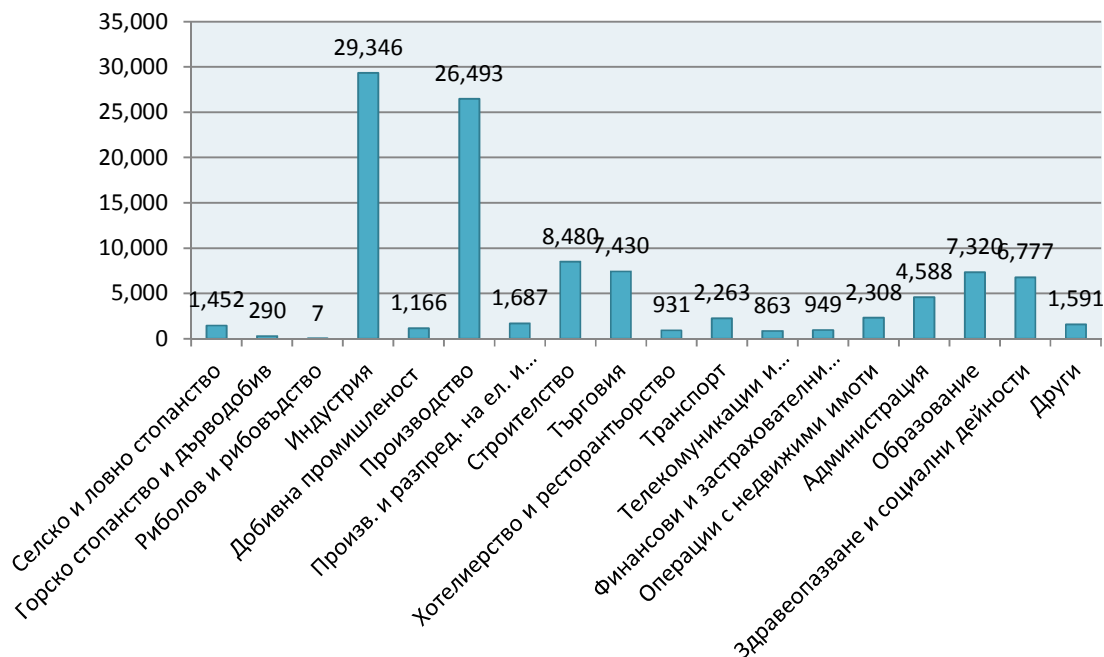

Динамиката на brutния вътрешен продукт създаден в регионалната икономика демонстрира стабилен растеж до началото на световната финансова криза. Сравнението между БВП през 2008 г. (последната пред-кризисна година за румънската икономика) и 2009 г. показва спад от 13%. През 2010 г. се наблюдава значителен растеж на икономиката като нивото на brutния вътрешен продукт в областта надхвърля стойностите регистрирани през 2008

⁶⁶ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска

г., а растежът в сравнение с 2009 г. е 15,6% или в абсолютни стойности е регистрирано увеличение от над 223 милиона евро.

(графика 60) Структура на регионалната икономика по икономически дейности и брой заети лица⁶⁷

Основно място в местната икономика, като генератор на заетост заемат индустрията 28,2%, производството 25,5% и търговията 7,1% от заетите в регионалната икономика през 2008 г. Относително голям е дялът на заетите в строителството, операциите с недвижими имоти и транспорта в икономиката в окръг Олт, съответно 8,1%, 2,2% и 2,2%. Селското и ловно стопанство генерира 1,4% от заетостта в региона, а дялът на хотелиерството и ресторантьорството е 0,9%. Висок е дялът на производството и разпределение на електрическа енергия 1,6%. Сравнително голям е дялът на заетите в секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - 18% от заетите в местната икономика.

⁶⁷ INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA

Община Каракал

Община Каракал се намира в южната част на окръг Олт, на 48 км от град Слатина и на 56 км от град Крайова. Общината е с площ от 7 472 хектара и население от 34 603 жители. Каракал е важно селище възел на пресичане на комуникация, пътни и железопътни връзки от юг на север по протежение на долината на река Олт по оста Рошиори де Веде-Крайова-Букурещ.

Община Слатина

Община Слатина се намира в Окръг Олт, като общинският център гр. Слатина е и административен център на целия окръг.

По своя характер общинската икономика е индустриална. Според средния брой лица заети по икономически дейности индустрията заема главно място в общинската икономика с дял от на 40%, следвана от строителство, търговия и образование.

Основните производства в окръга са металургия (производство и преработка на алуминий), железопътна техника и оборудване, хранително-вкусова промишленост, текстилна индустрия, производство на механични компоненти. Основни действащи компании в окръг Олт са: S.C. ALRO S.A. Slatina (производство на алуминий), S.C. ALPROM S.A. Slatina (производство на ламинати, алуминиеви профили, фолиа и др.), S.C. ELECTROCARBON S.A. (производство на мета-антрацитни продукти и въглища) и др.

Основни цели и стратегически приоритети на общината са:

- Обновяването на градската среда
- Общността за развитие
- Конкурентоспособна икономика
- Развитие на човешкия капитал
- Опазване на околната среда
- Ефективна публична администрация

Анализът на областните/окръжните икономики от трансграничния регион България - Румъния показва определени сходства, характерни за целия регион като основен генератор на заетост се явява индустриалното производство и преработващата промишленост, а делът на секторите образование, държавно управление, здравеопазване и социални дейности - основни звена на преразпределение на средствата от държавния бюджет - създава голям процент от работните места в икономиката на ТГС региона. От друга страна според структурата на основните икономически дейности се наблюдават и

значителни различия както между българската и румънската страна, така и между отделните окръзи и области.

ПОДРОБЕН НАБОР МЕРКИ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ

Формулиране на обща стратегия за привличане на инвеститори на местно ниво в трансграничната зона на България и Румъния

Стратегията за привличане на инвеститори на местно ниво трябва да се фокусира върху развитието на трансграничния регион и намаляването на регионалните различия, като предлага комплекс от интегрирани мерки, които ще допринесат за постигане на целите на дългосрочното развитие на региона, като включи и териториалните фактори на растеж.

Мобилизирането на инвестициите и гаранцията, че те ще допринесат за по-устойчиво развитие е приоритет за всички страни и региони. Установява се нова инвестиционната политика, в която правителствата и местните власти прилагат по-широка и по-сложна политическа програма за развитие с цел изграждането и поддържането на благоприятен инвестиционен климат.

"Новото поколение" инвестиционна политика поставя растежа и устойчивото развитие в сърцевината на усилията за привличане и удържане на инвестиции. Това води до специфични предизвикателства пред инвестиционната политика на национално и международно равнище. На национално ниво, те включват интегриране на инвестиционната политика в стратегията за развитие, включващ цели за устойчиво развитие в инвестиционната политика и постигане на ефективност на инвестиционната политика.

Формулиране и припознаване на общи стратегически характеристики на трансграничния регион България-Румъния

Визията на трансграничния регион България-Румъния да се превърне в лесно разпознаваема и предпочитана от чуждестранните инвеститори зона, с добре развити механизми за привличане на чуждестранни капиталовложения и ясно определени и законово фиксирани стимули за транснационалните корпорации.

Привличането на чуждестранни инвестиции да бъде водеща цел при формирането на наднационални политики и приоритетна сфера на дейност на всяка една административна единица в зоната, следвайки принципа „мисли глобално, действай локално“.

Насърчаването на ПЧИ да бъде изградено върху дългосрочни партньорства между всички заинтересовани страни и това да допринесе за устойчиви икономически растеж и регионално развитие в трансграничната зона.

Основната цел за насърчаване развитието на инвестиционния процес в дългосрочен аспект е повишаване на конкурентоспособността и икономическите показатели в трансграничния регион чрез ефективно прилагане на механизми за привличане на преки чуждестранни инвестиции.

Тази основна цел може да бъде постигната чрез реализирането на следните **специфични цели**:

- Позициониране на трансграничния регион България-Румъния на международната инвестиционна сцена като икономически привлекателна дестинация за осъществяване на чуждестранни бизнес намерения;
- Прилагане на международни и европейски практики по отношение насърчаване на ПЧИ;
- Привличане на преки чуждестранни инвестиции в съответствие с приоритетите за устойчиво развитие на региона и общностите;
- Цялостно подобряване на техническата инфраструктура на еврорегиона чрез тясно трансгранично сътрудничество;
- Подобряване на инвестиционния климат и развитие на икономическия потенциал на трансграничната зона.

Заложените цели могат да бъдат изпълнявани, както поотделно от административните единици в зоната, така и от общи структури като сдружения на общини, наднационални организации, бизнес клъстери и др. Всяко едно звено, което реши да реализира, тези цели може да си определи дейностите по тях, съгласно своите политики и визия за развитие в контекста на трансграничното сътрудничество и привличането на ПЧИ.

РАЗРАБОТВАНЕ НА ПАКЕТ ОТ КОНКРЕТНИ МЕРКИ ПО СТРАТЕГИЧЕСКИ НАПРАВЛЕНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТРАНСГРАНИЧНИЯТ РЕГИОН БЪЛГАРИЯ - РУМЪНИЯ

Човешки ресурси

Работната сила в трансграничната зона България - Румъния има качества в ключови области, които са важни за аутсорсинга, ИКТ и/или инженерните отрасли. Подобрените знания и умения на работниците в тези отрасли (настоящи и потенциални) ще направят трансграничната зона България - Румъния по-привлекателна за потенциалните инвеститори. Засилено и по-широко-обхватно обучение и образование ориентирано към нуждите на бизнеса би могло допълнително да засили интереса на инвеститорите към трансграничната зона България - Румъния. С приоритет в сферата на обучението биха могли да се ползват области като:

- Чужди езици (особено английски и немски);
- ИКТ (особено ИТ поддръжка, мобилни приложения, телекомуникации и софтуер);
- Инженерни специалности;
- Мениджмънт (особено насочен към ИКТ, фармация, селско стопанство, туризъм, хранително-вкусова промишленост, електроника и аутсорсинг на услуги и производства).

Инфраструктура

Инфраструктурата се е подобрила значително през последните години и има планове за продължаване на изграждането ѝ в следващия програмен период. Големите инфраструктурни обекти свързани с изграждане на магистрали, мостове, разширяване и рехабилитация на първокласни и второкласни пътища, жп. инфраструктура, водна инфраструктура са от ключово значение за инвестиционния интерес към страната. Въпреки това, инфраструктурата е основен въздържащ фактор за инвеститорите в производствените отрасли. Както международните транспортни връзки, така и много местни пътища и комунални услуги се нуждаят от подобрения.

Администрация

Направените през годините множество проучвания сред инвеститорите показват, че инвеститорите като цяло не са удовлетворени от нивото на административно обслужване и нивото на прозрачност. Необходимо е темповете на административната реформа в трансграничната зона България -

Румъния да отговарят поне на тези в съседните страни и региони, в противен случай съществува опасност зоната да бъде възприемана като трудно място за развиване на бизнес. Преструктурирането, разработване на стратегии, ремонта на сгради, закупуването на оборудване са положителни стъпки в реформирането на местната администрация, но е необходимо да има ясен механизъм за това как изпълнението на разписаните отговорности, задълженията и правомощията ще доведе до реализирането на поставените стратегически цели. Тук ясно трябва да заявим, че това не следва автоматично от добре разписаните и формулирани на хартия дейности, задачи, правила, отговорности и т.н. Административната практика показва, че не можем да компенсирате липса на капацитет само чрез допълнителни нормативни промени. Това налага да бъде обърнато специално внимание върху развитието на човешките ресурси в областните/окръжните и местните администрации.

Капацитет на администрацията

- Създаване на дългосрочна стратегия и визия за изграждане на капацитет в администрацията
- Оптимизиране на системите за развитие на човешките ресурси и процесите по: (1) анализ и проектиране на работните места; (2) формиране на системата от човешки ресурси; (3) формиране на система за професионална квалификация и кариера; (4) формиране на система за оценяване дейността на сътрудниците; (5) формиране на система за заплащане на труда
- Обучение
- Допълнителна квалификация и квалификационни програми за изграждане на икономически, финансови компетенции
- Мотивационни програми
- Подбор на нови специалисти
- Сформиране на екип

Административно обслужване

- Организиране работата на офисите на принципа „едно-гише“ - офисите трябва да предоставят информация, съвети и техническа помощ на съществуващи и потенциални инвеститори и да поддържат постоянен контакт с всички участници на местно и регионално ниво (обществени институции, търговски камари, бизнес центрове, организации, агенции за недвижими имоти, агенции за наемане на персонал и др.);
- Създаване на ясна система от процедури и принципи за работа на местната и регионална администрация при обслужването на

чуждестранни инвеститори (включително: ясни срокове за извършване на определени административни услуги, ясно разпределение на отговорностите между специалистите и отделите на администрацията в процеса на работа с инвеститорите и др.)

Ясна визия и приоритети за развитие

- Ясно определяне на приоритетите и приоритетните сектори и отрасли за развитие на общинската и регионалната икономика при спазване на основните принципи за секторно позициониране и таргетиране на потенциални инвеститори:
  - Избор на секторите, които отговарят на приоритетите за развитие на общността и региона и гарантират устойчиво развитие на икономиката;
  - Избор на секторите, които предлагат най-големите пазарни възможности що се отнася до обем на инвестициите, които могат да бъдат привлечени;
  - Избор на секторите, които съответстват на силните страни по отношение на локацията, природните дадености и човешки ресурси на града/региона;
  - Избор на секторите, които отговарят на конкурентните предимства на града/ региона, сравнено с други градове/ региони, които се борят за привличане на инвестиции.
- Последователност и логическа свързаност в процесите на планиране и изпълнение на реални политики и мерки:
  - Ясно формулиране на цели и приоритети;
  - Таргетиране и фокус върху краен брой местни приоритети, които не се изключват взаимно;
  - Планиране, базирано на задълбочен анализ и реалистична оценка на възможностите;
  - Последователност и приемственост в изпълнението на местните и регионални планове и стратегии;
  - Редовно актуализиране на стратегическите документи в отговор на променените условия на икономическата и социална среда, пазарни условия и др.

Разпоредби на местната и регионална власт за насърчаване на инвеститорите

Инвестиционната политика на регионално и общинско ниво се определя до голяма степен от националното законодателство и регулаторни режими (Закон за насърчаване на инвестициите, данъчно законодателство и т.н.), въпреки това общинските администрации имат възможност в рамките на своите

правомощия и компетентности да улеснят административните процедури и да създадат по-благоприятни условия за инвестиции на своя територия.

На областно и общинско ниво определящо значение имат областните и общинските планове за развитие, както и всички стратегически документи, нормативни актове, касаещи местни данъци и такси и т.н. Тези документи дават основата на регионалната политика във всяка една област, в това число и насърчаването на инвестициите. В изпълнение на своите стратегии общинските администрации, съгласно своите правомощия, определят икономическия и инвестиционния климат на своята територия (местни данъци и такси, качество на услугите за бизнеса, регистрационни и лицензионни режими, стимули за насърчаване на инвестициите). До голяма степен, освен от природните характеристики на региона, инвестиционният климат на регионално ниво, се определя именно от заложените цели в тези документи. В идеалния вариант общинската администрация ще предприема мерки за изпълнението на заложените си цели и ще насърчава развитието на бизнеса във всяко едно отношение, в това число и привличането на инвеститори на своя територия както национални, така и чуждестранни. Действията на администрацията в тази посока са определящи по отношение и на контактите с бизнеса и обратната връзка, с цел подобряване качеството на административните услуги и бизнес климата.

Наличието на вече установени големи инвеститори на територията на дадена община и наложените практики в отношенията общинска администрация- инвеститор са също ключов момент в привличането на нови инвестиции в даден регион.

На ниво община или регион основни методи за стимулиране на инвеститорската дейност са навременната обработка на документи, издаване на сертификати и актове на местните и регионални власти, политика по отношение на местните данъци и такси, качество на общинските услуги, предоставяне на необходимата информация и документи или съдействие при набавянето на такива, подготовка и предоставяне на недвижими имоти и терени, осигуряването и подпомагането на услуги свързани с дейността на други местни и регионални институции и организации. Освен това е изключително важно да се определи дали стимулите и преференциите да се предоставят на всеки инвеститор, който изпълнява определени изисквания, или на базата на преговори с компаниите потенциални инвеститори. Важно е да се отбележи, че когато има определени общи критерии за получаването на стимули и преференции, това създава сигурност у инвеститорите, докато варианта за получаване на преференции на базата на преговори с компаниите

позволява провеждането на целенасочена политика за насърчаване на определени проекти, важни за развитието на общината и региона и дава възможност за фокусиране на усилията на екипа на администрацията.

Подобряване на инвестиционния маркетинг на региона

Маркетинговата стратегия следва да служи като ориентир в усилията за привличане на все по-голям обем ПЧИ. Докладът представя рамка за актуализиране и усъвършенстване на настоящия подход за привличане на ПЧИ. Независимо от това, един от ключовите моменти във всяка пазарна стратегия е гъвкавостта. Стратегията трябва да бъде достатъчно гъвкава, за да може да бъде адаптирана при промени в нейните клиенти (компани), конкуренти (съседни страни и региони) и приемащия регион (трансграничната зона България - Румъния).

Маркетинговата стратегия трябва да дава отговор на ключовите въпроси "защо", "кой", "къде" и "как" по отношение на трансграничната зона България - Румъния и административните единици включени в нея, които означават: "защо тази стратегия", "към кого е насочена", "къде може да бъде реализирана", и "как да се реализира стратегията"?

Въз основа на анализа на мерките за инвестиционен маркетинг и като се имат предвид конкурентните предимства и недостатъци на трансграничната зона България - Румъния могат да бъдат направени следните препоръки за инвестиционен маркетинг:

- Създаване на официален девиз/ мото и използването му в рекламните материали и публикации на местни и регионално ниво в трансграничния регион България - Румъния;
- Създаване и поддържане на уеб портал на трансграничната зона България-Румъния, който да бъде ориентиран към инвеститори, туристи и посетители. Порталът трябва да включва инвестиционен профил на региона, база данни с бизнес възможности, потенциални партньори, фирми, услуги и инфраструктура, данни за контакт, препратки към важни страници и др.;
- Подобряване на уеб-сайтовете на общинските и областни администрации в региона, актуализиране на информацията за контакти, лесно достъпна информация за инвестиционния потенциал на региона, за успешно реализирани инвестиции и създаване на връзки с институции и организации подкрепящи бизнеса и инвестициите на местно и регионално ниво;

- Реклама и статии в отраслови периодични издания в чужбина и по възможност присъствие на съответни отраслови търговски изложения;
- Създаване на база данни за инвеститорите, достъпна за всички административни единици в трансграничния регион България - Румъния;
- Събиране и обработване на актуална информация за възможностите за инвестиции, определени от местните и централни държавни органи, както и представители на частния сектор, както и организиране и актуализиране на база данни с детайлна информация относно земи и активи, подлежащи на продажба, лизинг или отдаване под наем;
- Наемане на професионален персонал и обучение на наличните специалисти за управление на взаимоотношенията с потенциални инвеститори и обучаване на професионалистите в умения за установяване на контакт с потенциални инвеститори и управление на взаимоотношенията.

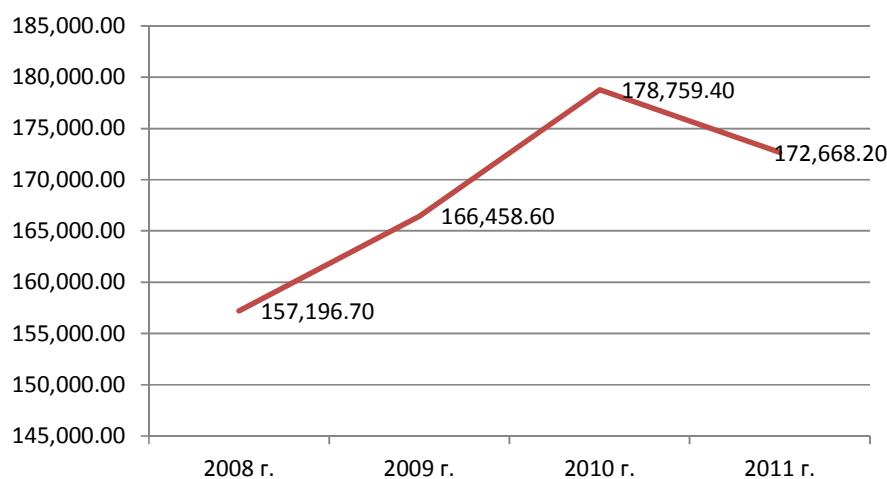
IV. РАЗДЕЛ 3 ДЕТАЙЛЕН АНАЛИЗ НА МЯСТОТО И РОЛЯТА НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИНВЕСТИЦИИ НА МЕСТНО И РЕГИОНАЛНО НИВО

Нивото на преки чуждестранни инвестиции в регионите, областите, окръзите, общините от трансграничната зона България - Румъния следва общите тенденции характерни за нивото на преките чуждестранни инвестиции в двете държави. След няколко поредни години на увеличение темпът на нарастване на чуждестранните инвестиции в региона намалява през 2009 г. и 2010 г. В определени сектори и предприятия с чуждестранно участие дори се наблюдават процеси на деинвестиции, при които предприятието кредитира чуждестранния собственик. Важно е да отбележим, че поради малкия размер на инвестициите в регионалните областните/ окръжните и общинските икономики динамиката на чуждестранните инвестиции се определя от реализирането или пропадането на един или друг инвестиционен проект.

Област Враца

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Враца за 2011 г. с натрупване е почти 173 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на четвърто място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 894 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 14% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

(графика 61) Преки чуждестранни инвестиции в Област Враца в динамичен ред, в хиляди евро⁶⁸

⁶⁸ Национален статистически институт

(таблица 1) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Враца по години⁶⁹

Икономически дейности (А10)	2009	2010	2011
ОБЩО	166458,6	178759,4	172668,2
Селско, горско и рибно стопанство	2120,2	1921,0	..
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	138040,7
Строителство	1529,7	..	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	17828,1	20477,2	22461,4
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..
Операции с недвижими имоти	-1307,0	1475,3	1067,0
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	..	..	2112,2
Други услуги	-	..	-

' .. ' Конфиденциални данни
 ' - ' Няма случай

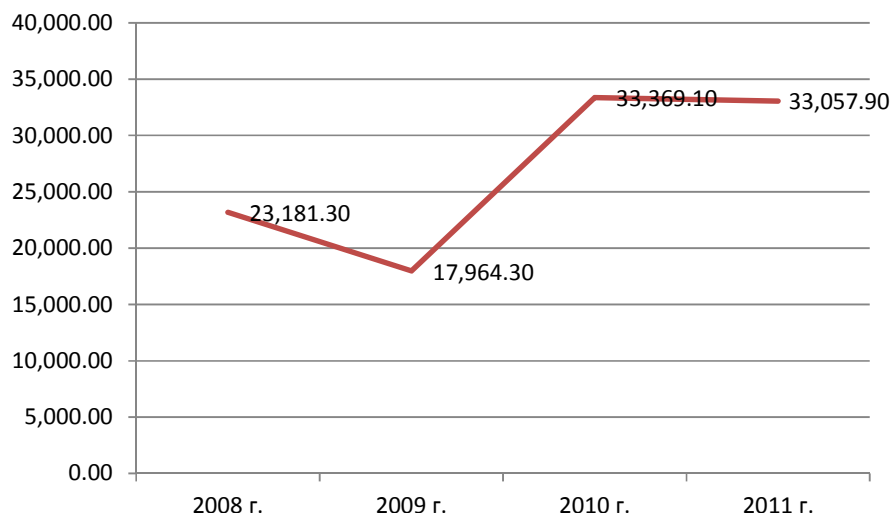
Основните сектори, обект на чуждестранни инвестиции в областта са: текстилна промишленост, химическа промишленост, електроника и електротехника, добивна промишленост, търговия.

Област Видин

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Видин за 2011 г. с натрупване е почти 33 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на шесто място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 312 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 3% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

⁶⁹ Национален статистически институт

(графика 62) Преки чуждестранни инвестиции в Област Видин в динамичен ред, в хиляди евро⁷⁰

(таблица 2) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Видин по години⁷¹

Икономически дейности (A10)	2009	2010	2011
ОБЩО	17964,3	33369,1	33057,9
Селско, горско и рибно стопанство	2666,5	1944,2	2036,6
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	9219,9	8103,7	7531,2
Строителство	154,9	3942,3	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	1737,8	13967,2	13443,0
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	-	-
Операции с недвижими имоти	3303,9	..	5055,7
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	..	..	..

.. ' Конфиденциални данни
'- ' Няма случай

⁷⁰ Национален статистически институт

⁷¹ Национален статистически институт

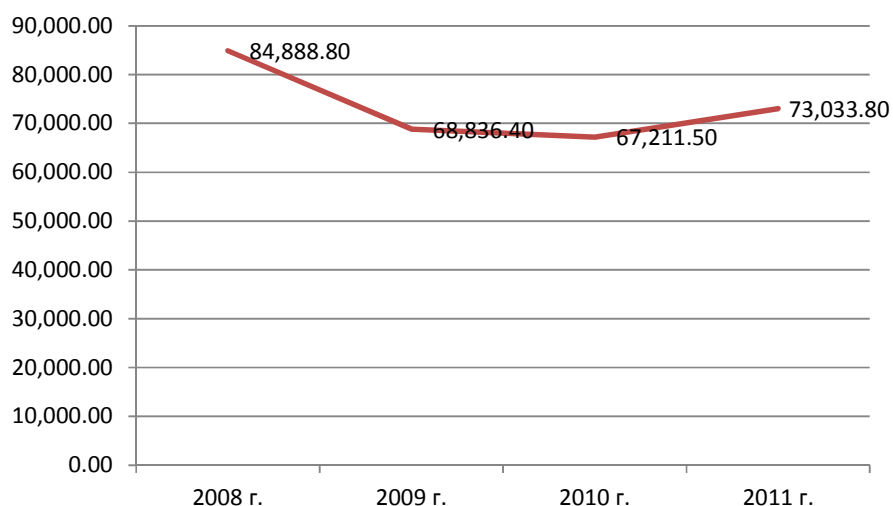

Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: търговия, строителство, операции с недвижими имоти, химическа промишленост, селско стопанство.

Област Велико Търново

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Велико Търново за 2011 г. с натрупване е 77 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на седмо място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 284 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 6% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

(графика 63) Преки чуждестранни инвестиции в Област В. Търново в динамичен ред, в хиляди евро⁷²

⁷² Национален статистически институт

(таблица 3) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област В. Търново по години⁷³

Икономически дейности (A10)	2009	2010	2011
ОБЩО	68836,4	67211,5	73033,8
Селско, горско и рибно стопанство	5894,0	5801,6	..
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	15369,2	12321,8	13809,6
Строителство	1218,0	6876,2	1494,9
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	22860,6	20252,7	20916,5
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	118,1
Операции с недвижими имоти	15018,4	14331,2	14630,4
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	..	7749,1	20265,4
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	..	..	..
Други услуги	..	77,5	128,1

' .. ' Конфиденциални данни
 ' - ' Няма случай

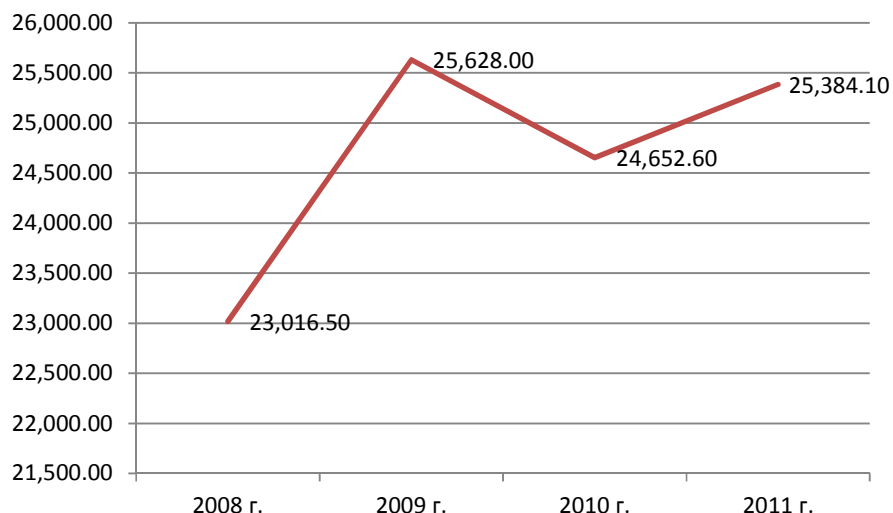
Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: юридически, счетоводни, архитектурни и инженерни дейности, технически изпитания и анализи; консултантски дейности по управление, операции с недвижими имоти, търговия, хотелиерство и ресторантьорство, производство на храни и напитки, текстилна промишленост.

Област Монтана

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Монтана за 2011 г. с натрупване е 25 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на осмо място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 163 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 2% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

⁷³ Национален статистически институт

(графика 64) Преки чуждестранни инвестиции в Област Монтана в динамичен ред, в хиляди евро⁷⁴

(таблица 4) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Монтана по години⁷⁵

Икономически дейности (A10)	2009	2010	2011
ОБЩО	25628,0	24652,6	25384,1
Селско, горско и рибно стопанство	76,1	-83,8	1290,9
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	22528,1	20948,6	20530,2
Строителство	1457,4	..	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	449,9	356,8	-124,7
Операции с недвижими имоти	205,4	403,9	385,0
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	..	19,0	..
Други услуги	..	..	..

' .. ' Конфиденциални данни
 ' - ' Няма случай

⁷⁴ Национален статистически институт

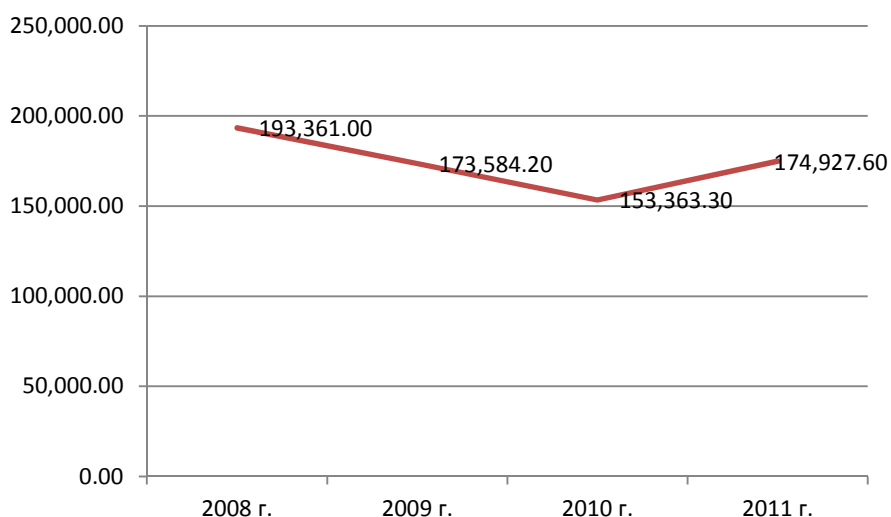
⁷⁵ Национален статистически институт

Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: текстил и облекла, машиностроене, хранително вкусова, химическа и добивна промишленост

Област Плевен

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Плевен за 2011 г. с натрупване е 175 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на пето място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 611 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 14% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

(графика 65) Преки чуждестранни инвестиции в Област Плевен в динамичен ред, в хиляди евро⁷⁶

⁷⁶ Национален статистически институт

(таблица 5) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Плевен по години⁷⁷

Икономически дейности (A10)	2009	2010	2011
ОБЩО	173584,2	153363,3	174927,6
Селско, горско и рибно стопанство	1609,2	2227,1	2348,2
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	88438,9	98787,1	101318,4
Строителство	11129,2	..	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	..	18089,0	18256,0
Операции с недвижими имоти	467,8	584,7	2481,9
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	-717,5	382,6	752,8
Други услуги	..	..	..

.. ' Конфиденциални данни
' - ' Няма случай

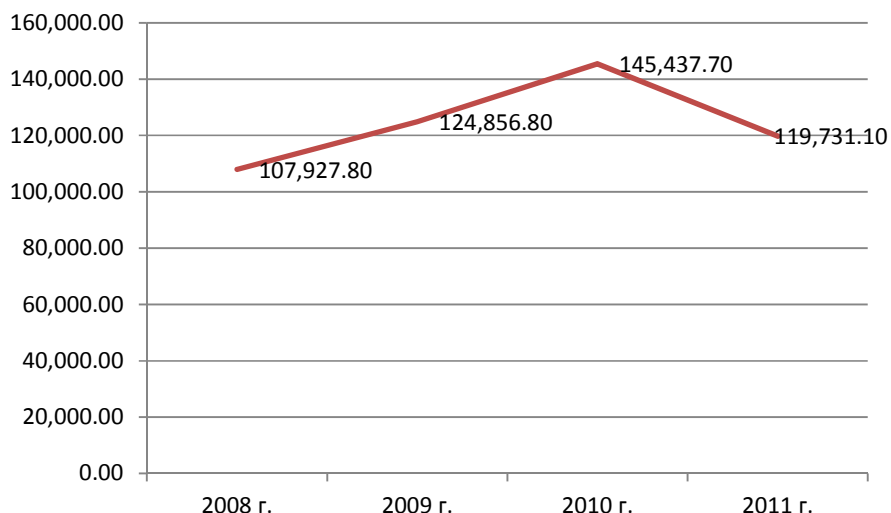
Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: машиностроене, търговия, химическа и текстилна промишленост.

Област Разград

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Разград за 2011 г. с натрупване е 120 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на трето място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 921 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 10% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

⁷⁷ Национален статистически институт

(графика 66) Преки чуждестранни инвестиции в Област Разград в динамичен ред, в хиляди евро⁷⁸

(таблица 6) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Разград по години⁷⁹

Икономически дейности (A10)	2009	2010	2011
ОБЩО	124856,8	145437,7	119731,1
Селско, горско и рибно стопанство	2841,5	2180,6	2971,5
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	113945,0	136818,5	..
Строителство	1602,4	1315,5	760,2
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	4192,1	3865,2	5798,1
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	-
Операции с недвижими имоти	2142,1	1083,2	999,4
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	..	187,1	269,5
Други услуги	..	..	..

'..' Конфиденциални данни

'-' Няма случай

⁷⁸ Национален статистически институт

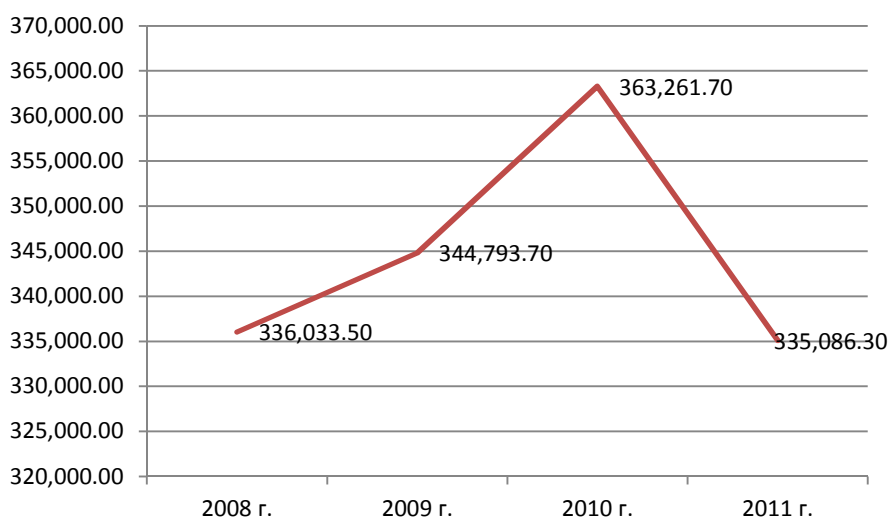
⁷⁹ Национален статистически институт

Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: търговия, селско стопанство, автомобилостроене, хранително-вкусова промишленост, месопреработване.

Област Русе

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Русе за 2011 г. с натрупване е 363 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на първо място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 1472 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 30% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

(графика 67) Преки чуждестранни инвестиции в Област Русе в динамичен ред, в хиляди евро⁸⁰

⁸⁰ Национален статистически институт

(таблица 7) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Русе по години⁸¹

Икономически дейности (A10)	2009	2010	2011
ОБЩО	344793,7	363261,7	335086,3
Селско, горско и рибно стопанство	..	..	..
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	239320,7	234349,3	247179,3
Строителство	37395,1	60950,0	18388,3
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	43317,5	42722,0	31468,8
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	300,1	516,9
Операции с недвижими имоти	11954,3	6992,6	13181,9
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	..	2166,0	2461,3
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	-	..	..
Други услуги	..	..	-173,7

.. ' Конфиденциални данни
' - ' Няма случай

Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: химическа промишленост, производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини, търговия, машиностроене, строителство, операции с недвижими имоти, текстилна промишленост, селско стопанство, автомобилостроене.

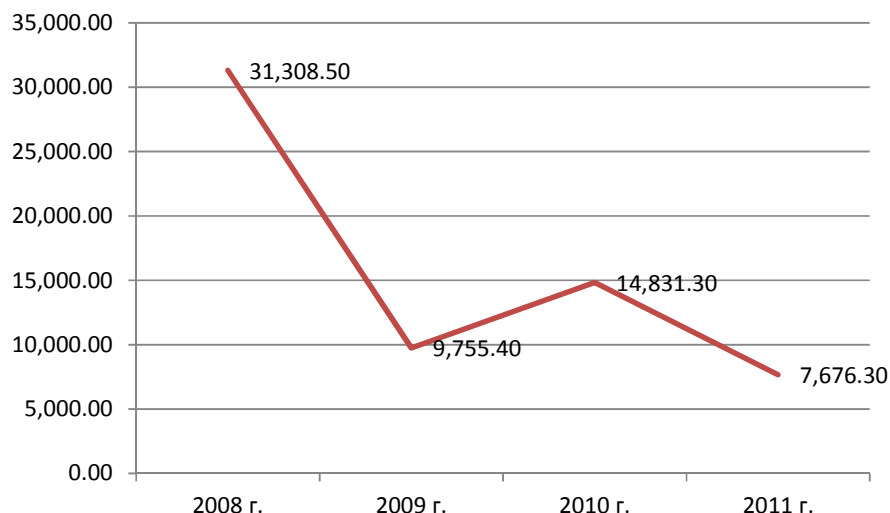
Област Силистра

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Силистра за 2011 г. с натрупване е 7,6 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на девето последно място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 60 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира под 1% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

⁸¹ Национален статистически институт

(графика 68) Преки чуждестранни инвестиции в Област Силистра в динамичен ред, в хиляди евро⁸²

(таблица 8) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Силистра по години⁸³

Икономически дейности (A10/11)	2009	2010	2011
ОБЩО	9755,4	14831,3	7676,3
Селско, горско и рибно стопанство	-9,6	..	..
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	8917,1	14016,2	5517,3
Строителство	..	..	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	460,9	343,0	1419,3
Операции с недвижими имоти	..	381,5	369,5
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	28,1	38,2	232,0

'.. ' Конфиденциални данни
 '- ' Няма случай

Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: хранително-вкусова промишленост, търговия, селско стопанство.

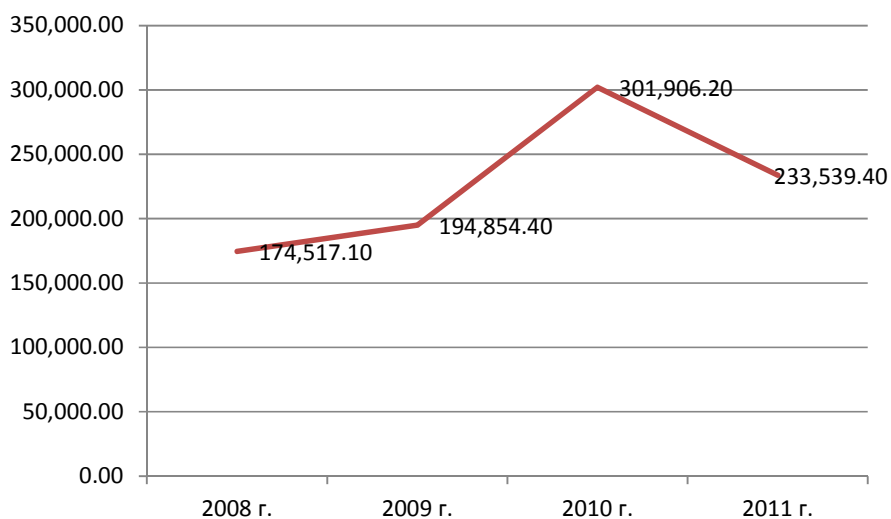
⁸² Национален статистически институт

⁸³ Национален статистически институт

Област Добрич

Общият размер на преките чуждестранни инвестиции в Област Добрич за 2011 г. с натрупване е 234 милиона евро към 31.12.2011 г. По показателя преки чуждестранни инвестиции на глава от населението областта се нарежда на второ място сред областите в трансграничния регион от българска страна с 1185 евро ПЧИ на човек. В процентно отношение областта генерира 19% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в трансграничния регион от българска страна.

(графика 69) Преки чуждестранни инвестиции в Област Добрич в динамичен ред, в хиляди евро⁸⁴

⁸⁴ Национален статистически институт

(таблица 9) Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12. по икономически дейности за Област Добрич по години⁸⁵

Икономически дейности (A10)	2009	2010	2011
ОБЩО	194854,4	301906,2	233539,4
Селско, горско и рибно стопанство	..	..	..
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	141162,8	225519,1	159909,3
Строителство	1685,7	3541,6	5797,8
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	20816,3	24185,0	21211,0
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..
Операции с недвижими имоти	25877,5	22414,9	37899,5
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	663,4	20304,8	4850,1
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	..	..	..
Други услуги	..	..	919,9
	..	..	..
	..	..	..

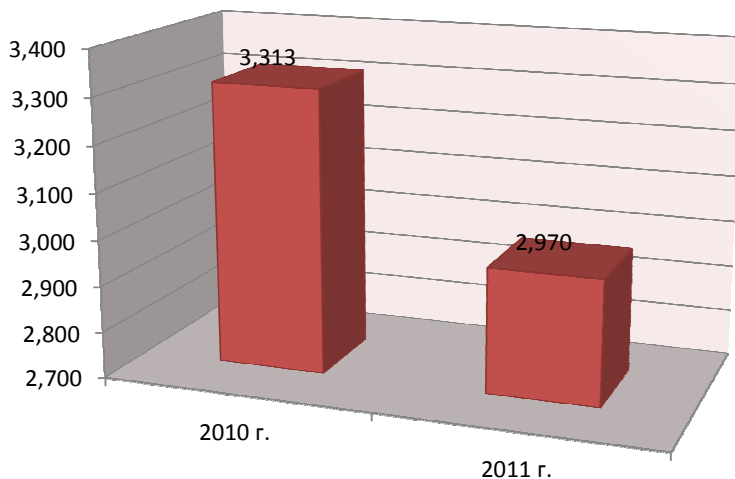
.. Конфиденциални данни
- - Няма случай

Основните сектори обект на чуждестранни инвестиции в областта са: производство и разпределение на електрическа енергия, хотелиерство и ресторантьорство, операции с недвижими имоти, химическа промишленост.

⁸⁵ Национален статистически институт

Регион за развитие Югоизточна Румъния

(графика 70) Регион за развитие Югоизточна Румъния преки чуждестранни инвестиции по години в милиони евро⁸⁶

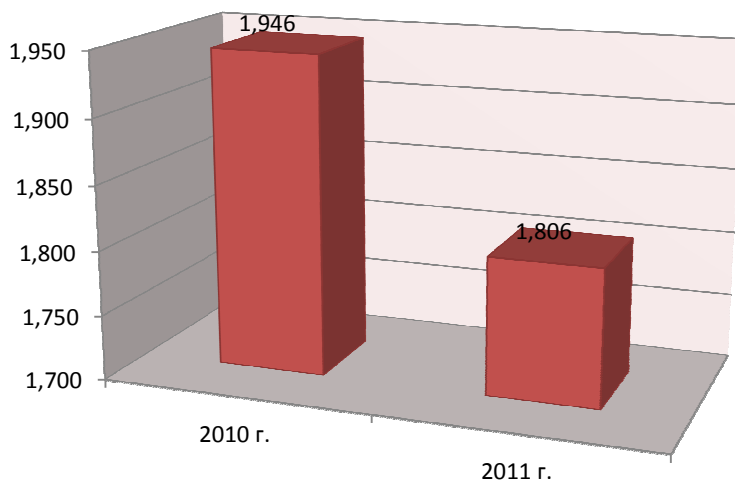

През 2011 г. е регистриран 10,3 % процента спад в размера на преките чуждестранни инвестиции в Регион за развитие Югоизточна Румъния. Регионът е на 5^{то} място от 8^{те} региона за планиране в Румъния като през 2011 г. е привлякъл общо 5,4% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в страната. Основните сектори обект на преки чуждестранни инвестиции в региона са туризъм, строителство, индустрия и лека промишленост.

⁸⁶ National Bank of Romania

Регион за развитие Югозападна Олтения

(графика 71) Регион за развитие Югозападна Олтения преки чуждестранни инвестиции по години в милиони евро⁸⁷

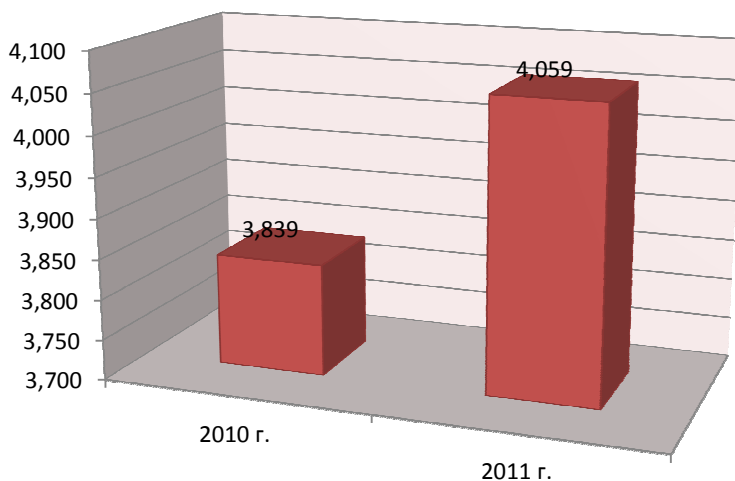

През 2011 г. е регистриран 7,2 % спад в размера на преките чуждестранни инвестиции в Регион за развитие Югозападна Олтения. Региона е на 7-мо място от 8-те региона за планиране в Румъния като през 2011 г. е привлякъл общо 3,3% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в страната. Основните сектори обект на преки чуждестранни инвестиции в региона са търговия, индустрия и лека промишленост.

⁸⁷ National Bank of Romania

Регион за развитие Южна Мунтения

(графика 72) Регион за развитие Южна Мунтения преки чуждестранни инвестиции по години в милиони евро⁸⁸

През 2011 г. е регистриран 5,7% ръст в размера на преките чуждестранни инвестиции в Регион за развитие Югозападна Олтения. Регионът е на 3-то място от 8-те региона за планиране в Румъния като през 2011 г. е привлякъл общо 7,4% от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в страната. Основните сектори обект на преки чуждестранни инвестиции в региона са индустриално производство, търговия и минна промишленост.

⁸⁸ National Bank of Romania

V. РАЗДЕЛ 4 АНАЛИЗ НА ЗАКОНОДАТЕЛНИТЕ РАМКИ В БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ, КАКТО И НА РАЗПОРЕДБИТЕ НА МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИ ВЛАСТИ

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА РУМЪНИЯ

Чуждестранните инвестиции са една голяма възможност за стимулиране и осигуряване на растеж на икономиката. Те могат да бъдат извършени във всяка икономическа област и биват предимно насочени към създаването на нова компания, дъщерно дружество или към увеличаване на собствения капитал на вече съществуващо такова; закупуване на правата на индустриална и интелектуална собственост или собственост върху вещи и поземлен имот (изключение правят сгради или земя, които не са свързани с инвестиции); отдаване под наем, лизинг или подписване на споразумения за бизнес администрация и др.

Най-често срещаните форми на бизнес организации в Румъния са: събирателно дружество, акционерно дружество, дружество с ограничена отговорност, командитно дружество и командитно дружество с акции.

За да бъде регистрирана една фирма, е нужно да бъдат предприети съответните административни стъпки, които са различни в отделните държави.

В Румъния процеса на регистрация на фирма е значително улеснен. Инвеститорите е необходимо да подготвят следния набор от документи, които трябва да бъдат представени на Търговския регистър:

- Дружествен договор;
- Доказателство за прехвърлянето на парите в собствения капитал в съответствие с дружествения договор;
- Документи, удостоверяващи правата на собственост върху дълготрайните активи;
- Документи, удостоверяващи основните сфери на дейност, в които формата ще работи и които са одобрени от партньорите;
- Декларация за отговорността на учредителите, администратори и одитори, доказваща, че те отговарят на условията на Закон №31/1990.

Инвеститорите трябва да имат предвид, че акционерните дружества трябва да разполагат с капитал не по-малък от 90 000 леи, а дружествата с ограничена отговорност трябва да разполагат с не по-малко то 200 леи, капитал, който трябва да бъде разпределен на равни дялове от не по-малко от 10леи. Чуждестранните инвеститори могат да притежават 100% от акциите в дадено предприятие. Няма ограничение на чуждестранния дял в дадена фирма.

Чуждестранните инвеститори трябва да спазват националното законодателство. Те имат права, равни на тези на местните инвеститори. Румънското законодателство предвижда инвестиционни гаранции срещу мерки, третиращи присвояването на собственост от държавата и отчуждаване, и други подобни мерки. Инвеститорите имат свободата да преценяват под каква форма и какъв метод ще използват, за да осъществят инвестициите си. Те имат възможността да инвестират в която и да е сфера, под каквато правна форма желаят, стига това да е съобразено със закона. При затруднения с попълването на административни документи, инвеститорите имат право да получат съдействие от съответните административни органи. Притежавайки равни права с тези на местните инвеститори, чуждестранните също могат да се възползват от митнически и данъчни стимули, установени от закона. Чуждестранните инвеститори имат правото да притежават дълготрайни или краткотрайни активи, с изключение на земя, която може да бъде придобита от румънски физически или юридически лица. При възникване на спорове, отнасящи се до инвестициите, инвеститорите имат правото да изберат компетентния съд или арбитражен орган, с който да уредят правните проблеми.

За да имат инвеститорите възможността да се възползват от стимулите, предлагани от законите, отнасящи се до чуждестранните инвестиции, е нужно да бъдат спазени следните изисквания:

- Инвестициите трябва да бъдат извършени, след като законът е влязъл в сила, от физически или юридически лица, обект на частното право;
- Приносът на преките инвестиции със значително въздействие върху икономиката се състои само от ликвидност в леи и конвертируема чуждестранна валута;
- Инвестициите не трябва да нарушават интереса на сигурността и отбраната на Румъния;
- Инвестициите не трябва да нарушават правилата за опазване на околната среда;
- Инвестициите не следва да нарушават обществения ред, здравето или морала.

Инвеститорите е нужно да представят инвестиционен проект в съответната Агенция за регионално развитие.

Правната рамка, третираща чуждестранните инвестиции в Румъния, се изразява в следните няколко правила и държавни наредби:

- **Извънредно правителствено постановление №92/1997**, изменено със закон №241/14.12.1998, относно стимулите за преките инвестиции, както и гаранции и улеснения, предоставени

на чуждестранните инвеститори - според това постановление, чуждестранните инвеститори имат правото да прехвърлят, без каквито и да било ограничения, след заплащане на дължимите данъци и такси, следните видове приходи в твърда валута: дивиденди; доход от продажбата на дялове; суми, получени в следствие на ликвидация на фирма; компенсации и др. видове приходи;

- **Извънредно правителствено постановление №85/2008**, относно насърчаването на инвестициите - постановлението предоставя обща рамка по отношение на мерките, които държавата предоставя в замяна на осигуряване на устойчиво развитие чрез насърчаване на определени категории инвестиции. Според постановлението, различни улеснения, като средства, неподлежащи на възстановяване, за закупуване на фиксирани или нефиксирани активи, финансова помощ във връзка с новосъздадените работни места, лихвени улеснения, свързани с кредитни ангажименти и др. могат да бъдат финансирани чрез въз основа на схеми за държавна помощ и при спазване на правилата на ЕС в областта на държавните помощи. Постановлението определя и условията, които инвеститорите и техните инвестиции трябва да спазват, за да получат съответната помощ.
- **Закон №346/2004**, относно малките и средни предприятия. Неговата цел е да регулира определени мерки, насочени към установяването на благоприятна среда за създаването и развитието на малки и средни предприятия. Според закона малко и средно е всяко предприятие, което отговаря на следните кумулативни условия:
  - Има по-малко от 250 средно на година;
  - Има годишен нетен оборот, който не надвишава 50 милиона евро, или активи, чиято обща стойност не надвишава 43 млн. евро, въз основа на последния одобрен финансов отчет.

Мерките, които закона предвижда, за да подпомогне малките и средни предприятия, са следните:

- Без да оказват влияние върху свободната конкуренция, държавните органи предприемат конкретни мерки за улесняване на достъпа, на малки и средни предприятия, до публичните мрежи за комунални услуги;
- Малките и средни предприятия могат да се възползват от 50% намаление на критерия за оборот, гаранцията за участие

- и гаранцията за добро изпълнение в рамките на процедурите за възлагане на обществени поръчки;
- Малките и средни предприятия имат следните специални права по отношение на наличните активи, притежавани от държавни предприятия и свободна автономия:
    - Приоритетен достъп до вземането на такива активи под аренда или концесия;
    - Правото да закупи при поискване, наличните активи, които са били взети под аренда или концесия, на договорена цена, определена съгласно доклад за оценката, изготвен от експерт;
    - Преференциални права при закупуване на наличните активи, намиращи се в непосредствена близост до техен имот;
    - Приоритетни права при закупуване на наличните активи, което означава, че съответните публични търгове, следва да бъдат организирани в първия етап само за малките и средни предприятия.
  - **Валутен регламент №4/2005**, издаден от Националната банка на Румъния, според който чуждестранните инвеститори имат възможността да се възползват от следните предимствата на валутните и финансови права:
    - Правото да придобива, притежава и използва финансови активи, изразени в чуждестранна валута и национална валута;
    - Правото да преобразува на валутния пазар сумите в национална и чуждестранна валута;
    - Правото да открие и поддържа с кредитни институции валутни сметки в национална или чуждестранна валута;
    - Правото да репатрират и прехвърлят техните финансови активи (съгласно извънредно правителствено постановление №92/30.12.1997).
  - **Закон №571/2003** относно Фискалния кодекс - той осигурява правната рамка за данъци и такси, които представляват приходи за държавните бюджети и установява данъкоплатците, които трябва да плащат такива данъци и такси, както и методите за изчисляването и изплащането им. По отношение на фискалните въпроси, разпоредбите на настоящия кодекс надделяват над всички разпоредби от други нормативни актове и в случай на

конфликт между тези разпоредби, следва да се прилагат разпоредбите на фискалния кодекс;

- **Закон №490/2002** относно одобрението на правителствена наредба **№65/2001** за създаването и функционирането на индустриалните паркове - индустриалните паркове представляват ограничени зони, в границите на които различни фирми упражняват своята икономическа, научна и/или технологична дейност, използвайки потенциална на човешкия ресурс, намиращ се в този регион. Съществуват редица условия, които трябва да бъдат спазени при създаването на индустриален парк. Индустриален парк може да бъде създаден по инициатива на местните власти или професионални асоциации. За целта е нужно да бъде изготвен тригодишен бизнес план и предпроектно проучване, придружени от писмено съгласие на поне 5 румънски или чуждестранни фирми, за намерението им да извършват дейност в този парк. Индустриалният парк трябва да работи минимум 25 години и за първите 3 години да създаде поне 300 нови работни места. Регионалното звено на Националната агенция за развитие, намираща се в съответния регион е тази, която издава разрешение за строежа на индустриален парк;
- **Закон №329/2009**, относно реорганизацията на някои държавни органи, включително основаването на Румънски център за насърчаване на търговията и чуждестранните инвестиции;
- **Правителствено решение 1431/2009** по отношение на основаването, организацията и дейността на Румънския център за насърчаване на търговията и чуждестранните инвестиции; Съществуват редица схеми за държавно подпомагане;
- **Правителствено решение №753/2008** за създаване на схема за държавна помощ подкрепяща регионалното развитие чрез стимулиране на инвестициите;
- **Правителствено решение 1680/2008** за прилагане на нова схема за държавна помощ за осигуряване на устойчиво икономическо развитие;
- **Заповед №479/2008** на Министерството на икономиката и финансите, за одобряване на схема за държавна помощ, която предоставя подкрепа за укрепването и развитието на румънския производствен сектор, чрез инвестиции на големи предприятия;
- **Заповед №1293/2008** на Министерството на икономиката и финансите, за одобряване на схема за държавна помощ за

финансиране на първоначалната инвестиция в областта на научните изследвания, развойната дейност и иновациите;

- **Заповед №3388/2008** на Министерството на икономиката и финансите, за одобряване на схема за държавна помощ за финансиране на научноизследователски и иновативни проекти с помощта на Секторна оперативна програма „Повишаване на конкурентоспособността на икономиката“.
- Инвеститорите на територията на Румъния, могат да се възползват от следните видове стимули:
- Данъчни стимули за фирми;
- Ускорена амортизация - в рамките на Фискалния кодекс, машини, оборудване, компютри и други съоръжения, както и патенти, могат да бъдат амортизирани с помощта на ускорен метод, при който максимум 50% от стойността на фискалния актив, може да бъде приспаднат на първата година на употреба, докато останалата част от стойността на актива може да бъде амортизирана през останалия период;
- Специални стимули за разходите, свързани с изследователска и развойна дейност - фирмите могат да се възползват от допълнително приспадане на 20% от допустимите разходи от научноизследователски и развойни дейности извършвани от тях;
- Дивидент освобождаване от данък при реинвестиране - разпределените дивиденди са освободени от данъчно облагане считано от 1 януари 2009 г., ако те не бъдат инвестирани в същата или в акционерния капитал на друга румънска компания. За да се възползват от това, дивидентите трябва да бъдат реинвестирани за запазване и увеличаване на броя на служителите и да засили бизнеса;
- Намалена ставка на ДДС от 5% за продажбата на сгради - фирми, които продават сгради могат да кандидатства за намаляване на ставката на ДДС с 5% при следните случаи:
- Ако сградите са част от социалната политика, като домове за стари хора, старчески домове и др.;
- Ако сградата се предоставя за жилище на човек/семејство и има минимална полезна площ от 120 м² и е на стойност под 380, 000 леи.
- Местни данъчни облекчения за фирмите, намиращи се в индустриални паркове или в научни и технологични паркове - данък сгради не се дължи на сгради и съоръжения, разположени в

индустриалните паркове, земята в тези паркове също е освободена. Стимулите за създаването и развитието на индустриални паркове са следните:

- По-ниски данъци върху дълготрайните материални активи и земя, използвани от парка;
- Освобождаване от определени данъци върху земята;
- Разсрочено плащане на ДДС за материали, оборудване и свързване към обществените мрежи за комунални услуги по време на инвестиционния период, докато парка бъде въведен в експлоатация;
- Програми за развитие на инфраструктурата;
- Инвестиции и оборудване предоставени под формата на дарение от местната или централната държавна администрация, фирми и чуждестранна финансова помощ;
- Дарения, концесии и структурните фондове за развитие.
- Стимули отнасящи се до заетостта на специални категории - за наемане на работа на наскоро завършили студенти, работодателите могат да кандидатства за месечна стипендия в размер на 1-1,5 пъти по референтния социален индикатор за всеки нов студент на одобрена институция за срок от 12 месеца. Работодателите са длъжни да поддържат работните си отношения със студентите в продължение на минимум 3 години. Същите стимули могат да бъдат получени и при наемането на работа на наскоро завършили студенти с увреждания. Работодателите, които осигуряват програми за професионално обучение на своите служители, могат да кандидатстват за възстановяване на 50% от направените разходи и до 20% от работната ръка.
- Основни схеми за държавна помощ подпомагащи инвестициите - стимулите са уредени в извънредно правителствено постановление №85/2008, което регулира принципите за стимулиране на инвестициите, инвестиционните полета, видовете стимули и субсидии, общите условия за допустимост както за инвеститори, така и за инвестиционни проекти и др.

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРИЯ

Правната рамка на България, третираща чуждестранните инвестиции в обхваща следните нормативни актове:

- Закон за насърчаване на инвестициите;

- Правилник за прилагане на закона за насърчаване на инвестициите;
- Нормативни актове, отнасящи се до данъчното облагане;
- Нормативни актове, отнасящи се до пребиваването и престоя на българска територия;
- Нормативни актове, отнасящи се до добиването на право на собственост на недвижимо имущество.

Основният закон, действащ на територията на България и имащ за цел да привлече и стимулира инвестициите, е Законът за насърчаване на инвестициите. В резултат на спазването на този закон, се очаква да бъде повишена конкурентоспособността на българската икономика, да бъде подобрен инвестиционният климат и преодолени регионалните различия в социално-икономическото развитие, както и намаляване на безработицата в страната, чрез създаване на нови и високопроизводителни работни места.

Един от инструментите, който се въвежда със Закона за насърчаване на инвестициите, е сертифицирането на инвестиционни проекти. Съществуват три категории, предвиждащи различна степен на стимулиране според размера на направените инвестиции - клас А, клас Б и Приоритетни инвестиционни проекти. Инвестиции могат да бъдат правени в почти всички сектори и отрасли на българската икономика с изключение на производството на продукти в отраслите въгледобив, стоманодобив, корабостроене, производството на синтетични влакна, рибарство и аквакултури, както и в дейностите, свързани с първичното производство на определени земеделски продукти.

За да получи даден инвеститор сертификат, той трябва да изпълни минималните изисквания, уредени в Правилника за прилагане на закона за насърчаване на инвестициите (ППЗНИ).

Минимален размер на инвестицията за клас А:

- В общия случай - 20 млн. лв.;
- За инвестиции в необлагодетелствани райони - 7 млн. лв.;
- Инвестиции във високотехнологични дейности от индустриалния сектор на икономиката - 7 млн. лв.;
- Инвестиции във високотехнологични и интензивно базирани на знания дейности от сектора на услугите - 4 млн. лв.

Минимален размер на инвестициите за клас Б:

- В общия случай - 10 млн. лв.;
- За инвестиции в необлагодетелствани райони - 4 млн. лв.;

- Инвестиции във високотехнологични дейности от индустриалния сектор на икономиката - 4 млн. лв.;
- Инвестиции във високотехнологични и интензивно базирани на знания дейности от сектора на услугите - 2 млн. лв.

Минималните изисквания отнасящи се до сертифицирането на приоритетен инвестиционен проект (ПИП) се изразяват в 2 индикатора - размер на инвестицията и брой заети лица:

- В общия случай - 100 млн. лв. и 200 заети;
- За изграждане на индустриална зона - 70 млн. лв. и 100 заети;
- За инвестиции в необлагодетелствани райони и във високотехнологичните производства - 50 млн. лв. и 100 заети;
- За изграждане на технологичен парк - 30 млн. лв. и 50 заети;
- Инвестиции във високотехнологични и интензивно базирани на знания дейности от сектора на услугите - образование, научни изследвания, здравеопазване, информационни технологии - 20 млн. лв. и 50 заети.

(таблица 10) Мерки за насърчаване на инвестиционните проекти със сертификат⁸⁹

Мерки за стимулиране/Вид инвестиция	Клас А	Клас Б	ПИП
Съкратени срокове за административно обслужване	✓	✓	✓
Индивидуално административно обслужване	✓		✓
Облекчен режим (без търг или конкурс) при придобиване право на собственост или ограничени вещни права върху недвижими имоти - частна държавна или частна общинска собственост	✓	✓	✓
Продажба, замяна или учредяване на възмездно ограничено вещно право без търг или конкурс върху имоти, собственост на еднолични дружества с държавно или общинско участие, както и търговски дружества, чийто капитал е собственост на еднолични търговски дружества с държавно участие		✓	✓
Финансово подпомагане за изграждане елементи на техническата инфраструктура, необходими за осъществяване на един или повече инвестиционни проекти	✓	2 проекта клас Б	✓
Финансово подпомагане за обучение за придобиване на професионална квалификация, включително и на стажант от висшите училища в страната, заели новите работни места, свързани с инвестициите (само за инвестиции във високотехнологичните дейности или в общините с висока безработица)	✓	✓	✓
Продажба или възмездно учредяване на ограничено вещно право върху имоти - частна държавна или частна общинска собственост, без търг или конкурс по пазарни или по-ниски цени (но не по-ниски от данъчната оценка) и освобождаване от държавни такси при промяна на предназначението на земята			✓
Продажба, замяна или да учредяване на възмездно ограничено вещно право без търг или конкурс върху имоти, собственост на еднолични дружества с държавно или общинско участие, както и търговски дружества, чийто капитал е собственост на еднолични търговски дружества с държавно участие по пазарни или по-ниски цени (но не по-ниски от данъчната оценка)			✓
Институционална подкрепа, публично-частно партньорство или създаване на смесени дружества			✓

⁸⁹ Източник: <http://www.investbg.government.bg/bg/pages/1-certification-procedure-167.html>

Различни видове сделки, сключени между инвеститора и търговско дружество, създадено с цел изграждане и развитие на индустриални зони			✓
Предоставяне на безвъзмездна финансова помощ до 50 на сто от разходите за инвестиции в образование и научни изследвания и до 10 на сто от разходите за инвестиции в преработващата промишленост			✓

Видовете стимули описани в таблицата се отнасят само до инвеститорите, получили сертификат за клас инвестиция или за Приоритетен инвестиционен проект (ПИП). Заявленията за издаване на Сертификат за клас инвестиция или за ПИП се подават в Българската агенция за инвестиции (БАИ), преди започване на работата по инвестиционния проект. Всички документи, които са на чужд език, задължително се представят и в превод на български език. Необходимо е към заявлението да бъде приложен следният набор от документи:

- Инвестиционен проект - той трябва да съдържа име на проекта и заявителя; пълна информация за инвеститора - правен статут, представяне на по-големите акционери, капитал, правен субект за осъществяване на инвестиционния проект; подробна характеристика и план за осъществяване на инвестиционния проект;
- Документи, удостоверяващи, приложени преди това инвестиционни проекти, съизмерими с представения проект, ако има такива;
- Удостоверение за актуално състояние;
- Декларация, че лицето не е сключило извънсъдебно споразумение с кредиторите си, т.е. не е бил обект на отказ или неправомерно предоставена помощ от Комисията, с което помощта се обявява за незаконосъобразна;
- Декларация за категорията на предприятието;
- Декларация, че лицето е подало заявление за сертифициране преди започване на работата по предоставения инвестиционен проект;
- Декларация, с която лицето се задължава да представя ежегодно информация на агенцията във връзка с изпълнението на проекта;
- Декларация, че представения инвестиционен проект не се изпълнява във връзка с приватизационни или концесионни договори или компенсаторни споразумения;
- Документи, удостоверяващи финансовото състояние на лицето;
- Документи, удостоверяващи възможностите и източниците на финансиране на инвестиционния проект;

- Декларация за произхода на паричните средства;
- Свидетелство за съдимост, издадено не по-рано от 3 месеца преди крайния срок за предоставянето му;
- Декларация, с която лицето се задължава незабавно да уведоми министъра на икономиката, енергетиката и туризма, чрез изпълнителния договор на агенцията за настъпване на някое обстоятелство, както и за промяна в обстоятелствата (чл. 12, 13 и 13а от ЗНИ);
- Документ, удостоверяващ правата на инвеститора по отношение на застроен или незастроен терен, на който ще бъде осъществена инвестицията, ако има такъв;
- Декларация за представени държавни помощи;
- В случай, че заявителят е физическо лице или обединение на физически и/или юридически лица, се подава и декларация, че заявителят задължително предвижда създаване на юридическо лице.⁹⁰

За да бъде сертифициран даден инвеститор, той трябва да е наясно и с ред други подробности, като как да стартира своя бизнес, регистрации, разрешения, пребиваване на територията на България и др. Най-често използваните форми на бизнес организации в България са: дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество, клон и търговско представителство. Към тях могат да бъдат добавени и следните форми на търговски дружества - събирателно дружество, командитно дружество и командитно дружество с акции.

(таблица 11) Регистрация на ООД и ЕООД⁹¹

Регистрация на Дружество с ограничена отговорност (“ООД”), и Еднолично дружество с ограничена отговорност (“ЕООД”)	
Законова уредба	Търговският закон, Законът за търговския регистър
Компетентен орган	Търговският регистър в Агенцията по вписванията
Процедура	1) Проверка в електронния регистър на Търговския регистър и/или запазване на фирма; 2) Провеждане на учредително събрание, Приемане на Дружествен договор или Учредителен акт, Назначаване на управител/и; 3) Внасяне размера на дружествения капитал в специална набирателна банкова сметка (минимален размер на капитала 2 лева);

⁹⁰<http://www.investbg.government.bg/bg/pages/1-certification-procedure-167.html>

⁹¹ Източник: <http://www.investbg.government.bg/bg/pages/2-registration-of-a-company-175.html>

	4) При специфичен предмет на дейност се представя разрешение от компетентен орган при подаване на документите в Търговския регистър.
Необходими документи	Заявление за регистрация; Дружествен договор или Учредителен акт; Учредителен протокол за учредяване на дружество; Нотариално заверен спесимен от подписите на всеки от назначените управители; Декларация по смисъла на член 142 от Търговския закон, подписана от всеки от назначените управители; Декларация по смисъла на член 141, ал. 8 от Търговския закон, подписана от всеки от назначените управители; Удостоверение от банката за внесен капитал; Решение на управляващия и представляващ орган на съдружника, юридическо лице; Извлечение от Търговски регистър за съдружник чуждестранно юридическо лице; Документ за внесена държавна такса за учредяване на Дружество с ограничена отговорност; Декларация по член 13, ал. 4 от Закона за търговския регистър, подписана от управителя заявител; Съответен лиценз или разрешение, съгласно специален закон за извършване на специфична дейност.
Такси	Таксата на Търговския регистър за вписване на дружество е в размер на 160 лева/80 лева, когато заявлението и документите към него са подадени по електронен път; За запазване на име се събира такса в размер на 50 лева, когато заявлението е подадено по електронен път, се събира такса в размер на 25 лева.
Срокове	<ul style="list-style-type: none"> • По заявление за вписване или заличаване най-късно до приключване на първия работен ден след приемането му; • По заявлението за обявяване - незабавно.

(таблица 12) *Регистрация на акционерно дружество*⁹²

Регистрация на акционерно дружество	
Законова уредба	Търговски закон, Закон за търговския регистър
Компетентен орган	Търговският регистър към Агенцията по вписванията
Процедура	1) Проверка в електронния регистър на Търговския регистър и/или запазване на фирма; 2) Провеждане на учредително събрание, записване на акции от учредителите, приемане на Устави ли Учредителен акт, избиране на Надзорен и управителен съвет, съответно Съвет на директорите; 3) Внасяне размера на дружествения капитал в специална набирателна банкова сметка (минимален размер на капитала е 50 000 лева); 4) При специфичен предмет на дейност се представя

⁹² Източник: <http://www.investbg.government.bg/bg/pages/2-registration-of-a-company-175.html>

	разрешение или лиценз от компетентен орган при подаване на документите в Търговския регистър.
Необходими документи	Заявление за регистрация; Устав или Учредителен акт; Учредителен протокол на акционерите; Присъствен лист от учредително събрание на акционерите; Списък на лицата, записали акции на учредителното събрание; Декларация от учредител по реда на чл. 160, ал. 2 от Търговския закон; Спесимен от подписа на Изпълнителен/и член/а; Декларация по член 234, ал. 2 и ал. 3 от Търговския закон; Декларация по чл. 237 от Търговския Закон; Протокол от събрание на Съвета на директорите; Удостоверение от банката за внесен капитал; Решение на управляващия и представляващ орган на акционер, юридическо лице; Извлечение от Търговски регистър за съдружник чуждестранно юридическо лице; Документ за внесена държавна такса за учредяване на дружество; Декларация по член 13, ал. 4 от Закона за търговския регистър, подписана от управителя заявител; Съответен лиценз или разрешение, съгласно специален закон за извършване на специфична дейност.
Такси	Таксата на Търговския регистър за вписване на дружество е в размер на 460 лева/230 лева, когато заявлението и документите към него са подадени по електронен път; За запазване на име се събира такса в размер на 50 лева/ когато заявлението е подадено по електронен път, се събира такса в размер на 25 лева.
Срокове	Заявление за вписване или заличаване най-късно до приключване на първия работен ден след приемането му; По заявлението за обявяване - незабавно.

(таблица13) Регистрация на търговско представителство на чуждестранно лице⁹³

Регистрация на търговско представителство на чуждестранно лице	
Законова уредба	Закон за насърчаване на инвестициите
Компетентен орган	Орган по регистрацията е Българската търговско-промишлена палата.
Процедура и необходими документи	Официален документ за регистрацията на чуждестранното лице, издаден от съответния компетентен орган, съгласно националното му законодателство; Официален документ за лицата, управляващи и представляващи чуждестранното лице; Решение на управителния орган на чуждестранното лице за откриване на търговско представителство в Р. България; Специално, нотариално заверено пълномощно в оригинал, издадено от лицето/цата/ представляващи дружеството за лицето упълномощено да регистрира и управлява търговското

⁹³ Източник: <http://www.investbg.government.bg/bg/pages/2-registration-of-a-company-175.html>

	представителство в Р. България и обема на предоставените му права; Оригинал/и/ на спесимен/и/ от подписа/ите/ на лицето/та/, представител/и/ в Р България - по право или по специални пълномощия, заверен/и/ пред нотариус; Документ за внесена такса за регистрация на търговското представителство; Попълнена регистрационна карта за информационната система на БТПП.
Срокове	Сроковете за вписване са между 1 час и 3 дни (според заявеното желание и платена такса).

(таблица 14) Регистрация в регистър БУЛСТАТ⁹⁴

Регистрация в регистър БУЛСТАТ	
Законова уредба	Закон за регистър БУЛСТАТ
Компетентен орган	Службите по вписванията на Агенцията по вписванията, намиращи се в седалищата на окръжните съдилища.
Процедура и необходими документи	В регистър БУЛСТАТ се вписват Клоновете на чуждестранни лица, които не са търговци, търговските представителства на чуждестранни лица, вписани в Българската търговско - промишлена палата. Необходими документи за вписването им са: Удостоверение за регистрация/ регистрация в БТПП; Копие от решението за назначаване на управляващ и представляващ; Заявление за регистрация, по образец на регистър Булстат. На вписване подлежат и следните категории чуждестранни лица, на които се издава картата за идентификация и ЕИК (код по БУЛСТАТ): чуждестранни юридически лица, които осъществяват стопанска дейност в страната или чието ефективно управление е на територията на страната, или които притежават недвижимо имущество в страната; чуждестранните физически лица, които не притежават единен граждански номер или личен номер на чужденец и извършват търговска дейност или оказват независими лични услуги в страната, включително и чрез място на стопанска дейност или притежават недвижимо имущество в страната, или са осигурители.
Такси	За вписване на нов субект се събират такси, както следва: чуждестранно юридическо лице - 40 лева; търговско представителство - 70 лева; клон на юридическо лице с нестопанска цел - 15 лева; Размерът на таксите е определен в Тарифа за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията.
Срокове	Регистрацията се осъществява в момента на подаване на надлежните документи, като се издава регистрационно удостоверение с едномесечен срок на валидност до издаване на картата за идентификация.

⁹⁴ Източник: <http://www.investbg.government.bg/bg/pages/2-registration-of-a-company-175.html>

VI. РАЗДЕЛ 5 ОБЩ ПРОФИЛ НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИНВЕСТИТОРИ

БРОЙ И ВИД НА ПО-ЗНАЧИМИТЕ ИНВЕСТИТОРИТЕ ПО ОБЛАСТИ В ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН НА БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ

Област Видин

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Видин: 7 броя

- Добивна промишленост - 2 инвестиционни проекта
- Машиностроене - 2 инвестиционни проекта
- Електроника и електротехника - 1 инвестиционен проект
- Химическа промишленост - 3 инвестиционни проекта
- Други производства - 1 инвестиционен проект

Област Враца

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Враца: 5 броя

- Текстил и облекло - 1 инвестиционен проект
- Химическа промишленост - 3 инвестиционни проекта
- Други производства - 1 инвестиционен проект

Област Монтана

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Монтана: 7 броя

- Електроника и електротехника - 1 инвестиционен проект
- Текстил и облекло - 1 инвестиционен проект
- Бира - 1 инвестиционен проект
- Енергетика - 1 инвестиционен проект
- Машиностроене - 2 инвестиционни проекта
- Автомобилна индустрия - 1 инвестиционен проект

Област Плевен

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Плевен: 18 броя

- Храни и напитки - 1 инвестиционен проект
- Консервна промишленост - 1 инвестиционен проект
- Бира - 3 инвестиционни проекта
- Производство на мебели - 2 инвестиционни проекта
- Химическа промишленост - 1 инвестиционен проект

- Машиностроене - 2 инвестиционни проекта
- Текстил и облекло - 5 инвестиционни проекта
- Други производства - 5 инвестиционни проекта

Област Велико Търново

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Велико Търново: 26 броя

- Машиностроене - 2 инвестиционни проекта
- Производство на вина - 1 инвестиционен проект
- Производство на млечни произведения - 1 инвестиционен проект
- Хранително вкусова промишленост - 1 инвестиционен проект
- Производство на пластмасови изделия - 1 инвестиционен проект
- Производство на хартия - 2 инвестиционни проекта
- Текстил и облекло - 1 инвестиционен проект
- Хлебопроизводство - 2 инвестиционни проекта
- Производство на бира - 4 инвестиционни проекта
- Захарни изделия - 4 инвестиционни проекта
- Други производства - 7 инвестиционни проекта

Област Разград

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Разград: 9 броя

- Автомобилна индустрия - 1 инвестиционен проект
- Захарни изделия - 3 инвестиционни проекта
- Текстил и облекло - 4 инвестиционни проекта
- Химическа промишленост - 1 инвестиционен проект
- Месопреработване - 2 инвестиционни проекта
- Фармация - 1 инвестиционен проект
- Селско стопанство - 1 инвестиционен проект

Област Русе

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Русе: 33 броя

- Автомобилна индустрия - 4 инвестиционни проекта
- Енергетика и горива - 2 инвестиционни проекта
- Текстил и облекло - 4 инвестиционни проекта
- Химическа промишленост - 3 инвестиционни проекта
- Машиностроене - 5 инвестиционни проекта
- Производство на метали и металообработване - 1 инвестиционен проект

215

- Смазочни масла - 1 инвестиционен проект
- Месопреработване - 1 инвестиционен проект
- Други производства - 11 инвестиционни проекта

Област Силистра

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Силистра: 5 броя

- Месопреработвателна промишленост - 2 инвестиционни проекта
- Селско стопанство - 1 инвестиционен проект
- Химическа промишленост - 1 инвестиционен проект
- Други - 1 инвестиционен проект

Област Добрич

Общ брой на по-значими инвестиционни проекти в област Добрич: 14 броя

Основни инвестиционни проекти:

- Текстилна и обувна промишленост - 2 инвестиционни проекта
- Химическа промишленост - 2 инвестиционни проекта
- Електроника и електротехника - 2 инвестиционни проекта
- Енергетика и горива - 4 инвестиционни проекта
- Туризм - 1 инвестиционен проект
- Месопреработване - 1 инвестиционен проект
- Други - 2 инвестиционни проекта

Окръг Констанца

Основните отрасли, обект на инвестиции в окръг Констанца са производство на химикали и петролни продукти, хранително-вкусова промишленост, текстилна индустрия, корабостроене, производство на строителни материали, механични елементи и хартия. Инвестиционни проекти се реализират и в селското стопанство и лозаро-винарската индустрия.

Окръг Кълъраш

Основните инвестиционни проекти в окръга са съсредоточени в областта на селското стопанство, преработката на селскостопанска продукция, производството на текстилни изделия, строителни материали, метални

конструкции и метални изделия, химически вещества и продукти, дървопреработвателната промишленост.

Окръг Гюргево

Основните инвестиционни проекти в окръг Гюргево са съсредоточени в областта на селското стопанство, преработката на селскостопанска продукция, търговията и транспорта.

Окръг Телеорман

Основните инвестиционни проекти в окръга са свързани с машиностроенето и химическата промишленост главно фабриката за лагери KOYO, химическият комбинат DONAU CHEM. Реализират се инвестиционни проекти в областта на текстилна промишленост и конфекцията и хранителната промишленост.

Окръг Олт

Основните инвестиционни проекти, които намират реализация в окръга са в областта металургия (производство и преработка на алуминий), железопътна техника и оборудване, хранително-вкусова промишленост, текстилна индустрия, производство на механични компоненти. Реализират се и значими инвестиции в добивната промишленост и производството на въглища.

Окръг Долж

Основните инвестиции в окръга са в областта на пътните транспортни средства и автомобилната индустрия, хранителната и техническа промишленост, електрическото обзавеждане и измерителната техника. Осъществяват се и значими инвестиционни проекти в отраслите химическа промишленост, текстилна индустрия, производство на мебели и други промишлени дейност.

Окръг Медединци

Основните инвестиционни проекти в окръга са в отрасъл енергетика и пренос на електрическа енергия, както и в отрасли химическата индустрия, хранително-вкусовата промишленост, текстилната индустрия, производство на механични елементи, производство на оборудване за ж.п. и корабен транспорт, целулозно-хартиена индустрия.

В окръга се реализират инвестиции и в добивната промишленост главно свързани с добива на въглища и мед в северната част на региона.

Съществуват и значителни инвестиции в селското стопанство и преработката на селскостопанска продукция, както и лозаро-винарството.

Природните условия в региона предоставят огромен потенциал за развитието на различни видове туризъм - планински, селски, спортен, ловен, риболовен и др., които също привличат инвестиции.

VII. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

Основните изводи от проведеното проучване и анализ на достъпната информация позволяват да бъде направено обобщение на икономическите характеристики на трансграничния регион на България и Румъния. Главните изводи и заключения по отношение развитието на региона и неговия инвестиционен потенциал могат да бъдат представени и систематизирани по следния начин:

- Двете страни на трансграничния регион на България и Румъния се намират в относително еднакво икономическо положение и почти еднакво ниво на икономически резултати и развитие. Румънската страна на трансграничния регион е по голяма като население и общ обем на пазара, но по показатели на човек от населението икономическото състояние на българската и румънската страна е доста сходно. Като цяло региона се развива относително бързо, регистрирайки устойчив икономически растеж до 2008 г. след което през 2009 г. глобалната финансова криза оказва своето негативно въздействие. След като почти всички области регистрират спад на БВП през 2009 г. по-голямата част от тях започват период на бавно възстановяване през 2010 г. като темповете на развитие на региона от двете страни на река Дунав са доста сходни въпреки определени различия в динамиката дължащи се на националните политики като: плаващия валутен курс на румънска лея позволява по-голяма гъвкавост и конкурентоспособност на румънската икономика, а фиксирания към еврото курс на българския лев гарантира стабилност и предвидимост, същото може да се каже и по отношение на финансовата дисциплина в двете държави и съпоставянето на по-рестриктивната политика по отношение управлението на бюджета в България и по-либералното в Румъния, което довежда до по-голяма финансова стабилност и предвидимост на българската икономика, но и до по-високи нива на безработица.
- Секторът на малките и средни предприятия, като основен генератор на заетост и инвестиции е сравнително слаб, като главните затруднения са свързани с достъпа до обучение за придобиване на умения, ограничен местен пазар и липса на финансиране. Секторът се отличава с ниско ниво на технологично развитие.
- Характеристиките и потенциалът на трансграничната зона България - Румъния, като инвестиционна дестинация, и създаването на конкурентни предимства свързани с наличните ресурси, добри практики, ясни приоритети за развитие базирани на задълбочен анализ и обществено

обсъждане, ефективна администрация могат да подпомогнат привличането на значителен обем ПЧИ, допринасящи за устойчивото икономическо развитие на региона.

- Силните страни за привличане на инвестиции на трансграничния регион България - Румъния, стратегическите приоритети за устойчиво развитие на местните общности и секторите, представляващи инвестиционен интерес в глобален и регионален мащаб, са използвани като база за анализа за определяне на пет целеви отрасли, върху които да се концентрират усилията за насърчаване на инвестициите. Петте икономически отрасли, с особен потенциал за целево привличане на инвестиции в региона са: (1) туризъм, (2) селско стопанство, (3) високотехнологични технологични отрасли (вкл. биотехнологии, изследователски центрове, електроника), (4) производство, (5) преработвателна промишленост.
- Важно е да бъде отбелязано, че регионът не е хомогенен и различните окръзи/области в неговите рамки имат различни възможности и потенциал за специализация според своите конкурентни предимства, приоритети за развитие и инвестиционни характеристики. От двете страни съществуват основни икономически центрове, Крайова (окръг Долж), Констанца (окръг Констанца), Плевен (област Плевен), Враца (област Враца), Русе (област) в които предприемаческата дейност, чуждестранните инвестиции и производителността са относително високи в сравнение с други части от избираемата област по програмата. Но като цяло регионът се отличава с относителна липса на динамичен растеж, с малки успехи при привличането на значителни инвестиции.
- Основен инструмент за реализиране на инвестиционния потенциал на трансграничната зона на България и Румъния е формулирането на стратегията за привличане на инвеститори на местно ниво, която поставя акцент върху развитието на трансграничния регион и намаляването на регионалните различия, като предлага комплекс от интегрирани мерки, които ще допринесат за постигане на целите на дългосрочното развитие на региона, като включи и териториалните фактори на растеж.
- Мобилизирането на инвестициите, които да допринесат за устойчиво развитие трябва да стане приоритет за всички местни и регионални администрации и общности в региона. Важно е установяването на нова инвестиционната политика, в която правителствата и местните власти прилагат по-широка и по-сложна политическа програма за развитие с цел изграждането и поддържането на благоприятен инвестиционен климат.

- "Новото поколение" инвестиционна политика трябва да поставя растежа и устойчивото развитие в сърцевината на усилията за привличане и удържане на инвестиции. На национално, регионално и местно ниво мерките трябва да бъдат насочени към интегриране на инвестиционната политика в стратегия за развитие, която на свой ред съдържа ясни цели за дългосрочно устойчиво развитие.

VIII. СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

1. UNCTAD World Investment Report 2012
2. Herbert B. Mayo, Investments Third edition, 1991
3. L. Alan Winters, International Economics Fourth edition
4. Hagen School of Business, Iona College, Finance - An integrated Global Approach, 1995
5. The World Bank and the International Finance Corporation, Doing business in Bulgaria, 2012
6. The World Bank and the International Finance Corporation, Doing business in Romania, 2012
7. INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA - Romania
8. Национален статистически институт
9. The 2007-2013 Regional Development Strategy - Romania
10. The 2008-2015 Regional Innovation Strategy of the South-East Romania
11. 2007- 2013 South-East Regional Development Plan - Romania
12. The 2010 - 2020 Regional Reference Strategic Framework (Regional Master Plan) - Romania
13. The 2010-2020 South-East Regional Master Plan - Romania
14. The 2008-2015 Regional Innovation Strategy " Innovating South Muntenia " RIS/ InnSoM"
15. Челгейт ООД Румъния, Доклад за наличната релевантна информация относно трансграничната зона Румъния-България между 2001-2009, юни 2010 г.
16. Регионален план за развитие на Североизточен район за планиране 2007 - 2013 г.
17. Регионален план за развитие на Северозападен район за планиране 2007 - 2013 г.
18. Регионален план за развитие на Северен централен район за планиране 2007 - 2013 г.
19. Регионална иновационна стратегия за Северозападния и Северния централен район за планиране в България, до 2013 г.
20. План за действие на Регионалната иновационна стратегия на Северозападния и Северния централен район за планиране в България
21. Българска агенция за инвестиции, www.investbg.government.bg/bg
22. CIA - The World Factbook, www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook
23. Програма за трансгранично сътрудничество България-Румъния 2007-2013, www.cbcrromaniabulgaria.eu
24. Министерски съвет. Портал за обществени консултации, www.strategy.bg
25. Сдружение на общините в Румъния, www.amr.ro

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ДЕТАЙЛНА СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ И ДАННИ

Таблица 1

Население на трансграничния регион България - Румъния*	
Окръзи, области трансграничен регион България - Румъния	2010 г.
Видин	105 837
Враца	193 555
Монтана	153 066
Плевен	286 496
В. Търново	271 400
Разград	130 238
Русе	246 670
Силистра	125 827
Добрич	197 424
Констанца	723 796
Кълъраш	311 898
Гюргево	280 125
Телеорман	397 990
Долж	702 124
Мехединц	291 051
Олт	462 734
Население от българска страна	1 710 513
Население от румънска страна	3 169 718
Общо за трансграничния регион България - Румъния	4 880 231

*INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт
НСИ

Таблица 2

Статистически данни за БВП по области- окръзи за трансграничния регион България - Румъния, милиона EUR*						
Окръзи, области трансграничен регион България - Румъния	2008 г.	2008 г.**	2009 г.	2009 г.**	2010 г.	2010 г.**
	милиона RON/BGN	милиона EUR	милиона RON/BGN	милиона EUR	милиона RON/BGN	милиона EUR
Видин	566,00	289,39	533,00	272,52	501,00	256,16
Враца	1 479,00	756,20	1 384,00	707,63	1 509,00	771,54
Монтана	864,00	441,76	786,00	401,88	749,00	382,96
Плевен	1 576,00	805,80	1 504,00	768,98	1 458,00	745,46
Велико Търново	1 580,00	807,84	1 580,00	807,84	1 677,00	857,44
Разград	736,00	376,31	663,00	338,99	730,00	373,24
Русе	1 862,00	952,03	1 748,00	893,74	1 648,00	842,61
Силистра	649,00	331,83	578,00	295,53	568,00	290,41
Добрич	1 174,00	600,26	1 079,00	551,68	1 280,00	654,45
Констанца	19 246,40	4 784,69	19 553,10	4 615,61	21 183,40	4 970,30
Кълъраш	4 653,20	1 156,79	4 255,50	1 004,53	5 382,20	1 262,83
Гюргево	3 640,30	904,98	3 905,60	921,94	5 274,20	1 237,49
Телеорман	5 791,20	1 439,70	5 668,40	1 338,05	5 585,60	1 310,56
Долж	13 409,60	3 333,65	13 355,20	3 152,56	13 482,80	3 163,49
Мехединц	4 394,40	1 092,45	4 359,80	1 029,15	4 287,40	1 005,96
Олт	6 648,80	1 652,90	6 087,70	1 437,03	7 077,60	1 660,63
Общо за трансграничния регион България - Румъния		19 726,58		18 537,66		19 785,54

1 eur = 4.0225
ron**

1 eur = 4.2363
ron**

1 eur = 4.2620
ron**

*INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт НСИ

**The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

Таблица 3

Статистически данни за БВП на човек по области/ окръзи за трансграничния регион България - Румъния, милиони евро*		
Окръзи, области трансграничен регион България - Румъния	2010 г.**	
Видин	2 393,36	
Враца	3 952,80	
Монтана	2 479,25	
Плевен	2 582,54	
Велико Търново	3 136,78	
Разград	2 837,16	
Русе	3 398,05	
Силистра	2 293,14	
Добрич	3 295,28	
Средни стойности за българската част от трансграничния регион България - Румъния		2 929,82
Констанца	6 709,00	
Кълъраш	3 570,00	
Гюргево	3 032,00	
Телеорман	3 484,00	
Долж	4 313,00	
Мехединц	3 532,00	
Олт	3 460,00	
Средни стойности за румънската част от трансграничния регион България - Румъния		4 014,29
Средни стойности за трансграничния регион България - Румъния	3 404,27	

1 eur = 4.2620 ron**

*INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт НСИ

**The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

Таблица 4

Динамика на БВП в трансграничния регион България - Румъния по години, по области, в проценти*		
Окръзи, области трансграничен регион България - Румъния	Процентно изменение 2009 г. спрямо 2008 г.**	Процентно изменение 2010 г. спрямо 2009 г.**
Видин	-6	-6
Враца	-6	9
Монтана	-9	-5
Плевен	-5	-3
В. Търново	0	6
Разград	-10	10
Русе	-6	-6
Силистра	-11	-2
Добрич	-8	19
Констанца	-4	8
Кълъраш	-13	26
Гюргево	2	34
Телеорман	-7	-2
Долж	-5	0
Мехединц	-6	-2
Олт	-13	16

*INSTITUTUL NATIONAL DE STATISTICA, Национален статистически институт НСИ

**The European Central Bank, статистика за валутните курсове евро/румънска лея в края на съответните години

Таблица 5

Нетна средна месечна работна заплата на населението на трансграничния регион България - Румъния в евро*	
Окръзи, области трансграничен регион България - Румъния	2010 г.
Видин	231
Враца	363
Монтана	257
Плевен	260
В. Търново	261
Разград	259
Русе	271
Силистра	246

Добрич	261
Констанца	328
Кълъраш	233
Гюргево	277
Телеорман	261
Долж	306
Мехединц	303
Олт	275
Средно за българската страна	267
Средно за румънската страна	283
Средно за трансграничния регион България - Румъния	274

*National Forecast Commission Romania, Национален статистически институт НСИ

Таблица 6

Ниво на безработица в трансграничния регион България - Румъния по данни от 2010 г.*	
Окръзи, области трансграничен регион България - Румъния	2010 г.
Видин	13,1
Враца	8,6
Монтана	12,2
Плевен	12,8
В. Търново	13,1
Разград	22,6
Русе	6,8
Силистра	11,4
Добрич	16,4
Констанца	5,7
Кълъраш	9,0
Гюргево	8,4
Телеорман	10,8
Долж	9,8
Мехединц	9,8
Олт	8,2
Средно ниво на безработица българска страна	13,0
Средно ниво на безработица румънска страна	8,8
Общо за трансграничния регион България - Румъния	11

Таблица 7

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	68836,4	67211,5	73033,8
А СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	5894,0	5801,6	..
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	1334,0	1034,1	2061,0
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	1121,6	1265,4	705,4
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	..	3056,5	3271,9
СG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	..	..
СН ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	..
СИ ПРОИЗВОДСТВО НА КОМПЮТЪРНА И КОМУНИКАЦИОННА ТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОНИ И ОПТИЧНИ ПРОДУКТИ	..	..	..
СИ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	..	..	..
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	2792,4	2793,9	2839,1
СL ПРОИЗВОДСТВО НА ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА	924,4	..	..
СМ ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	-	-	..
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	1218,0	6876,2	1494,9
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	15991,6	11029,4	10708,6
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	479,6	1809,1	1246,3
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	6389,4	7414,2	8961,6
JB ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	..	..	-
JS ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ	187,6	..	118,1
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	15018,4	14331,2	14630,4
МА ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	..	..	20188,9
МС РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	-112,6
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	91,2	108,9	189,1
P ОБРАЗОВАНИЕ	..	..	..
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	85,9
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ ДРУГАДЕ	11,6	..	42,2
' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 8

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ ВИДИН			
			(Хил .евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	179 64,3	333 69,1	33057, 9
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	2666 ,5	1944 ,2	2036,6
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	..
CC ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	..	..	..
CG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	1800 ,1	2103 ,5	..
CH ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	4040 ,4	1082 ,7	..
CI ПРОИЗВОДСТВО НА КОМПЮТЪРНА И КОМУНИКАЦИОННА ТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОНИ И ОПТИЧНИ ПРОДУКТИ	..	..	..
CJ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	..	..	..
CM ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОНТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	90,8	..	..
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	-	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	154, 9	3942 ,3	..
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	903, 2	1312 6,0	..
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	834, 6	..	807,7
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	-	..	..
JA ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ, СЪЗДАВАНЕ НА АУДИО-ВИЗУАЛНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ, РАДИО-И ТЕЛЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ	..	-	-
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	3303 ,9	..	5055,7
MA ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНТСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	..	..	..
MC РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	-	..	..
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..
' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 9

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ ВРАЦА			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	16645 8,6	17875 9,4	172668,2
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	2120,2	1921,0	..
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	..	..	..
CA ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	..	..	..
CV ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	5200,6	11171,0	..
CS ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	-	-	..
CE ПРОИЗВОДСТВО НА ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ	..	-	..
CG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	..	..
CH ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	485,1	..
CI ПРОИЗВОДСТВО НА КОМПЮТЪРНА И КОМУНИКАЦИОННА ТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОНИ И ОПТИЧНИ ПРОДУКТИ	..	..	..
CJ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	..	..	..
CM ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОНТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	..
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	-	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	1529,7	..	..
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	7173,9	7330,9	6844,8
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	..	..	..
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	..	..	..
JA ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ, СЪЗДАВАНЕ НА АУДИО-ВИЗУАЛНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ, РАДИО-И ТЕЛЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ	..	-	-
JC ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ	..	..	..
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	-1307,0	1475,3	1067,0
MA ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНТСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	..	..	..
MS РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	-	..	..
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ ДРУГАДЕ	-	..	-
' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 10

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ МОНТАНА			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	25628,0	24652,6	25384,1
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	76,1	-83,8	1290,9
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	..	845,6	..
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	3189,5	2906,4	..
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	..	..	..
СЕ ПРОИЗВОДСТВО НА ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ	..	..	..
СГ ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	-	-	..
СН ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	..
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	..	..	..
СМ ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	..
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	1457,4	..	..
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	319,1	39,3	..
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	..	317,5	..
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	..	-	-
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	205,4	403,9	385,0
МА ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	..	..	..
МС РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	-
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	-	-
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	..
' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 11

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ ПЛЕВЕН			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	173584,2	153363,3	174927,6
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	1609,2	2227,1	2348,2
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	..	..
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	1972,8	9,2	782,7
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	9646,3	9673,4	8512,9
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	..	-	-
CD ПРОИЗВОДСТВО НА КОКС И РАФИНИРАНИ НЕФТОПРОДУКТИ	-	..	..
CG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	..	-1551,3
CH ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	16389,1	12063,9	8326,3
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	..	..	..
CM ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	821,6	-131,0	-758,4
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	-	-	..
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	11129,2	..	..
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	..	12270,8	12490,5
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	237,9	298,1	318,0
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	..	5520,1	5447,5
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	467,8	584,7	2481,9
MA ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНТСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	-	..	..
MC РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	237,9	368,7
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	..
' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 12

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ РАЗГРАД			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	124856,8	145437,7	119731,1
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	2841,5	2180,6	2971,5
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	..	..	..
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	1301,1	1035,6	..
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	-	..	-
СЕ ПРОИЗВОДСТВО НА ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ	..	..	..
СG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	..	..
СН ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	-	..	..
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	..	..	-
СМ ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	435,6	..
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	75,7	..	..
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	1602,4	1315,5	760,2
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	3357,0	2489,4	3504,8
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	436,7	..	..
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	398,4	..	..
ЈС ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ	..	..	-
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	2142,1	1083,2	999,4
МА ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНТСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	-	..	3,1
МС РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	-
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	-5,8	187,2	266,4
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	..
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ ДРУГАДЕ	..	..	..
' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 13

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ РУСЕ			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	344793,7	363261,7	335086,3
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	..	..	..
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	..	1025,1	1068,5
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	8328,7	6407,8	17556,4
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	78,7	-234,3	..
СD ПРОИЗВОДСТВО НА КОКС И РАФИНИРАНИ НЕФТОПРОДУКТИ	..	..	..
СЕ ПРОИЗВОДСТВО НА ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ	23740,9	29235,1	24274,3
СF ПРОИЗВОДСТВО НА ЛЕКАРСТВЕНИ ВЕЩЕСТВА И ПРОДУКТИ	..	..	..
СG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	44856,1	46176,8	41791,6
СН ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	1088,2
СИ ПРОИЗВОДСТВО НА КОМПЮТЪРНА И КОМУНИКАЦИОННА ТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОННИ И ОПТИЧНИ ПРОДУКТИ	-	-	..
СJ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	..	..	..
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	4951,7	6875,8	12088,0
СL ПРОИЗВОДСТВО НА ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА	62048,7	..	..
СМ ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	..
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	32903,6	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	37395,1	60950,0	18388,3
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	43749,0	40674,0	29357,6
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	-501,7	1994,9	2050,9
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	70,2	53,1	60,3
JA ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ, СЪЗДАВАНЕ НА АУДИО-ВИЗУАЛНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ, РАДИО-И ТЕЛЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ	..	..	..
JВ ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	-	-	..
JС ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ	154,9	..	150,6
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	11954,3	6992,6	13181,9
МА ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	283,4	886,5	980,2
МВ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ	..	..	..
МС РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	776,4	..	..
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	826,1	1148,4
QА ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	-	..	..
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	-	..	..
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ ДРУГАДЕ	..	-	..

' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 14

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
Към 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ СИЛИСТРА			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	9755,4	14831,3	7676,3
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	-9,6	..	..
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	4978,8	6410,2	3038,7
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	..	..	..
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	1401,2	1236,3	1153,1
СD ПРОИЗВОДСТВО НА КОКС И РАФИНИРАНИ НЕФТОПРОДУКТИ	-	..	..
СG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	2380,2	..
СJ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	..	..	..
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	..	..	..
СМ ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	207,2	212,6	456,4
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	-	-	..
F СТРОИТЕЛСТВО	..	..	140,9
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	419,1	328,5	1311,6
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	..	-	..
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	..	14,5	..
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	..	381,5	369,5
МА ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНТСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	-	..	..
МС РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	-	..
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	39,8
' .. ' Конфиденциални данни			
' - ' Няма случай			

Таблица 15

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР			
КЪМ 31.12. ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И ПО ГОДИНИ ЗА ОБЛАСТ ДОБРИЧ			
			(Хил. евро)
Икономически дейности (А38)	2009	2010	2011
ОБЩО ЗА ОБЛАСТТА	194854,4	301906,2	233539,4
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	..	..	..
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	..	..	..
CA ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	..	..	..
CB ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ; ОБРАБОТКА НА КОЖИ	2732,9	4673,8	4165,5
CC ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	911,5	963,7	..
CG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	..	..
CH ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	..
CJ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	..	..	..
CK ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	..	..	1223,9
CL ПРОИЗВОДСТВО НА ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА	..	..	..
CM ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	..	..	..
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	120692,0	199954,7	134451,1
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	1685,7	3541,6	5797,8
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	19882,7	19334,1	9895,4
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	420,3	-212,3	-121,0
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	513,3	5063,2	11436,6
JC ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ	..	..	..
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	25877,5	22414,9	37899,5
MA ЮРИДИЧЕСКИ, СЧЕТОВОДНИ, АРХИТЕКТУРНИ И ИНЖЕНЕРНИ ДЕЙНОСТИ, ТЕХНИЧЕСКИ ИЗПИТАНИЯ И АНАЛИЗИ; КОНСУЛТАНСКИ ДЕЙНОСТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ	263,4	931,0	..
MC РЕКЛАМНА И ВЕТЕРИНАРНОМЕДИЦИНСКА ДЕЙНОСТ; ДРУГИ ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ	20,4	..	..
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	379,6	..	..
P ОБРАЗОВАНИЕ	..	..	..
QA ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	..	..	..
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	..
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ ДРУГАДЕ	146,5	..	..
'..' Конфиденциални данни			

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЛАСТЕТЕ, ОКРЪЗИТЕ И ОБЩИНЕТЕ В ТРАНСГРАНИЧНИЯ РЕГИОН БЪЛГАРИЯ - РУМЪНИЯ

Таблица 1 Румънски окръзи попадащи в трансграничната зона на България и Румъния

№	Населено място	Администрация	Град	Адрес	Телефон	Факс	Ел. поща	Интернет сайт
1	Окръг	Consiliul Județean Mehedinți	Мехединц	Str. Traian 89, Drobeta Turnu Severin Jud. Mehedinți	+40-372-521-114	+40-372-521-114, +40-372-521-107	cjmehedinti@sejmh.ro relatiicupublicul@sejmh.ro	www.sejmh.ro
2	Окръг	Consiliul Județean Dolj	Долж	Palatul Administrativ, Strada Unirii, nr. 19, Craiova	+40-251-408 200	+40-251-408 241	relpub@cj dolj.ro contact@cj dolj.ro	www.cj dolj.ro
3	Окръг	Consiliul Județean Olt	Олт	Slatina, B-dul A.I. Cuza, Nr. 14	+40-249-43108 0	+40-249-431122	cjolt@cjolt.ro	www.cjolt.ro
4	Окръг	Consiliul Județean Teleorman	Телеорман	Str. Dunarii, nr. 178, Alexandria	+40-247-31120 2	+40-247-311202	cjt@cjteleorman.ro cabinet@cjteleorman.ro proiecte@cjteleorman.ro	www.cjteleorman.ro
5	Окръг	Consiliul Județean Giurgiu	Гюргево	Str. Bucuresti Nr.10, Giurgiu, Cod postal: 080045	+40-372 4626 11, +40-372 46 26 13	+40-372 46 26 51, +40-372 46 26 63;	cjg@cjgiurgiu.ro	www.cjgiurgiu.ro
6	Окръг	Consiliul Județean Calarasi	Кълъраш	Str.1 Decembrie 1918, nr.1, 910019 Calarasi Calarasi 910019 Romania	+40 242 311 30 2; +40 242 311 301	+40 242 311 303	cjcalarasi@calarasi.ro	www.calarasi.ro
7	Окръг	Consiliul Județean Constanța	Констанца	Adresa: Bulevardul Tomis, nr.51, cod postal 900725	+40 241 708 404	+40 241 708 404	consjud@cj c.ro	www.cj c.ro

		ta					
--	--	----	--	--	--	--	--

Таблица 2: Румънски общини попадащи в трансграничната зона на България и Румъния⁹⁵

№	Окръг	Администрация	Град/община	Адрес	Телефон	Факс	email	Интернет сайт
1	Мехединц	Primăria Municipiului Drobeta Turnu Severin	Дробета - Турну Северин	St. Mareșal Averescu 2, Drobeta Turnu Severin	+40-252-314379	+40-252-316317	primaria.severin@terrasat.ro	www.primaria-dts.ro
2	Мехединц	Primăria Municipiului Orșova	Оршо̀ва	Primăria municipiului Orșova str. 1 Decembrie 1918, nr. 20, cod 225200, jud. Mehedinți	+40-252-361233	40-252-361337	primariaorsova@primariaorsova.ro	www.primariaorsova.ro
3	Долж	Primăria Municipiului Craiova	Крайова	Primăria Municipiului Craiova Str. A.I.Cuza, nr. 7 200585 Craiova	+40-251-416235	+40-251-415222, +40-251-411561	consiliulocal@primariacraiova.ro	www.primariacraiova.ro
4	Долж	Primăria Municipiului Calafat	Калафат	B-dul. T. Vladimirescu, Nr. 24, Calafat, cod 205.200, Dolj, România	+40-251-231424, +40-251-231214	+40-251-232884	primar@municipiulcalafat.ro	www.municipiulcalafat.ro
5	Долж	Primăria Municipiului Bailesti	Бъйлец	Str. Revolutiei, nr. 1, Bailesti	+40-251-311017	+40-251-311958	clbailesti@yahoo.com	www.primariabailesti.ro
6	Олт	Primăria Municipiului Cracal	Каракал	Caracal, pta. Victoriei 10	+40-249-511386, +40-249-	+40-249-517516, +40-249-	office@primariacaracal.ro	www.primariacaracal.ro

⁹⁵ Asociația Municipiilor din România <http://www.amr.ro/>

					51138 4	51751 8		
7	Олт	Primaria Municipiului Slatina	Слатина	Str. M. Kogălniceanu 1, Slatina	+40-249-439233, +40-249-439377	40-249-439336	pms_it@primariaslatina.ro	www.primariaslatina.ro
8	Тел еорман	Primaria Municipiului Alexandria	Александрия	Str. Dunării, nr. 139, Alexandria	+40-247-317732	+40-247-317728	primalex@alexandria.ro alexandria_tr@yahoo.com	www.alexandria.ro
9	Тел еорман	Primaria Municipiului Turnu Magurele	Турно Магуреле	Turnu Magurele 145200 - Teleorman; Str. Republicii nr.2	+40-247-416451, +40-247-416452	+40-247-416453	primaria@municipiulturnumagurele.ro, primariatm@yahoo.com	www.municipiulturnumagurele.ro
10	Тел еорман	Primaria Municipiului Roșiorii de Vede	Рошиориде Веде	Str. Dunării 58, COD 145100, Roșiorii de Vede	+40-247-466250	+40-247-466141	postmaster@primaria primariosioriidevede.ro	www.primariosioriidevede.ro
11	Гюргево	Primaria Municipiului Giurgiu	Гюргево	Primăria Municipiului Giurgiu Bulevardul București, Nr. 49 - 51	+40-246-213587, +40-246-213588	+40-246-215405	primarie@primariagiurgiu.ro	www.primariagiurgiu.ro
12	Кълъраш	Primaria Municipiului Calarasi	Кълъраш	Str. 1 Decembrie 1918 Nr. 3, Călărași	+40-242-311005	+40-242-318574	calarasi@municipiu.ro	www.municipiu.ro/
13	Кълъраш	Primaria Municipiului Oltenita	Олтеница	Mun. Oltenita, Jud. Calarasi B-dul Republicii nr. 64	+40-242-515770	+40-242-515087	www.secretariat.primariaoltenita@gmail.com	www.primariaoltenita.ro
14	Констанца	Primaria Municipiului Constanta	Констанца	Primaria Municipiului Constanta	+40-241-48810	+40-241-48819	primarie@primaria-constant.ro	www.primaria-constant.ro

		iului Constan ta		bd. Tomis nr.51, cod 900725	0	5, +40- 241- 48810 1		o
15	Кон ста нца	Primari a Municip iului Megidia	Меджид ия	PRIMARIA MUNICIPIULUI MEDGIDIA Cod postal: 905600, Adresa: Str .Decebal, nr.35	+40- 241- 82080 0	+40- 241- 81061 9	primaria_medgi dia@yahoo.com	www.emed gidia.ro
16	Кон ста нца	Primari a Municip iului Mangali a	Мангали я	Şos. Constanţa 13, Mangalia	+40- 241- 75106 0, +40- 241- 75190 5	+40- 241- 75560 6	primarie@manga lia.ro	www.manga lia.ro

Таблица 3: Български общини попадащи в трансграничната зона на България и Румъния⁹⁶

Област/ община	Ел. поща	Тел. код	Телефон	Факс	Кмет (Име, фамилия)
ОБЛАСТ В.ТЪРНОВО					
В. Търново	mayorvt@vt.bia-bg.com	62	619304	620 073; 627 997	Даниел Панов
Г. Оряховица	obshtina@g-oryahovica.org	618	60006	60203	Добромир Добрев
Елена	obshtina@elena.bg	6151	61 32	65 10	Дилян Млъзев
Златарица	mail@zlataritsa.net	615	35490	35478	Пенчо Чанев
Лясковец	ob_zlatarica@mail.bg	6191	22055	22045	Ивелина Гецова
Павликени	obshtina@pavlikeni.bg	610	53 535; 53 580	52642	Емануил Манолов
П. Тръмбеш	obshtina_pt@abv.bg	6141	41 42	69 54	Георги Чакъров
Свищов	obshtina@svishtov.bg	631	60 854, 60 688	60504	Станислав Благов
Стражица	postmaster@strazhitsa.e-gov.bg; obstr@abv.bg	6161	43 43	25 68	Детелина Борисова
Сухиндол	obsuhindol@b-trust.org	6136	29 12	29 26	Пламен Чернев
ОБЛАСТ ВИДИН					
Белоградчик	kmet@belogradchik.bg	936	53161	53248	Борис Николов
Бойница	boinica@mail.orbitel.bg	9333	0938/98602	24386	Анета Генчева
Брегово	ob_bregovo@b-trust.org	9312	21 56	24 33	Милчо Въков
Видин	info_center@vidin.bg; kmet@vidin.bg	94	609416	601132	Герго Гергов
Грамада	obstina_gramada@abv.bg	9337	22 58	22 31	Николай Гергов
Димово	obstina_dimovo@abv.bg	9341	260	(094) 601 272	Лозан Лозанов
Кула	obshtinakula@abv.bg	938	320 20	322 25	Владимир Владимиров
Макреш	makresh@bsbg.net	9324	22 83	21 83	Иван Велчев
Ново село	novoselo@infotel.bg	9316	22 25	22 25	Георги Герасимов
Ружинци	rujinsi@infotel.bg	9324	22 83	21 83	Венцислав Ванков
Чупрене	ob_chuprene@abv.bg	9327	24 00; 580	25 80	Ваньо Костин
ОБЛАСТ ВРАЦА					
Борован	borovan1@abv.bg	9147	21 01; 21 02	25 92	Десислава Тодорова
Бяла Слатина	bslatina@mail.bg	915	82 011; 82 516	82914	Иво Цветков
Враца	kmet@vratza.bg	92	663117	627085	Николай Иванов
Козлодуй	obshtina.kozloduy@gmail.com	973	85800	80183	Румен Маноев

⁹⁶ Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ) <http://www.namrb.org/>

Програма „Трансгранично сътрудничество Румъния - България 2007 - 2013 г.”

Криводол	krivodol@dir.bg	9117	24 40; 25 45	23 69	Петър Данчев
Мездра	mezdra@mail.bg	910	92 321; 92 621	92523	Иван Аспарухов
Мизия	obsh.mz@abv .bg	9161	20 12, 23 15	20 12, 21 38	Виолин Крушовенски
Оряхово	mail@oriahovo.bg	9171	4703; 4702 ц.	33 71, 21 31	Росен Добрев
Роман	romanoa@abv.bg	9123	20 64; 25 35ц.	23 49	Красимир Петков
Хайредин	hayredin_ob@mail.bg	9166	22 09	22 09	Тодор Тодоров
ОБЛАСТ ДОБРИЧ					
Балчик	mayor@balchik.bg	579	72070	74117	Николай Ангелов
Генерал Тошево	mail@toshevo.org	5731	20 20	25 05	Димитър Петров
Добрич	dobrich@dobrich.bg	58	601203	600166	Детелина Николова
Добричка	obshtina@dobrichka.bg;	58	600 892; 600 889	600806	Петко Петков
Каварна	obshtina@kavarna.bg	570	82 002; 83 051 ц.	85 122; 82 002	Цонко Цонев
Крушари	krushari@dobrich.net	5771	20 24	21 36	Добри Стефанов
Тервел	tervel2000@yahoo.com	5751	20 75	23 91	Живко Георгиев
Шабла	obshtina@ob-shabla.org; mayor@ob-shabla.org	5743	40 45; 41 45	42 04	Райна Бърдарева
ОБЛАСТ МОНТАНА					
Берковица	ob@berkovitsa.com	953	88404	88405	Димитранка Каменова
Бойчиновци	munb@mail.orbitel.bg	9513	21 21, 22 36	25 84	Светлин Сретениев
Брусарци	brusartsi_adm@abv.bg	9783	22 11	29 11	Наташа Димитрова
Вълчедръм	vdrrmkmnet@mbox.is-bg.net	9744	34 44, 34 06	34 06	Иван Барзин
Вършец	admin_varshetz@mail.bg	9527	31 50; 22 22 ц.	23 23	Иван Лазаров
Георги Дамяново	gd3470@mail.bg	9551	22 20	23 40	Дилян Димитров
Лом	obshtina.lom@mail.bg; lom.municipality@lom.egov.bg	971	69101	66026	Иво Иванов
Медковец	medkovec@mail.bg	9727	23 45, 23 23	23 30, 23 23	Венцислав Куткудейски
Монтана	montana@montana.bg	96	300400	300401	Златко Живков
Чипровци	chiprovci@mail.bg	9554	28 28, 29 90	21 36	Анатоли Първанов
Якимово	qkimovo@net-surf.net	9742	99 00		Георги Миланов Георгиев
ОБЛАСТ ПЛЕВЕН					
Белене	obshtinabl@gmail.com	658	31 102; 31 061	31062	Петър Дулев
Гулянци	obshtina_gulianci@mail.bg	6561	22 74	25 68	Лъчезар Яков

Програма „Трансгранично сътрудничество Румъния - България 2007 - 2013 г.“

Долни Дъбник	mun_dabnik@mail.bg	6514	24 45	20 70	Борислав Станимиров
Д- Митрополия	obshtina@dolnamitropolia.bg	6552	24 11	064/680 704	Поля Цоновска
Искър	iskar@atlantis.bg	6516	24 24	21 96	Валентин Йорданов
Кнежа	obstina_kneja@abv.bg	9132	71 36	70 07	Симеон Шарабански
Левски	oblevski@abv.bg	650	82448	83195	Любка Александрова
Никопол	obshtinanal@abv.bg	6541	24 97; 21 90	27 64	Емил Бебенов
Плевен	mayor@pleven.bg	64	800700	844230	Димитър Стойков
Пордим	obshtina@pordim.bg	6513	22 17	20 17	Илиян Александров
Червен бряг	municipality@chervenbryag.bg	659	92708	92351	Павлин Фильовски
ОБЛАСТ РАЗГРАД					
Завет	zavet@zavet-bg.com	8442	20 20	20 16	Ахтер Велиев
Исперих	isperih@isperih.bg	8431	20 06	21 84	Бейсим Басри
Кубрат	kubrat@kubrat.bg	848	72020	73205	Ремзи Юсеинов
Лозница	obshtina@loznitsa.bg	84	752539	0889/857 577	Айхан Хашимов
Разград	obshtina@razgrad.bg	84	660 091; 660 092	660090	Денчо Бояджиев
Самуил	info@samuil.eu	8477	20 20	22 67	Бейтула Сали
Цар Калоян	tsarkaloyan@abv.bg	8424	23 16; 22 38	22 77	Ахмед Ахмедов
ОБЛАСТ РУСЕ					
Борово	borovo@borovo.org	8140	22 90	27 07	Георги Любенов Георгиев
Бяла	byala.rs@byala.bg	817	72 020; 74 707	74634	Кольо Келерджиев
Ветово	vetovo@abv.bg	8161	22 53	28 71	Георги Александров Георгиев
Две могили	dvemogili@mbox.digsys.bg	8141	22 53; 20 06	22 54	Николай Христов
Иваново	obshtina@ivanovo.bg	8116	22 53; 22 55	22 53	Георги Миланов
Русе	info@rousse.bg	82	826 100; 506 601	834413	Пламен Стоилов
Сливо поле	slivopole@ru-se.com	8131	27 95; 27 80	28 76	Георги Големански
Ценово	obshtina_cenovo@abv.bg	8122	20 20; 25 10; 22 22	20 02	Петър Георгиев Петров
ОБЛАСТ СИЛИСТРА					
Алфатар	obshtina_alfatar@abv.bg	8679	086/811 611; 22 04	21 28	Йорданка Узунска
Главиница	obshtina@glavinitsa.bg	8636	20 40; 20 60	22 59	Хюсеин Хамди
Дулово	ismail@dulovo.net	864	23 000; 22 757	23020	Юксел Ахмед

Кайнарджа	kain_s@abv.bg	8679	83 18	84 61	Любен Сивев
Силистра	mayor@silistra.bg	86	816 240; 824 243	823343	Юлиян Найденов
Ситово	sitovo@mail.bg	8663	711, 086/882 211	712	Николай Неделчев
Тутракан	obs_tutrakan@b-trust.org	866	60621	60636	Димитър Стефанов

Таблица 4: Български области попадащи в трансграничната зона на България и Румъния

№	Област	Телефон	Факс	Адрес	Ел. поща
1	Област Враца	092 66 14 29	092 66 31 18	бул."Демокрация" № 1, гр. Враца, 3000 България	obl-vr@oavratsa.egov.bg
2	Област Видин	094 60 16 16	094 60 10 76	3700, гр. Видин, ул. Дунавска №6	ou_oa@vidin.government.bg
3	Област Велико Търново	062 600839; 062 600464	062 600839 ; 062 600464	5000, Велико Търново пл. "Център" 2 п.к. 443	governor@vt.e-gov.bg
4	Област Монтана	096 399 101	096 399 101	Монтана, ПК 3400 пл. "Жеравица" 1	oblastmont@montanabg.org
5	Област Плевен	064 800 126, 0885 610 662	064 800 114	5800 Плевен, пл. "Възраждане" №1, ет.4	pleven_oblast@mail.bg
6	Област Разград	084 616 201	084 661 991	7200 Разград, бул. "Бели Лом" №37 А	rz.oblast@rz-government.org
7	Област Русе	082 812 223	082 820 092	7000, Русе, пл. "Свобода" 6	Governor@ruse.bg
8	Област Силистра	086 818 822	086 818 851	7500 Силистра ул. „Добруджа” 27	ss@ss.government.bg
9	Област Добрич	058 601 200	058 601 249	град Добрич, ул. "Независимост" № 5, ПК 9300	governor@dobrich.government.bg

ПРИЛОЖЕНИЕ 3: СПЕЦИАЛИЗИРАН ВЪПРОСНИК

Изготвяне на проучване на тема „Мястото/ролята на чуждестранните инвестиции в местните стратегии за развитие в трансграничната област България - Румъния”

Моля, попълнете информацията и върнете въпросника в рамките на 10 работни дни по ел. поща: kavangard.project@gmail.com или по факс: 02/989 0042 на вниманието на г-н Борислав Гаврилов - Експерт инвестиции, „Кавангард” ЕООД. За Ваше улеснение настоящият въпросник ще изпратен и по ел. поща. Спазването на посочения срок е важно с оглед обективното и навременно отразяване на инвестиционните възможности във вашата община.

За допълнителни въпроси и информация: г-н Борислав Гаврилов - Експерт инвестиции, „Кавангард” ЕООД, мобилен телефон: 0899913665 или на ел. поща: kavangard.project@gmail.com

I. Информация за попълващия

Област:	
Имена:	
Длъжност:	
Телефон:	
Факс:	
Ел. поща:	

II. Обща информация за икономиката на областта

1. Брутен вътрешен продукт (БВП) по години

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години в лева

2009 г.	2010 г.	2011 г.

2. БВП на човек от населението по години

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години в лева

2009 г.	2010 г.	2011 г.

3. Процент безработни лица

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години

2009 г.	2010 г.	2011 г.

4. Посочете основните икономически дейности, характеризиращи областната икономика

Моля, отбележете съответните дейности със знак X

Селско, горско и рибно стопанство		Хотелиерство и ресторантьорство		Транспорт, складиране и площи	
Добивна промишленост		Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения		Образование	
Преработваща промишленост		Финансови и застрахователни дейности		Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива		Операции с недвижими имоти		Здравеопазване и социална работа	
Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване		Професионални дейности и научни изследвания		Култура спорт и развлечения	
Строителство		Административни и спомагателни дейности		Други дейности, ако да, моля посочете	

.....
.....

5. Брой заети лица по отрасли

Моля, посочете съответните стойности

Селско, горско и		Хотелиерство и		Транспорт,	
------------------	--	----------------	--	------------	--

рибно стопанство		ресторантьорство		складиране и площи	
Добивна промишленост		Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения		Образование	
Преработваща промишленост		Финансови и застрахователни дейности		Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива		Операции с недвижими имоти		Здравеопазване и социална работа	
Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване		Професионални дейности и научни изследвания		Култура спорт и развлечения	
Строителство		Административни и спомагателни дейности		Други дейности, ако да, моля посочете	

.....
.....

III. Инвестиционен профил на областта

1. Общ размер на инвестициите в областта

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години в лева

2009 г.	2010 г.	2011 г.

2. Нетен размер на преките чуждестранни инвестиции

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години в лева

2009 г.	2010 г.	2011 г.

3. Брой на по-значимите чуждестранни инвеститори

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години

2009 г.	2010 г.	2011 г.

4. Брой на реализираните проекти с участие на чуждестранни инвеститори

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години

2009 г.	2010 г.	2011 г.

5. Инвестиционни разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) на територията на областта

Моля, посочете стойности за споменатите по-долу години в лева

2009 г.	2010 г.	2011 г.

6. Разпределение на чуждестранните инвестиции по икономически дейности /отрасли

Моля, посочете размер на инвестицията в лева

Селско, горско и рибно стопанство		Хотелиерство и ресторантьорство		Транспорт, складиране и площи	
Добивна промишленост		Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения		Образование	
Преработваща промишленост		Финансови и застрахователни дейности		Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	

Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива		Операции с недвижими имоти		Здравеопазване и социална работа	
Доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване		Професионални дейности и научни изследвания		Култура спорт и развлечения	
Строителство		Административни и спомагателни дейности		Други дейности, ако да, моля посочете	

IV. Мерки в подкрепа на инвеститорите на областно ниво

1. Наличие на структури в подкрепа на бизнеса

Моля, отбележете със знак X

Бизнес центрове		Технологични паркове		Бизнес клъстери	
Бизнес инкубатори		Офиси на Българска търговско-промишлена палата БТПП		Бизнес асоциации	
Индустриални зони		Офиси на Българска стопанска камара БСК		Други структури, ако да, моля посочете	

.....
.....

2. Наличие на специализирани административни услуги

Моля, отбележете със знак X

Регионален информационен		Областен информационен		Туристически информационен	
--------------------------	--	------------------------	--	----------------------------	--

център		център		център	
„Едно гише” (one-stop-shop)		Други услуги в подкрепа на бизнеса, ако да, моля посочете			

.....
.....

3. Разполагате ли с екип от достатъчно подготвени специалисти, които могат да представят областта пред потенциални чуждестранни инвеститори

Да		Не	
----	--	----	--

Ако сте отговорили с не, моля, посочете необходимите стъпки за създаването на подобен екип, отбележете със знак X

Езиково обучение		Допълнителни мотивационни програми за служителите		Подобряване на екипната работа	
Обучение по комуникация, презентиране, водене на преговори		Обучение и допълнителна квалификация по икономика, право, финанси		Друго, ако да, моля посочете	

.....
.....

4. Разполагате ли с достатъчно материали и информация, представящи областта пред потенциални инвеститори

Да		Не	
----	--	----	--

Ако сте отговорили с да, моля, отбележете съответната информация и материал със знак X

Брошури		Анализи		Наръчници	
Готови презентации		Бази данни		Стратегически документи	
Изследвания		Ръководства		Ясно описани процедури	
Други, ако да, моля посочете					

.....
.....

5. Налични ли са тези материали и информация на друг език освен български

250

Да		Не	
----	--	----	--

Ако сте отговорили с да, моля, отбележете със знак X

Английски		Немски		Руски	
Френски		Испански		Румънски	
Сърбохърватски		Друг език, ако да, моля посочете			

.....
.....

V. Стратегически приоритети на областта

1. Привличането на чуждестранни инвестиции е приоритет ясно посочен в стратегическите документи на областта

Да		Не	
----	--	----	--

2. Формулирани ли са ясно приоритетните сектори за развитие на областта в рамките на съответните стратегически планове и документи

Да		Не	
----	--	----	--

Ако сте отговорили с да, моля, отбележете със знак X

Туризм		Високи технологии		Добивна промишленост	
Селско стопанство		Търговия		Производство на храни	
Индустриално производство		Транспорт		Физическа инфраструктура	
Социална инфраструктура		Здравеопазване		Образование	
Професионални услуги		Други, ако да, моля посочете			

.....
.....

3. Планирани ли са конкретни мерки насочени към облекчаване на административното обслужване на бизнеса и инвеститорите

Да		Не	
----	--	----	--

Ако сте отговорили с да, моля посочете мерките

.....
...

4. Моля, посочете потенциални инвестиционни проекти/ предприятия или обекти на територията на областта, които бихте желали да бъдат представени пред инвеститори с интерес към региона

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

Данни за предприятия- чуждестранни инвеститори

Моля, попълнете информация за по-значимите чуждестранни инвестиции в областта

№	Наименование на инвеститора	Държава	Вид дейност	Начало на дейността	Размер на инвестицията	Адрес	Телефон	Факс	Ел. поща	Интернет страница
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										

